Dialogurile Laurei

Mă adresez dumneavoastră într-o ultimă încercare, aproape deznădăjduită, de a primi un sfat, o sugestie, o încurajare care să mă întărească să lupt mai departe împotriva uneia dintre cele mai mari năpaste care pot să cadă asupra unei familii, neîncrederea între soți, gelozia... Nu am crezut niciodată, pînă nu m-am lovit de ea, că nu există boală fără speranță mai amarnică decît gelozia. Dar după ce m-am căsătorit, la numai cîteva luni de la nuntă, am văzut primele semne apărînd în comportarea soțului meu, un bărbat tînăr de 34 de ani, frumos, cultivat, bun specialist în meseria lui, pe care l-am iubit foarte mult și încă îl mai iubesc. Ne-am împrietenit în penultimul meu an de facultate — el a terminat cu un an înaintea mea — și ne-am căsătorit după alți trei ani, o dată cu terminarea stagiului meu, cînd în sfîrșit amîndoi am izbutit să ne adunăm de pe drumuri în localitatea (...) unde locuim și azi. Avem și un copil, o fetiță de 4 ani. Și, cu toate astea, cu toate că a fost primul bărbat din viața mea, cu toate că i-am oferit nenumărate dovezi de dragoste și fidelitate pe care numai o femeie care iubește le poate dărui bărbatului iubit, cu toate că am socotit acest copil, amîndoi, drept rodul dragostei și nu al întîmplării, viața noastră s-a dezlînat încet-încet iar acum, de aproape un an sîntem pe muchie de cuțit iar la capăt, care simt că se apropie, încep să întrevăd, dureros de limpede, un posibil divorț. Pe care nu-l dorim, totuși nici unul dintre noi, gîndindu-ne la copil.

Ciudat este că în perioada anterioară căsătoriei, cît am fost prieteni și apoi logodiți, nu am sesizat nici cel mai mic semn de gelozie. Totul a început pe urmă, cum am spus, la cîteva luni, o jumătate de an, poate mai mult, prin vorbe și glumițe nevinovate în care, chipurile, punea la îndoială cinstea și fidelitatea mea în perioada stagiului, cînd am fost separați de distanțe. La început, nu le-am dat importanță, le-am luat drept simple glume. Dar, treptat, „glumițele" s-au transformat în îndoieli și pînde exasperante la adresa tuturor prietenilor comuni, cărora mai că nu le-a interzis fățiș să ne mai calce pragul, apoi toate astea s-au îndreptat spre colegii de muncă. Și culmea ! lucrăm în aceeași întreprindere ! De la tăceri și vorbe îmbufnate, „cu tîlc", aruncate într-o doară, a trecut la invective, la tragedii ieftine pentru fiecare glumă pe care o făceam în treacăt cu vreun coleg de serviciu ori pentru o ocheadă pe care mi-o arunca pe stradă vreun trecător. Dacă la început, recunosc, am fost flatată de atenția cu care mă înconjura, foarte curînd am ajuns să fiu agasată de toate bănuielile, reproșurile și suspiciunile pe care, oricît m-am străduit să-i demonstrez că nu sînt întemeiate, nu i le-am putut șterge din minte. Și tot așa, de aproape șase ani, pînă cînd am ajuns să mă socot un soi de „proprietate personală", un fel de obiect domestic, nu mai presus de oricare din lucrurile care ne mobilează casa. E drept, o jucărie vorbitoare...

Toți colegii mei au observat de mult apriga lui gelozie și fac pe întrecute, și despre el, și despre mine, ironii mai mult sau mai puțin reușite sau deplasate. Le fac pe față, și asta pe mine mă îndurerează, iar pe el îl macină și-l invenințează și mai mult, văzînd în ele „semne" că are dreptate în bănuieli. Și totul reîncepe, ca într-un coșmar. E drept, un coșmar de duzină, probabil vechi de cînd lumea. De ce trebuie ca o iubire frumoasă — pentru că el, totuși, așa strîmb, mă iubește foarte mult — trebuie să se isprăvească așa, nemeritat, atît de nedemn pentru amîndoi ?! Vă rog, ajutați-mă. V-am scris la „Magazin" în primul rînd pentru că de mulți ani am simțit că această revistă este făcută cu gîndul la cititori, și nu din dorința vană de a le impune cu forța acestora părerile celor care o fac (subiectivisme, mode etc.)..."

Dragă prietenă necunoscută, îți mulțumesc pentru încredere și, pentru a-ți întări convingerea frumoasă — care îi onorează pe colegii mei, ziariștii de la „Magazin" — că publicația aceasta e **o revistă pentru cititori, o revistă a cititorilor**, iată că ți-am publicat aproape în întregime mesajul tău dramatic. Am dedicat aproape tot spațiul destinat rubricii noastre pentru cazul tău fiindcă, citind scrisoarea, m-am gîndit să-i invit pe toți cititorii care ne sînt prieteni să ne scrie părerile și sugestiile lor despre această „amarnică boală", cum spui tu, care este gelozia. Dă-mi voie, în ce mă privește, să-ți răspund dată viitoare, pe larg... dar înainte de asta te rog să meditezi, și să te întrebi, dacă n-ai absolut nimic a-ți reproșa tu ție însăți !...

Așadar, tuturor celor care ne pot ajuta — să nu uităm că unde-s mai multe capete, crește și șansa de a găsi cuvîntul potrivit și calea cea bună ! — rugămintea de a ne scrie cît mai grabnic. La revedere, pe data viitoare !

LAURA

HOROSCOP ÎN OGLINDĂ

Dacă ceea ce susțin astrologii este doar pe jumătate adevărat, atunci în nouă oglindă cu personalități universale ar trebui să ne reflectăm fiecare dintre noi. Pe de altă parte, uniformitatea răspîndirii de somități (în fiece domeniu) în toate zodiile europene contrazice teza (susținută de unii neo-astrologi francezi) conform căreia ar exista astre de elită (vezi ipoteza Marte). Dacă ar fi așa, orice cuplu de părinți și-ar programa riguros nașterea odraslelor.

Și pentru că războiul din Golf este, din păcate, en vogue, să ne imaginăm confruntarea dintre un Geamăn și un Taur, în sfera mentalităților...

PAUL IOAN

Zodia	Muzică	Literatură	Știință	Potentați	Sportivi	Actori	Muzică ușoară
GEMENI 22.05—21.06	I. Stravinski n. 18.06	Jean-Paul Sartre n. 21.06	Henri Coandă n. 7.06	George Bush n. 12.06	Anatoli Karpov n. 11.05	J. Weissmuler n. 2.06	James Brown n. 18.06
RAC 22.06—22.07	O. Respighi n. 9.07	L. Pirandello n. 28.06	Igor Tamm Nobel fizică 1958 n. 8.07	Lady Diana n. 1.07	Leon Spinks n. 11.07	Gina Lollobrigida n. 4.07	Ringo Starr n. 7.07
LEU 23.07—23.08	Claude Debussy n. 22.08	André Maurois n. 26.07	Victor Babeș n. 28.07	Simon Bolivar n. 24.07	Nelli Kim n. 29.07	Silvia Koscina n. 31.07	Donna Summer n. 4.08
FECIOARA 24.08—23.09	Anton Bruckner n. 4.09	Jorge L. Borges n. 24.08	D.H.R. Barton n. 18.09	Nerva Traian n. 18.09	James Owens n. 12.09	Raquel Welch n. 5.09	Ray Charles n. 23.09
BALANȚA 24.09—23.10	Franz Liszt n. 22.10	Eugene O'Neill n. 16.10	Lester Pearson Nobel pace 1957 n. 24.09	Jimmy Carter n. 1.10	Lev Iașin n. 22.10	Roger Moore n. 14.10	Cliff Richard n. 14.10
SCORPION 24.10—22.11	George Bizet n. 25.10	Odysseas Elitis n. 2.11	Carl Sagan n. 9.11	Reza Pahlevi n. 25.10	Nicu Vlad n. 1.11	Buster Keaton n. 4.11	Jimmy Cliff n. 26.10
SĂGETĂTOR 23.11—21.12	G. Donizetti n. 29.11	Al. Soljenițin n. 11.12	Nikolai Basov Nobel fizică 1964 n. 14.12	Gustav II n. 19.12	Ivan Pațaichin n. 26.11	Woody Allen n. 1.12	Frank Zappa n. 21.12
CAPRICORN 22.12—20.01	Al. Flechtenmacher n. 23.12	G.T. di Lampedusa n. 23.12	James Watt n. 19.01	Akihito n. 23.12	Gh. Berceanu n. 28.12	Faye Dunaway n. 14.01	Janis Joplin n. 19.01
VĂRSĂTOR 21.01—18.02	Franz Schubert n. 31.01	Charles Dickens n. 7.02	Emilio Sergé Nobel fizică 1959 n. 1.02	Dioclețian n. 7.02	Mark Spitz n. 10.02	Ronald Reagan n. 6.02	Yoko Ono n. 18.02
PEȘTI 19.02—20.03	Johann Strauss-t n. 14.03	John Steinbek n. 27.02	Galileo Galilei n. 19.02	G. Washington n. 22.02	Don Schollander n. 4.03	Liza Minelli n. 12.03	Johnny Cash n. 26.02
BERBEC 21.03—20.04	S. Rahmaninov n. 1.04	Anatole France n. 16.04	W.R. Hess n. 17.04	Carol I. Hohen. n. 20.04	Sara Simeoni n. 19.04	Jean-Paul Belmondo n. 9.04	Keit Richard n. 1.04
TAUR 21.04—21.05	P.I. Ceaikovski n. 25.04	Honoré de Balzac n. 20.05	Richard Feynman Nobel fizică 1965 n. 11.05	Saddam Hussein n. 28.04	Lia Manoliu n. 25.04	Jean Gabin n. 17.05	Joe Cocker n. 20.05

SPORT UNIVERS

Vîntul de Est

În sportul occidental bate vîntul de Est E vorba de sportivii care, folosindu-se de noile statute ale țărilor pînă mai ieri „socialiste", au căpătat drept de joc în „vest". Printre aceștia se numără și fotbaliștii și mă refer acum la fotbaliștii români, care, după cum se știe, au fost „vînduți" unor cluburi de fotbal occidentale. Vînt bun, dar, cum am văzut într-un recent reportaj televizat, cu un gust destul de trist. I-am văzut pe Lung, Hagi, Balint, Mateuț, primii trei reuniți la Madrid. După cîteva imagini strălucitoare ale Madridului, imaginea tristă a unor jucători români celebri care acuzau singurătatea omului aflat într-o țară străină, departe de prieteni și de familie. Și, în plus, statutul nemilos al jucătorului profesionist, amenințat în orice clipă de concurență. Adică, din „senatori de drept" în țară, simplii jucători care trebuie să facă față în fiecare zi unei curse acerbe pentru a rămîne în prima linie. De pildă, o accidentare a lui Lung, a făcut ca acesta să treacă pe lista rezervelor și acum să aștepte un comportament mai slab al înlocuitorului său pentru a reveni pe lista titularilor. „E greu", spune Hagi și categoric îl credem, pentru că în ciuda reportajelor cu fotografii color în care talentatul nostru jucător își face simțită prezența în cadrul unei mari echipe europene, lupta pentru supraviețuire ca titular în mijlocul acestei echipe nu este o joacă de copil. Și acolo, statisticile sînt nemiloase, fără sentimentalisme. Pe teren, vîntul de Est suflă năvalnic, dar o dată stinse luminile pe marea scenă care este terenul de fotbal, o palidă adiere plină de tristețe încearcă să răzbată. O fabulă pe care unii o trăiesc acum pentru prima oară.

McEnroe are nevoie de un psihiatru

E lucrul pe care el însuși îl afirmă în cartea autobiografică pe care a scris-o împreună cu Richard Evans. El explică în această carte că o dată ce intră pe terenul de tenis se simte parcă posedat de niște forțe pe care nu le poate reprima, motiv pentru care aduce injurii tuturor și face gesturile obscene pe care le face. Foarte perturbat, campionul de tenis se gîndește că ar trebui să se adreseze unui medic psihiatru pentru a combate aceste tendințe nefaste, dar că este neliniștit de ideea că cei doi fii ai săi, născuți în urma căsătoriei cu actrița Tatum O'Neal ar putea să creadă că este nebun !

La pomul lăudat...

Mare meci mare la Timișoara, unde revelația campionatului nostru de fotbal, Politehnica Timișoara a întîlnit o stea a fotbalului iugoslav, Steaua Roșie Belgrad. O partidă amicală, dar nu una de duzină, ci una plină de interes, cel puțin prin prisma prezenței la Timișoara a celebrului nostru „libero", Miodrag Belodedici, cel care ne-a încîntat atîția ani cu jocul lui exact, elegant și impetuos. Dar, pînă la urmă, totul a fost un fiasco. Belodedici n-a mai sosit la Timișoara, la Timișoara n-a mai ajuns nici carul TV în ambele cazuri nefiind cunoscute adevăratele motive. Cert este că, după părerea noastră, Belodedici nu va mai juca niciodată în echipa națională a României, deși speranțele încă trăiesc. Și acest lucru e trist ca și zîmbetul lui Hagi de la Madrid.

Micul nostru as

Veste plăcută pentru tenisul de cîmp românesc : Răzvan Sabău, 14 ani la 18 iunie, a cîștigat concursul „Micii Ași" de la Tarbes, (Franța), un veritabil campionat mondial pentru jucătorii sub 14 ani. Dar o veste bună nu vine niciodată singură. Mai este și întrebarea : cine se va ocupa de acest tînăr talent pe viitor ? Și întrebarea trebuie înțeleasă așa : va ajunge Răzvan, pe mîna unui antrenor competent, în elita tenisului mondial sau se va pierde pe drum, rămînînd doar cu amintirea că odată, la Tarbes a fost un veritabil as ?

GEORGE CUȘNARENCU

Biblioteca județeană

BALNEOLOGIA REPREZINTĂ ÎNTOARCEREA LA NATURĂ

Este în afară de orice îndoială că izvoarele terapeutice, lacurile și nămolurile tămăduitoare, spre care dăm cu toții năvală, în special vara și toamna, deși acest lucru poate fi făcut tot atît de bine și în celelalte anotimpuri, atunci cînd dorim a ne îngriji sănătatea, s-au bucurat practic în toate timpurile de un respect ieșit din comun. Și aceasta pentru că tămăduitoarele izvoare au fost considerate, milenii de-a rîndul, drept **emanații misterioase ale Naturii-Mamă în general, ale Pămîntului-Fecund în particular.** Dar tot în afară de orice îndoială mai este și faptul, că explicațiile care s-au dat pe marginea efectelor benefice exercitate de acești factori naturali, sînt de o mare varietate. Apropo de această realitate, nu puțini sînt aceia care nu fac nici o deosebire între apa de robinet și apa celui mai reputat izvor terapeutic, din punctul de vedere al sanogenezei, după cum tot nu puțini sînt aceia care cred, în mod fanatic chiar, în puterea terapeutică a factorilor menționați.

După cum știm, medicina a introdus, [illegible] factorii naturali specificați în arsenalul ei terapeutic, fără însă a fi lămurit pe deplin mecanismele care stau la baza efectelor terapeutice în cauză. Unii, de exemplu, se arată convinși că aceste efecte se datorează antrenării organismului în cursul solicitărilor constructive de o mare varietate din timpul curei. În această optică tratamentul în cauză este nespecific și el se adresează verigilor fiziopatologice proprii respectivilor bolnavi. Care sînt aceste verigi ? Cea mai importantă ar fi, după unii specialiști, veriga sistemului nervos vegetativ. După alții — și între aceștia se află și reputatul nostru balneolog ieșean, Prof. Dr. I. Hăulică — o mare parte din efectele terapeutice exercitate de factorii naturali de cură se datoresc substanțelor fabricate de însuși organismul în cauză, în contact cu factorii menționați. În optica acestuia, hidroterapia, helioterapia, electroterapia, kinetoterapia, gimnastica medicală, masajul, acupunctura, presopunctura, băile de plante etc., respectiv toți acești factori cu care avem șansa de a ne confrunta, atunci cînd facem [illegible] determină reacții **neuro-endocrine și metabolice, eliberatoare de factori biologici activi de tipul mediatorilor chimici, a cataboliților acizi, a hormonilor locali și generali etc., prevăzuți cu acțiuni specifice la nivelul diverselor țesuturi și organe. Acționînd în majoritatea cazurilor prin intermediul unor asemenea factori — subliniază într-o scriere a sa profesorul Dr. I. Hăulică — balneo-fizioterapia se adresează de fapt propriei farmacii a organismului, care ne pune la dispoziție o serie de substanțe pe cît de active, pe atît de puțin cunoscute.**

La rîndul său, fostul președinte al Federației Internaționale de Balneologie și Climatologie, Guy Ebrard, fără a subestima și minimaliza importanța verigilor menționate în explicarea mecanismului intim care stă la baza efectelor terapeutice cunoscute, condiționează aceste efecte și de așa-numita întoarcere la natură, întoarcere făcută în sens științific, modern. În timpurile noastre — precizează sus-numitul — cînd condițiile artificiale și epuizante ale vieții actuale apasă asupra omului, **balneologia reprezintă o modalitate de reîntoarcere la natură.** Numai că această reîntoarcere nu se bazează pe tendința spontană a omului modern de a descoperi o metodă naturală de tratament, ci și pe progresele incontestabile ale medicinii experimentale și de cercetare științifică.

În ce mă privește, sînt convins, că eficiența balneologiei nu este străină, printre altele, și de influența diverșilor factori filosofici, psihologici, simbolistici, ca și de alt gen. Știm din acest punct de vedere că apa reprezintă, în multe tradiții și mitologii, un simbol al sănătății, bucuriei ca și al grandorii. Nu în mod întîmplător arhaicele scrieri vedice exaltă pur și simplu, acest produs natural, atît de mult implicat în sanogeneză ; exaltare care transpare și din fraza extrasă din aceste scrieri, și care sună astfel : „Voi, apelor ! Voi care reconfortați, aducîndu-ne nouă forță, grandoare și bucurie !" Și, în sfîrșit, tot nu întîmplător izvoarele și oazele din deșert sînt considerate și azi de către nomazii acelor meleaguri ca reprezentînd binecuvîntate locuri de întîlnire, bucurie și acumulare de noi energii. Căci, este întradevăr în afară de orice îndoială, că nomadul ar fi adus pur și simplu la ființă de către soarele torid și de către nisipul arzător, în afara izvoarelor și a oazelor binecuvîntate de care vorbim mai sus.

Posedînd certe virtuți sanogenetice, apa este privită în gîndirea multor colectivități umane ca reprezentînd un factor de vindecare și de întinerire. În virtutea acestei gîndiri ancestrale, **apa vindecă și chiar întinerește.** Nu întîmplător, primele stabilimente balneologice, medicale, apar pe malul apelor. Și tot nu întîmplător, gîndirea și opțiunile umane au fost dominate milenii de-a rîndul de noțiunile de apă vie sau de fîntînă a tinereții. Din acest motiv imersiunea în apa anumitor riuri, lacuri și fîntîni, era considerată ca regeneratoare și dătătoare de viață lungă. Și așa și este, anume izvoare sau lacuri terapeutice ne fac bine tuturor.

ARCADIE PERCEK

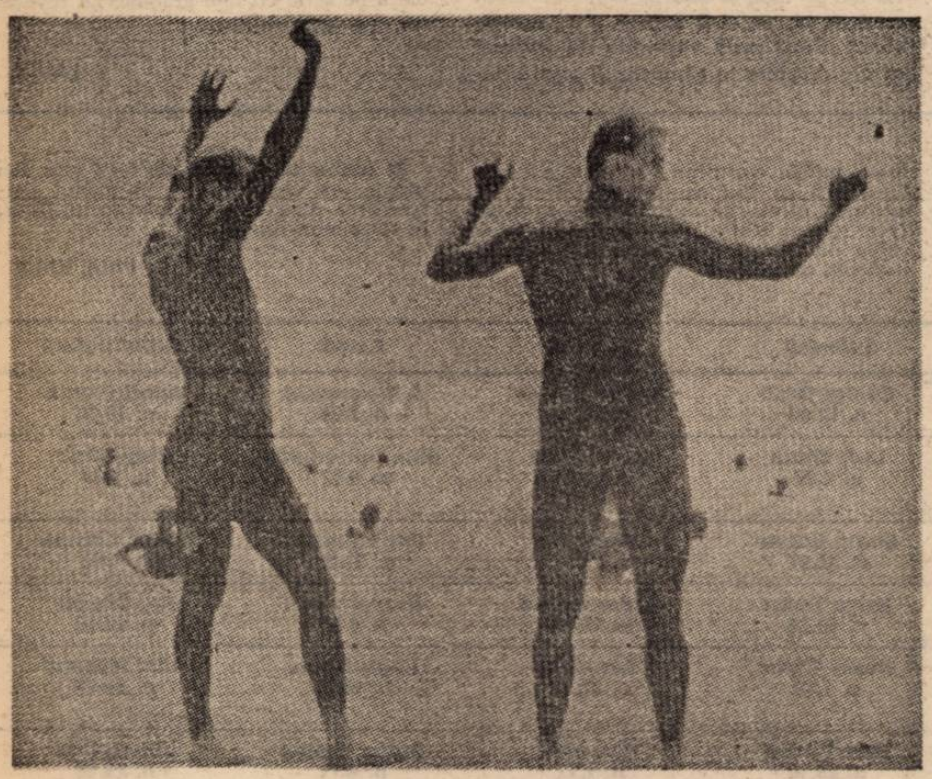

Băi cu nămol la Eforie-Nord

Pot exista percepții în timpul anesteziei ?

Anesteziile devin din ce în ce mai sigure și permit intervenții chirurgicale tot mai îndelungate și complicate. Obiectivul principal al anesteziculuí este de a cruța pacientul de orice durere și de a veghea ca toate măsurile luate pentru a-l menține în viață în timpul operației să fie aplicate în condiții optime. Dar mai există un alt aspect al anesteziei care este la fel de important : în timpul unei anestezii generale pacientul trebuie să fie complet inconștient. Nu este suficient ca el să nu simtă nici o durere pe parcursul unei intervenții complicate, ci și să fie scutit de orice stres fizic. Este absolut indispensabil ca pacientul să fie inconștient în timp ce, de exemplu, se practică respirația artificială. Odinioară, se presupunea că pacientul anesteziat nu este deloc conștient de ceea ce se petrece în jurul lui — ipoteză care a influențat multă vreme comportamentul echipelor de chirurgi în sălile de operație. Dar numeroase indicii permit în prezent să se conchidă că pacientul aflat sub anestezie nu este total inconștient, așa cum se credea și că este capabil încă să perceapă cîte ceva. Astfel, Christian Madler de la Institutul de anestezie al Universității din München (spitalul Grossharden) a studiat rapoartele consemnate în timpul operațiilor și a efectuat o serie de cercetări pe care le-a prezentat la un recent congres german de anestezie organizat la Mannheim.

Printre semnele cele mai evidente ale unei anestezii perfecte figurează reacțiile mimice și mișcările voluntare ale pacientului. Cît timp el se află în lumea viselor sau halucinațiilor, aceasta înseamnă că nu s-a scufundat încă într-o stare de inconștiență totală. Se întîmplă adesea ca bolnavii să-și amintească întîmplări petrecute în timpul operației, căci percepția auditivă joacă un rol important sub acest aspect. Riscul unei anestezii imperfecte nu este identic pentru toate tipurile de intervenții, ci poate să apară la cezariene, operații pe cord deschis, răni de proporții, bronhoscopie și în cazul combinării unei anestezii parțiale în zona măduvei spinării cu una generală.

Pe vremea cînd se folosea ca anestezic numai cloroformul se putea crede aproape cu certitudine că pacientul se afla într-o stare de inconștiență totală. Dozele erau atît de ridicate încît anestezia suprima orice sensibilitate.

Potrivit lui Christian Madler, faptul că pacienții nu-și amintesc să fi avut percepții în timpul operației nu dovedește că au fost total inconștienți. Se poate foarte bine ca inconștientul lor să fi înregistrat anumite lucruri, ceea ce riscă în consecință împiedicarea vindecării. În prezent însă, este imposibil să se evidențieze mai multe grade de inconștiență manifestate în timpul anesteziei.

Dar pentru a ști dacă anestezia este într-adevăr eficientă și contribuie la suprimarea oricărei percepții în timpul operației, se poate face referire la impresiile acustice care încetează cînd anestezia este destul de profundă — metodă care se dovedește evident prea costisitoare pentru a fi utilizată în intervenții de rutină. Dar poate că cercetările lui Christian Madler vor contribui însă la schimbarea atitudinii chirurgilor în sala de operație, amintindu-le o dată în plus că au de-a face cu ființe umane foarte sensibile.

MIHAELA DOROBANȚU

Cui nu-i plac bananele?

Cum arată însă „bananierii", plante ale căror fructe, ca niște castraveți arcuiți, poartă numele de banane. Bananierul este originar din America de Sud. În prezent, bananierul se cultivă pe suprafețe întinse în zonele tropicale umede. La noi în țară, îl putem vedea în grădinile botanice sau în unele instituții, ca plantă decorativă. Dacă este bine îngrijit, ajunge să fructifice, dar fructele sînt mai mici decît cele aduse din zonele tropicale.

Bananierul este o plantă perenă, arborescentă, cu tulpină subțire, acoperită cu tecile frunzelor mari. Miezul bananei are un gust dulce, făinos și aromat. **Miezul conține substanțele următoare : pînă la 75 la sută apă, 15—25 la sută zaharuri (glucide), dintre care predomină zaharoza (zahărul din sfecla și trestia de zahăr). Urmează două polizaharide, uleiurile eterice, substanțe pectice, acizi malic și** ascorbic, săruri minerale. Miezul este bogat și în vitamine, dintre care amintim provitamina A — carotina vitamina B2 sau riboflavina, vitamina E sau tocoferol, și factorul P.P. sau nicotinamidă. Așadar, sînt prezente atît vitaminele hidrosolubile (B2, P.P.), cît și vitaminele liposolubile (provitamina A și E). Afară de substanțele amintite, miezul de banane conține și substanțe fiziologic active, amintim un aminoacid — dopa — și o amină cu schelet de indol — serotonină. Această amină, pe care o găsim și în serul sanguin, este un agent constrictor și are un rol important în funcționarea sistemului nervos central.

Datorită substanțelor amintite, bananele în afara faptului că prezintă un fruct delicios, îndeplinesc și un rol terapeutic în bolile tractului intestinal (ulcere, colite, enterocolite, dezinteriile bacteriene). Bananele se recomandă și celor ce suferă de diabet zaharat, dar nu mai mult de 200 g pe zi și maximum de 3 ori pe săptămînă. Bananele se recomandă celor ce suferă de ateroscleroză, hipertensiune, celor ce sînt bolnavi de rinichi, ficat și celor ce au sistemul nervos zdruncinat.

Din banane se pot face gemuri, marmelade, siropuri, vinuri speciale. Din banane uscate se face o făină folosită la prepararea mîncărurilor dietetice. Tot bananele uscate intră în compoziția unui amestec de fructe uscate (banane, stafide, avocado, ananas, curmale), care în Germania poartă numele de „Süssli". Coaja de banane, după ce a fost supusă fermentării, poate fi folosită la prepararea unei băuturi alcoolice aromate. În lipsa unor cantități mai mari, o putem adăuga la tescovină sau la fructe destinate fermentării alcoolice în vederea obținerii țuicii. Și astfel țuica va avea o aromă specială, datorită uleiurilor eterice din coaja de banane.

Prof. IOAN MINTEANSCHI

Brancardă medicală multifuncțională

Creație a specialiștilor francezi, „BMM", cum a fost denumită brancarda din imagine, permite efectuarea oricărui examen medical fără a fi nevoie ca pacien-

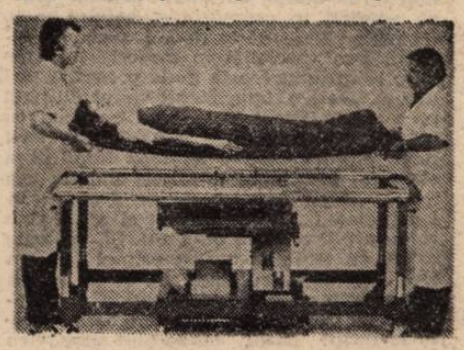

tul, despre care nu se știe de ce suferă, să fie mișcat. Este o brancardă extrem de utilă, mai ales pentru serviciile medicale de urgență ; radiologie, cardiologie și ginecologie.

Împotriva fumatului

Cîte metode și sisteme posibile și inimaginabile au fost încercate în lupta împotriva fumatului ! Lista aceasta ar fi desigur foarte lungă, dar în imensa lor majoritate, ele nu au corespuns așteptărilor. Iată că din Germania ne sosește o știre care susține că, de data aceasta,

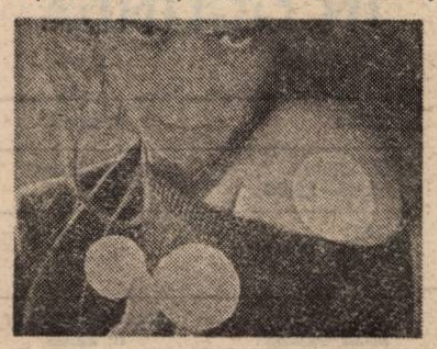

s-a găsit leacul corespunzător care să ajute pe fumători să se lepede de viciul lor atît de dăunător. Noua metodă este extrem de simplă și, se afirmă, că a dat rezultate remarcabile. Este vorba de niște simpli plasturi care se aplică pe piele și care reduc, prin conținutul lor care pătrunde în corp, dorința de a fuma, de a trage din țigară, de a inhala nicotină !

Simbol al rodniciei și nu numai atît

În patru temple indiene, construite în secolele XII—XIII în apropiere de Mysore, zeii și zeițele sculptate în piatra moale a statuilor țin în mînă — așa cum se vede și din fotografie — știuleți de porumb. În total au fost identificate 63 de reprezentări ale știuleților de po-

rumb. Sculptorii din antichitate au redat cu exactitate particularitățile boabelor de porumb și dispunerea lor pe știulete, ceea ce confirmă faptul că aceste creații artistice au fost executate după natură. Totodată aceste sculpturi constituie o mărturie a faptului că porumbul a fost cunoscut în India cu mult timp înainte ca europenii să fi ajuns în America. După cît se pare, știuleții ciopliți în piatra monumentelor din templele indiene reprezintă un simbol al rodniciei.

Dosarele medicinii

CREIERUL FĂRĂ MISTERE (III)

Să urmărim ultima secvență a acestui dosar plin de speranțe pentru unii, bulversant pentru psihologie, robotică, bioinformatică.

Depersonalizarea și delirul halucinant sînt caracteristici proprii schizofreniei, maladie care atinge 1 la sută din populație. Aparținînd domeniului psihozelor, schizofrenia iese din cadrul clasic al teoriei freudiene, de unde ideea că ea ar fi mai mult biologică decît psihologică. S-au umplut biblioteci întregi cu cercetările privind bazele genetice și moleculare ale acestei maladii. Din păcate, spun specialiștii, fiecare schizofrenie este „un unicat" și nu pot exista ipoteze biologice valabile tuturor pacienților. „Ce este schizofrenia, se întreabă Widlocher. Ea nu a fost definită pornind de la molecule, ci de la o practică socială și clinică. Nimic nu probează raportul său cu biologia moleculară". Rămîne ca descoperirea neurolepticelor care le-au schimbat viața schizofrenicilor, declanșîndu-le insuportabila suferință provocată de delirul halucinant, să conducă la soluția vindecării.

Autismul, liniștea, „izolarea într-o fortăreață vidă" îl izolează pe copilul care nu intră niciodată în „universul simțurilor". Ca și în schizofrenie, problema originii sale genetice sau psihice a făcut obiectul unor discuții pasionante. Din păcate, violența dezbaterilor este invers proporțională cu rezultatele. Și un adevăr foarte trist, unul din 150 de copii este sortit autismului.

ENIGMELE VIEȚII NOASTRE PSIHICE

Cuplul psihanalist-neurolog pare a fi legat de o relație și de iubire și de ură. Dar oare nu sînt astfel cele mai multe dintre relațiile umane, ne întreabă și se întreabă Michel de Pracontal în finalul unui documentat articol publicat în „Le Nouvel Observateur". Și riposta unui psihanalist, Monette Vacquin este prompt㠠: „Neurobiologii vor să reducă omul la mecanismele celulare, ignorînd esențialul : enigmele vieții noastre psihice. În ochii mei psihanaliza și neurobiologia sînt două științe fundamental eterogene. Pentru un psihanalist cunoașterea funcționării fiziologice a creierului nu înlătură enigmele vieții psihice. Nu se poate reduce psihicul la mecanisme celulare, cu atît mai mult cu cît nu se poate pretinde, de exemplu, că simțul moral este situat în lobul frontal. Importanta instrumentelor de vizualizare este frapantă într-un număr de cercetări neurobiologice. Sînt transpuse în imagini depresia, anxietatea, visul. Dar, toate acestea mă fac să mă gîndesc la cei care privesc pe gaura cheii. Ceea ce vor să vadă este secretul iubirii și al sexualității. Este același lucru pentru neuroștiințe. Fascinația imaginilor este periculoasă. În hipnoză vizualul este instrumentul. El îți oferă un sentiment de certitudine imediată. Pentru a înțelege însă sensul profetic al lucrurilor trebuie să întorci privirea. Științele experimentale acordă prea puțină importanță vizualului. Analistul se sustrage seducției hipnotice și ascultă. Psihanaliza, fără a fi o știință experimentală, revendică raționalitatea. Noi nu vrem decît să fim pe aceeași lungime de undă cu biologia. Dar ce este această știință care transformă omul în obiect de experimentare pentru satisfacerea dorinței sale de a ști totul despre el însuși ? Biologia și neuroștiințele produc descoperiri dar și reprezentări". Ca de pildă reprezentarea omului ca ființă programată și programabilă.

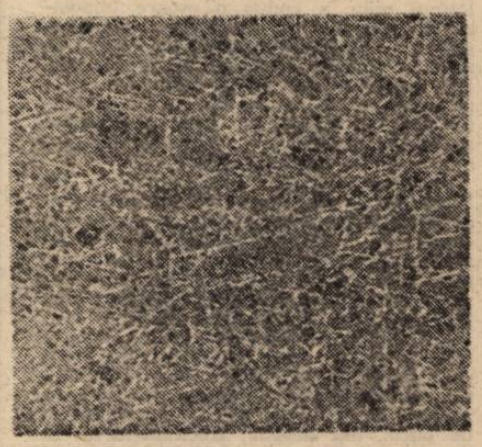

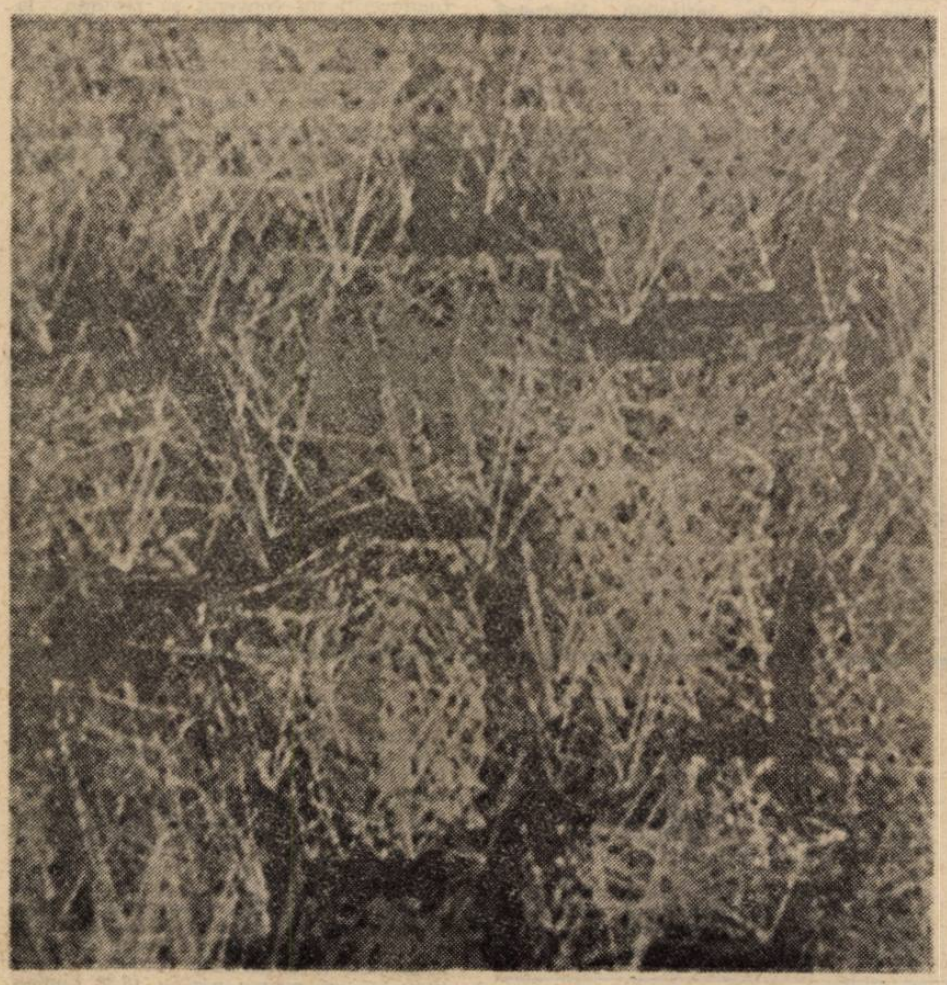

„DARWINISMUL NEURONAL..."

Am ajuns astfel la o reprezentare fascinantă a creierului uman. Ea aparține savantului american Gérard Edelman, laureat al Premiului Nobel, director a două institute științifice din New York. Cu mult înainte de a începe lucrările sale ce au revoluționat științele despre creier, Edelman obținea, în 1972, Premiul Nobel pentru descrierea completă a anticorpilor, acele molecule specializate în lupta împotriva bacteriilor, virusurilor și tuturor intrușilor din organism. Din 1978, Edelman studiază problema creierului uman și elaborează o teorie îndrăzneață care avea să zguduie lumea științifică. Este vorba despre „darwinismul neuronal" sau teoria selecției grupelor neuronale. Ce relație se stabilește între structura creierului și gîndire, conștiință, inconștient ? Creierul înregistrează această prodigioasă paletă de sinapse descoperite de biologi. Cînd se înmulțește numărul de neuroni cu numărul de conexiuni pe care fiecare din ei îl poate înnoda cu vecinii, se obține o cifră colosală, inimaginabilă, de ordinul unui milion de miliarde de sinapse. Edelman se opune ipotezelor admise și mai ales ideii restrictive, potrivit căreia conexiunile sînt determinate dinainte de gene. Ne aflăm în fața unei imposibilități practice, spune celebrul savant, pentru că numărul genelor este cu mult inferior pentru a putea codifica toate conexiunile sinaptice. Și încă o imposibilitate logică. Dacă toate conexiunile au fost „cablate" dinainte, atunci cum se explică capacitatea noastră de a reacționa la noutăți, la imprevizibil. „Darwinismul neuronal" ocolește aceste obstacole, propunînd soluții originale privind funcționarea cerebrală. Astfel, se afirmă că nu există un centru al vorbirii sau al memoriei și nici zone strict specializate. Dar ce ? Simplu de tot, circuitele se pot asocia pentru fiecare proces mental în zeci de moduri diferite. De asemenea, nu este vorba de cablajul precis al neuronilor izolați, ci de o competiție permanentă între populații de neuroni. Fiecare propune o manieră diferită de a rezolva fiecare problemă, neuronii alcătuind o veritabilă junglă de rețele și aranjamente mereu instabile, mereu în mișcare.

UN SISTEM SUPLU, VIU, DESCHIS, CARE SE PERFECȚIONEAZĂ CONTINUU

Edelman a bulversat cunoștințele și din domeniul inteligenței artificiale. Creierul nu este o mașină. El nu conține programe determinate genetic, nici memorie stocată. Din contră, creierul este un sistem suplu, viu, deschis, care se perfecționează continuu. Fiecare creier individual creează asociațiile sale proprii, categoriile sale pe care le remaniază în permanență. Edelman a arătat că centrii mirosului și ai gustului își schimbă locul în cursul vieții unui individ și chiar de la o persoană la alta. Creierul nu încetează a se transforma, a-și genera reguli proprii. Două creiere nu sînt niciodată identice, nici chiar în cazul gemenilor, purtători ai aceluiași patrimoniu genetic. Mai mult decît atît, creierul pămîntenilor sfîrșitului de veac XX este total diferit de al strămoșilor lor. Creierul lor este astfel proiectat încît să se poată adapta la situații nemaiîntîlnite. Dacă avem în vedere numai tehnologiile sofisticate neutilizate de om pînă în zilele noastre trebuie să fim de acord că de fiecare dată creierul răspunde solicitărilor prin inovare, prin adaptare la situații noi. El se transformă, evoluează, inventează răspunsurile cele mai fine.

ESTE NECESARĂ O REVIZUIRE A TEORIILOR DESPRE MEMORIE

Această fascinantă teorie a creierului neprogramat ne obligă la o revizuire radicală a teoriilor despre memorie. Dacă aceasta nu este stocată în creierul nostru, ca informația pe disketele unui ordinator, atunci cum funcționează ? Care este mecanismul care ne ajută să ne amintim ? Ei bine, spune Edelman, noi reinventăm fără încetare trecutul. Îl reformulăm după exigențele prezentului. Ce se întîmplă în momentul în care rememorăm ? Aruncați o privire unei femei drăguțe, zărită la ski. După trei zile puteți să detaliați încă figura sa. O singură privire a fost suficientă pentru a stoca în memoria dv. toate datele necesare ? Și sub ce formă ? Memoria nu este niciodată decît sub spectrul a sute de mii de fotoni cu frecvențe variate care frapează retina. În momentul în care un lucru vă face plăcere, o masă enormă de stimuli neorganizați vor forma mai multe grupe de neuroni. Între ei se va desfășura o adevărată luptă pentru conectare. Mii de grupe neuronale rivale își dispută prezența la fiecare operațiune mentală formînd încet, încet o imensă rețea primară, cu infinite posibilități de variante. Memoria nu este deci regula exactă a unor imagini reținute, ci reprezintă o muncă de abstractizare, de asociere și de cartografiere neuronală din care apar noi categorii, se reinventează trecutul după necesitățile momentului. Asistăm deci la o uimitoare muncă de creație. O viziune fascinantă, dar cu implicații teoretice imprevizibile pentru psihologie, robotică, bioinformatică... Și primele concretizări au apărut : uimitorul „Darwin III", primul ordinator din lume capabil să învețe. În 12 minute el învață totul singur. Conexiunile sale se multiplică creîndu-și astfel propria sa memorie !

ECATERINA BĂTRÎNEANU

Premieră mondială

TERAPIA GENICĂ LA ORA CONFIRMĂRII

O fetiță de patru ani a fost adusă la spital pentru tratarea unei răceli contractate ocazional și o infecție a urechii. Era în greutate de 16 kg și părea un copil sănătos. Au urmat investigațiile de rigoare, în urma cărora s-a putut da diagnosticul — o deficiență ADA, o boală rară, incurabilă, care distruge sistemul imunitar. Era vorba de o afecțiune similară celei care, în 1984, a curmat viața lui David, un băiat ținut în viață într-un „clopot de sticlă", la un spital din statul Texas.

După diagnostic, fetiței bolnave a început să i se facă, săptămînal o injecție. Nu era una obișnuită. Dar era condiția esențială pentru ca pacienta să fie menținută în viață. La mijlocul lunii septembrie 1990, o echipă medicală de la Centrul clinic a lui U.S. National Institutes of Health (NIH) din Bethesda, declansa un experiment cu totul si cu totul inedit. În circuitul sanguin al pacientei se introduceau în jur de un miliard de celule. Fiecare dintre aceste celule conține o copie a unei gene străine. Era primul caz de terapie genică, care a trebuit să beneficieze, în prealabil, de aprobarea forurilor medicale specializate. Și dacă totul va decurge așa cum s-a preconizat, celulele vor începe să producă A.D.A, adenosindeaminaze, enzima de care corpul fetiței are atîta nevoie, pentru ca sistemul imunitar grav afectat să se refacă treptat. În brațul sting al fetiței a fost introdus, timp de 28 de minute, un lichid de culoare gri. Medicii au anticipat că pacienta va putea să ducă o viață normală, fără a mai fi nevoie de medicamentul scump ce se administra înainte de efectuarea experimentului.

CE ESTE TERAPIA GENICĂ ?

Ineditul experiment, condus de dr. French Anderson, un pionier al folosirii terapiei genice, a inaugurat, ceea ce unii experți consideră a fi o nouă eră în medicină, deoarece multe boli genetice considerate incurabile vor putea fi ameliorate sau chiar vindecate. Încă din perioada în care era student la Harvard, Anderson insista asupra ideii că bolile genetice pot fi vindecate prin terapie genică. În 1968, argumentele sale în favoarea terapiei genice au fost respinse de prestigioasa publicație „New England Journal of Medicine", pe motivul că erau prea speculative. „Am fost luat în derîdere ani întregi, dar acum, cînd sînt luat în serios, este minunat", sublinia dr. Anderson nu demult. Reputatul specialist a fost ajutat de colegii săi Michael Blaese și Kennth Culver. Impactul benefic pe termen lung la nivelul societății al terapiei încercate ar putea fi enorm. Aproape cinci la sută din copiii născuți în Statele Unite suferă de maladii genetice grave și, cel mai adesea, de boli care slăbesc organismul. Pentru cele mai multe dintre aceste afecțiuni nu există un tratament precis : afecțiuni provocate de una sau mai multe gene „defecte", dar și de lipsa acestora ; ADN-ul uman are o sută de mii de gene. Și fiecare genă se compune dintr-un segment ADN, care se găsește în nucleul fiecărei celule din cele o sută de miliarde ale corpului uman (cu excepția hematiilor, care nu au nucleu). Fiecare genă produce o anumită proteină care contribuie la buna funcționare a organismului uman. Dacă gena e defectă, sinteza proteinelor va fi la rîndul ei afectată și va rezulta o tulburare genetică.

Care poate fi obiectivul terapiei genice? Dotarea organismului cu gene înlocuitoare sănătoase care să îndeplinească rolul celor defecte. „Terapia genică este în prezent un sistem sofisticat de tratament antihemofilic. Pot fi injectați — factori de creștere, factor VIII, insulină etc.

Totul pare, la prima vedere, destul de simplu, dar medicii care efectuează cercetări în acest domeniu vor trebui să depășească unele bariere tehnologice extraordinare, înainte ca terapia genică să devină un tratament obișnuit. Sintetizarea de gene pentru anumite celule, inserțiile în ADN și apoi conectarea genelor pentru o funcționare normală sînt obiective neatinse de oamenii de știință. Există, din păcate, și riscuri. O genă poate fi distrusă în mod accidental. Și atunci ?

(Va urma)

Întîmplări adevărate

A cîștigat un miliard la Totocalcio, dar...

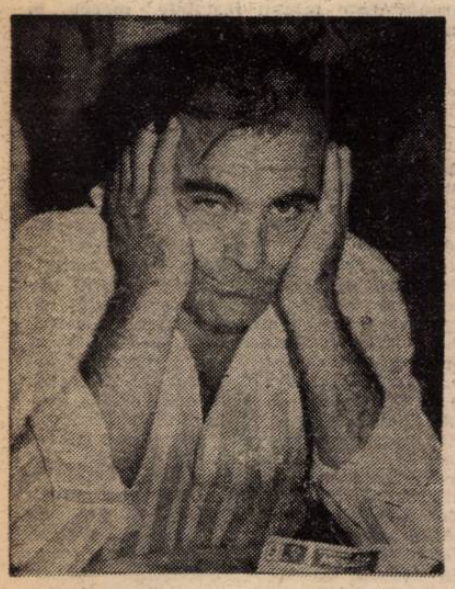

„Mă urmărește o crudă soartă a destinului meu. Eram foarte sigur că am realizat 13 rezultate exacte la Totocalcio (Pronosport n.n.) și că am cîștigat fantastica sumă de un miliard de lire. Cînd m-am dus să omologhez cîștigul, am crezut că am să mor pe loc din cauza șocului care m-a cuprins atunci cînd am aflat că mașina electronică, care a „primit" pronosticurile indicate pe buletinul meu, a comis o eroare imposibil de conceput: a transcris pronosticurile mele în mod eronat, adică nu exact în spațiile rezervate în acest scop. (Vezi clișeul). Aveam în mîna mea stîngă buletinul cu rezultatele exacte la toate cele 13 partide, iar în mîna dreaptă partea de buletin cu transcrierea nu tocmai exactă a computerului."

Mărturia aparține lui Salvatore De Vergori (38 ani), un vînzător ambulant de țigări din Napoli, care a căzut victima unei întîmplări poate unice în istoria acestui joc. Un fapt este incontestabil: el posedă originalul din care rezultă foarte clar că a completat corect buletinul lui, fără să comită nici o greșeală sau o derogare de la regulamentul Totocalcio. În schimb, computerul care trebuia să transcrie exact în dreptul fiecărei coloane punctele negre care reprezintă opțiunea jucătorului, a greșit de puțin, dar decisiv, trecîndu-le nu în dreptul coloanei orizontale respective, ci undeva pe niște linii despărțitoare orizontale. Din acest punct de vedere, regulamentul Totocalcio este foarte clar și precis: buletinul lui nu corespunde sub această formă și, deci, nu poate fi luat în considerație chiar dacă computerul respectiv a greșit. Totuși, convins că vina nu-i aparține și că buletinul original a fost bine completat, conform regulamentului, De Vergori s-a decis să dea în judecată CONI (instituția care organizează aceste jocuri), cerînd să i se recunoască valabilitatea buletinului său care este completat exact și să nu se ia în considerare eroarea comisă de computer, de care el nu se face vinovat, să i se atribuie un miliard și ceva de lire, premiul corespunzător oferit celor care au indicat 13 rezultate exacte. Toată lumea sportivă (și nu numai ea), așteaptă cu multă și firească nerăbdare rezultatul procesului intentat de ghinionistul De Vergori... **(Gh. Russu).**

Copilul-lup ?

La prima vedere s-ar putea crede că imaginea de mai jos reprezintă vreo secvență a unui film în care protagonistul este un copil-lup. În realitate, este vorba de un copil pakistanez în vîrstă de opt ani, Sher Ali Shah, care suferă de o maladie extrem de rară. Părul său lung nu-i acoperă numai capul, dar crește și pe față, făcîndu-l să semene cu un om-lup. Această stranie maladie a avut însă un impact neașteptat asupra locuitorilor din satul unde trăiește copilul. Convinși, probabil, că este un semn divin, întreaga populație îl adoră exact ca pe un sfînt. În fiecare zi ei caută să treacă pe dinaintea casei sale și să-i lase la poartă, în semn de respect, fructe și alte produse alimentare. În prezent, Sher Ali Shah se află sub observația unui grup de medici interesați de extraordinarul caz.

Ciuperca gigant

În foarte scurt timp, numele lui Francisco Salvados din Requejo (Spania) a devenit foarte cunoscut nu numai în împrejurimi, ci în toate colțurile țării. Explicația acestei popularități derivă din faptul că, în apropierea orașului, a găsit într-un luminiș de pădure, o ciupercă gigant cîntărind 25,5 kilograme și avînd un diametru de 2,3 metri. După toate datele cunoscute pînă în prezent, performanța sa urmează să fie „omologată" drept un nou record mondial, care va fi trecut în „Cartea recordurilor" cu stricta mențiune că este vorba de cea mai mare ciupercă din lumea comestibilă, întrucît recordul mondial la cele otrăvitoare este superior. Isprava lui Francisco Salvados a provocat în mod firesc curiozitatea specialiștilor, a reporterilor și a vecinilor. Singura întrebare la care a refuzat să răspundă a fost aceea prin care i s-a solicitat să spună... în ce loc a găsit trofeul...

O prietenie neașteptată

Poate servi eventual drept subiect pentru o fabulă de Esop sau La Fontaine care să fie intitulată, „Mistrețul și cimpanzeul". Dar este vorba de o adevărată poveste de amor între Isidora, o femelă de porc mistreț și Pinzo, un cimpanzeu, ambii „locatari" ai Grădinei zoologice din Paris. Inițial, cele două animale aveau cuști separate, învecinate însă. Manifestările reciproce de „dragoste" și prietenie au devenit atît de frecvente încît îngrijitorii (cu aprobarea conducerii) au convenit să renunțe la gardul care-i despărțea. Din acel moment, totul a reintrat în normal și ambele animale locuiesc în aceeași „casă", spre liniștea îngrijitorilor și bucuria celor doi prieteni neobișnuiți...

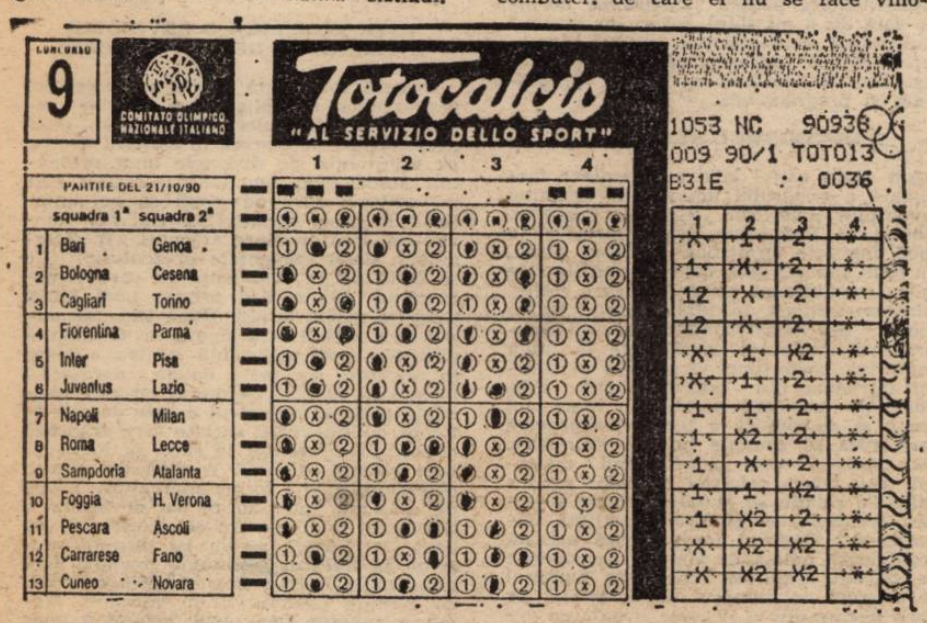

PROGRAM TV

LUNI, 18 februarie. Programul 1: 14.00 Actualități 14.10 Horoscopul zilei 14.20 Video-satelit 15.20 Civilizație montană 15.50 Copiii noștri — vitorii muzicieni 16.15 Patrimoniu 16.40 Avanpremiera săptămînii 17.00 Emisiune în limba maghiară 18.30 Repriza a treia 19.00 Tezaur 19.35 Desene animate 20.00 Actualități. Cronica Parlamentului 21.00 Telecinemateca. Don Giovanni (SUA, Franța, Italia, RFG, 1979) Premieră pe țară 22.40 Gong ! 23.20 Serenade 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16.00 Deschidereaa programului 16.05 Desene animate 16.30 Studioul muzicii de cameră 17.00 Veniți cu noi pe programul doi... la Hotel Parc ! (I) 18.00 Actualități 18.10 Veniți cu noi pe programul doi ! (II) 20.00 Video-satelit. Blue Night 21.00 Magazin auto-moto 21.20 Seară de balet 22.00 Actualități 22.10 Video-satelit. Clipuri muzicale înregistrare Super Channel.

MARȚI, 19 februarie. Programul 1: 10.00 Actualități 10.10 Horoscopul zilei 10.20 Video-satelit. Film artistic. Anotimp al frunzelor (Franța, 1980) 12.00 Ora de muzică 13.00 Confluențe 13.30 Avanpremieră TV 13.40 Bijuterii muzicale 14.00 Actualități 14.10 Audio-vizual studio 14.30 Documentar științific. Ce se întîmplă în somn ? 15.00 Preuniversitaria 15.30 Teleșcoală. Curs de limba franceză. Curs de limba rusă 16.00 Medicina pentru toți 16.20 Cheia succesului 16.40 Muzica pentru toți 17.00 Convietuiri 17.30 Forum 18.10 Tele-discul muzicii populare 18.30 Economia, încotro ? 19.00 Muzicorama 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 21.00 Telecinemateca. Don Giovanni 22.20 Salut, prieteni ! 23.40 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Studioul de literatură 17.00 Armonii corale 17.30 De-ale pieței în economia Capitalei 18.00 Actualități 18.10 Film artistic. Fuga cu Cezar. (Republica Cehă și Slovacă, 1990) 19.40 Video-satelit 21.00 Lumea sportului 21.30 Club SF 22.00 Actualități 22.10 Video-satelit.

MIERCURI, 20 februarie. Programul 1: 10.00 Actualități 10.10 Horoscopul zilei 10.20 Video-satelit. „La Sept" 11.00 Campionatul mondial de biatlon 12.00 Ora de muzică 13.00 Reportaj TV 13.20 Avanpremieră TV 13.35 Agendă muzicală 14.00 Actualități 14.10 Jazz-Magazin 15.00 Preuniversitaria. Vorbiți, scrieți românește ! 15.30 Teleșcoală. Curs de limba germană. Curs de limba italiană 16.00 Stadion. Emisiune de actualitate sportivă 16.30 Tragerea Prono-Expres 16.40 Muzica pentru toți 17.00 : 15, 16, 17, 18 17.40 Lumea ideilor 18.10 Șezătoare 18.30 Reflector 19.00 Cultura în lume 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 21.00 Film serial. Glasul inimii (Anglia, 1989) 22.00 Mai aveți o întrebare ? 22.40 Televiziunea vă ascultă 23.05 Pro musica 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Emisiunea în limba maghiară 18.00 Actualități 18.10 Teatru TV. Vulpea și strugurii 19.40 Video-satelit 21.40 Tribuna non-conformiștilor 22.00 Actualități 22.10 Univers creștin — univers cultural.

JOI, 21 februarie. Programul 1: 10.00 Actualități 10.10 Horoscopul zilei 10.20 Video-satelit 12.00 Ora de muzică 13.00 Interferențe 13.30 Avanpremieră TV 13.40 Varietăți internaționale 14.00 Actualități 14.10 Mondo-muzica 14.30 Caleidoscop cetățenesc 15.00 Preuniversitaria 15.30 Teleșcoală 16.00 Arte vizuale 16.40 Muzica pentru toți 17.00 Limba noastră 17.30 Pro patria 18.30 Piața și banii dv. 19.00 Știința în lume 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 21.00 Film serial. Dallas (S.U.A., 1978) 21.50 Reporter '91 22.25 Pur și simplu... Muzica 22.45 Simpozion 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Cercetarea științifică agricolă 17.00 Emisiunea în limba germană 18.00 Actualități 18.05 Film serial. Viața lui Berlioz 19.00 Concertul Orchestrei Naționale Radio 21.30 Dialog cu edilii Capitalei 22.00 Actualități 22.10 Sport Magazin.

VINERI 22 februarie. Programul 1: 10.00 Actualități 10.10 Horoscopul zilei 10.20 Video-satelit 11.00 Campionatul mondial de Biatlon 12.00 Ora de muzică 13.00 Oameni de lîngă noi 13.30 Avanpremieră TV 13.40 Tele-recital muzical 14.00 Actualități 14.10 Trurli, trurli 14.30 Casa și grădina 15.00 Preuniversitaria 15.30 Music-Box 16.05 Semnul omului 16.20 Tragerea Loto 16.35 Muzica pentru toți 17.00 Emisiune în limba germană 18.00 Invitatul săptămînii Ion I. Brătianu 18.30 Tineri interpreți de muzică populară 18.45 Virstele peliculei 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 20.45 Viața parlamentară 21.00 Revoluția română în direct 22.05 Studioul „E" 22.35 Studioul șlagărelor 22.50 Gaudeamus 23.35 Actualități 23.45 Jazz-Fan 0.20 Tele-top 0.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Video-satelit 17.30 Mozaic științific 18.00 Actualități 18.10 Film serial. Sfîntul 19.00 Concertul Orchestrei de cameră a Radioteleviziunii 21.30 Video-satelit 22.00 Actualități 22.10 Ecranul 22.40 Video-satelit.

SÎMBĂTĂ, 23 februarie. Programul 1: 9.00 Micul dejun TV 10.00 Actualități 10.10 Descoperirea planetei 10.30 Club „Anda" 11.30 Istoria religiilor 12.00 Ora de muzică 13.00 : 7×7 13.30 Avanpremiera emisiunilor de la sfîrșit de săptămînă 13.40 Bijuterii corale 14.00 Actualități 14.10 Tele-club 17.30 Mapamond 18.00 Unul din trei 19.00 Melodii îndrăgite 19.15 Teleenciclopedia 20.00 Actualități 20.40 Săptămîna sportivă 21.10 Film artistic. Între două iubiri (S.U.A., 1979) 22.45 Antologia umorului românesc 23.35 Actualități 23.45 Film serial. Jack și Grăsanul Ep. 4 0.35 Video-discotecă 1.00 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.25 Film artistic. Jocul urii și al răzbunării (Franța, 1989) 18.00 Actualități 18.10 Muzică pentru părinți 18.30 Lumea sportului 19.00 Opera în capodopere 21.35 Video-satelit 22.00 Actualități 22.10 Video-satelit..

DUMINICĂ, 24 februarie. Programul 1: 9.00 Micul dejun TV 10.00 Actualități 10.10 Universul copiilor 11.05 Film serial pentru copii. Nonni și Manni. Ep. 11 11.30 Lumină din lumină 12.30 Viața satului 13.30 Vatra folclorică 14.00 Actualități 14.10 Video-Magazin 17.30 Atlas 18.00 Știință și imaginație 18.30 Convorbiri de duminică 19.05 Film serial. Dallas. Ep. 2 20.00 Actualități 20.40 Duminica sportivă 21.00 Film serial. Caracatița. Seria a doua Ep. 3 22.00 Astă seară : „Hamlet" ! Producție a Studioului de Film TV 23.05 Show-ul de duminică 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2:** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 O muzică, o țară 17.00 Video-satelit 18.00 Actualități 18.10 Muzica amintirilor 18.30 Viața spirituală 19.00 Serată muzicală TV 21.30 Orașe și civilizații 22.00 Actualități 22.10 Video-satelit.

(După „PANORAMIC TV"

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

verificați-vă cunoștințele

CĂLĂTORI ROMÂNI PESTE HOTARE

Mulți români sau locuitori de pe teritoriul țării noastre au călătorit în diverse țări, cu diferite misiuni, ca ambasadori, delegați, diplomați, ca exploratori, scriitori, performeri sportivi etc., etc.

Dacă ar fi să ne referim la cei mai de demult, menționați istoric, ar trebui poate să ne referim la Ioan Cassian (360—400 e.n.), scriitor teologic și călugăr, care a circulat prin Palestina, Egipt, Constantinopol, Roma și Marsilia, sau Dionisie Exiguul (470—540 sau 545), de asemenea scriitor teolog, care s-a peregrinat prin Asia Mică, la Hierapolis-Mabburg, Constantinopol, dar și la Roma.

Lista călătorilor români este atît de amplă, încît ea nu poate fi consemnată decît într-un întreg volum. Din aceste motive, în cele ce urmează ne vom referi doar la cîteva exemple, în special din trecut, cînd astfel de călătorii nu se realizau prea ușor, iar pe de altă parte menționînd anumite personaje, întrucîtva mai cunoscute la noi.

Iată despre ce este vorba : se vor menționa deci numele unor personaje, eventual cu perioada în care au trăit sau circulat, rămînînd ca dv., să încercați a vă aminti prin ce țări au trecut. Deci...

1. Banul Mărăcine, pe timpul regelui Franței, Filip al VI-lea de Valois (1328—1350).
2. Vlad Dracul (1431).
3. Radu cel Mare (domn al Țării Românești între 1495—1508).
4. Spătarul Nicolae Milescu (1636—1708).
5. Vasile Alecsandri (1821—1890).

Ing. LIVIU MACOVEANU

Răspunsul în numărul viitor

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Din lumea hărților

1. Se pare că cele mai vechi hărți care nu se refereau doar la contururile continentelor, au fost realizate de polinesieni, care s-au aventurat chiar și în imensitatea Oceanului Pacific, ei fiind niște navigatori de mare curaj. Cele mai vechi hărți ale lor, datînd de sute de ani, se prezintă sub forma unor linii, de diverse forme și lungimi, care se intersectau și, în locurile de intersecție, erau așezate bețișoare, scoici de diferite mărimi și culori, acestea reprezentînd destul de fidel locurile multor insule din imensul Ocean Pacific, pe care ei l-au străbătut cu micile lor ambarcațiuni în lung și în lat.

Asemenea hărți au fost descoperite pentru prima dată în 1606 de marinarul spaniol Queiroz. Așa zisele hărți erau confecționate din cozile frunzelor de cocotier, legate între ele cu fibre, reprezentînd linii drepte și oblice care se întretăiau și cu linii curbe închise. În locul unde se întretăiau, erau fixate scoici de moluște mari și mici. Scoicile reprezentau insule, iar mlădițele puteau însemna curenți maritimi, fluxul și chiar distanța dintre insule. În prezent, astfel de hărți se pot vedea numai în muzee.

2. Instrumentele auxiliare folosite de oameni pentru navigație și elaborarea hărților au fost busola și astrolabul. Mult mai tîrziu au apărut sextantul și teodolitul. Busola, sextantul și teodolitul, precum și altele se folosesc și în prezent.

3. În zilele noastre, pentru elaborarea hărților se folosesc aerofotogrametria (fotografierea din avion a terenurilor) și mai ales fotografierea din sateliții artificiali ai Pămîntului.

4. Sînt folosite în navigația maritimă și aeriană așa numitele hărți „Mercator" sau „Loxodromice", în care Terra este reprezentată pe suprafața unui cilindru tangent cu Ecuatorul. Harta a fost imaginată de cartograful olandez Gerard Kremer numit și Mercator (1512-1594), în 1569.

5. Lungimea meridianului terestru a fost determinată destul de precis, de învățatul grec Eratostene, din Cirena (284 sau 275-195 e. n.) cu niște mijloace foarte simple dar perfect logice, demostrîndu-se pentru prima dată, că Pămîntul este rotund.

6. Întrucît Pămîntul nu este plat, ci aproximativ sferic, nici un fel de hartă plană cu care sîntem de fapt obișnuiți nu poate reda exact aspectul său geografic. De aceea, în ianuarie 1990 specialistul american Van Warren, a construit o sferă din plastic cu diametrul de 2,25 metri pe care, pe baza fotografiilor culese de sateliții artificiali, a început să reconstituie geografia globului, așa cum este el în realitate. În 1991, Lloyd Van Warren, în colaborare cu sculptorul american Tom Van Sant și-au propus să construiască un nou glob terestru cu diametrul 6 metri, pe care toate detaliile color de la sateliții artificiali vor fi și mai corect redate. Poate că în sfîrșit vom ști și noi cum arată Terra.

test

UN DESEN INCOMPLET

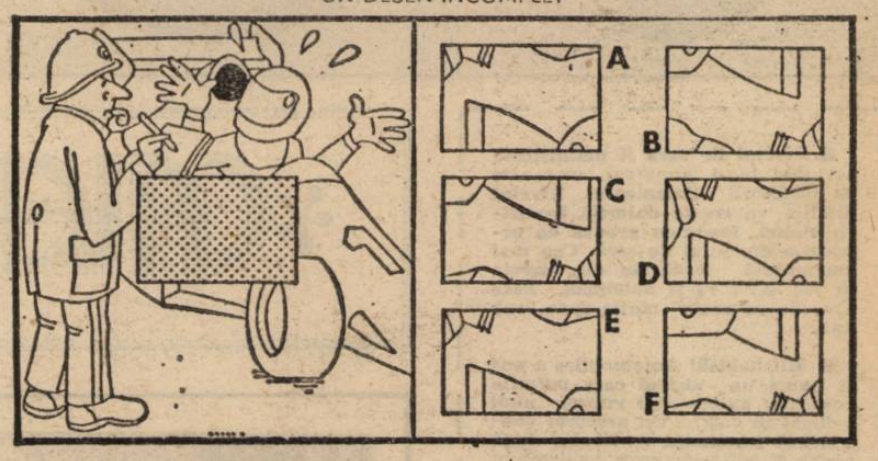

Unul dintre cele șase dreptunghiuri din dreapta se potrivește exact în dreptunghiul hașurat pentru a completa desenul respectiv. Care o fi dreptunghiul acela ?
(Soluția în numărul viitor)

DEZLEGAREA TESTULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL 5 (1737)

CELE 12 MĂȘTI

A=I, B=F, C=K D=G, E=J, H=L

GUINNESS BOOK

Aminteam în numărul trecut despre acele manifestări pe fond nervos — sughiț și strănutat — care îi împiedică pe „protagoniști" să fie prezenți fără complexe în public (cel puțin la concerte de muzică clasică). Din păcate, panoplia acestor tipuri de necazuri este mai largă și de aceea Guinness nu le poate trece cu vederea, mai ales cînd e vorba de recorduri. Înainte de a demara cu exemplele, aș vrea să-mi mărturisesc totuși următoarea opinie : fiind de-a dreptul jenant — într-o anumită concepție, care încă nu ne-a părăsit — să-ți dezavuezi defectele de acest gen, consider că și prin alte părți ale lumii se stabilesc astfel de recorduri și că cele înscrise în Guinness nu sînt absolute. Dar a lua legătura cu autorii Cărții recordurilor se dovedește foarte greu pentru țările foste socialiste. Aria de cuprindere a fenomenelor similare este deci, oarecum, restrînsă.

În lipsă de cazuri de actualitate, Guinness precizează în privința **căscatului fără întrerupere** că în anul 1888 domnișoara Lee (?) s-a manifestat astfel timp de cinci săptămîni. În vîrstă de numai 15 ani la vremea respectivă, tînăra în cauză probabil că și-a dezamăgit crunt iubitul, căci a căsca cu asemenea vehemență simbolizează ori un plictis exacerbat față de tot ce o înconjura, ori un apetit pentru somn care descurajează orice inițiativă amoroasă.

Dacă tot a venit vorba de somn, iată cum a intrat englezul Melvin Switzer, la 46 de ani, în Guinness. Chemați probabil de soția acestuia (exasperată pînă la Dumnezeu, pe bună dreptate), s-au prezentat experții în măsurători de intensitate a sforăitului ; astfel, specialiștii de la Noise Abatement Society din Anglia au constatat că **sforăiturile dlui Switzer bubuiau pînă la nivelul de 82 decibeli** (fonogramă efectuată la data de 10 mai 1984). Această manifestare atît de dezagreabilă pentru familia respectivului recordman era (poate între timp s-a vindecat) echivalentă cu zgomotul de demarare a unei motociclete de cilindree medie, să zicem o Mobră-super. De departe pare amuzant să-ți petreci nopțile cu o motocicletă în dormitor, mai ales dacă nu scoate fum care să te intoxice. Lăsînd gluma la o parte, să consemnăm faptul că dl Switzer l-a întrecut cu cei 82 dB ai săi pe precedentul recordman, măsurat în 1963 (tot un englez) și care sforăia numai la nivelul de 69 dB (înregistrare făcută la distanță de 1 m de protagonist). Avînd în vedere aceste cazuri, mă alătur celor care susțin că în **certificatul prenuptial** trebuie inclusă o dovadă de acest gen... Viața e destul de grea și așa !

În imagine o avem pe cea mai teribilă urlătoare din lume, dna Susan Birmingham. Această rivală a groaznicului sforăitor prezentat în text a urlat (în fața specialiștilor în astfel de măsurători de la Bruel & Kjaer Precision) la nivelul a 120 decibeli (la 6 martie 1982, la Hong Kong Island School). Orice Boeing pare că șoptește la decolare față de dna Birmingham.

PAUL IOAN

SPORTIVĂ

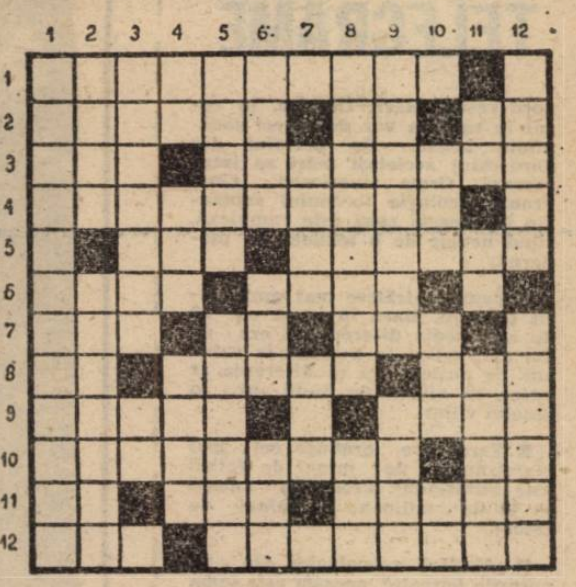

ORIZONTAL : 1) Unul se ridică cu multă greutate... de la podea 2) Ada... cu ciocanul, de exemplu (printre altele... !) — Nota doi la muzică ! — Ostrov... mărginaș ! 3) Anina... fără periferii ! — Cu respect pentru normele sportive (m.pl.) 4) Un meci de nota.. doi... la disciplină (f. pl.) 5) „... Oblemenco", tunarul de altădată al Craiovei — Legea de bază a fiecăruj sportiv 6) Ținută de trăgător, pusă la vedere... în timpul focului — Comentator... mut ! al evenimentelor sportive... abonat la poștă 7) „... neîmblînziți" ai Camerunului la „Copa del Mondo" (neart.) — Are o anumită valoare în cerc ! — Șut... fără replică ! 8) Prezintă un miros specific — Alcătuiesc colectivul de conducere al unei asociații sportive — Cobai... fără cap și fără coadă ! 9) Face un masaj aspru..., dar sportiv — Astru... sportiv ! 10) Postură obligatorie pentru un... biatlonist — La culcare (pl.) — Rucsac... gol ! 11) 45 individualiști ! — Apelativ pentru Adrian ! — Așa cum trebiue să fie sportivii între ei, într-o întrecere sportivă (f. sg.) 12) Piesă importantă la șah, gimnastică și unele... alergări cu obstacole — Un meci pentru orice arbitru.

VERTICAL : 1) Spectacol sportiv în care mingea circulă din mînă în mînă, fără lovituri... de picior 2) O suprafață de joc, ca o tarc — Umbra celui din teren 3) Distanțe de parcurs pentru alergători, dar și pentru unii... săritori zburători — Începe și sfîrșește... vara ! 4) Tene, titular... la rebus ! — Roună (pop.) — Un pește mai rar prins pentru... pescarii sportivi 5) Îți oferă posibilitatea să urmărești o întrecere sportivă la gura sobei — Comună la modă și... la porțari (în cazuri de excepție !) 6) Poate fi unul aerian distrugător.... dar și sportiv — De neclintit la executarea unor lovituri libere, dar uneori se clatină a pagubă — Sportul... mușteior..." la fix ! 7) Bun pentru „a afla" cînd e cazul — „... de Janeiro", cunoscut oraș brazilian, vestit prin celebrele sale echipe de fotbal 8) Plasați pe primele locuri în top (f.) — Niște sportivi ieșiți cu totul din formă 9) Se cere la orice greșeală, în mod sportiv — Îl au unii sportivi mereu pe față și cu mare eficacitate 10) Poetul și-a pierdut... capul ! — Dă „ghionturi" pe semicerc ! — Întreține tenul proaspăt (mai ales la... dame!) (sg.) 11) O poate păți rău cînd se joacă... „pe rupte !" — Sportivul... singur ! — Una de... aur pentru Patzaichin ! 12) Elan... tinerețe caracteristic și sportivilor — Goluri... înscrise pe tabela de marcaj (sg. m.).

DICȚIONAR : OET, OBA, NIN, ROA

SABIN CONDRE
Șoimii Oltului de Jos

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

POFTIȚI LA MASĂ

ORIZONTAL : Tratație — Sat — Rumen — Otravă — Elastic — Oliv — Martir — Ușa — A — Udă — Corn — Tel — Raci — Nașteri — A — Intim — A — Ot — Tau — Ocultist — O — Nap — R — Spic — Aperitiv — Acu — Ri — Alo — Icter — Eșapamente — A

Biblioteca Județeană MUREȘ TÎRGU-MUREȘ

„Miss Liberty“ a dispărut

Nu de mult, a încetat din viață la New York, în vîrstă de 92 de ani, Teresa De Francisci, cunoscută sub numele de „Miss Liberty“. De unde i-a apărut această denumire ? În anul 1921, în S.U.A., s-a decis emiterea unei monede de argint în valoare de un dolar, pentru a celebra revenirea păcii după primul război mondial. Misiunea realizării acestei monede i-a fost încredințată unui specialist, un tînăr sculptor și gravor, Anthony de Francisci care, pentru a ilustra partea alegorică a monedei, s-a inspirat din figura soției sale, Teresa. Denumită „Miss Liberty“, noua monedă a devenit simbolul păcii și al noii sale patrii (pentru că autorul era un emigrant italian). Unica lor fiică, Gilda Slate de Francisci, astăzi în vîrstă de 66 de ani și divorțată, este foarte mîndră de faptul că, după lansarea monedei și dezvăluirea faptului că figura de pe monedă aparține mamei sale, părinții săi și-au cîștigat o imensă popularitate. Astăzi, această monedă a devenit o adevărată piesă de muzeu sub denumirea simbolică de „Miss Liberty“, reprezentînd un adevărat ideal de libertate.

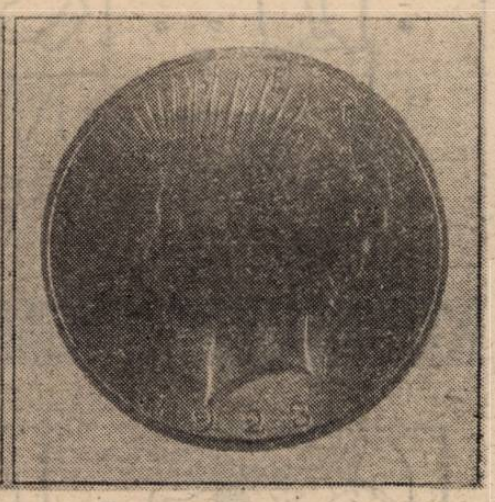

FOTO - DOCUMENT

Un grup de 50 de ofițeri superiori sovietici staționați în landurile create pe teritoriul fostei R.D. Germane au efectuat o vizită la Bonn. Helmut Kohl, cancelarul federal, a primit militari sovietici, prilej cu care a reafirmat bunele relații statornicite între cele două țări, precum și cele personale, cu Mihail Gorbaciov. Neașteptata întîlnire de la Bonn, o „premieră“ după reunificarea Germaniei, a fost organizată, informează agenția Inter Nationes, de către secretarul de stat la ministerul german al apărării, Willi Wimmer

CALEIDOSCOP magazin

■ **Efectul de seră îi neliniștește tot mai mult pe greci, mai ales pe locuitorii Salonicului. Nivelul mărilor va crește datorită încălzirii climei, fenomen produs ca urmare a efectului de seră. Cea mai amenințată localitate din Grecia în sec. XXI va fi Salonicul, care are de pe acum multe zone sub ape.**

■ **Mitshubishi Automobiles a pus la punct un sistem care permite controlul automat al vitezei unui vehicul în viraje. Un procesor controlează tracțiunea motorului după curbă și evită devierea vehiculului către exterior. Sistemul îngăduie un demaraj mai blînd pe rutele acoperite cu zăpadă sau cu polei.**

■ **„Elf Aquitaine“ este prima companie occidentală care a semnat un acord de explorare și producție cu parteneri sovietici în domeniul petrolului. Este vorba de exploatarea „aurului negru“ din**

TELEGRAME

nord-vestul Mării Caspice, în cazul în care se vor descoperi zăcăminte bogate. De petrolul din nord-estul aceleiași mări se interesează firma americană „Chevron“. Geologia terenului submarin în această zonă este complexă, fiind nevoie de o tehnologie modernă.

■ **Femeile trăiesc mai mult decît bărbații. Dacă în urmă cu 30 de ani media diferențiată era de doi ani, astăzi ea a ajuns la patru ani. Se anticipează că diferența ar putea să ajungă la 8—10 ani în secolul viitor.**

■ **Țara care produce cel mai mare număr de mingi de fotbal este Pakistanul. Producția anuală — 40 de milioane de mingi de fotbal.**

■ **„Vestigii arheologice din ținuturile boreale“, aceasta este tema expoziției deschise la Arhanghelsk, port la Marea Albă. Sînt expuse circa 1 500 de exponate. Ele se află într-o stare foarte bună, ghețurile veșnice din Novaia Zemlia dovedindu-se un excelent conservant.**

■ **La nivel planetar, în anii '90 nu va avea loc un mare avînt economic, dar nici o recesiune economică brutală.**

■ **Dacă Irakul ar distruge instalațiile petroliere ale Arabiei Saudite (principalul exportator mondial de țiței) prețul petrolului brut ar putea sări peste 50 de dolari barilul. Ar fi o catastrofă economică pentru multe țări.**

Pe vremea lor, lumea era parcă, mai puțin îngîndurată...

Barcă — deltaplan

Pentru pasionații mărilor, și ai deltaplanului a apărut o noutate apreciată drept foarte interesantă: barca volantă. Primul model a fost prezentat la Salonul nautic din Genova și a întrunit aprecieri favorabile din partea specialiștilor.

Barca, foarte ușoară, este înzestrată cu un deltaplan ceea ce îi permite să survoleze cu ușurință zone ale mărilor, fluviilor și lacurilor, fiind de mare utilitate în diverse acțiuni. Trebuie menționat și faptul că barca este dotată și cu roți (inclusiv amortizoare) care se string cînd plutește pe apă, putîndu-se astfel transforma într-un mijloc de transport terestru (bineînțeles fără deltaplan), ceea ce îi conferă o calitate în plus deosebit de importantă.

Un pasionat electronist

Adrian Wareham (40 de ani) din Liverpool este un electronist pasionat în egală măsură și de mecanică și construcții. La început, și-a folosit timpul liber asamblînd mecanic diverse „animale“, pe care le-a donat unei societăți de binefacere. Succesul de care s-au bucurat produsele sale în rîndul copiilor, l-au determinat să-și extindă această activitate pe care a transformat-o într-o întreprindere care, în prezent, satisface nu numai cerințele interne, dar și exportă în Franța. Printre produsele sale cele mai admirate se numără vaca „Victoria“, porcul „Pigasus“ și cîinele „Scrappy“, ultimul semănînd foarte bine cu cîinele Pluto creat de Walt Disney (în imagine).

EDITOR : Redacția revistei „Magazin“

Redacția și administrația: București, Piața Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10, 17 60 20. Abonamentele la revista „Magazin“ se fac la oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA“ — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, Telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.
Administrația: Editura Presa Liberă.
Tiparul: Combinatul Poligrafic București

Redactor șef : DUMITRU FILIP ; **Secretar general de redacție :** GEORGE CUȘNARESCU ; **Redacția :** Dorel Dorian, Aurora Popescu, Ecaterina Bătrîneanu (1630) ■ Paul Ioan, Ion Țugui, Adrian Hoajă, Mihaela Dorobanțu (1282) ■ Marian Grigore (1633) ■ Irina Stoica, Melania Constantiniu-Chiriacescu, Delia Costea Simona (1282) ; **Secretariat de redacție :** Dumitru Mateuță, Ionel Cojocaru, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ■ Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ■ Dorin Măran (fotoreporter) (2692).

Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca județeană MUREȘ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 8 (1740) — SÎMBĂTĂ 23 FEBRUARIE 1991 — 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

SÎNTEM SINGURI ÎN UNIVERS?

(Pagina a 6-a)

Arsenalul HIGH TECH în Golf

(Pag. a 5-a)

POVESTIRE

Ciudățeniile doamnei Merun

(Pagina a 10-a)

PANORAMIC TV.

Săptămîna 25. 02 — 3. 03.

Să fie „regie autonomă" sau „societate autonomă" ?

S-a întîmplat deasupra Bucureștiului

O.Z.N. SAU FENOMEN METEO?

(Pagina a 6-a)

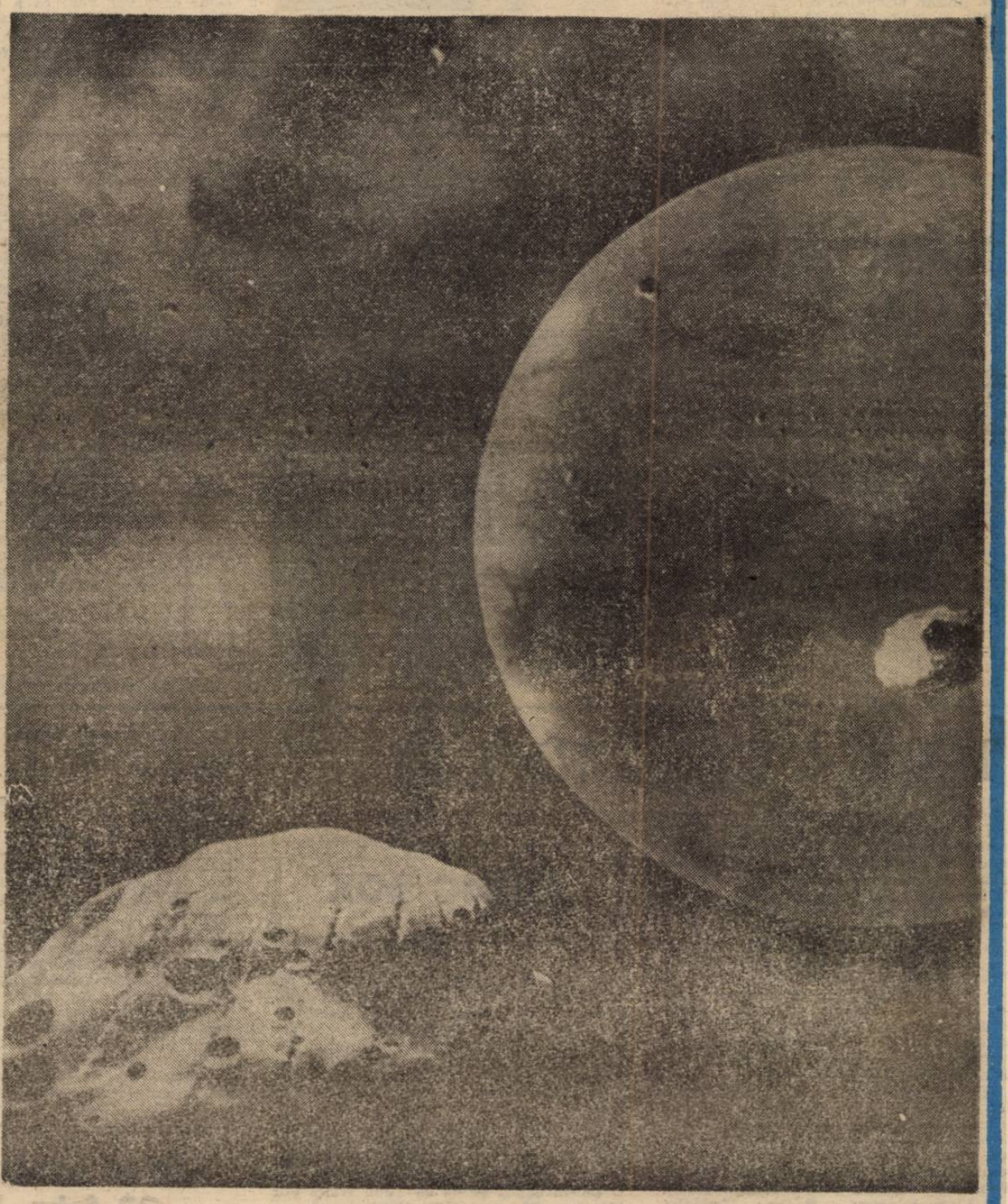

Incursiune în paranormal

SUGESTIA ȘI HIPNOTISMUL

(Pagina a 12-a)

Xerox după memorie

„Impertinență de copil..."

Ofensiva anti-Caragiale, începută în forță în anul 1901 prin intermediul presei, a avut un deznodământ care a dezamăgit opinia publică de la vremea respectivă (dar și pe cea de astăzi) datorită faptului că situația creată a pendulat între sfera comparatiștilor literari și sfera normelor juridice propriu-zise. Se punea problema (și se mai pune și astăzi) vulnerabilității deciziei juridice în fața aprecierilor literaților de meserie, și reciproca. Este greu pentru un jurist să susțină că a fost furat dintr-o operă literară fondul de idei sau numai forma de exprimare — în caz că nu este o copiere pur și simplu de texte. Legea ocrotește dreptul de autor (dreptul personal nepatrimonial de paternitate asupra unei cărți).

În excelenta sa lucrare, dl. Doru Cosma („De la Dante la Zola) demonstrează cu multă claritate de ce s-a ajuns la achitarea, în ultimă instanță, a lui Caion : „Unii istorici și critici literari care s-au ocupat în vremea din urmă de afacerea Caion nu și-au putut ascunde uimirea că avocații lui Caragiale au consimțit strămutarea dezbaterii cauzei de pe tărîm juridic pe tîrîm literar, acceptînd cercetarea noii calomnii — plagiatul după Tolstoi". Este deci sansa care i s-a acordat lui Caion prin care — așa cum se mai întîmplă și astăzi — te judecă literații și nu jurații. Dar de această deplasare de registru se pare că este vinovat însuși marele dramaturg, care spunea totuși, oarecum mumit : „Am dorit să am suprema satisfacție a justiției. Am voit să se dovedească în fața justiției, **poporului** (sublinierea noastră) că acuzația de plagiat a fost **o impertinență de copil"**.

Calomniatorii lui Caragiale au neglijat, probabil, marele talent avocățesc al lui Barbu Șt. Delavrancea, denumit de Titu Maiorescu „cel mai mare orator pe care l-a dat suflarea românească". Dar, deși acesta a obținut în primă instanță condamnarea lui Caion la trei luni închisoare, 500 lei amendă penală și 10 000 lei despăgubiri civile (conform op. citată), hățișurile juridice în care a fost atras procesul de către avocații lui Caion au condus în final la verdictul de achitare a calomniatorului. Aceasta e dovada cea mai elocventă că între literatură și drept civil există totuși o graniță greu surmontabilă.

După opinia mea, cel mai lamentabil aspect al acestui faimos proces de calomnie este faptul că acel Caion — un tînăr cu obiceiuri și moravuri total compromițătoare în epocă — a fost de fapt folosit drept unealtă de Macedonski. Poetul „Nopților" a fost unul din marii huiduiți ai sălii Ateneului Român (la 14 februarie 1902) pe cînd încerca personal să-l defăimeze pe Caragiale.

Să nu uităm că la 18 iunie 1972 Caion a fost însă definitiv condamnat (într-un proces simbol, desfășurat la Muzeul literaturii române) la „oprobiul veșnic al opiniei publice, în literele române". Dl. Romulus Vulpescu propunea atunci sinonimia caionism-defăimător, calomnitator. A trebuit însă să treacă atîta amar de vreme pentru ca autorul „Scrisorii pierdute" să cîștige procesul.

PAUL IOAN

Să ne recunoaștem idolii

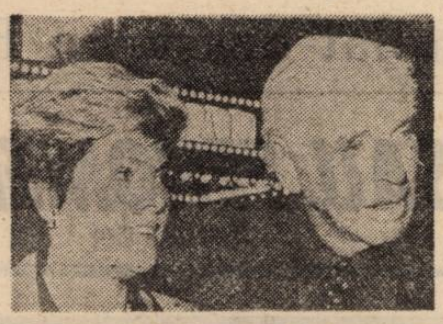

În filmografia americană sau, mai corect, în filmografia mondială figurează, alături de alte celebrități ale artei cinematografice, și numele unui titan, actorul Burt Lancaster.

Se poate face „pe scurt", ca să spunem așa, doar o referință la ceea ce reprezintă 70 de roluri realizate magistral în 70 de filme de către marele Burt ? Este și imposibil și indecent. Amintiri, succese, talent, muncă, glorie, premii, Oscarul pentru „Elmer Gentry", apoi faimoasa lui deviză „vîrsta nu contează cînd e vorba de dragoste" pe care a re-re-repetat-o și la 76 de ani cînd și-a celebrat căsătoria cu tînăra (38 ani) și frumoasa actriță Susan Scherer, toate ar trebui adunate în multe cărți care ar „povesti" generațiilor ce i-au fost contemporane cît și celor care vor veni că a existat un artist cu numele Burt Lancaster, fermecător și imprevizibil, o personalitate puternică dublată de o forță interpretativă demne de invidiat. Și cîți n-ar vrea să-i calce pe urme ! Să fie atît de simplu ?... (M. C.).

Încă ceva despre „MIRACOLUL MOZART"

Bicentenarul morții lui Mozart va constitui evenimentul muzical al secolului, anul 1991 fiind consacrat acestei aniversări. Geniul din Salzburg continuă să stîrnească pasiuni fără egal ; toată lumea îl iubește pe Mozart : compozitori, cîntăreți și spectatori.

Iată cîteva lucruri ieșite din comun pe care biografii le menționează despre „miracolul" Mozart.

Numele său adevărat nu era Wolfgang Amadeus. Pe certificatul său de botez se poate citi numele Joannes Crysostomus Wolfgangus Theophilus. Joannes Chrysostomus este numele sfîntului sărbătorit în ziua nașterii sale (27 ianuarie), Wolfgang este numele bunicului său din partea mamei, iar Theophilus poate fi tradus prin Amadée în franceză sau Gottlieb în germană. Amadeus este numele folosit de Mozart pentru pedanții vremii.

Coeficientul de inteligență a lui Mozart denotă că acesta putea să fie foarte bine savant, matematician sau cercetător. Sistemul său de compoziție este surprinzător ; Mozart scria mai întîi „în interiorul" său lucrarea iar apoi, după ce aceasta era elaborată în întregime în mintea sa, o nota. Extraordinară este rapiditatea cu care crea (o noapte pentru uvertura lui „Don Giovanni") și faptul că putea să compună în același timp două lucrări. Astfel, într-o scrisoare către sora sa el mărturisește că a scris un preludiu și o fugă. „...în timp ce notam preludiul eu compuneam deja fuga".

Mozart a știut să compună înainte de a ști să scrie. Tatăl său nota conștiincios primele încercări ale genialului și delicatului său micuț.

Muzicologii apreciază că prima lucrare a lui Mozart a fost un menuet pentru clavecin pe care copilul de șase ani a compus-o în ianuarie 1762.

După o viață furtunoasă Mozart se sfîrșește la 35 de ani. Din ce cauză a murit ? Medicii contemporani au constatat următoarele cauze ale morții lui Mozart : infecție streptococică, sindromul Schönlein-Henoch, insuficiență renală, broho-pneumonie.

În noaptea de 5 decembrie 1791 Mozart se stinge după ce a încercat să scrie pentru ultima oară.

MIHAELA CONSTANTINESCU-COCA

TOLBA CU SCRISORI

Dragi prieteni, s-au adunat multe scrisori în care îmi solicitați diferite informații din sfera pop-rock-ului așa că voi dedica în întregime rubrica noastră de astăzi răspunsurilor la întrebările pe care mi le-ați pus. Să începem : **Cezar Gheorghiu — Cîmpina :** Ave, Cezar ! Iată titlurile solicitate. Scorpions — Crazy World, Sandra — Paintings In Yellow, UB 40 — Labour of Love II, Europe — Final Countdawn, Eurythmics — We Two Are One, Roxette — Look Sharp ! Chris de Burgh — Flaying Colours, White Snake — Slip On The Tangue. Din lipsă de spațiu nu-ți pot trece, așa cum m-ai rugat, și primele trei melodii de pe fiecare din discurile de mai sus.

■ **Ramona Dianu — Sibiu :** imaginile din clipurile „Take My Breath Away" „Blaze of Glory" și „It Must Have Been Love" fac parte, în ordine, din următoarele filme : Top Gun (cu Tom Cruise în rolul principal), Young Guns II, Pretty Woman (cu Richard Gere și Iulia Roberts).

■ **Liana Popescu — Bacău :** Madonna a scos, pînă în prezent, șase LP-uri. Iată-le : Like A Virgin ('84), Madonna ('86), You Can Dance ('87), Like A Prayer ('89). I'm Breathless și Immaculate Collection (ambele 1990).

■ **Daniela Boroș** — Din păcate nu dispun de informații despre Holograf.

■ **Valentina Cristea — Craiova :** îți mulțumesc pentru frumoasa scrisoare trimisă rubricii noastre.

■ **Stanciu Adriana — Onești și Ioldoș Mariana — Gherla :** v-am trimis răspunsurile solicitate prin poștă.

■ **Corina Băleanu, Irina Simion, Brîndușa Niculescu, Elena Cruceru și Mihaela Vulpescu — toate din București :** vă pot pune la dispoziție LP-ul „Step By Step" al celor cinci New Kids On The Block.

MUSIC BOX

■ **Marina Popescu — Baia Mare :** refrenul piesei de mare succes a grupului britanic Fine Young Canibals : She Drives Me Crazy, se traduce astfel : Ea mă înnebunește / Nu vreau pe altcineva / Ea mă înnebunește / Nu mă pot ajuta. She Drives Me Crazy, I Don't Want Else, She Drives Me Crazy, I Can't Help Myself. O.K. ?

Alte răspunsuri, într-un număr viitor. Dragi prieteni, aveți dreptate, au trecut aproape două luni din acest an și încă n-am demarat cu Top Ten Magazin '91. O facem astăzi știind că Time Waits For No One. Din melodiile sfîrșitului de an am oprit cîteva cărora le-am adăugat unele noi, poate, viitoare hituri. Deci :

Top Ten Magazin — 23 II

1. **Sadness — Enigma**
2. **I'ce Been Thinking About You — London Beat**
3. **I'll Be Your Baby Tonight — Robert Palmer & U.B. 40**
4. **I'm Your Baby Tonight — Whitney Houston**
5. **Freedom — George Michael**
6. **The Question of U — Prince**
7. **It Takes Two — Tina Turner & Rod Stewart**
8. **Ice, Ice Baby — Vanilla Ice**
9. **Didn't I Blow In Your Mind — New Kids On The Block**
10. **Miracle — Bon Jovi.**

După cum v-am promis începem astăzi un concurs care va fi perpetuu. Iată despre ce este vorba : în fiecare număr al revistei noastre vom pune cîte două întrebări din sfera pop-rock-ului mondial la care vom aștepta răspunsurile voastre cît mai exacte. La fiecare început de lună vom publica numele celor mai buni trei corespondenți ai rubricii noastre care au răspuns exact la întrebările puse. În fiecare lună, primii trei vor fi recompensați cu cîte o casetă audio înregistrată cu una din preferințele lor muzicale.

Atenție ! La sfîrșit de lună, cînd îmi veți expedia răspunsurile, va trebui să introduceți în plic și cele 4—5 taloane pe care le veți decupa din revista noastră. În absența lor răspunsurile nu vor fi luate în considerare. Succes !

Talon concurs — 23 febr. '91

Prima întrebare : în 1974 celebrul cvartet suedez ABBA a cîștigat concursul Eurovisiunii cu piesa... ?

A doua întrebare : renumitul cantautor britanic cunoscut în întreaga lume sub numele de Elton John, în realitate se numește altfel. Cum ?

P.S., aștept de la voi, dragi prieteni, la începutul lui aprilie (cel mult pe zece aprilie) răspunsurile celor 12 întrebări care vă vor fi puse pînă la 1 aprilie. Nu e nici o păcăleală !

MARIAN MINCULESCU

PUNCTE

Jerry Hall o reinventează pe Marilyn

Jarry Hall, fost foto-model, în viața de zi cu zi doamna Mick Jagger, a devenit acum actriță, și joacă în fiecare seară pe scena „Teatrului Liric" din Londra. Joacă în Chérie, versiunea teatrală a romanului Bus Stop (Stația de autobuz), un rol imortalizat pe ecran de Marilyn Monroe. „Între mine și Marilyn există o mul-

time de puncte comune, se confesează frumoasa Jerry, dar mă forțez să nu o copiez. Am încercat să o reinventez și, mai mult, să nu comit aceleași greșeli pe care le-a făcut". Nu știu exact dacă Jerry Hall se referă la greșelile actriței din viața particulară sau din cea a marelui ecran. Oricum, pînă la mit, mai este ceva cale.

Un scriitor ostatec ?

După un accident de motocicletă și o rănire gravă, actorul James Caan a trebuit să-i lase locul lui Jack Lemmon pentru rolul din filmul Dad (Tata). Iată că acum, după ce s-a pus din nou pe picioare, James Caan joacă într-un film, Misery (Mizerie), un lung metraj turnat după un roman de Stephen King, care narează drama unui scriitor luat osta-

tec de una din admiratoarele sale, după un accident de mașină. Cu toate acestea, actorul a ținut să precizeze că un lucru asemănător lui nu i s-a întîmplat după accidentul de motocicletă, și că dacă, din întîmplare, vreo tînără fată l-ar fi văzut cum arăta imediat după accident, numai la a-l lua ostatec nu s-ar fi gîndit. Dar parcă poți să știi ! Femeile sînt mai imprevizibile decît vremea.

Sinéad O'Connor respinge războiul

Pop starul irlandez, frumoasa Sinead O'Connor ***a declarat că nu va lua parte la festivitatea de decernare a premiilor Grammy (Oscarul muzical) și că, mai mult, va refuza orice premiu pe care îl va primi. Cauza este Războiul din Golf, sau cum spune ea, sentimentele „dizgrațioase" pro-război. „Nimeni nu spune cît de groaznic este faptul că Saddam și Bush fac pe Țestoasele Ninja" a declarat ea. Iar într-o scrisoare pe care i-a trimis-o președintelui Academiei Naționale de Arte și Știință, interpreta melodiei „Nothing Compares 2 U" vorbea despre faptul că foarte mulți artiști glorifică materialismul și se autodeclară „mai importanți... decît majoritatea oamenilor pe care ar trebui să-i ajutăm".***

Rubrică realizată de GEORGE CUȘNARENCU

Încă un premiu Nobel pierdut pentru știința românească (I)

O vorbă înțeleaptă spune că nu-i deajuns doar să muncești cu hărnicie și să fii dăruit cu har. Mai îți trebuie și un dram de noroc! În cazul nostru, al românilor, acest adevăr pare să se confirme cu dureroasă încăpățînare de mai multe ori în acest secol al științei... Și asta pentru simplul fapt că în „lumea bună" a științei mondiale, în pofida unor nenumărate dovezi care au atestat și atestă extraordinara capacitate a inteligenței românești de a descoperi, a inventa și a crea, țara noastră a fost — și din nefericire mai este încă — socotită „locul unde nu se întîmplă nimic" interesant din punct de vedere științific, desigur. Pentru că, nu-i așa?, mai avem mult pînă să „intrăm în Europa"!

Pe domnul **Teofil Crăciun** l-am reîntîlnit de curînd în cabinetul său de lucru de la Institutul Agronomic București. Cu aceeași delicatețe, distincție și bonomie pe care i le știam de ani buni, a acceptat să-mi vorbească despre activitatea domniei-sale în domeniul cercetărilor fundamentale de genetică. Astfel am aflat că...

Dar mai întîi să vorbim despre domnul profesor Teofil Crăciun!...

Profesor universitar doctor docent, titularul disciplinei de genetică în cadrul Institutului Agronomic București, domnul Teofil Crăciun și-a început activitatea de cercetător încă de pe băncile facultății, fiind reținut la catedră după obținerea licenței. În cei aproape 40 de ani de activitate didactică și științifică a avut șansa descoperirii unor taine ale geneticii, de cea mai mare însemnătate, comunicate în cele circa 8000 de pagini tipărite, închegate în numeroase lucrări științifice purtînd semnătura sa. Unele dintre aceste lucrări au fost distinse cu prestigioase premii științifice. Faptele sînt cu atît mai meritorii, cu cît vitregiile epocii au avut rol nefast în dezvoltarea științelor.

Să ne aducem aminte că cibernetica fusese „decretată" știință... „reacționară, burgheză, decadentă", „femeia de stradă a capitalismului", cercetările de genetică se desfășurau aproape în... ilegalitate, întrucît genetica, la rîndul ei, fusese marginalizată grație „istoricelor realizări" ale miciurinismului și lisenkismului de import... Și totuși, în pofida acestor stări de fapt, tînărul universitar Teofil Crăciun perseverează, crezînd cu tărie în adevărurile ideilor sale științifice, cărora li se refuza drept de cetate. Astfel, în anii

O descoperire românească din domeniul geneticii — considerată drept „descoperirea secolului" — a fost din nou „validată" de o altă paternitate

pregătirii doctoratului (1954—1957), interesul cercetătorului Teofil Crăciun a fost captivat de fascinantele fenomene ale apariției, formării și distribuirii boabelor colorate pe știuleții de porumb, precum și de mecanismele enigmatice ale transmiterii lor ereditare. Realizează nenumărate experimente de polenizări controlate ale plantelor de porumb în generații succesive.

Observațiile și rezultatele experimentelor științifice nu concordau însă cu teoriile și cunoștințele dominante în genetica anilor '50—'60, potrivit cărora materialul genetic ar fi fost imuabil (altfel spus, genele și cromozomii s-ar transmite ca atare de la o generație la alta, cu excepția unor mutații accidentale extrem de rare). Concluzionînd asupra esențialului din datele experimentale, domnul Profesor Teofil Crăciun are revelația unei descoperiri excepționale — pe care o descrie și o fixează în fotografii-document — referitor la **existența unei fluidități a materialului genetic.** În lucrările publicate începînd din anul 1956 și în teza sa de doctorat (1957), domnia-sa explică această trăsătură esențială a patrimoniului genetic prin **„schimbul de substanțe"** pre- și postfecundare, care asigură, pe de o parte aspectul și tipul culorii boabelor, precum și apariția unor culori noi, deosebite de cele ale plantelor parentale, iar pe de altă parte, distribuirea într-o anumită ordine — „în grupe" — a boabelor de aceeași culoare pe știuleți.

Iată însă că, într-un loc unde miciurinismul n-a ajuns niciodată, în aceeași perioadă ca și domnul Profesor Teofil Crăciun, boabele multicolore de porumb au atras atenția cercetătoarei americane Barbara McClintock, de la Institutul Carnegie, Departamentul de Genetică de la Cold Spring Harbor, New York. A folosit o metodă de cercetare identică — polenizarea controlată a plantelor de porumb. Și în acest caz rezultatele științifice nu concordau cu teoria rigidității patrimoniului genetic. În anii 1956—1957, Barbara McClintock își publică rezultatele cercetărilor sale, explicînd apariția boabelor colorate și distribuirea lor pe știuleți prin existența unor factori genetici responsabili, numiți de ea „elemente controloare", care, în funcție de poziția ocupată în cromozom, determină schimbarea culorii boabelor. Ulterior (1965, 1978), Barbara McClintock asociază „elementele controloare" cu „gene sau grupe de gene" pe care le numește „elemente genetice transpozabile" sau „transpozoni". Pentru aceste descoperiri, Barbara McClintock a fost distinsă cu Premiul Nobel pentru medicină și fiziologie în 1983...

ION ȚUGUI

(Va urma)

magazin vă răspunde

■ **GHEORGHE CRISTACHE (București):** Vă mulțumim pentru numeroasele sugestii pe care ni le-ați avansat însă, la rîndul nostru, vă rugăm să rețineți că: 1. Într-o publicație de genul revistei noastre, este extrem de dificil să împăcăm permanent, număr de număr, toate gusturile și preferințele tuturor prietenilor noștri, cititorii. Bunăoară, ceea ce dv. considerați că ar fi „prea mult" și „prea înalt", mulți alții, de fapt majoritatea, consideră că lucrurile stau exact invers... În plus, revistele de strictă specialitate la care ne sfătuiți să ne expediem sutele de mii de cititori, acestea sînt pentru... specialiști, deci nu pentru marea masă a cititorilor noștri care, spre exemplu, nu-și propun să devină nici geneticieni, nici astronauți, nici medici. Dar asta nu înseamnă că nu-i interesează domeniile respective. Pur și simplu spre a fi la curent. Și, în sfîrșit, să nu uităm că totuși omenirea parcurge o perioadă de vijelioasă dezvoltare a științei și tehnicii... 2. Cu toate că, practic, ceea ce ne cereți ar însemna schimbarea totală a profilului publicației noastre, lucru cu care nu putem fi de acord, am reținut din numeroasele dv. sugestii numai pe acelea care se încadrează perfect în **actualul** profil, îmbogățindu-l. Vă asigurăm că, în limita posibilităților, le vom materializa treptat în paginile revistei.

■ **MATEI BURUIANĂ (Com. Rediu, Galați):** Referitor la intenția dv de a cultiva rădăcină de lemn dulce, vă sugerăm să vă adresați (pentru aflarea tuturor amănuntelor care vă interesează privind înmulțirea și întreținerea plantei respective) Facultății de Farmacie din Tg. Mureș, în curtea căreia s-au plantat mai multe soiuri. Adresa este: Institutul de Medicină și Farmacie — Facultatea de Farmacie, Tg. Mureș, str. Gh. Marinescu nr. 38, cod 4300, jud. Mureș

Rubrică realizată de ADRIAN HOAJĂ

enciclopedie

APA, RESURSĂ VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (IV)

Cînd izvoarele seacă aproape că numai este nimic de făcut, mai ales în cazul unei țări slab dezvoltate economic și cu datorii externe, care nu se află nici în apropierea mării pentru a-și obține apa prin desalinizare. Alternativa utilizării apei de mare ca și pe cea dulce a apărut datorită progreselor înregistrate în știință și tehnică. Este adevărat că s-au adus unele îmbunătățiri tehnicii tradiționale de desalinizare, care constă în simpla distilare a apei prin fierbere și condensarea vaporilor, însă, costurile rămîn încă mari. Este evident, deci, că fără a fi rentabile, unitățile de desalinizare nu pot fi construite în lumea a treia. S-a reușit să se pună la punct un nou procedeu de desalinizare. Cel al „osmozei inversate", preluate de la natură. Purificarea apei mărilor prin noua metodă necesita mai puțină energie, chiar jumătate din cea folosită pentru distilarea obișnuită. Este, totuși, un procedeu costisitor pentru țările africane.

VA MAI PUTEA NILUL SĂ POTOLEASCĂ SETEA OAMENILOR?

Este cazul Etiopiei, Sudanului și Egiptului, ca să oferim cîteva exemple. Etiopia este și un caz tipic de țară care ne convinge unde se ajunge atunci cînd izvoarele seacă. Măcinată de un război civil îndelungat și de o secetă cvasipermanentă, Etiopia are mai mult de un milion de locuitori care au avut de suferit foarte mult de pe urma foametei din deceniul trecut, cărora li se adaugă alte milioane de malnutriți. Îmbunătățirea existenței este gîndită de etiopieni și prin sporirea cantității de apă dulce pentru fiecare locuitor. Se are în vedere Nilul, întrucît unul din izvoarele sale se află pe teritoriul Etiopiei. Este posibil, în cazul în care se va apela la apele majestuosului fluviu african, să înceapă un conflict cu Sudanul și Egiptul. Și aceste țări au lipsă mare de apă, pe care vor să și-o potolească din matca celui mai lung fluviu al planetei.

Situația precară în aprovizionarea cu apă a Egiptului se datorește exploziei demografice: populația sa a ajuns la 55 milioane de locuitori, iar la fiecare nouă luni sporește cu încă un milion de oameni. Anual, „Țara piramidelor" este nevoită să importe circa 65 la sută din produsele alimentare necesare consumului intern. Deși există o tradiție milenară a irigațiilor, tehnicile folosite s-au dovedit total ineficiente. O cantitate suplimentară de apă este dificil de obținut. Ea este necesară pentru viață, pentru economie și trebuie să existe o cale de obținere. Specialiștii au avansat ideea creșterii debitului Nilului prin construirea unui canal lung de 360 kilometri. Această magistrală ar urma să devieze Nilul de la o zonă mlăștinoasă din Sudan, în suprafață de 31 500 km.p., numită Sudd. Explicațiile pe care le oferă în acest context Time International sînt relevante: „Cînd Nilul se extinde pe o suprafață mai mare, apropiindu-se de Sudd, multă apă se evaporă. De aceea planul conceput de specialiștii egipteni urmărește eliminarea acestei evaporări prin schimbarea cursului fluviului. Proiectul vizează reducerea dimensiunilor mlaștinii cu 80 la sută. Însă 400 000 de oameni și mii de specii de păsări, pești și mamifere se vor afla în pericol".

APĂ DIN „MARELE RÎU FĂCUT DE OM"

Egiptul mai are și o altă posibilitate de a-și spori necesarul de apă pentru populație și economie. Autoritățile de la Cairo au în vedere proiectul libian de folosire a apei freatice aflate sub cel mai întins pustiu al Terrei. Asigurarea apei necesare în țările africane de la bordura Mediteranei, care înglobează și teritorii sahariene, este vitală. Spre deosebire de ofensiva Saharei în sud, la nord ea este bogată prin munca tenace a omului, grație căreia s-au amenajat mari suprafețe de plantații de arbori, plantații care au fixat dunele de nisip și au protejat culturile și căile de comunicații. Sub Sahara, mai precis între Algeria și Libia, se află un ocean de apă dulce. În Libia se amenajează, din noiembrie 1933, un fluviu arfificial subteran, care va aproviziona cu apă orașele Tobruk, Benghazi și Tripoli. Apă obținută prin forări din subsolul saharian, „Marele Rîu făcut de Om" va avea o lungime de 4 000 kilometri, și prin el va curge apa pompată din puțurile forate în oazele Tazerbo și Sarir, în număr de peste 250. Apa va circula prin magistrala subterană, de la sud către nord, cu un flux regulat, datorită gravitației. Egiptul intenționează să lanseze un proiect asemănător celui libian, de obținere a apei necesare din straturile freatice aflate sub deșertul nubian.

D. FILIP

(Va urma)

Gol...

Fury, calul din imagine, este un „jucător" bun de futbol. El a fost antrenat de proprietarul său, fermierul Bill Fayle, din comitatul Essex. Nu trece o zi în

care cei doi să nu susțină un „meci amical". „Tehnica de joc a lui Fury nu este totdeauna conform regulilor jocului, dar loviturile lui sînt foarte precise, mărturisește „antrenorul".

FOTOGRAFII DE LA CITITORI

Prima cursă...

CĂLIN CĂTĂLIN, București

„MAREEA NEAGRĂ" DIN GOLFUL PERSIC

Adevărat cataclism ecologic?

Pescăruși, cormorani și alte păsări migratoare, unele venite de la distanțe de mii de kilometri, din îndepărtata Siberie, oferă o imagine cutremurătoare pe plajele estice ale Peninsulei Arabia. Aceste păsări pot fi văzute cum încearcă să-și scuture aripile greoaie, îmbibate cu țiței, dar eforturile lor se dovedesc neputincioase. Privirea lor e vioaie, iar capul nu stă locului, se mișcă ca un giroscop, încercînd a adulmeca un pericol care le pîndește. Numai că ei nu se află în văzduh sau pe nisipul pe care au poposit, ci chiar pe penele și în trupul lor. Cu greu păsesc pe plajă, unde încearcă a găsi un adăpost, după ce, cu mare greutate, au reușit să iasă din marea grea ca plumbul pentru trupul lor fragil, datorită petrolului viscos. Numai instinctul de conservare le mai dă puterea de a ajunge la țărm. Și numai în cazul în care buza litoralului se află aproape de locul „amerizării" lor forțate. Devenite extrem de greoaie datorită cheagurilor de țiței, aripile păsărilor nu mai răspund comenzilor transmise de creier și rămîn blocate pe lîngă corp. Se mai scurg cîteva ore și moartea păsărilor cu cheaguri de țiței pe trup și aripi este pecetluită. Milioane de păsări au pierit astfel. O adevărată hecatombă.

Și în mediul submarin se desfășoară adevărate drame. Delfinii, casaloții, broaște de mare și alte vietăți mor asfixiate datorită țițeiului răspîndit, corpul lor eșuînd pe fundul mării. Culturile de crabi și recifii de corali au fost serios afectați de „mareea neagră". Și mamiferele marine rare, care aparțin ordinului sirenelor și sălășuiesc în zonele de coastă profunde au avut de suferit de pe urma cantității uriașe de țiței scurse în apele Golfului, în două reprize. Experții sînt de părere că petrolul răspîndit în mare a pătruns în sistemele respirator și digestiv al ierbivorelor marine. Discrete și timide, deși au dimensiuni respectabile, pînă la 3 m, și o greutate între 150—200 kg, mamiferele amintite își asigură hrana din preeriile submarine. Trăiesc în grupuri mici, de cîțiva indivizi, ceea ce face dificilă recenzarea lor aproximativă.

A trecut mai bine de o lună de la declanșarea dezastrului ecologic din Golful Persic, în bazinul maritim învecinat Kuweitului, Bagdadul și Washingtonul se acuză reciproc de uriașa „maree neagră" produsă: în mare au fost deversate 500 000 tone de țiței, de două ori cantitatea scursă din petrolierul „Amoco Cadiz" în 1978. Irakienii îi învinuiesc pe americani de a fi distrus două petroliere încărcate ochi cu țiței, din care s-a scurs întreaga încărcătură, ceea ce a dus la poluarea unei vaste zone a Golfului Persic. La rîndul lor, americanii acuză armata irakiană de ocupație, care a deversat petrolul în mare de la terminalul Sea-Island, aflat sub control, în scopul de a împiedica debarcarea pușcașilor marini pe țărm. Este o versiune plauzibilă, deoarece navele de debarcare ar putea să rămînă blocate în „mareea neagră", datorită neputinței elicelor de a se mai învîrti în țițeiul viscos, situație în care s-ar afla la discreția tirului trupelor amplasate pe țărmul kuweitian.

La 31 ianuarie a.c., mareea neagră" se întindea, potrivit imaginilor furnizate de sateliți și a calculelor efectuate, pe o suprafață în lungime de 150 km și o lățime de 30 km. Nu era o „maree" compactă, ci împărțită în mai multe tronsoane. Ea înainta către sud, paralel cu țărmul saudit. Viteza de deplasare a tronsonului „covor de țiței" era de 2,5 km/h, după cum aprecia la Manama (capitala Bahrainului), doamna Martha Melguen, director la Centrul de studii, documentare și cercetare a poluărilor accidentale din Brest (Franța). La un moment dat, „mareea neagră" a început să fie împinsă către nord, de către un vînt puternic venit din sud. La 2 februarie, pînza de țiței se afla la 30 km de localitatea saudită Jubail, unde se află amplasată cea mai mare uzină de desalinizare a apei de mare. Trei zile mai tîrziu, „mareea neagră" atingea litoralul la Ras-Mishab, localitate aflată la 60 km de frontiera cu Kuweitul, și Safaniyah, așezare situată la o distanță de 80 km de același reper. Pe țărm aveau să fie depistate multe păsări în agonie sau moarte. Numai pe o fîșie în lungime de 2 kilometri s-au recenzat 600 păsări marine, din care 400 erau acoperite cu țiței, iar 50 moarte. Precizările aparțin purtătorului de cuvînt al Comisiei saudite pentru protejarea vieții viețuitoarelor sălbatice și al dezvoltării. Întrebat în cadrul unei conferințe de presă ținută la Ryad despre poziția, în volumul stratului de petrol care plutește deasupra mării în derivă și a consecințelor dezastrului ecologic purtătorul de cuvînt a subliniat că nu se pot oferi date certe. S-a menționat că autoritățile saudite au luat măsuri de urgență pentru protejarea așezărilor de coastă prin amplasarea de baraje flotante și „nave aspirator", care să colecteze țițeiul răspîndit pe mare. S-a amintit că au fost unele voci care au susținut necesitatea recurgerii la procedeele chimice pentru înlăturarea calamității ecologice din apele Golfului. Autoritățile saudite au respins asemenea idei, pentru că le consideră periculoase pentru ecosistemul marin.

Avea să fie produsă și o a doua „mare neagră", în urma deversării țițeiului de la terminalul irakian Mina-el-Arab, aflat în Peninsula Fao, nu departe de canalul Chatt-el-Arab (această apă a constituit motiv de discordie și de război, în anii trecuți, între Irak și Iran). Forțele aliate au bombardat acest terminal irakian, pentru a bloca scurgerea țițeiului în mare. S-a procedat la fel ca în cazul primei „maree negre" din Golf, din ianuarie a.c. Volumul petrolului brut scurs a fost apreciat, la începutul lunii în curs, la circa 100 000 tone.

Amploarea catastrofei ecologice din Golful Persic a putut fi constatată la fața locului de zeci de experți occidentali: americani, britanici, canadieni, francezi, germani, olandezi etc. Franța a oferit sprijinul specialiștilor săi pentru a se controla și neutraliza, rînd pe rînd, „mareele negre". Materialul antipoluant pe care intenționează să-l livreze gratuit, în greutate de 115 tone, va consta din baraje marine și sisteme de recuperare a petrolului răspîndit în mare. Guvernul de la Haga a alocat 500 000 dolari pentru finanțarea lucrărilor de curățire a apelor infestate. Opt firme olandeze specializate vor acționa în apropiere de Insula Abu și în Golful Tanifan-zone apreciate ca deosebit de importante din punct de vedere ecologic. O primă întîlnire a experților guvernamentali din șase țări riverane la Golful Persic, desfășurată la Manama, a urmărit punerea la punct a unei acțiuni comune de luptă împotriva „mareei negre". S-a putut constata că acțiunea preconizată este greu de transpus în viață. Cauza? Înghețarea activităților organizației regionale pentru protejarea mediului marin (ROPME), al cărei sediu se află în capitala Kuweitului. Amenințat de petrolul deversat, Iranul a invitat miniștrii sănătății din țările riverane să se reunească la Teheran, pentru a examina în mod serios problema și a putea lua măsuri concrete de neutralizare a efectelor dezastrului ecologic.

Strategia elaborată de saudiți vizează protejarea industriei și a uzinelor de desalinizare a apei de mare, fără însă a se ataca petrolul aflat în derivă. Este posibil, relevă Missar Taoufik, vicepreședinte al Agenției saudite pentru protejarea mediului înconjurător, ca majoritatea uzinelor de desalinizare să-și oprească producția de apă potabilă.

D. FILIP

LACUL ICHKEUL „SUFERĂ" DE PE URMA NEPĂSĂRII OMULUI

Problemele ecologice ale lacului Ichkeul din Nordul Tunisiei readuc în actualitate disputele generate de marile lucrări de baraje și irigații, considerate multă vreme ca elemente motorii ale dezvoltării, în rîndurile populației locale și organizațiilor neguvernamentale (ONG). În Tunisia — ca și în Canada, India sau Brazilia — guvernul și organismele bancare au început să ezite să se angajeze în proiecte de deturnare a cursurilor rîurilor. Astfel, guvernul tunisian preconizează să modifice un proiect foarte controversat care amenință să transforme lacul Ichkeul, unul din ultimele mari lacuri cu apă dulce din Africa de Nord, într-o lagună cu apă sălcie, înconjurată de mlaștini secate.

După cum relevă revista „Forum du Développement", acest proiect prevede baraje pe șase rîuri care coboară din munții Atlas și se varsă în lac. Scopul — deturnarea cursurilor lor pentru a alimenta cu apă orașul Tunis și a permite irigarea terenurilor agricole.

Lacul Ichkeul comunică cu Marea Mediterană, deversîndu-și aici surplusul de apă dulce în timpul iernii și primind în schimb, vara, apă sărată. Secarea surselor sale de apă dulce, puternica evaporare a rezervoarelor de apă actuale, mlaștinile care îl înconjoară l-ar transforma în timp într-un teren uscat și sărat.

Ted Hollis, de la University College Londra (UCL), afirmă că proiectul nu ține seama de actuala importanță economică a lacului. Locurile sale de pescuit — din a căror producție se exportă două treimi — reprezintă o sursă de venituri (echivalentul a unui milion de dolari anual), iar fermierii din regiune cresc aici 12 000 capete de vite. Iar din punct de vedere ecologic, Ichkeul nu are preț: 250 000 de păsări din întreaga Europă de Nord își petrec aici iarna și tot aici pot fi întîlnite vidra și boul nordafrican. Guvernul însuși a recunoscut importanța ecologică a lacului și a împrejurimilor lui și a înființat aici, pe la sfîrșitul anilor 70, Parcul Național din Ichkeul. El figurează în convenția de la Ramsar privind zonele umede ale Terrei, pe listele UNESCO ale patrimoniului mondial și rezervelor biosferei, reprezentînd astfel singurul loc de pe glob care beneficiază de protecția a trei convenții internaționale. Și totuși a fost nevoie de protestul unei mari coaliții de ecologi pentru a reexamina proiectul de deturnare a cursurilor de apă care se varsă în lacul Ichkeul!

Ted Hollis și alți membri ai UCL, împreună cu ONG locale, funcționari guvernamentali și cercetători francezi de la CNRS, au pregătit un alt proiect care ar proteja ecologia parcului, permițînd totodată o anumită exploatare a apelor sale. Dar, cu toate că guvernul cooperează cu instituțiile ONU pentru adoptarea unui plan de conservare a apei și solului, pînă la sfîrșitul anului 1989 el respinsese categoric aceste modificări, datorită, în parte, și secetelor catastrofale înregistrate mai ales în iarna 1987—1988, dar și iarna următoare.

Totuși, în fața unei sensibilizări din ce în ce mai pronunțate privind necesitatea de salvare a mediului, modificările propuse capătă o pondere sporită. Presiunea s-a accentuat în momentul cînd guvernul german a înghețat o parte din creditele sale destinate programului de resurse de apă, după ce a realizat riscurile existente pentru mediu.

Aceste presiuni s-au manifestat cel mai puternic cu prilejul unui seminar ținut anul trecut în favoarea examinării mai aprofundate a consecințelor proiectului asupra mediului și măsurilor ce trebuie adoptate. Ca urmare a seminarului, guvernul tunisian a aprobat un program destinat studierii pe o perioadă de încă doi ani a efectelor proiectului asupra mediului și a promis în egală măsură protejarea mediului la Parcul Național de la Ichkeul.

În ceea ce îi privește, adversarii acestui proiect speră ca guvernul să facă o serie de concesii mai concrete. În așteptarea lor, Ichkeul beneficiază de o amînare. Cel puțin pentru moment.

MIHAELA DOROBANȚU

Știința secolului XX... în conflict cu lumea

ARSENALUL HIGH-TECH ÎN GOLF

Modernitatea are întotdeauna și reversul său : rachete și blindate, bombe ghidate de laser, elicoptere anti-tanc, toate au trecut testul focului în conflictul din Golful Persic. Era preferabil să nu fi existat acest test. Dar acum, fiecare fază a războiului depinde de buna performanță a sistemelor de arme uneori supersofisticate. Iată, mai jos, aparatele, mașinile și echipamentul care pot influența cursul războiului, primului război de pe Terra transmis de televiziune în direct.

Asalt aerian

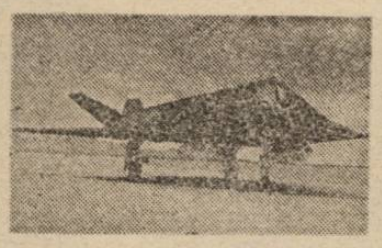

● **F-117 A Stealth** este un aparat subsonic înarmat cu bombe „inteligente" și cu rachete. E numit „invizibil", deoarece silueta sa de liliac și caroseria absorbantă îl fac practic de nedetectat de radarele inamice. Sînt 20 de aparate în Arabia Saudită. F-117 A Stealth a inițiat primele lovituri ale războiului, lovind radarele și posturile de comandă ale sistemului antiaerian irakian.

● **EC-135**, avion de război electronic, este de fapt un Boeing 707 burdușit cu instrumente de detecție și aparatură de brulaj. Patrulînd în spatele zonei de luptă, EC-135 poate repera și desemna țintele pentru aviația americană și perturba sau întrerupe comunicațiile și radarele irakiene.

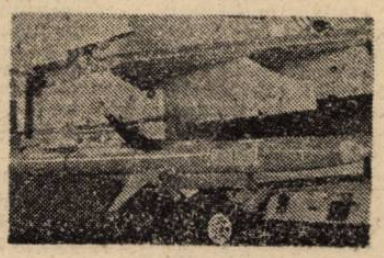

● **Racheta aer-sol HARM** se poate ghida după emisiunile radarelor adverse. Rolul ei este de a reduce la neputință bateriile de rachete antiaeriene irakiene, distrugîndu-le capacitatea de detectare a țintelor.

Ofensivă terestră

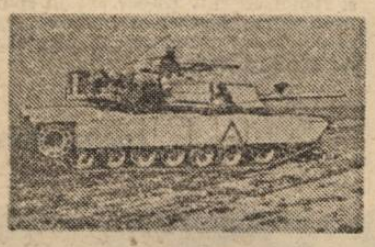

● **M1-A1 Abrams** este ultimul tip de tanc greu al armatei americane pentru înfruntarea celor T 80, sovietice. 400 de exemplare au fost aduse în Arabia Saudită. Greutatea lor este de 60 tone, viteza maximă, 60 km/h. Are un remarcabil blindaj compozit, un tun de 120 mm capabil să tragă cu o mare varietate de muniție. La fel de sofisticate sînt și sistemele de detecție și de vizare a țintei. Are și două puncte slabe : o electronică alergică la nisipul deșertului și un motor turbo excesiv de gurmand : o divizie de M1 în luptă consumă într-o singură zi mai mult carburant decît a avut nevoie toată armata generalului Patton pentru a traversa Franța în 1944.

● **Bomba FAE** (Fuel-Air Explosive) poate fi, spun specialiștii, arma absolută contra fortificațiilor îngropate a liniilor defensive irakiene. Groso modo, principiul FAE este de a dispersa în aer pe o suprafață de cîteva sute de metri pătrați un nor de carburant vaporizat, explozia avînd ca efect arderea tuturor moleculelor de oxigen. Apărătorii irakieni, adăpostiți pe fundul bunkărelor, sînt scoși din luptă.

Apărare

● **AH 64 APACHE** este ultimul născut printre elicopterele anti-tanc americane. În ciuda problemelor de erodare excesivă a rotoarelor din pricina nisipului, Apache-urile surprind prin fiabilitate, mai ales la nivelul electronicii. Este dotat cu un tun de 20 mm de mare cadență, cu rachete Hellfire. Misiunea lor este de a depista și anihila blindatele irakiene.

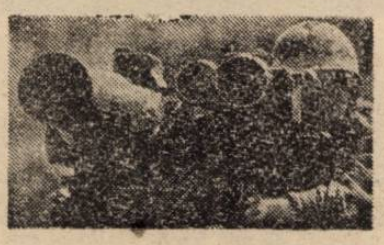

● **Obuzul anti-tanc TOW**, cu care sînt echipate majoritatea blindatelor ușoare americane, pot constitui unul din punctele slabe ale arsenalului descris. Ghidat de un fir care se derulează în spatele lui în timpul zborului, TOW cere de la trăgătorul său să rămînă expus focului inamic pe o perioadă de mai multe secunde, pînă cînd proiectilul își atinge ținta.

În cursul unui exercițiu de tir, au fost trase 12 TOW. Rezultatul : 2 nu au explodat, 4 au ratat ținta, doar 6 au lovit carcasele aflate pe post de ținte.

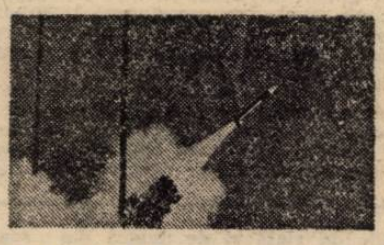

● **MIM-104 Patriot** e o rachetă antiaeriană capabilă să lovească obiective aflate la joasă sau mare altitudine pe o distanță de pînă la 80 km. Ele și-au demonstrat eficacitatea pînă acum în Arabia Saudită și Israel.

Informații

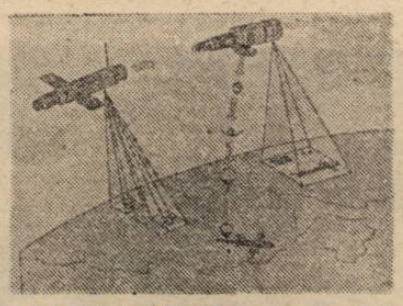

● **Satelitul KH-12**, ultimul satelit-spion cu detectare optică, plasat pe orbită, furnizează informații deosebite generalului Schwarzkopf. El lucrează în echipă cu alți sateliți care-și îndreaptă camerele de luat vederi, senzorii și antenele spre zona operațională, oferind o imagine extraordinar de precisă a dispozitivului irakian. Capabil să distingă obiecte de cîțiva zeci de centimetri, echipat cu motoare care îi permit să-și modifice în funcție de necesități altitudinea orbitei, KH-12 reprezintă fără îndoială **nec plus ultra** în materie de arme de înaltă tehnologie.

L'écran cockpit
L'ordinateur de bord peut traduire en images, projetées dans l'habitacle du pilote, la cible éventuelle repérée.

RĂZBOIUL ELECTRONIC

● De la tehnica „decepționării" la cea a „seducerii" ● Un război cu imagini sintetizate ● Din nou despre virusul inoculat în memoria calculatoarelor.

Războiul electronic este nu atît un „război al imaginilor", ci mai mult un „război făcut cu ajutorul imaginilor" ne spune Daniel Garric în nr. 957 al revistei „Le Point". E vorba de „imagini sintetizate pe calculator" care pot informa și în același timp dezinforma. În primul rînd pe piloții avioanelor de vînătoare. La viteze supersonice este foarte dificil pentru un pilot să se bazeze doar pe simțurile sale, în special pe cel al văzului, pentru a evalua aproape instantaneu, modificările ce se petrec în jurul său, cum ar fi distanța în raport cu o țintă, în raport cu un avion inamic sau față de poziția soarelui (ori a Lunii).

De aceea, de mai mulți ani, constructorii de avioane s-au concentrat asupra unei teme de mare actualitate : cum să devină aparatul de zbor „interactiv". În interiorul cockpit-ului (cabinei), în situații de urgență extremă, pilotul vede pe ecran imagini proiectate în spațiu care reprezintă, în fiecare clipă, situația reală. Cum? Simplu. Captatori de toate felurile (infraroșu, radar, radio) trimit continuu informații cifrate (distanțe între avioanele aliate și cele inamice, starea generală a sistemelor mecanice și a armamentului de pe aparat, poziția în raport cu o țintă, rachete etc.). Și bineînțeles comunicările radio ale aviației adverse. Ordinatorul de bord traduce, mereu în timp real toate aceste informații în grafice și imagini sintetizate care dau posibilitatea pilotului să aibă o „viziune" integrală a situației.

Dar nici marina, cu ambarcațiile ei care sînt o pradă atît de ușoară pentru inamici, nu a fost uitată. Cum să evite, de pildă, un vas o rachetă care să îndreaptă spre el, avînd în vedere că viteza unei rachete este mult superioară vitezei de deplasare a vasului ? Iarăși simplu. Prin brulaj, ceva asemănător bruiajului practicat de germani în timpul ultimului război mondial împotriva postului de radio Londra. Marina modernă preferă, ca și aviația, două procedee mult mai precise. Una din acestea se numește „decepționarea" inamicului. Racheta inamică pleacă spre țintă, vasul vizat cu imaginea acestuia în „memorie" pentru a-i permite să o repereze. Racheta are în memorie toate tipurile de nave aflate în activitatea flotei inamice. Nava vizată de rachetă poate „ataca" memoria acesteia dîndu-i o mulțime de „imagini false". Care mai este atunci cea adevărată ? Biața rachetă are de ales într-o fracțiune de secundă și va cădea foarte rar asupra țintei adevărate. Al doilea procedeu se numește „seducerea" adversarului, inversul „decepționării". Imaginea navei este în realitate un ansamblu de cifre codate care reprezintă „semnătura" ei. Analizînd aceste cifre se poate calcula în mare viteză de pildă, centrul ei de greutate. Tehnica seducerii constă în introducerea în memoria rachetei a unei imagini atît de „seducătoare" încît racheta să nu poată rezista cîntecului de sirenă electronică și să calculeze un centru de greutate undeva alături de navă. Asta este în teorie. În realitate fiecare constructor găsește un remediu și apoi remedii la remediu. Rămîne predominant geniul. Cine găsește mai repede o soluție constructivă.

Rămîne în picioare și problema „virusului" care atacă sistemul de date al calculatoarelor, perturbînd total funcționarea acestora. Un virus poate fi introdus și în calculatorul existent în capul unei rachete, „infectîndu-i" reacțiile, fapt ce îl face să devină inoperant. Din păcate acest lucru nu se poate afla decît după ce o astfel de rachetă își atinge sau nu-și atinge ținta.

Cum se vede „războiul cu ajutorul imaginilor" nu este o joacă, nici măcar una de oameni mari.

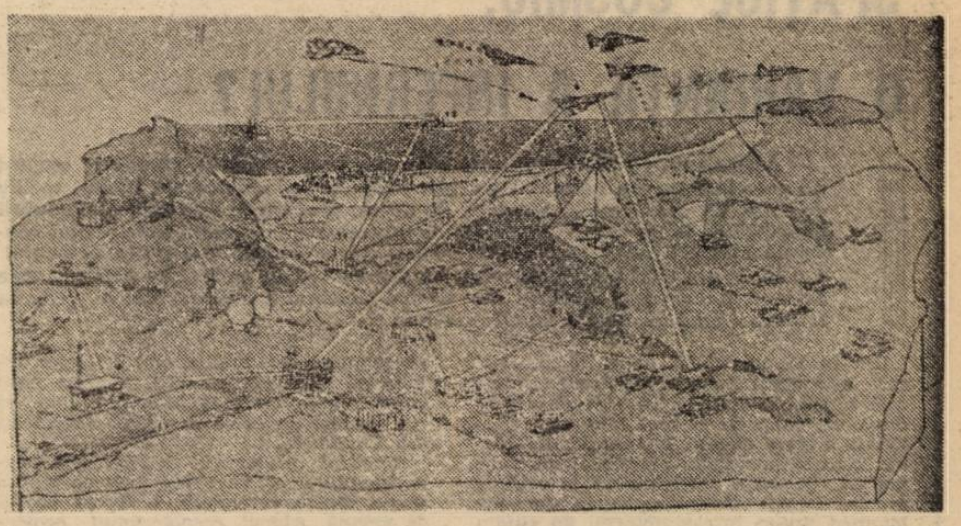

CE ESTE DISPOZITIVUL „C 3"?

Diorama reprodusă mai sus din revista „Le Point" ne arată diferitele componente ale unui sistem modern de comandament, de conducere a operațiunilor și de comunicații, adică a ceea ce experții numesc „C3" cu care sînt dotați francezii și anglo-saxonii. Cartierul general (CG) al forțelor terestre (1) comandă blindatele (2) și artileria (3), care este în legătură cu observatorii (4). CG legat cu CG superior (5). Aviația tactică (6) comunică cu unitățile armatei terestre (2) cît și cu baza (10). Transmisiunile existente între aeroporturi (9), unitățile antiaeriene (8) și CG superior (5). Sistemele de supraveghere avansate (7) sînt în legătură și cu CG național (5). Sistemul de transmisiuni naționale (11) leagă capitala statului (12) cu forțele navale (13) și de recunoaștere (14) cît și cu forțele aeriene strategice.

Astronomii răspund la întrebarea: SÎNTEM SINGURI ÎN UNIVERS?

■ Omul continuă să asculte „glasul" Cosmosului ■ Sîntem capabili să recepționăm o eventuală emisiune de televiziune de pe altă planetă ? ■ O sută de miliarde de stele în Calea Lactee ■ O stea din zece seamănă cu Soarele nostru, fiind înconjurată de planete ■ Nu este imposibil ca eventualele civilizații existente în Univers să fie mai avansate decît pămîntenii.

Dacă există în Univers alte civilizații în mod logic ele ar trebui să fie la fel de guralive cu a noastră. Poate de aceea pămîntenii ciulesc urechea. Cît de plauzibilă este existența altor civilizații aflăm și de la distinsul astronom, doamna dr. **CORNELIA CRISTESCU** : „O planetă cu masa moderată, aflată în «zona locuibilă» a unei stele mature, cu strălucirea constantă, din a doua sau a treia generație, se caracterizează prin condiții favorabile vieții. Este foarte posibil că acolo unde există aceste condiții viața să fi apărut sau să fie pe cale de apariție. Putem presupune, de asemenea, că evoluția naturală a vieții conduce la o civilizație, în care își desfășoară existența ființe raționale. Gradul de dezvoltare al acestor civilizații poate fi diferit, depinzînd de vîrsta stelei în jurul căreia gravitează planeta. Problema care se pune în continuare se referă la modul în care se poate comunica cu astfel de civilizații. Singura cale de comunicare se poate realiza prin radioastronomie, încercînd să captăm semnale din Univers".

Pe o rază de o mie de ani-lumină se găsesc mai mult de un milion de stele. Prima tentativă de a asculta alte voci din eter aparține americanului Frank Drake și datează din 1959. Din același an datează și primul articol științific aparținînd fizicienilor americani Giuseppe Cocconi și Philip Morrisson, care demonstrau prin calcul matematic că putem spera să captăm semnale radio de la o civilizație asemănătoare cu a noastră, situată de pînă la o mie de ani-lumină. A trebuit să se aștepte anul 1982 pentru ca la NASA să se creeze un departament SETI (Search for Extra Terrestrial Inteligence) beneficiind de un buget serios pentru cercetări. Cele mai bune receptoare folosite în radioastronomie aveau pînă la o mie de canale de ascultare simultană. Dar specialiștii au considerat că sînt insuficiente. Într-un viitor nu prea îndepărtat se va face mai mult, de vreme ce la ultimul congres de bioastronomie au fost evocate mașini capabile să asculte un miliard de canale. De aproximativ zece ani, spune responsabilul francez al proiectului SETI, astronomul Jean Heidmann, noi pămîntenii sîntem din punct de vedere tehnologic capabili de a capta, de a recepționa o eventuală emisiune de televiziune provenind de la o planetă din jurul unei stele, relativ apropiată de noi. Acest lucru este deosebit de important pentru că posibilitatea de a comunica prin rachete sau sonde spațiale cu alte stele este împiedicată din cauza distanțelor atît de mari. În Galaxia noastră stelele cele mai îndepărtate se găsesc la o sută de mii de ani lumină. Mijloacele noastre tehnice ne ajung să străbatem distanțele interstelare doar ascultînd „glasul" Universului. Așa se explică interesul acordat acestei probleme. Potrivit proiectului american SETI, ascultarea sistematică a spațiului trebuie să înceapă la 12 octombrie 1992. O dată simbolică ce marchează a 500-a aniversare a descoperirii Americii de Cristofor Columb. Programul SETI sugerează explorarea cu o sensibilitate maximă a 800 de stele, cele mai asemănătoare Soarelui pe o rază de o sută de ani lumină. Cel mai mare radiotelescop din lume, cel de la Arecigo din Porto Rico este imensa „ureche" în formă de semisferă cu diametrul de 300 metri care va fi modernizată în acest scop. (Referindu-se la costul programului SETI, președintele Bush a spus că acesta va depăși anul acesta 4 milioane dolari și probabil va ajunge la 12 milioane de dolari pe an, ulterior).

Cercetările Sistemului solar făcute în ultimii 30 de ani au schimbat imaginea astronomilor despre Univers. Azi, formarea planetelor li se pare un fenomen banal, chiar dacă deocamdată ei nu cunosc altă identică cu a noastră, notează „Le Nouvel Observateur". Dar, NASA a făcut extrem de multe cercetări în acest domeniu, a inventat tehnologii noi pentru a putea detecta planete neștiute. O serie de stele apropiate care au fost studiate sînt probabil „dotate" cu un sistem planetar asemănător cu al nostru. Există o sută de miliarde de stele în Calea Lactee. Una din zece seamănă cu Soarele nostru și este „dotată" cu planete. Calculul ne conduce la un miliard de sisteme planetare existente în Galaxie. Și printre stelele despre care vorbim unele sînt de două ori mai bătrîne decît Soarele care nu are decît 5 miliarde de ani. Vîrsta Galaxiei este de 15 miliarde de ani. Miliarde de ani de evoluție în plus față de noi. Nu este imposibil să gîndim că eventualele civilizații existente sînt mult mai avansate decît noi. Și atunci intervin, așa cum ne sugera și doamna dr. Cornelia Cristescu, elemente ce țin poate de imposibilitatea comunicării. Să așteptăm însă suprizele pe care ni le rezervă astronomii în octombrie 1992...

ECATERINA BĂTRÎNEANU

S-a întîmplat deasupra Bucureștiului

OZN sau fenomen meteo?

Seara zilei de 15 februarie. Locuitorii din unele cartiere ale Capitalei urmăresc prin perdeaua fulgilor de zăpadă un fenomen luminos neobișnuit care brăzdează cerul, cu văpăi roșii și sclipiri albastre asemănătoare unei uriașe flăcări de sudură...

Să fi durat doar 15 minute, cum afirmă unii martori oculari ? Mai mult ? Poate nici nu este așa de important. Important este că a existat, părînd celor ce i-au fost martori ca foarte aproape și suprapunînd peste zgomotul surd al orașului un tunet prelung.

Neliniște, curiozitate, chiar spaimă — reacțiile normale pentru cei care urmăresc un fenomen unic al naturii. Căci, de fapt, aceasta a fost realitatea. Eliminînd ipoteza unei explozii la cine știe ce mare instalație, avînd confirmarea dnei **Magda Stavinschi**, directoarea Institutului de Astronomie al Academiei, că nu este vorba nici de un fenomen cosmic, ne-am adresat dnei **Ortansa Jude**, cercetător științific principal la Institutul de Meteorologie și Hidrologie care ne explică în continuare după părerea domniei sale,... ce am văzut de fapt pe cer.

Acest fenomen meteorologic produs în noaptea de 15—16 februarie nu este un fenomen anormal pentru latitudinile temperate ale continentului deci și ale țării noastre. Este însă destul de rar în anotimpul rece al anului. La noi el s-a produs pe fondul confruntării între o masă de aer rece existentă deja la noi în țară și masele de aer cald, aduse succesiv de un ciclon mediteranean care s-a deplasat foarte rapid, parcurgînd circa 3 000 km în aproximativ 24 de ore și traversînd Peninsula Balcanică de la Sud de regiunea țării noastre.

Era firesc ca în cadrul unui centru ciclonic foarte dezvoltat, așa cum a fost cel menționat, să se producă toate fenomenele meteorologice care definesc o instabilitate atmosferică — deci o nestatornicie în comportarea maselor de aer care ajung acolo unde nu le este în mod firesc locul.

Astfel, masele de aer tropical deosebit de calde antrenate de ciclonul amintit, au întîlnit în straturile de jos ale atmosferei o masă de aer rece din care ningea deja din zorii zilei de 15 februarie. Echilibrul său, și așa instabil, a devenit **puternic instabil**, exprimîndu-se prin manifestări atmosferice de vară. Acestea au fost descărcările electrice care au atras atenția martorilor oculari.

În ansamblu, acest fenomen este greu de explicat, deoarece el cere o interpretare termodinamică complexă. Esențial însă rămîne faptul că a existat în realitate în aceste condiții."

...Și am putea adăuga, că l-am putut observa.

MIHAELA DOROBANȚU

SPAȚIUL COSMIC, O VARIANTĂ A INFERNULUI?

Astronauții ce petrec în medie cîte șase luni în spațiul cosmic în scopuri de cercetare au de înfruntat nu atît efectele psihologice ale noului mediu de viață, cît consecințele acestora. De aceea, pregătirile în vederea efectuării expedițiilor în spațiu sînt deosebit de minuțioase iar modul în care sînt concepute este cel puțin spectaculos pentru cei ce cunosc mai puțin domeniul acestă de activitate. Vă propunem așadar să vedem cum și-au petrecut șase astronauți europeni o parte din timpul destinat pregătirii lor în vederea realizării unei misiuni în spațiul cosmic.

Era în 15 octombrie, anul trecut, cînd șase astronauți au revăzut lumina naturală a zilei și au respirat aer de afară după ce, timp de o lună, fuseseră cantonați într-un cheson hiperbaric din Nutec, centrul norvegian de tehnologie submarină. Cei șase participaseră la experimentul Isemi (Isolation Study for the Manned Space Infrastructure), un studiu privind izolarea într-o structură spațială locuibilă. În ideea constituirii unui corp european de astronauți, fusese deci nevoie de testarea comportamentului acestora într-un spațiu închis, cu anumite caracteristici. Vîrsta subiecților supuși experimentului : între 25 și 30 de ani. E vorba despre un francez, un suedez, un norvegian, un neamț, un italian și un olandez, care au trebuit să stea timp de 29 de zile într-un laborator format din două camere și o sală de mese, conectate cu exteriorul doar printr-o cameră video și un teleimprimator. Programul a fost format din 35 de experiențe. Bunăoară, fiziologul francez Alain Maillet trebuia ca, la intervale regulate de timp, să facă prelevări de sînge de la camarazii săi. La un moment dat, unul dintre cei șase trebuia să simuleze că este victima unei colici renale iar diagnosticul trebuia să fie stabilit de către o echipă medicală din Toulouse...

Singurul incident în desfășurarea experimentului a fost o îmbolnăvire reală a unuia dintre astronauți, o formă ușoară de anghină. Atunci, responsabilul proiectului a admis că dacă febra apare și la ceilalți membri ai echipei, experimentul va fi oprit. Cu această ocazie, s-a pus în evidență o caracteristică deosebit de importantă a zborului spațial : termenul de întoarcere din cosmos pe Terra. În spațiu, dacă apar imperative tehnice care impun întreruperea misiunii, apar și probleme legate de faptul că anumite rațiuni fiziologice interzic ieșirea imediată a astronautului din chesonul aflat la înaltă presiune. Tocmai din aceste motive, pentru a fi simulate complet condițiile din spațiul cosmic, cei șase astronauți au fost introduși într-un cheson hiperbaric.

Experimentul norvegian s-a sfîrșit din fericire, în bune condiții, contribuind la extinderea cunoștințelor privind condițiile de viață și de muncă din spațiul cosmic. Sîntem deja departe de 12 aprilie 1961 cînd Gagarin pleca într-un univers necunoscut, fără să se știe aproape nimic despre comportamentul organismului uman dincolo de condițiile de pe Terra. Consecințele ignoranței și-au pus amprenta pe buna funcționare a rinichilor, inimii și creierului. Pînă astăzi, cosmonauți, bărbați și femei, din 19 țări au rămas în spațiul cosmic pe durate diferite. Recordul este totuși deținut de sovietici cu 365 zile și 22 ore cît au stat în spațiu Titov și Manarov, în 1988. Pe ansamblu, cosmonauții sovietici — 65 bărbați și două femei — înregistrează 170 000 ore de ședere în spațiu, spre deosebire de 48 000 ore ale americanilor, precizează revista „Sciences et Avenir". La nivel mondial, peste 230 de cosmonauți-bărbați și femei au stat 220 000 ore în spațiul extraterestru, fapt ce a permis observații medicale aprofundate, în timpul zborului și după zbor.

(Va urma)

AURORA POPESCU

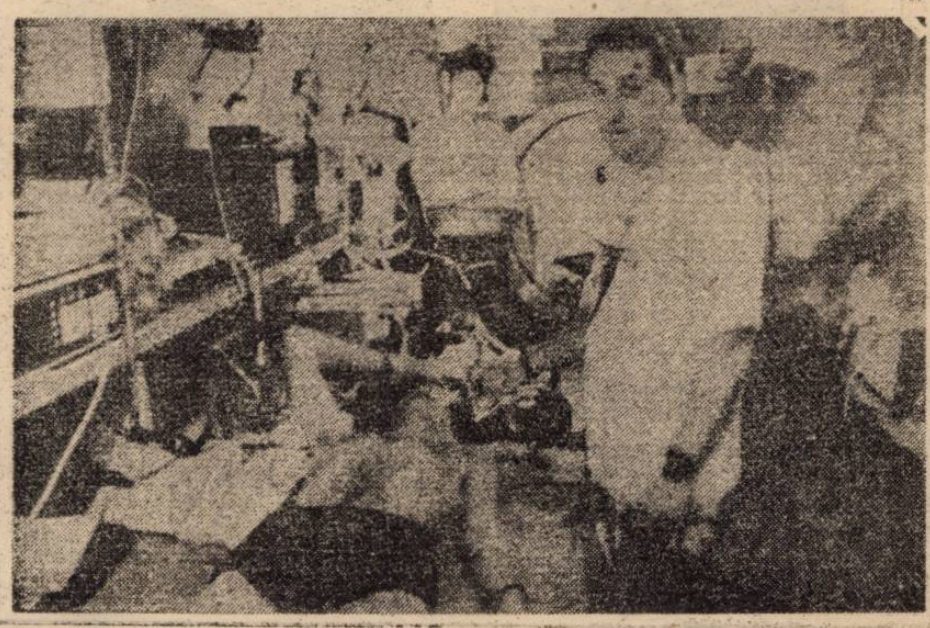

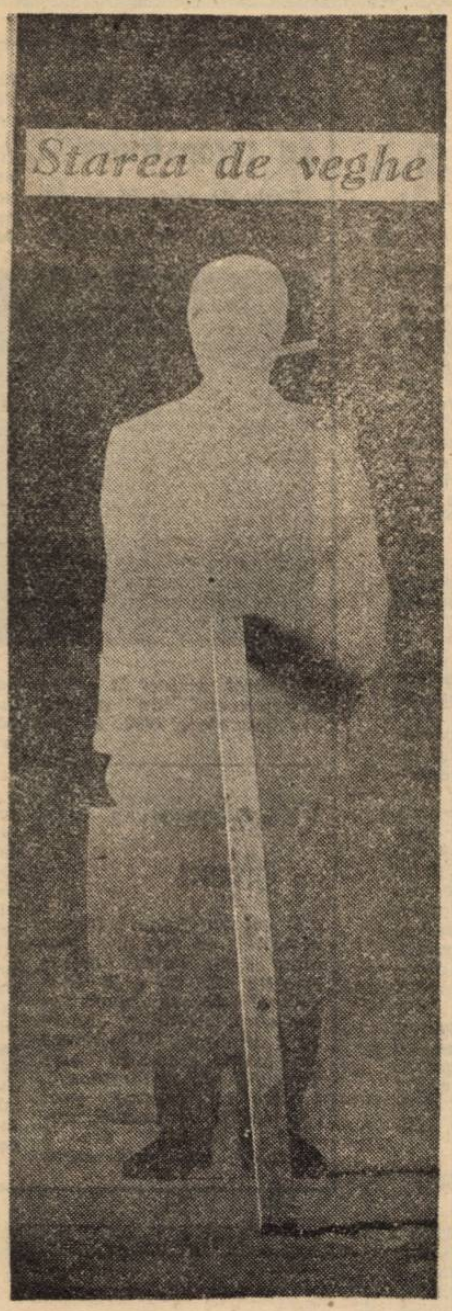

Temele despre care nu am scris pînă azi și nu vom mai scrie, probabil, niciodată, se adună, sporesc mereu ca număr. Pe la sfîrșitul lui martie 1989, puțin înainte de a fi abandonat, temporar — nevoit — rubrica noastră de uimiri și neliniști (altă „stare de veghe", în fapt, care s-ar cere scrisă) ne propusesem ca temă, de pildă, incitați de un eseu al lui Michel Henry : „Ceea ce știința nu știe"... Michel Henry, autorul tensionantelor lucrări „La barbarie" (Grasset, 1987) și „Voir l'invisible" (Bourin, 1988) se declarase îngrijorat pe-atunci, în martie '89, de acel „spațiu — timp", apropiat, cînd știința ar tinde și ar izbuti să controleze (să explice și să modifice) personalitatea umană. Știința singură, doar ? Uitînd de complementaritatea ireductibilă dintre știință și artă sau știință și... neștiință ? Și iarăși ne propusesem ca temă : „Informația științifică în accepția controversată de marfă", ca preț de cost și vînzare, cerere și ofertă, la bursa curentă a acțiunilor și valorilor, într-un moment în care circulația informației științifice intrase într-o certă scădere de viteză, condiționată de factori restrictivi, tot mai mulți iar numărul publicațiilor ca și cererea de publicații cunoșteau un recul similar. O meditație, deci, despre statutul științei, deturnat dinspre ideal

CALDERON, FERGIE ȘI MEMORIALUL „STRUMA"

spre pragmatismul clipei, și o nouă „cortină de fier" între cei care știu și cei care ar dori să cunoască, să afle.

Recitim lunga listă de teme abandonate în ultimii doi ani — **„despre pericolele somnului** (la propriu, mai întîi) **la diversele mamifere..."** (și somnul care ne abstrage stării de veghe, prudenței) ; **despre ordinatoarele care „atacă" cea de-a treia dimensiune** (încă o dată la propriu) ; **despre gena supresoare a cancerului**, în viziunea paradoxală a lui Takashi Yatabe ; **despre perspectiva construirii unor metale, atom cu atom**, sau despre ceea ce ar fi părut cîndva incredibil ; **despre magnetismul creierului**, în sfîrșit, temă la modă, dar, mai ales, despre un nou mod de explorare a ceea ce nu știm despre noi pînă azi...

Parcurgem totodată sumarele unor reviste de știință, care continuă să apară pe alte meridiane — de felul acelui excelent lunar „La Recherche" — și ne uimește țăria și liniștea cu care se abstrag frămîntărilor zilei. Cînd vom avea și noi forța, răgazul, înțelepciunea ? Și despre ce vom scrie, dincolo de convulsii ? Despre ce-ar fi scris, bunăoară, ne întrebăm — cam în același spirit, deși sub beneficiu retoric — Jean-Louis Calderon, de la „Canalul 5 " al televiziunii franceze, dacă în acel 21 decembrie 1989, la o oră tîrzie d n noapte...

Și fiindcă am amintit despre el...

Cunoscuta asociație internațională de presa **„Reporteri fără frontiere"**, cu sediul la Montpellier (Franța) ne-a relevat faptul tulburător că numărul gazetarilor uciși în 1989 a fost de 65, față de „numai" 45 în 1988 și 25 în 1987. Cifra pe 1989 fiind confirmată de **„Comitetul de protecție al jurnaliștilor"**, cu sediul la New York și de „Federația internațională a presei", cu sediul la Londra ! 65 de ziariști ! O creștere continuă, deci... Jean-Louis Calderon fiind cel de al 65-lea ! Să analizăm însă cifrele...

America Latină, cu războaiele ei civile, este continentul cu cei mai mulți ziariști uciși în 1989 : 15 — în Colmbia, 11 — în San Salvador, 7 — în Peru, 4 — în Brazilia, 2 — în Mexic, 2 — în Ecuador, cîte unul în Guatemala și Panama. În Asia, în Extremul Orient situația e la fel de îngrijorătoare, cu 4 gazetari uciși în Sri Lanka și cîte unul în Bangladesh, Birmania, China, Coreea de Sud, India, Filipine, Taiwan. În Africa a fost ucis cîte un ziarist în Etiopia, Somalia și Zambia. În Europa, un singur ucis, în Belgia... Tot cîte un gazetar ucis, în 1989, în Liban și Turcia. Plus doi ziariști străini, occidentali, care au dispărut și în URSS... Și lista nu e completă !

Dacă vom reveni vreodată la „Ceea ce știința nu știe..." s-ar cuveni să consemnăm și această complementaritate, subsidiară, între dezvăluirile științei și actul revelator, publicistic, cu corolarul său emoțional. Și ne mai vine în minte acel ziarist de la SNN care transmite acum din Bagdadul sub bombe... Dar nu, absolut nimic despre dramele în curs și despre ziariștii aflați în miezul fierbinte al acestei conflagrații. Dacă se poate, firește...

Frumoasa și tînăra Sarah, ducesă de York (pentru prieteni „Fergie",) un model feminin care premerge cu succes, s-ar părea, secolul XXI, pilotează ireproșabil elicopterul, conduce yachtul familiei precum un navigator încercat, iar printre sporturile preferate înscrie la loc de cinste zborul (ca pilot) pe cele mai moderne avioane de vînătoare. (Ar fi interesant de urmărit cîmpurile magnetice slabe, sau mai intense, pe care le comportă toate aceste activități cu o indiscutabilă cotă de risc). Ei, bine, ce credeți dumneavoastră că a putut oferi ducesa de York, Fergie, soțului ei, prințul Andrew, cu ocazia sfîrșitului de an, 1989, atunci cînd era ucis Calderon, și mai mureau, uciși, alte sute și sute de tineri, tot atît de nevinovați ? Un elicopter ? Un vehicul-amfibie ? Un avion invizibil ? Cu o înțelegere matură a timpului istoric pe care omenirea îl parcurge, frumoasa ducesă de York a dăruit soțului — și, implicit, în tregii sale familii — un... adăpost atomic! Proprietatea ducală situată în Gunning Hill, la cîțiva kilometri de castelul Windsor, dotată cu instalații de supraveghere a întregului domeniu, cu emițătoare de raze infraroșii, cu peluze minate, garduri electronice și alte „minunății" ale tehnologiei superavansate, a fost înregită astfel cu ceea ce îi lipsea pînă azi. Cu acel micuț adăpost.

Acum un an, cînd am aflat despre acest original „cadou" de Crăciun n-am îndrăznit să scriem nimic. Ni se păruse a fi un cadou aberant. Astăzi, însă, premonițiile ducesei de York ne înspăimîntă altfel... Prin logica lor interioară, printr-o prudență deloc exagerată. Ne întrebăm acum, circumspect, doar dacă adăpostul atomic este destul de ermetic pentru a exclude pătrunderea gazelor toxice, chimice și a rezista efectului potențial al unor arme biologice ultra-moderne ... Ceea ce știința nu știe ? Sau ceea ce nu vrea să înscrie (încă) printre responsabilitățile ei imediate ? Și iată-ne, fără să vrem, revenind la problemele fierbinți ale zilei...

Și tot în preajma morții lui Calderon, dacă nu cumva puțin înainte, în noiembrie 1989, Claude Weill, un excelent publicist, ne oferise în „Le Nouvel Observateur", o senzațională convorbire cu Roger Leray, înalt demnitar al franc-masoneriei, cel care s-a aflat în fruntea unei reputate loji (Le Grand Orient de France) între 1979 și 1981 și, din nou, între 1984 și 1987.

Convinși că tăcerea exagerată, permapermanntuersloee
nentul secret și prelungita „penumbră" în care își desfășoară activitatea riscă să confere un aer de clandestinitate anti-socială franc-masoneriei moderne, tot mai mulți demnitari ai diverselor loji își deconspiră, premeditat, desigur scopurile, forțele de care dispun și impactul asupra diverselor evoluții mondiale. Primul mobil al amintitei convorbiri cu Roger Leray avea să-l constituie, aparent, disocierea franc-masoneriei de orice acțiuni ale dreptei franceze (a se citi : Le Pen) și, în general, respingerea de plano a oricăror intenții de complot și subversiune. Fără să se mai conteste, însă, numărul mare de membri (peste 80.000 în Franța), o deschidere surprinzătoare spre clasele mijlocii, cît și cuprinderea în diversele loji a circa 100 de parlamentari și a unei duzine de miniștri. Totul cu raportare la Franța. Roger Leray refuzînd să admită orice superorganizare internațională. Să recunoaștem. Claude Weill a știut să sublinieze prin întrebările sale și ceea ce Leray ar fi preferat, poate, să escamoteze : acele **acaparări de putere**, tot mai multe și tot mai răspîndite, printr-un sistem de reciproce „recomandări" și cooperări (pistonări") în vederea accederii spre vîrfurile ierarhiei sociale. Nu comentăm mai mult. Nu contestăm nici frumoasele declarații de intenții umanitare... Ne întrebăm doar de ce atîtea și atîtea organisme și organizații bine intenționate, secrete și mai puțin secrete, n-au izbutit — și nici măcar n-au încercat, uneori — să stăvilească crimele împotriva umanității, cumplitul genocid din timpul celui de-al doilea război mondial, din timpul zecilor de războaie, declarate sau nu, din anii care au urmat, atîtea milioane și milioane de agresări și umiliri ale speciei umane...

Și pentru că aceste rînduri vor apare chiar în ajunul zilei de 24 februarie, tristă comemorare a unei disperări — la 24 februarie 1942, vasul „Struma" avea să fie scufundat, criminal, în apele Mării Negre de cea mai îngrozitoare intoleranță rasială, cu concursul tacit și complicitatea la fel de vinovată, în esență, ale celor care „vegheau", s-ar fi spus, la salvarea umanității — să consemnăm și rezultatul unui recent concurs internațional de artă monumentală ; un concurs care avea ca temă cinstirea celor peste o mie de morți, de pe „Struma" și „Mafkure", cinstirea memoriei celor nevinovați. Și poate că memorialul conceput de Baruch Wind din Ashdot, cîștigătorul concursului, va fi totuși înălțat pînă în ceasul împlinirii, în 1992, a semicentenarului acestei tragedii.Ca și al atîtor alte tragedii în plină desfășurare...

Să nu existe oare și o genă supresoare a cancerului sufletesc ?

Pentru ce altceva au murit, în 1989, 65 de ziariști, **dacă nu pentru a spune ceea ce nu se spune destul ?**

Despre ordinatoarele care „atacă" azi cea de a treia dimensiune și despre metalele noi, create atom cu atom, cu alt prilej, desigur...

DOREL DORIAN

AVATARURILE CIFREI TREI

Continuînd asediul coincidențelor cu mutarea reflectorului nostru „demascator" asupra cifrei trei, trebuie să subliniem următorul aspect : conform literei dicționarului, coincidența poate apare prin suprapunere (geometric) sau prin simultaneitatea temporală a unor evenimente. Extrapolarea făcută de noi, uneori amuzant-abuzivă, conservă totuși nucleul etimologic al cuvîntului.

Cifra trei este, după părerea noastră, cea care se pretează foarte bine cu gîndirea mereu tînărului Platon. Cînd filosoful a înființat școala sa (numită Academie după zona împădurită din nord-vestul Atenei, care purta numele eroului grec Academos), el și-a prevenit discipolii (pe frontispiciul edificiului) că dacă nu știu geometrie nu au ce căuta înăuntru. Obsesia geometrică a învățatului merge pînă acolo încît toate elementele fundamenale ale Universului material aveau un corespondent în lumea poliedrelor. Astfel focului îi era asociat tetraedrul, apoi — icosaedrul, aerului — octaedrul, pămîntului — cubul. (Ulterior avea să asocieze eterului dodecaedrul, deși René Taton atribuie această paternitate lui Philippos, un discipol al lui Platon). Dar această avalanșă de regularitate posedă o concluzie unică, și anume : toate corpurile sînt reductibile la triunghi.

Au trecut peste două milenii de la această reducție (oarecum brutală, dar incitantă) și oamenii de știință ai secolului XX au stabilit (sau în cel mai rău caz au căzut de acord) că orizonturile existenței noastre sînt dominate de triunghiul (triada) (substanță-energie-informație. Iar acum, la sfîrșit de mileniu, cea mai controversată latură a acestui triunghi fundamental este informația : ea nu este nici substanță nici energie, dar metamorfoza în ambele sensuri este evidentă, palpabilă și am spune chiar inevitabilă.

Peste triada materiei se suprapune într-o coincidență deloc aleatorie modul cum ne raportăm noi, oamenii, existența față de un anume eveniment : trecut-prezent-viitor. Dacă între două evenimente poate exista o relație cauzală sau una de simplă succesiune (de exemplu noaptea nu este efectul zilei și reciproca), relația temporară este strict verosimilă. De altfel, triunghiul naștere-viață-moarte este cel pe care omul și l-a impus singur, deoarece în sens biblic Creatorul îi dăruise inițial nemurirea.

Mergînd mai departe pe firul existențial al lui homo sapiens sapiens (acest al doilea sapiens îi merităm din plin acum, în era cosmică), să amintim triunghiul codificat al amino-acizilor. Vocabularul eredității cuprinde cuvinte alcătuite din trei litere prin care sînt definiți cei 20 de amino-acizi constituenți ai codului genetic. Iată deci cum principiul fundamental al transmiterii informației genetice are la bază un „simplu" triplet, forma cea mai economică de comunicare în mecanismele ce implică ADN-ul și ARN-ul la nivel celular.

Dar caracteristică omului îi este și percepția tricomatică. Triunghiul albastru-roșu-verde este generatorul — prin multiplele combinații posibile — tuturor varietăților cromatice pe care existența luminii le pune în evidență. Lipsa luminii nu anulează una sau alta din culorile fundamentale, ci le reduce la așa-numitul punct de origine care aparține culorii negre (daltonismul și acromatopsia sînt cazuri particulare de percepție a două sau a unei singure culori).

Omniprezența cifrei trei : triada materiei, tripletul eredității, triunghiul cromatic al luminii... Nu, nici viața spirituală nu se abate de la cifra trei : trinitatea doctrinară a creștinismului. Dumnezeu-tatăl, Isus Christos-fiul și Sfîntul Duh (Spirit) alcătuiesc definitiv Sfînta Treime, conform cu cele opt concilii ecumenice desfășurate pe parcursul a cinci secole de dezbateri.

PAUL IOAN

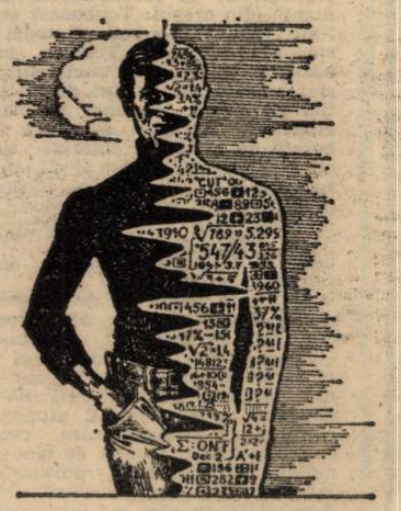

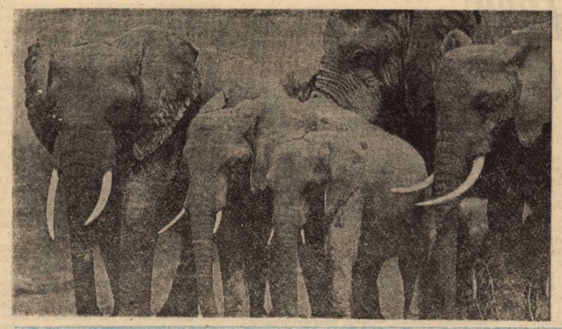

METEOROLOGIA ȘI CRIMINALISTICA

Ocupîndu-se de descoperirea celor mai diverse infracțiuni și a fantasîlor lor criminalistica „ devenit o adevărată știință complexă în al cărei arsenal au fost incluse cele mai variate și uneori cele mai sofisticate metode și mijloace evoluînd în timp de la clasica lupă a vestitului Sherlock Holmes pînă la computerele specializate în alcătuirea portretelor robot. În elucidarea faptelor și întîmplărilor celor mai enigmatice criminalistica face apel chiar și la meteorologie !

Un exemplu care confirmă acest lucru îl constituie cazul incendiilor numeroase și frecvente care au pustiit mii de hectare de pădure și care au îzbucnit într-una dintre anii trecuți în zona forestieră a provinciei canadiene Ontario. Situația creată a făcut să ne nască bănuiala că aceste incendii au fost provocate de niște răufăcători. Pentru elucidarea cauzelor care ar fi putut produce focul s-a constituit o grupă de cercetători care au profilat o nouă disciplină de specialitate : **climatologia judiciară.** În cursul investigațiilor au fost adunate o serie de informații privind starea vremii în zilele producerii incendiilor fiind însemnate pe harta regiunii cercetate punctele de unde s-a răsîndit focul. În acest fel s-a putut constata că în aceste zile vremea a fost excelentă iar focarele de la care s-au răspîndit incendiile au fost localizate ca aflîndu-se în toate cazurile în preajma autostrăzilor de unde se putea vedea o imagine încântătoare. Concluzia expertilor a fost aceea că vremea fiind deosebit de frumoasă turiștii automobiliști s-au oprit, pentru cîteva minute, pentru a admira peisajul oferit de pădure și pentru a face cîteva fotografii.

În acest timp iarba de sub mașina oprită pe acostamentul șoselei s-a încălzit de la căldura iradiată de toba de esapament și s-a aprins.

Amorsarea „incendiului" a fost favorizată de faptul că toate automobilele din Canada și din Statele Unite, potrivit prevederilor legale, sînt echipate cu convertoare catalitice care printr-o postardere produc o oxidare suplimentară a gazelor de evacuare toxice și poluante.

Temperatura acestor convertoare catalitice atinge 700°. Incendiile au început să se mai producă după ce în punctele periculoase depistate de cercetători au fost amenajate platforme de parcare betonate.

Totuși studierea factorilor meteorologici i-a ajutat pe criminaliștii din Toronto să descopere un răufăcător ; în geanta victimei a fost găsită împachetată o pelerină de ploaie din masă plastică udă. Din datele consemnate de operatorii centrelor de radare meteorologice a reieșit că în ziua respectivă a plouat numai în două zone ale orașului. Interogarea polițiștilor care au fost de serviciu în aceste zone a făcut posibilă arestarea făptașului în numai cîteva ore.

Un alt caz l-a reprezentat surparea, într-o zi senină și însorită, a unui zid de cărămidă, fapt care a avut drept consecință pierderea unei vieți omenești. Ancheta efectuată și-a propus să stabilească cine este vinovatul. Analiza datelor meteorologice a permis să se dea răspunsul la această întrebare ; pe partea zidului aflată sub incidența razelor puternice ale soarelui și în bătaia vîntului, mortarul s-a uscat, în timp ce pe partea umbrită a zidului el a rămas încă moale. Tensiunile interne care au apărut datorită acestui fenomen au deformat zidul provocîndu-i surparea.

Meteorologii criminaliști canadieni au reușit să efectueze investigații care au condus la elucidarea a peste 400 de cazuri. Noua disciplină științifică creată astfel a fost introdusă și este învățată în prezent în două colegii ale poliției din Canada.

Dr. ing. MIHAI CONSTANTINESCU

ELEFANȚI ÎN PERICOL

În mai puțin de 20 de ani cursa după fildeș a curmat viața a două milioane de elefanți, astfel că astăzi în Africa, efectivul lor numără mai puțin de 350 000 de exemplare. Știind aceste lucruri lumea științifică mondială preocupată de protecția animalelor aflate pe cale de dispariție a fost surprinsă de intenția autorităților din Zimbabwe. Cercetătorul francez Pierre Pfeffer consideră că „obiectivul acestei țări vizînd autorizarea comerțului internațional cu fildeș în 1992, comerț interzis din octombrie 1989", programează de fapt moartea a 4 000 de pachiderme. Din nou elefanții Africii sînt în pericol...

„Poarta de aur" în reconstruire

Vechi de peste 50 de ani, celebrul Golden Gate Bridge din San Francisco

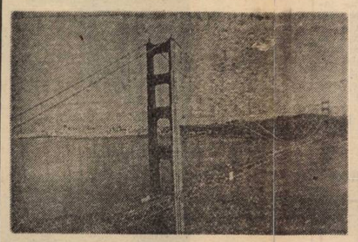

a rezistat perfect la proba cutremurului de pămînt din octombrie 1989. Și totuși, „International Herald Tribune" consideră că în prezent, faimosului pod îi sînt necesare ameliorări din punct de vedere al calităților antiseismice. Costul operațiilor s-ar ridica la numai 100 milioane de dolari. Într-adevăr, nu-i puțin ! Dar o eventuală construcție a unui nou pod ar costa de 10 ori mai mult.

O galaxie — gigant

O galaxie-gigant (aproximativ de trei ori mai mare decît Calea Lactee) este pe cale de a fi identificată de astronomii americani. Avînd o anvergură de circa 30 milioane ani-lumină, aceasta este deosebit de luminoasă. Situată în centrul unei aglomerări de galaxii, numită Abel 2029, aceasta galaxie-gigant este sursa a peste 26% din lumina emisă de întreaga aglomerare. „Monstrul" a fost descoperit în momentul cînd echipa de cercetători americani încerca să cupleze o cameră foarte sensibilă unui telescop, în Arizona. Cu 16 captări de imagini, astronomii au putut să reconstituie un mozaic complet al galaxiei-gigant. Observațiile asupra mișcării galaxiilor din aglomerare par să indice, susțin specialiștii, că materia invizibilă este mult mai abundentă decît cea vizibilă.

Electromotor... liliputan

Este vorba de cel mai mic electromotor produs în serie într-un montaj care include un reductor planetar și care încape într-o coajă de nucă. Diametrul electromotorului este de 10 milimetri, iar lungimea sa nu depășește 16 milimetri. Greutatea sa este de numai 6,5 grame. Variantele în care se execută sînt destinate a fi alimentate cu tensiunea de 3,6 sau 12 volți. Viteza de rotație a sa este de 16 mii de rotații pe minut. Reductorul planetar are tot diametrul de 10 milimetri

și se fixează în partea frontală a electromotorului putînd să realizeze diferite rapoarte de transmitere. Astfel se execută electromotoare cu reductoare care pot încetini mișcarea de rotație de 4, de 16, de 65 și de 1024 ori.

Firma producătoare este elvețiană și se numește „Minimotor" ea propunînd folosirea electromotorului liliputan în tehnica medicală, la aparatele optice, în tehnica comunicațiilor și în cosmonautică

RISCUL DE A AVEA O PATĂ PE O VESTĂ ALBĂ...

Au trecut două luni de la demisia neașteptată a lui Lothar de Maizière din postul său de ministru fără portofoliu al guvernului federal de la Bonn. Bănuit de a fi un colaborator oficial al STASI, poliția politică a R. D. Germane, Lothar de Maizière a dezmințit cu vehemență tot ce i se aducea cu învinuire. Orice acuzat este un prezumtiv nevinovat pînă la proba contrară. Demisia lui de Maizière nu era neapărat necesară fiindcă prezumția de nevinovăție există mai ales în cazul unor oameni politici de asemenea anvergură. Acest principiu este totuși mai puțin util cînd la mijloc se află numele unui om politic aflat în centrul atenției opiniei publice. Proba inocenței trebuie dovedită fără cele mai mici îndoieli.

Se pare că retragerea lui Lothar de Maiziere era preferabilă din două motive : în primul rînd starea dosarelor nu exclude posibilitatea unei colaborări cu STASI ; în al doilea rînd, legat de primul, posibilitatea de a se face lumină în acest domeniu nu este prea mare.

Fostul prim-ministru al R. D. Germane trebuia să plece oricum, pentru că el ar fi fost urmărit în mod constant de umbrele de neliniște ale S.E.D., ceea ce ar fi atras după sine o restricție a libertății sale interioare și a independenței lui exterioare. Fiecare zi consacrată dezmințirilor acestor bănuieli ce planau asupra sa l-ar fi făcut să-și piardă din credibilitatea sa politică.

Această demisie se poate considera și ca un semn de respect față de sine însuși. Cel care a avut un rol însemnat în procesul unificării Germaniei s-a retras poate și pentru a nu pune în pericol această operă încununată la 3 octombrie 1990, pentru a evita orice prejudiciu veschiului și noului guvern federal.

Retragerea sa ar putea fi privită ca o mărturisire a vinovăției. Există însă și ipoteza tot atît de valabilă, conform căreia Lothar de Maizière ar fi o victimă a STASI, care era specializată în falsificări de documente și este mereu în măsură să semene discordie și neîncredere.

Anumite indicii dau de gîndit asupra faptului că oficialul colaborator al STASI înregistrat cu pseudonimul de „Czerni" și Lothar de Maizière nu ar fi decît una și aceeași persoană.

Pe de altă parte, nu există nimic „palpabil" între declarațiile sale de a nu fi avut nici un angajament față de STASI, de a nu fi primit bani și favoruri și mențiunea de „Czerni" în dosarele STASI. Se poate admite că „Czerni" putea fi numele său de informator sau că el însuși era spionat, relevă „La Tribune d'Allemagne."

În zonele de umbră moștenite de la STASI, multor acuzați le va fi greu să-și demonstreze nevinovăția.

Lothar de Maizière își va fi aminitit ceva din vechile virtuți prusace : riscul de a avea o pată pe o vestă albă este un motiv suficient pentru a demisiona.

GLOB magazin

SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

Verificarea teoriei relativității

Bilele din cuarț topit prezentate în fotografie alăturată au fost executate la Stanford (U.S.A.) în vederea efectuării experimentului privind verificarea teoriei relativității, experiment planificat pentru anul 1966.

Una din consecințele teoriei enunțate de Albert Einstein constă în aceea că un corp atît de masiv cum este Pămîntul prin rotirea sa trebuie să „atragă" spațiul-timp în jurul său în direcția rotației. Bilele de cuarț rotindu-se cu o mare viteză și adăpostite într-un satelit artificial vor trebui ca în acest caz să-și modifice puțin înclinarea axei lor de rotație, cu numai a douăsprezecea milioana parte dintr-un grad pe an. Cu ajutorul unei

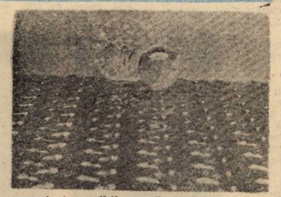

aparaturi sensibile, a cărei construcție se bazează pe superconductoare, se va putea înregistra o asemenea abatere. Pentru aceasta însă, bilele de cuarț trebuie să aibă o rotunjime ideală, ca axa lor de rotație să nu se deplaseze sub acțiunea vreunui dezechilibru.

Diametrul bilelor este de circa patru centimetri iar netezimea suprafeței lor este astfel realizată încît dacă o astfel de bilă ar fi mărită pînă va atinge diametrul Pămîntului cea mai mare proeminență ar avea înălțimea de numai 3,8 metri. Pentru a se realiza o asemenea rugozitate minimă durata operației de șlefuire a bilelor de cuarț a fost de două zile (48 ore).

Flori naturalizate

Un trandafir care își păstrează prospețimea și vitalitatea timp de mai multe luni după ce a fost tăiat fără să aibă nevoie de nici un fel de mijloc de intervenție este un vechi „vis" al horticultorilor și pe care un grup de specialiști francezi de la laboratoarele „Bois-Dormant" (din orașul Toubouse) se pare că l-au realizat. La baza metodei produse stă naturalizarea. Tehnica propusă se bazează pe folosirea unei soluții în care sînt amestecate săruri de potasiu, de fier, de cupru, de zinc, de magneziu cu gliceriină. Această soluție a fost elaborată de către doi chimiști suedezi și nu s-a dovedit eficace decît pentru opt sute de specii de plante constituite cu precădere din arbuști și copaci, efectul de conservare putînd să dureze pentru unele specii mai mulți ani fără a fi udate și fără a avea nevoie de lumină sau de pămînt.

Aplicarea tehnicii de „neutralizare" asupra lumii florilor oferă perspective deosebite și anume : realizarea unor „nodoabe" pe bază de flori naturale (a căror culoare pierdută sau atenuată prin încălzire poate fi refăcută prin adăugarea unor coloranți alimentari), alcătuirea de ierbare care reunesc în compunerea lor mostre de plante care își mențin „prospețimea", amenajarea diaramelor care reproduc cît mai fidel flora și fauna care ne înconjoară.

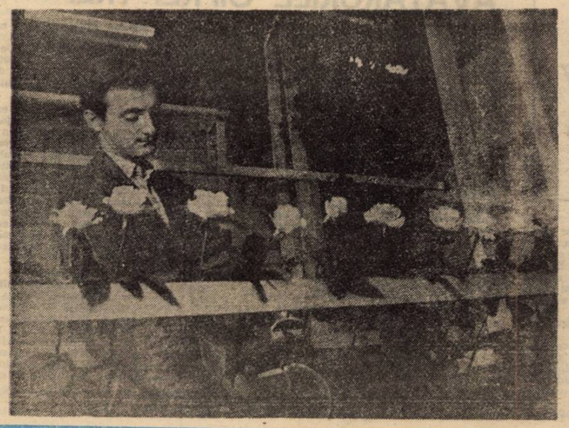

TAINA LUI KEOPS ÎNCIFRATĂ ÎNTR-O GREȘEALĂ DE CALCUL

Piramida lui Keops, cea mai mare dintre piramidele de la Gizeh, pare să rămînă edificiul cel mai misterios din lume. Nenumărați oameni de știință din toate țările au încercat, de-a lungul mileniilor, să pătrundă misterul „camerei secrete a cunoașterii" sau să descopere locul unde se află mumia faraonului.

...Și iată că după aproximativ 4 500 de ani de la construirea acestui uriaș ultim lăcaș al faraonului Keops, un arheolog și ziarist german în vîrstă de aproape 60 de ani, Siegfried Wachsmann, reușește două descoperiri senzaționale. Astfel el furnizează proba fotografică a existenței unui mic orificiu, neobservat, marcînd coloana de acrisire a camerei regale, situată în nordul piramidei, și aceasta după ce descoperise că măsurătorile „oficiale" efectuate pînă atunci erau... greșite.

Într-adevăr, se știe din orice manual de arheologie că piramida are o înălțime de 137 m și că muchiile ei măsoară 227 m. Și totuși, după 20 de ani de cercetări, Wachsmann descoperă că unitatea de măsură folosită la construcția piramidei era cu două zecimi superioară celei adoptate drept bază a calculelor moderne. Această infimă diferență se află la baza noilor descoperiri. Înălțimea și muchia piramidei ar fi fost astfel în realitate 146 și respectiv 230 de metri, ceea ce modifică unghiurile și face necesare noi evaluări ale amplasării camerelor și ieșirilor secrete. „Ele mi-au furnizat, în fine, cheia secretului acestui monument care nu are pereche în lume", declara Wachsmann despre noile calcule.

El a examinat, pe parcursul ultimelor luni, 900 de fotografii executate pe platoul de la Gizeh, a studiat hărți arheologice provenind de la Cairo și a „reînviat" un vechi sistem geometric utilizat în Egiptul Antic, toate acestea revelîndu-i într-un mod perfect logic structurile ascunse ale arhitecturii piramidei. Așa a putut descoperi și minusculul orificiu de aerisire, care nu măsoară decît cîțiva centimetri și se află în zona de nord, pe faimosul zid al morții, pe care nimeni nu a reușit încă să-l escaladeze.

Se pare, după cum consideră S. Wachsmann, că mai există cel puțin încă două camere nedescoperite pînă acum. Într-una din ele s-ar afla mumia faraonului ; cellată ar fi faimoasa cameră a cunoașterii. Înțeleptul în legendă, în care cel mai puternic faraon al dinastiei a IV-a a adunat documentele care să stea mărturie pentru ansamblul cunoștințelor științifice ale vremii sale. Printre ele, scrieri despre matematică, fizică și geografie, despre pietrele prețioase, mașini și astronomie, dar, dacă dăm crezare legendei, vom găsi aici și o „sticlă" ce poate fi îndoită fără a se sparge și metale care nu se oxidează. În orice caz, s-a constatat că, fără a se cunoaște explicația fenomenului, pe întuneratele culoare ale piramidei carnea se conservă prin deshidratare, fără a se altera. Pentru toate acestea și probabil pentru altele în plus Siegfried Wachsmann, cu o echipă de 14 cercetători germani și cu materiale ultramoderne, se deplasează pentru a studia piramida la fața locului. S-au și realizat calcule pe ordinator pentru determinarea cîmpului gravitațional teoretic al piramidei, cercetările beneficiind în continuare de sprijinul celebrului Institut de geofizică al Societății germane pentru tehnologia cărbunelui și oțelului, din Bochum.

MIHAELA DOROBANȚU

„Doamna de fier" a Elveției

Elisabeth Kopp, în vîrstă de 53 de ani, fostă secretară a Partidului Radical, este prima femeie care a reușit să intre în guvern, în anul 1984 și să ocupe postul de ministru al Justiției și Poliției, iar din anul 1988 a devenit și vice-primministru. Prin felul cum a condus activitatea ministerului a fost numită și „doamna de fier" a Elveției. Soțul doamnei Kopp, avocatul Hans Kopp, a fost implicat într-o mare afacere de droguri, în valoare de peste un miliard de dolari, relevă presa străină. Hans Kopp a înființat și înregistrat cîteva societăți semnificative conduse de noua traficanți de stupefiante, de origine libaneză. El au introdus în conturile bancare ale acestor societăți bani obținuți din comerțul „care ucide" și pe care l-a „albit". Avocatul Hopp, care era la curent cu aceste afaceri necurate, ar fi primit un comision de cinci la sută, respectiv 50 milioane de dolari, din care nu a declarat la fisc, pentru a fi impuși, decît 5 milioane. Deci pe lîngă că întreaga afacere era în afara legii s-a produs și o evaziune fiscală, neplătindu-se impozitul legal pentru 45 milioane de dolari. Poliția a început să ancheteze, în secret, această afacere, reușind să aresteze o parte din bandă. Încălcînd secretul procedurii, polițiescul ministrul Elisabeth Kopp și-a avertizat soțul, comunicîndu-i că face obiectul unei anchete polițienești, pentru a se putea fugă. Ca urmare a încercat o campanie în ziarul „Tages Anzeiger" cu sediul la Zürich. Iar „doamna de fier" a trebuit să-și dea demisia, la finele anului 1989, fiind primul caz de acest gen din istoria Elveției. Reamintim că cu trei decenii în urmă, în această țară femeile nu aveau nici măcar drept de vot în alegerile parlamentare. În imaginea de mai sus rea jurămîntului de învestitură a Elisabethei Kopp în funcția de ministru.

AUREL DIANU

● **Camerele speciale ale concernului sovietic „Saturn" pentru sudura în argon a ansamblurilor din titan cu gabarit mare este o realizare tehnologică de prestigiu. Structuri complexe pot fi astfel sudate în argon, ceea ce le face cu un ordin de mărime mai rezistente decît dacă ar fi executate cu ajutorul automatelor pentru sudura cu radiații electronice. Și un amănunt deosebit de important : mediul în care se execută sudura nu este poluat.**

● **Bolile provoacă anual circa 40 milioane de decese în întreaga lume Adică patru decese la cinci bolnavi relevă statistici ale Organizației Mondiale a Sănătății (O.M.S.). Principala cauză a mortalității o reprezintă maladiile cardiovasculare — 12 milioane de decese în fiecare an. Maladiile diareice cauzează 5 milioane de decese pe an. Cancerul se află la egalitate cu pneumonia — fiecare cu 4,8 milioane decese anual. Tuberculoza provoacă anual moartea a 3 milioane de ființe omenești.**

● **Se anticipează că excedentul balanței operațiunilor curente al Japoniei va scădea vertiginos în perioada 1989-1992, de la 57,2 la 36,1 miliarde de dolari. În Germania se va înregistra o scădere spectaculoasă, de la 55,4 la 17,9 miliarde de dolari. Se crede că balanța operațiunilor curente va scădea în S.U.A., de la 110 la 60,8 miliarde de dolari.**

TELEX • TELEX

● **„Șocul petrolier" datora războiului din Golf nu va avea consecințele celui înregistrat în anii 1973—1974, apreciază experții OECD. El se bazează pe faptul că dependența celor 24 țări membre ale OECD față de petrol s-a diminuat de la primul șoc petrolier posibile, S-a ameliorat și capacitatea de economisire a combustibililor în cursul anilor '80, iar reformele de restructurare intervenite au permis „Celor 24" să se adapteze mai bine la modificările intervenite asupra prețului la țițeiul brut.**

● **Oamenii de știință din Germania sînt preocupați de ideea realizării unei camere de luat vederi ultraperfecționate care să poată imortalizа pe peliculă, cu o rezoluție neatinsă pînă în prezent, suprafața planetei Marte. Nu va fi un pariu ușor de cîștigat. Camera ar urma să fie plasată la bordul sondei sovietice „Marte' 94", care va po-**

poposi pe „planeta roșie". După cum se apreciază de către conducerea Centrului german de cercetări aerospațiale, nerealizarea la timp a camerei de luat vederi ar putea aduce prejudicii relațiilor științifice germano-sovietice.

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE © POVESTIRE

CIUDĂȚENIILE DOAMNEI MERUN

Un semnal sonor îl anunță însă că jocul nu se terminase. Privi din nou oglinda. Pe ecran se perindau acum fotografii și decupaje din diverse articole apărute în ziare. De undeva, din partea stîngă a încăperii, acolo unde se afla o etajeră cu tot felul de păpuși, care mai de care mai înzorzonată, se auzi vocea bătrînei doamne care îi solicita atenția.

„Miranda Nasco, 78 de ani, văduvă, prădată și ucisă la 5 august, 1998 ; Thomas Miro, 70 de ani, celibatar, prădat și ucis la 27 septembrie 2001 ; Clara Mindel, 67 de ani, celibatară, prădată și ucisă la 4 noiembrie 2002".

Necunoscutul începu să-și smulgă cu febrilitate hainele de pe el. Mai întîi pălăria, apoi mantoul, apoi pantalonii largi... Își scutură cu furie capul, lăsînd să-i cadă pe umeri părul lung și lucios. Era o femeie. O femeie înaltă, suplă, îmbrăcată într-o salopetă strînsă pe corp. Talia îi era prinsă cu o curea lată de care atîrnau suporturi de diferite forme și mărimi. Femeia începu să urce în goană scara interioară care-și desfăcea spirala chiar din mijlocul camerei. Ajunsă la etaj, se aruncă în prima ușă care i se ivi în cale și care cedă imediat.

Într-un fotoliu larg, peste care fusese așezată o pătură pufoasă, galbenă, stătea așezată comod, bătrîna doamnă Merun. În mîna necunoscutei, sclipi lama subțire a unui brici. Cînd fu să lovească însă, în locul bătrînei doamne apăru silueta firavă și cocîrjată a Mirandei Nasco. Cum arcul mișcării nu mai putu fi oprit, lama briciului sfîșie... aerul. Era o hologramă. „Ce naiba...?), mai apucă femeia să exclame și imediat, forța telepatică a cuiva mult mai puternic decît ea o făcu să iasă din coordonata temporală normală. Încercă de cîteva ori să se împotrivească, dar totul fu în zadar. Era ca o roată care merge cînd înainte, cînd înapoi, el, era ca o limbă de ceas manevrată haotic. Începu să repete la nesfîrșit loviturile prin care provocasa moartea celor trei bătrîni. Hologramele lor i se perindau prin fața ochilor aproape ieșiți din orbite, fie așezate în fotoliu, fie alergînd prin încăpere, venind spre ea din față, din spate, din toate părțile, cîte una sau toate trei deodată. Și ca și cum toate astea n-ar fi fost de ajuns, toată casa se zgîlția sub tiranica zguduire provocată de un colaj de efecte sonore dintre cele mai bizare.

Epuizată de teribila durere de cap pe care i-o provoca zgomotul continuu, îngrozită de perspectiva de a-și pierde mințile, necunoscuta începu să repete la început cu voce înceată, apoi din ce în ce mai tare.

— Oprește, te rog, oprește !

Și într-adevăr, caruselul imaginilor se opri. Camera reveni la dimensiunile ei normale, obiectele își recăpătară aerul lor indiferent. Necunoscuta începu să se tîrască spre ușă. Cînd îi simți pragul, zvicni în picioare, o deschise și se năpusti pe scări, în jos. Nu apucă însă să coboare decît vreo două, trei trepte și o zări pe bătrîna doamnă îmbrăcată în costum de karatistă și așezată în cea mai autentică poziție de atac. La auzul binecunoscutului strigăt de luptă, „hajime" !, necunoscutei îi pieri și ultima picătură de curaj. Se încordă din toate puterile și, cu un salt ca de panteră, se aruncă pe fereastra garnisită cu ghiveciie de flori și perdeluță dantelată.

Așa s-au petrecut lucrurile sau, cel puțin, așa afirmă unii că s-a petrecut. Oricum, în urma celor întîmplate în casa bătrînei doamne, necunoscuta, care nu era alta decît casiera de la Oficiu, n-a mai avut liniște pînă nu s-a prezentat la sediul Centrului pentru securitatea populației, recunoscînd tot și cerînd ... protecție. Ceva, ceva vîlvă pînă la urmă tot s-a produs, așa încît șeful Centrului s-a văzut nevoit să întreprindă o vizită în casa doamnei Merun.

Ca de obicei, ușa de la intrare era deschisă. Pe doamna Merun o găsi, tot ca de obicei, ascultîndu-și casetele cu muzică de operă.

— Poate că era bine, stimată doamnă, începu el, dacă ne-ați fi spus și nouă că sînteți președinta Federației internaționale „Senecto-Karate", că posedați centura neagră.

— Îmi cer scuze. Cu prima ocazie am să fac o demonstrație în care parteneri îmi vor fi colegii dumneavoastră... Sau chiar dumneavoastră, dacă doriți. Ca fond muzical, fiindcă altfel nu mă pot concentra, să știți, v-aș propune ceva de Wagner. Cred că Tannhauser ar fi cel mai potrivit...

— Să nu glumim doamnă, să nu glumim. Se zice că aveți aici un întreg arsenal schimbă el vorba destul de agitat, de altfel de perspectiva unui asemenea spectacol dat în incinta Centrului.

— Puteți să vă uitați, să cercetați...

— Se zice că unul din ceasurile pe care le purtați ar indica diferite variații ale modelului bioenergetic al persoanei care vă interesează. Datorită lor, puteți ști cînd aceasta minte și cînd spune adevărul. E posibil așa ceva, adică vreau să spun, e adevărat ?

— Am impresia că nu prea sînteți la curent cu noutățile tehnice. Treaba dumneavoastră. În ceea ce privește ceasul meu, poftim, puteți să-l studiați cît doriți...

— Se mai zice că un cronometru vă informează asupra propriei dumneavoastră sănătăți...

— Am totuși o vîrstă și lupta cu karate cere niște eforturi deosebite.

— ... că broșa poate provoca halucinații și stări euforice...

— Mi-a oferit-o un prieten, specialist în biofiziologie. Dacă vă ajută cu ceva...

— ... că umbrela are montate pe ea fotocelule minuscule, că în poșetă aveți aparate de înregistrat și că toarta ei ascunde un fel de ghilotină pliabilă...

— Și dumneavoastră ce credeți tot ce „se zice" ?

— Sincer să fiu, nici eu nu știu ce să mai cred.

Șeful Centrului mai privi o dată gulerul din dantelă scrobită de la rochia doamnei Merun, păpușile de pe etajeră, oglinda mare a dulapului, rafturile noptierei, pline cu albume cu fotografii ale artiștilor de altădată, apoi oftă înăbușit și își luă rămas bun.

După un timp, ziarul local anunță la rubrica sa de mare succes, „Crima în lume", asasinarea a doi bătrîni pensionari. Fapta se produsese chiar în preziua internării lor la o Casă de recuperare. Era vorba de niște locuri depărtate, de o localitate de munte, situată undeva, în nordul țării ... Autorul crimei rămăsese necunoscut. Cîteva zile după apariția știrii, doamna Merun începu să spună, cui dorea s-o asculte, bineînțeles, că nepotului ei i-ar face bine aerul curat al înălțimilor. Drept care se hotărîse să vîndă casa pe care o avea în oraș și să închirieze o vilă, undeva, departe...

Sfîrșit

ELZA CENUȘĂ

Grafică de MARIAN DEACONU

S-a întîmplat... mîine

Fără să mai comenteze, au intrat toți trei în dormitor, anunțîndu-i și pe ceilalți despre cele observate afară. Dar în același moment, cei aflați în dormitorul învecinat au început să strige la ei, prin peretele despărțitor de scînduri, că cineva le-a deschis obloanele. Păreau a fi foarte agitați.

În acest dormitor vecin, soldații își omorau timpul jucînd remmy. Turcitu Dumitru stătea pe scaun cu spatele către geam, cînd ceilalți au exclamat că cineva a deschis obloanele. S-a întors și el și a văzut că, într-adevăr, obloanele fuseseră deschise. S-a mirat, cu atît mai mult, cu cît el însuși fusese acela care, înainte de a intra în dormitor, închisese obloanele de la camera lor. Le legase cu o sîrmă pe care o răsucise cu patentul și le întărise cu un lat transversal pe dinafară, ca să nu se deschidă dacă ar fi început să bată vîntul în timpul nopții. Contrariat, Turcitu a ieșit din cameră și s-a dus afară ca să vadă cine ar fi putut deschide obloanele de la camera lor. Nu a observat nimic deosebit și, prinzînd puțin curaj, s-a îndepărtat de cabană urcîndu-se pe ridicătura de pămînt aflată în direcția cisternei de motorină. În acel moment, a văzut că lîngă motoarele Diesel, la cca. 10—15 m. de acestea, se afla o siluetă mare, întunecată. Deși din cauza întunericului nu a putut distinge prea bine, el a văzut totuși că era vorba de o siluetă cu contur umanoid, avînd pe cap două „coarne" îndoite spre spate, picioare butucănoase și două mîini prevăzute cu „gheare" lungi. S-a speriat rău și s-a întors rapid în dormitor. Colegii l-au întrebat dacă a văzut pe cineva (ei referindu-se, desigur, la „cineva" care ar fi putut să le deschidă obloanele), dar Turcitu le-a răspuns negativ, nedorind să-i sperie și pe ei și probabil fiindu-i jenă să recunoască cît i-a fost de frică lui însuși.

Din dormitorul alăturat — unde intraseră cu puțin timp înainte Dörr, Vulpe și sergentul Radu Ion, povestind despre cele văzute — a ieșit soldatul Katona Andrei care, urcînd în urma lui Turcitu pe dîmb, a văzut la rîndu-i silueta, dincolo de cisternă, spre locul unde se aflau motoarele Diesel. S-a aplecat, a luat de jos două pietre pe care apoi le-a aruncat în direcția aceea. Din cauza întunericului, nu și-a putut da seama dacă și-a atins sau nu ținta. Dar a auzit clar venind de acolo un fel de „pufăit". După care s-a întors și el tot atît de rapid în dormitor, punîndu-i în temă și pe ceilalți asupra celor observate.

Thut Gerhard, care se afla în același dormitor cu Dörr, Vulpe, Katona și Radu Ion, a reușit între timp să se îmbrace și a ieșit la rîndu-i afară ca să-l vadă pe acel „drac", cum fusese botezată silueta de către Radu Ion. (Acesta din urmă a ieșit și el, o dată cu Thut, cu intenția de a merge în celălalt dormitor ca să verifice povestea cu obloanele deschise). Mișcîndu-se mai greu, Thut nu a mai apucat să vadă cine știe ce... El a observat totuși, chiar lîngă ușă, cum o umbră mare „fuge" cu pași greoi, „de parcă era scafandru" pe muchia ridicăturii de pămînt, spre stînga, din direcția cisternei înspre Valea Bilii.

Între timp, sergentul Radu Ion ajunge în dormitorul vecin, constată adevărul în legătură cu obloanele deschise în mod misterios și iese din nou afară cu intenția de a merge la grupul sanitar aflat la o oarecare distanță în spatele barăcii lor. Dar nu avea să mai ajungă acolo. El vede din nou „umbra", dar de această dată la cca. 15—20 m. în lateral față de cisternă, pe ridicătura de pămînt. Deoarece aceasta stătea nemișcată, și-a luat deodată inima-n dinți, a apucat de undeva un băț, spunînd : „veniți doi inși după mine" și a început să urce panta spre siluetă. Sibu și Stan l-au urmat la circa 3—4 m. distanță. Ei l-au văzut pe sergentul Radu Ion ajungînd la circa 1—1,5 m. de „umbră" și ridicînd bățul pentru a o lovi. Au avut impresia că în acest moment sergentul ținea capul aplecat spre pămînt. Au auzit deodată un „suflu ca de tigru" venind dinspre „umbră" și imediat sergentul a căzut pe spate cu brațele desfăcute în lateral și cu capul spre vale. A căzut de parcă fusese trăznit, ca un mort. Sibu și Stan nu s-au mai putut mișca ; ei au încremenit pe loc. Mai tîrziu aveau să declare că nu datorită fricii (ei ar fi vrut să fugă de acolo cît mai repede), ci din cauza aceluiași „suflu ca de tigru". O putere necunoscută, mai presus de propria lor voință, i-a paralizat locului. În legătură cu acest moment, iată ce declară Sibu :

„Cînd a căzut sergentul, eu cu Stan am vrut să mergem la el să-l ridicăm, dar nu puteam face nici o mișcare, eram ca țeapăn și eu și Stan, parcă nici nu mai puteam gîndi. Am văzut umbra îndreptîndu-se din mijloc și dispărînd parcă plutind în salturi laterale și abia după aceea am putut fugi înapoi spre dormitor și i-am chemat pe ceilalți să-l luăm pe sergent, dar n-au venit toți că le era frică. Cînd am mers din nou după sergent, eu aveam în mînă cuțitul lui Turcitu, că ziceam că dacă e om îl omor".

Astfel, cei doi au putut asista la următoarele secvențe ale unei scene desprinsă parcă dintr-un film de groază : ei au observat cum „umbra" se apleacă asupra lui Radu Ion, „să vadă dacă mai trăiește", avînd „brațele larg desfăcute", la care au putut distinge „gheare" lungi. S-a aplecat încet, îndoindu-se din mijloc, iar după ce l-a „verificat" pe Radu Ion, s-a îndreptat și a dispărut îndepărtîndu-se în noapte. Abia după aceasta au putut cei doi să se miște și au rupt-o la fugă spre cabană, abandonîndu-l pe Radu Ion căzut în zăpadă.

În ciuda întunericului, dar mai ales datorită faptului că pe ici pe colo mai persistau pete albe de zăpadă, nespulberată de vînt, scena descrisă mai sus a putut fi urmărită destul de bine și de Katona și Thut, care încremeniseră în fața ușii dormitorului lor.

Prof. CĂLIN N. TURCU

(Va urma)

OZN-uri în România (XVII)

Dialogurile Laurei

■ **Cu mai mulți ani în urmă, într-un tumul antic a fost descoperită o splendidă statuetă reprezentînd un cuplu : bărbatul, așezat alături de femeia sa, o înlățuie ocrotitor, într-un gest de mare tandrețe și gingășie, cu mîna pe umăr. Doamne, cîtă cerneală a curs, istoricii și criticii de artă extaziindu-se care mai de care, în fel și chip, descifrînd sensibilitatea anonimului artist al epocii de piatră, care a izbutit cu atît talent să surprindă iubirea bărbatului pentru femeie ! Extazul și clipoceala cuvintelor de laudă au fost brusc curmate de afirmațiile unui arheolog care susținea că se face o eroare de neiertat, aplicînd (imprumutînd) semnificația gesturilor și mentalitățile epocii noastre asupra unei realități psihologice proprii oamenilor care au trăit cu multe mii de ani înaintea noastră... Tandrul gest de ocrotire exprimă, vai !, numai o relație de proprietate („femeia asta e a mea") ! Nici pomeneală, deci, de gingășie ! Nici vorbă de iubire ! Sentimentul de „proprietar(ă)" asupra femeii (bărbatului), considerat(ă) un simplu obiect de inventar confundat pînă la identitate cu oricare din lucrurile gospodărești pe care fiecare dintre noi le posedă cu titlu privat, constituie, ca să zicem așa, un „atavism psihologic" pe care, din păcate îl mai putem întîlni. Acest comportament „de stăpîn" în relațiile conjugale denotă o înțelegere primitivă a sentimentelor de iubire, o jalnică lipsă de cultură și civilizație, o optică infirmizantă asupra omului („al meu" sau „al altuia"), care ignoră deplin personalitatea, sentimentele și trăirile acestui om („al meu"). De fapt, nici nu poate fi vorba de iubire, partenerii geloși mimînd iubirea, pe care nu o pot trăi decît la nivelul „concret" al relației de posesiune. Cum oare se mai perpetuează această gîndire infirmă, rudimentară, primitivă la unii dintre semenii noștri contemporani ? Gravele carențe educative sînt responsabile integral, înainte de orice, pentru ceea ce peste ani, numim generic „gelozie" pentru a defini această deformare a sufletului Copiii proveniți din cupluri dominate de ignoranță, instincte brutal manifestate și reacții la nivel subminimal de cultură și socializare — caracterizate prin relații conjugale bazate pe politica „parului" — vor deveni deseori, ca adulți, traumatizați sufletește, incapabili să depășească suspiciunea și neîncrederea în celălalt, să construim punți de înțelegere și solidaritate, avînd mereu înaintea ochilor imaginile grotești ale unei copilării lipsite de afecțiune și solidaritate umană care a devenit termenul de referință pentru propria viață de familie... Există, însă și extrema cealaltă : copiii proveniți din familii „de condiție bună", care sînt educați de părinții „orbiți de dragoste" în nefasta idee că lor li se cuvine totul, pentru care egoismul și desconsiderarea celorlalți devin trăsături de caracter cultivate prioritar, vor sfîrși prin a ajunge, mai tîrziu, la concluzia că ei au numai drepturi, obligațiile revenind întotdeauna celorlalți, îngăduindu-și cu largheță și iertîndu-și tot ceea ce refuză partenerilor de cuplu... Cu alte cuvinte, gelozia nu are granițe... fizice sau intelectuale, exprimînd o tristă realitate — incapacitatea de a iubi și a primi iubirea Singura barieră în calea nefastului „sentiment" este educația, cultura, autocunoașterea temeinică și înțelepciunea. Și, desigur, înțelegerea adevărului că **omul de lîngă tine este egalul tău** în sentimente, trăiri, libertăți și constrîngeri, o egalitate nu declarată, ci în fapt, înțelegerea adevărului că dragostea umanizează relațiile dintre bărbați și femei, eliberează umanitatea din noi, îi dă forma cea mai înaltă care conduce la desăvîrșirea personalității și bogăției sufletești ale fiecăruia dintre noi. În sfîrșit, înțelegerea faptului că iubim (sau ar trebui să iubim) libertatea, cinstea și demnitatea celuilalt la fel de mult ca propria noastră libertate, cinste și demnitate. Fiindcă dragostea înseamnă, mai presus de orice, expresia profundă a solidarității umane. În ce mă privește draga mea **Prietenă necunoscută**, cred că **proba iubirii** este suprema încercare a omeniei din noi, cea care ne îndreptățește să ne considerăm **oameni** în adevăratul înțeles al cuvîntului ! Așa încît, chiar dacă te voi întrista, **nu cred** că soțul tău te iubește. Dar dacă tu îl iubești cu adevărat, ajută-l **tu** să înțeleagă, fie chiar și în al 12-lea ceas, ce înseamnă iubirea, ajută-l tu să se înțeleagă pe sine, să-și înțeleagă greșelile de comportament față de tine. Ajută-l cu tact, delicatețe, gingășie, tandrețe și ... multă iubire. Dar nu înainte — sfat pe care ți l-am dat și anterior, ca de la femeie la femeie, în finalul rubricii precedente — de a privi curajoasă în propriul tău suflet. Fiindcă nu întotdeauna imaculata batistă celebră a Desdemonei a însemnat nevinovăția și nu doar o dată Othello a fost îndreptățit, de-a lungul vremilor, să creadă în infidelitatea Desdemonei, cu sau fără „ajutorul" unui Iago...

Tuturor, la revedere, pe data viitoare !

LAURA

SPORT UNIVERS

„Vreau medalia de aur"

O dorință la care visează orice sportiv. Printre ei și **Michael Johnson** 23 ani, atletul anului 1990. De curînd el a cîștigat proba de 400 m la Fairfax în cadrul turneului **Mobil**. Johnson este primul atlet din lume care este nr. 1 atît în proba de 200 m, cît și în cea de 400 m. Dar ținta lui este mai îndepărtată, **Campionatele Mondiale** din august, de la Tokio.. „Vreau medalia de aur" declară Johnson, „dar nu vreau să fiu doar băiatul care-i învinge pe toți într-un an și apoi nu se mai aude nimic de el".

Un „Le Mans" american

Cursa automobilistică de 24 de ore de la Le Mans are un corespondent american : e vorba de cursa de 24 de ore de la Daytona Beach, în însorita Floridă. În cursa desfășurată la începutul lunii februarie, cîștigător a fost declarat Hurley Haywood pe o mașină Porsche 962 C. În 24 de ore, Haywood și coechipierii săi Frank Jelinski, Henry Pescarolo, John Winter și Bob Wollek au parcurs 719 tururi de pistă, viteza medie orară realizată fiind de 106, 633 mile. Victoria lui Hurley Haywood este a 13-a la Daytona, americanul situîndu-se acum în fruntea topului marilorași ai volanului în cursele de anduranță, înaintea britanicului Derek Bell și a belgianului Jacky Icks. Revenind la cursă trebuie spus că Porsche-ul învingător a luat conducerea în turul 529 și a păstrat-o pînă în final, final pe care l-a adjudecat într-o manieră concludentă: 18 ture înaintea celui de-al doilea clasat (o diferență de 100 kilometri) care a fost mașina Nissan R90C, condusă de Geoff Bradham și coechipierii.

Profesionismul ? O haină grea

Revin la articolul de săptămîna trecută, intitulat „Vîntul de Est", cu alte cîteva remarci. Două știri stupefiante : Hagi pus pe lista vînzărilor și Dănuț Lupu, pe banca acuzaților. E vorba despre jucătorii noștri de fotbal, „vedete" în țară, care au ales profesionismul occidental, un statut la care au visat mulți ani, o haină strălucitoare la care rîvneau cu pasiune. Dar... o haină, au descoperit fotbaliștii noștri repede, prea grea pentru umerii lor. Și astfel, după o scurtă perioadă de „capitalism", mulți ar vrea să se întoarcă acasă, unde e mai bine, mai „uman". Mulți fotbaliști români și-au închipuit că „profesionismul" din România seamănă leit cu cel din străinătate. Dar realitatea, s-au convins, e cu totul altceva. Acolo, statutul de „vedetă" înseamnă ceva care trebuie demonstrat zi de zi și nu un ecuson lipit pe frunte. Înseamnă poze color, dar și muncă fără nici un răgaz. Lucru pe care l-a înțeles repede și steaua fotbalului românesc Hagi, dar și dinamovistul Lupu care fiind pus pe tușă la clubul său din Atena, Panathinaikos, a crezut că se poate „descurca" în alt fel și că cine trebuie va închide ochii. N-a fost să fie așa. Oricum, la ora actuală, chestia cu „profesionismul" ar trebui reconsiderată, atît la nivelul federației, dar și la nivelul mentalității jucătorilor noștri de fotbal.

Demol poliglotul

Remarcabil libero la echipa din Toulouse, **Demol** este un adevărat fenomen. Și nu doar ca fotbalist, calități pe care nimeni nu i le contestă. Demol mai are o calitate particulară : vorbește șase limbi. În afară de franceză, internaționalul belgian mai vorbește curent flamanda, germana, italiana, portugheza și... latina, pe aceasta din urmă, spune el, a învățat-o la școală. Fără îndoială, Demol poate schimba ușor cluburile de fotbal. Și acum, cu Marcico și Acosta el se va pune la punct și cu... spaniola. Asta cît va mai juca fotbal. Apoi...

GEORGE CUȘNARENCU

GUINNESS BOOK

Obiceiuri, deja apuse, impuneau așa-numita luare de sînge de la bolnavii ce sufereau de diverse maladii. Această practică antică (și nu numai) dădea uneori rezultate, care rămîneau însă fără explicație științifică. Faptul că sarcina inimii era ușurată prin vehicularea unei cantități reduse de sînge ar fi una din explicații. Pe de altă parte, acea luare de sînge nu se executa de oriunde. Numeroase desene (multe aparținînd Evului Mediu) indicau o corelație între zodia nașterii pacientului și locul extracției. Astăzi, însă, cînd amintește de sînge și grupele lui, Guinness o face din punct de vedere al spectaculozității acestui aspect.

Cea mai răspîndită grupă de sînge din lume — sau altfel spus, cea mai comună — este grupa O. Aria de extindere a acesteia fiind foarte mare, se estimează cu aproximație doar că 46 la sută din populația globului posedă grupa O. Cercetările îndelungate efectuate au dat posibilitatea apariției unor statistici interesante în acest sens ; de pildă în Norvegia predomină grupa A. Neuniformitățile răspîndirii grupelor de sînge favorizează și comerțul cu acest produs atît de prețios.

O enigmă încă nedezlegată rămîne apariția unor grupe de sînge foarte rare în diverse colțuri ale lumii, aparent fără legătură între ele. Astfel, o foarte rară grupă întîlnită în India (sînge Bombay), numită sub-tipul A-h a mai fost descoperită în Cehoslovacia (un singur caz) în 1961. Aceeași grupă foarte rară a mai fost raportată la doi frați din Statul Massachusetts, pe nume Jalbert. În februarie 1968, s-a descoperit că băiatul are subgrupa A-h cu RH pozitiv, iar sora lui are aceeași subgrupă, dar cu RH negativ. În aceste cazuri de excepție, se procedează de obicei la alcătuirea unei bănci de sînge proprii, pe baza indicațiilor medicale. Totodată, astfel de cazuri trebuie făcute publice pentru intervenții prompte oriunde în lume.

Dacă unii au nevoie de sînge, alții au nevoie de foc. Regula e foarte clară în ceea ce privește mîncătorii de flăcări : cît torțe aprinse reușești să stingi în gură, într-un interval de timp cît mai scurt. Astfel, pe lîngă sărutările iubitului ei, dna Jean Chapman Leggett a „sărutat" în două ore nu mai puțin de 6 507 torțe, cu un ritm de circa 55 pe minut (la 13 februarie 1982, la Buckinghamshire, Anglia). Le-a stins pe toate cu aceeași patimă cu care... O altă performanță este aceea a aprinderii unor obiecte prin suflare de flăcări. Pare incredibil, dar englezul Reg Morris a reușit la 5 noiembrie 1983 să proiecteze flăcări din gura sa către un os aflat la 8,1 m, dîndu-i foc în întregime.

ÎN IMAGINE se află mîncătorul de foc Reg Morris. Acesta, la data de 5 decembrie 1983 și-a depășit propriul record la stins torțe în gură. El a ajuns de la 7 870 la 8 393 torțe stinse în același interval de timp, și anume două ore. Basmul cu jăratecul și calul începe să capete un sens practic...

P.I.

HOROSCOP

fără frontiere

EUROPA : PEȘTII intră în drepturile lor (19.02—20.03) sub auspicii mai puțin favorabile. Aș dori din toată inima să nu se adeverească graficul lor financiar și medical (sexual în primul rînd) pe anul în curs ; respectivele curbe se află mai tot timpul între normal și negativ (cu excepția lunile iulie și noiembrie). Un minim financiar extrem de accentuat se află în zona august-octombrie. Atenție deci la afaceri cu scadență în acea perioadă dificilă.

INDIA : Tradiția indiană are prin zodia PERLEI (20.02 — 1.03) una din cele mai favorabile perioade pentru respectivii nativi. Femeia-perlă este, aparent, soluția optimă pentru o căsătorie. Așa ar gîndi europenii, dar ținînd seama de complexitatea și consistența filosofiei indiene, PERLA oferă satisfacțiile sentimentale maxime, nu și pe cele senzuale. Iubirea platonică este, poate, cel mai fidel corespondent al avuției sufletești a perlelor. Odată căpătată, protejați-o la fel ca scoica-mamă.

CHINA : Docilă și mereu cu capul în pămînt, CAPRA (al cărei an începe la 15 februarie ; există și varianta numită **oaia albă**, dar diferența e numai de nuanță) s-a prezentat în fața lui Buddha spre a-i prelua ordinele. Stăpînul, plecîndu-i modestia ei, i-a promis s-o ferească de semnul focului, dăruindu-i ca răsplată pentru supușenia ei semnele apei și pămîntului, care să-i stea de veghe. De aceea, spre deosebire de celelalte animale, CAPRA îi va oferi un produs prețios : laptele.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

INCURSIUNE ÎN PARANORMAL

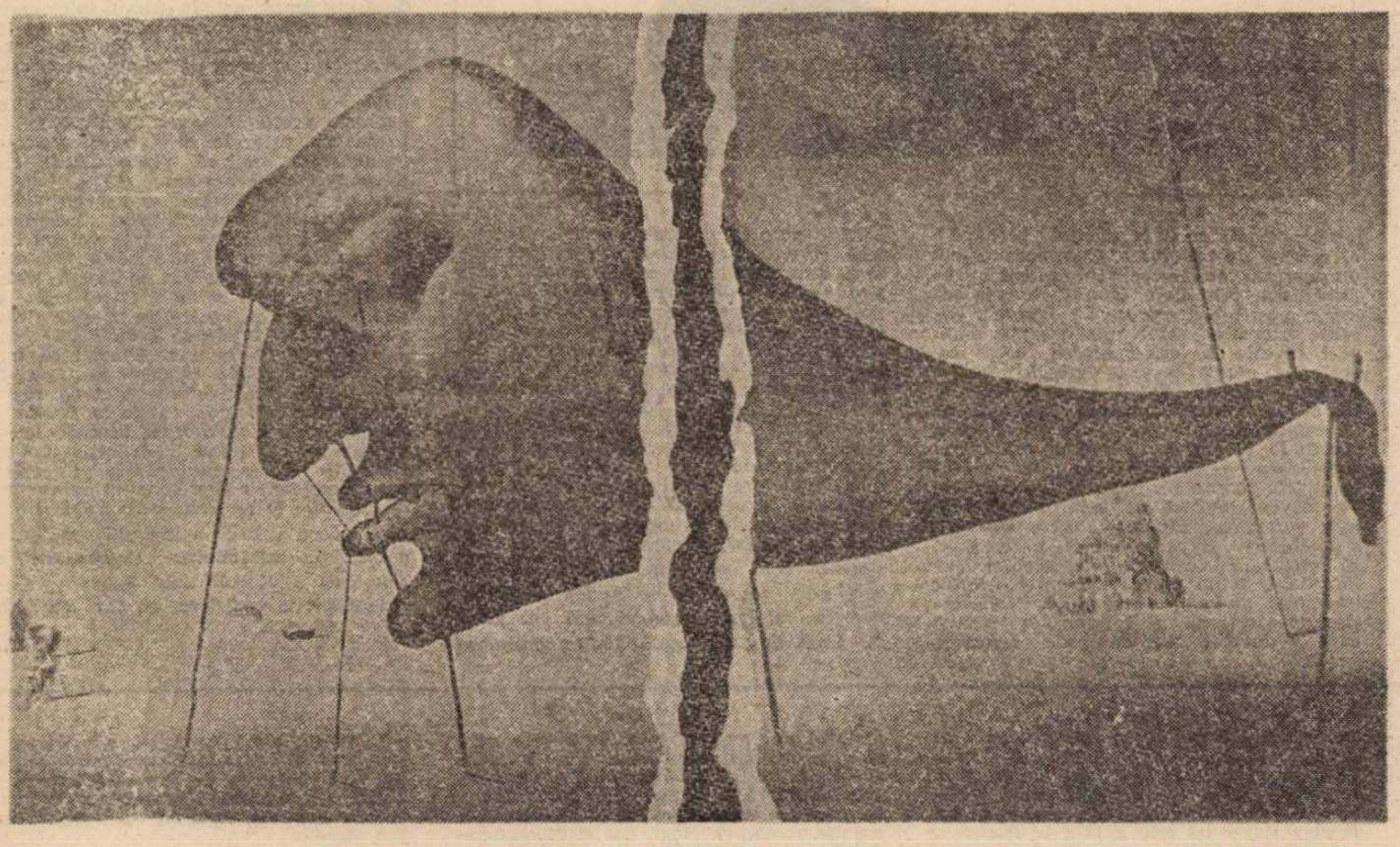

SUGESTIA ŞI HIPNOTISMUL (I)

Din seria unor „discipline" ce țin de parapsihologie, ne-am oprit asupra **sugestiei și hipnotismului**, știind că aceste fenomene constituie încă mari semne de întrebare pentru cititor mai ales, dar și pentru oamenii de știință. Domnul **MIRCEA PERIANU**, interlocutorul nostru în ale parapsihologiei, este de părere că cei care au înțeles mecanismul autosugestiei, îl vor înțelege ușor și pe acela al sugestiei. **Sugestia** se reduce tot la autosugestie : singura deosebire constă în aceea că implementarea ideii în subconștientul subiectului nu se mai face de către propriul mental, ci de către o altă persoană.

Numele de hipnotism vine de la numele zeului Hypnos, care la vechii greci era zeul somnului. Prin aceasta se înțelege că hipnotismul implică somnul hipnotic, care după unii este o formă particulară a somnului obișnuit. În realitate, el se poate produce și în stare de veghe, ca efect al sugestiei. Subiectul rămîne perfect conștient dar nu poate executa unele lucruri simple ca de exemplu : nu poate scăpa de un obiect pe care îl ține în mînă! Nu-și poate descleșta mîinile. Nu poate ridica un creion de pe masă, nu se poate ridica de pe scaun. Nu poate atinge un covor sau o masă fără a resimți dureri violente și altele...

— Înțelegem că în cazul somnului hipnotic voința subiectului este înlocuită cu aceea a hipnotizatorului, că subiectul va executa tot ce îi cere acesta, iar la trezire nu își va aminti nimic ?

— Ceva mai mult chiar, în timpul acestui somn i se pot da sugestii post-hipnotice ca de exemplu : în ziua cutare, ora cutare să execute un anumit lucru. În ziua stabilită — care poate fi și după cîțiva ani ! — cu cîteva momente înainte de ora hotărîtă subiectul va intra automat în transă și va executa ceea ce i s-a cerut. De obicei, orice experiență se termină dîndu-i-se subiectului sugestii ca : „după trezire te vei simți mai bine, odihnit și mulțumit" — acestea reprezentînd de fapt tot o formă de sugestie post-hipnotică...

— Discutăm despre un fenomen inclus sferei paranormalului. Putem privi acest paranormal prin rațional ? Mi-e teamă din nou de o alunecare spre aberant !

— Aveți tot dreptul să vă îndoiți ! Răspund acestor îndoieli prin a spune că după cei mai mulți dintre autori, hipnoza prezintă patru stări — sau grade de profunzime, dacă vreți ! — și anume :

— starea de credulitate, cînd subiectul este încă treaz dar este forțat să simtă ceea ce îi cere hipnotizatorul ; este o stare intermediară între veghe și somn. În această stare i se poate da subiectului un cartof, de pildă, sugerîndu-i-se de fapt că este un măr ! El îl va minca cu poftă simțind gustul mărului ! Dacă i se va atrage atenția, spunîndu-i : „Ce faci ? Nu vezi că ai luat un cartof ?", el se va uita mirat și va arunca imediat cartoful...

— a doua stare este de letargie, prima fază a somnului hipnotic, somn care este încă superficial.

— a treia stare este starea de catalepsie, stare în care subiectul poate fi anesteziat și supus unor operații chirurgicale oricît de grele fără a resimți durerea.

— starea a patra este starea de somnambulism, stare în care subiectul este instrumentul absolut al sugestiei cu ajutorul căreia poate fi transpus în diferite stări sufletești ca : extaz, schimbarea personalității etc. etc.

— Puteți încerca o „caracterizare" a fenomenului ?

— În timpul somnului hipnotic unele persoane — nu toate, ci numai acelea care au predispoziții naturale —, pot căpăta facultăți de clarviziune — percepție extrasenzorială. Unei astfel de persoane i se poate cere să descrie obiectele dintr-o cameră aflată la mare distanță. Se pare că această facultate a făcut ca în ultimul timp hipnoza să capete în unele țări aplicații militare, secrete, mai ales în domeniul spionajului !

— Am înțeles că și acest fenomen, specific parapsihologiei, este dăruit discriminatoriu. Deci nici în acest domeniu nu se poate vorbi de o generalizare... democratică !

— În linii mari, putem afirma că aproape toți oamenii sînt hipnotizabili. Bernheim, un cercetător al fenomenului, nota că a putut produce hipnoză la 80 la sută din subiecți din 10 000 de cazuri. Alt cercetător, Liebeault, ridica această cifră la 97 la sută. Totuși unele persoane cu un psihic labil, incapabile să se concentreze pot fi cu greu hipnotizate. Copiii sînt de asemenea greu de hipnotizat.

— Cine mai este permeabil la hipnoză din sfera viului ?

— Animalele pot fi și ele hipnotizate — în mod obișnuit, prin fascinație. Hipnotizatorul trebuie să posede și el unele facultăți native sau dobîndite prin exercițiu...

— În legătură cu mecanismul hipnozei știu că există mai multe ipoteze, probabil nu toate științifice. Puteți cita măcar una de mai largă circulație ?

— Desigur. Una este aceea a medicului vienez Mesmer, care explică hipnoza ca efect al unui fluid magnetic emis prin ochii și mîinile hipnotizatorului. El reușește să adoarmă persoane punîndu-le în contact cu obiecte care au fost în prealabil magnetizate. În sensul celor ce mi le-ați cerut, a doua ipoteză, interesantă este, după opinia mea, aceea a medicului englez James Braid. El explică hipnoza ca efect al fascinației și sugestiei, obținînd aceleași efecte în lipsa hipnotizatorului cu ajutorul unor oglinzi în mișcare — menționez că actualmente se folosesc sugestii înregistrate pe bandă de magnetofon ! Unii specialiști sînt de părere însă că în acest caz este vorba de autohipnoză. De fapt însuși Braid recunoaște că prin metoda sa nu obține aceleași efecte de clarviziune...

ION ȚUGUI

"I-am văzut moartea în vis"

Despre visele profetice s-a crezut mult timp că sînt doar apanajul unor anume persoane înzestrate cu puterea de a prezice viitorul. Celebra fiică a lui Priam, regele Troiei, și anume Casandra, a cunoscut din plin această înzestrare pe care a primit-o, după cum ne asigură mitologia, chiar de la Apolon.

Aprofundînd această latură din problema complexă a visului, știința modernă a constatat că visele profetice (percepere a unor scene ale viitorului, făcută în contul unor viziuni intuitive) se identifică în esență cu simple presimțiri avînd cauze bine precizate. Visele profetice nu sînt de domeniul excepției, ele întîlnindu-se destul de des, și chiar la unele persoane obișnuite, care n-au primit acest dar de la zei. Din multitudinea de exemple pe care le putem da, ne vom opri asupra a două dintre ele. Iată cum este relatat un asemenea vis, în jurnalul intim al episcopului Josef Lanyi din Oradea, oraș care pe vremea fostului imperiu austro-ungar era denumit Grosswardein. „Este ora trei și jumătate dimineața și 28 ianuarie 1914, cînd am avut un vis îngrozitor — precizează episcopul menționat. Se făcea că m-am așezat la birou pentru a răsfoi corespondența. Deasupra mormanului de scrisori se afla un plic cu chenar negru, avînd emblema marelui duce — este vorba de arhiducele Francisc-Ferdinand, prințul moștenitor al imperiului austro-ungar (1863—1914), nepotul împăratului Frantz Josef, căruia episcopul care a avut acest vis i-a fost în tinerețe profesor de limba maghiară n.n.). plic pe care i-am recunoscut de îndată scrisul. Am desfăcut plicul și am scos o foaie în a cărei parte de sus era ceva care semăna cu o carte poștală, reprezentînd colțul dintre un bulevard și o străduță îngustă, cu altețele lor așezate într-un automobil. În fața alteților se afla un general și, alături de șofer, un ofițer. De cele două părți ale bulevardului, mulțimea... Doi oameni tineri țîșniră din acea mulțime și atintiră revolverele asupra arhiducelui și a soției sale (contesa Chotech n.n.)".

Partea cea mai senzațională a acestui vis riguros relatat în jurnalul episcopului vine de faptul că în respectiva scrisoare se specificau negru pe alb următoarele : „Excelență, dragă Lanyi, vă comunic că astăzi voi muri, la Sarajevo, victimă a unui atentat. Vă rog să vă rugați pentru mine. Salutări cordiale". Urma apoi semnătura și data-rea respectivei scrisori : „Arhiducele Ferdinand, Sarajevo, 28 iunie 1914, orele trei dimineața".

Firește, după un asemenea vis, cel în cauză, adică episcopul de Oradea nu a mai avut somn, motiv pentru care, tulburat, relatează toate cele visate mamei sale și unui prieten care, în acel moment locuia la el și pe care îl trezise din somn. Toți trei conformîndu-se mesajului din vis s-au dus la capelă unde s-au rugat lui Dumnezeu să-l cruțe pe arhiduce de tragedia care urma să aibă loc. Dar arhiducele a fost totuși asasinat, așa cum prevestise visul.

Iată acum alt vis. Este vorba de un tăietor de lemne, apoi plutaș pe Mississippi, funcționar la poștă și în cele din urmă avocat, care avea să devină unul dintre celebrii președinți pe care i-au avut Statele Unite ale Americii. Este chiar Abraham Lincoln (1809—1865). Soția acestuia semnalează, negru pe alb, următorul vis profetic pe care l-a avut înaintea asasinării soțului său. „Se făcea că am intrat în marea sală de la Casa Albă, unde am avut o neplăcută surpriză. Înaintea mea se ridica un catafalc înconjurat de o gardă de onoare. Cine a murit ? am întrebat. Cineva de la Casa Albă ? Soldatul însă mi-a răspuns : Președintele nostru. A fost asasinat". Firește soția în cauză relată de îndată visul soțului ei, care a căutat s-o liniștească, spunîndu-i că a fost pradă unui simplu coșmar, cu care oamenii se confruntă adeseori în vis. Iată însă că, peste cîteva zile, respectiva soție a aflat că un individ, sudistul John Wilkes Booth i-a asasinat soțul. Soția președintelui ucis a exclamtt : „Dumnezeule ! Soțului meu i-am văzut moartea în vis !". În articolul viitor voi prezenta încă un vis profetic și voi încerca să analizez de pe poziții științifice aceste vise, precum și visul profetic în general...

ARCADIE PERCEK

Scenă mitologică, Aiax o urmărește pe Casandra spre a stîrpi neliniștea cauzată în mulțime de visele sale profetice.

medicina LA ZI

IGNORANȚA CARE UCIDE

Se spune că între elementele capabile să dimensioneze gradul de emancipare a femeilor acceptarea metodelor contraceptive și dreptul de a avea numai copii doriți se situează pe primele locuri. Este un adevăr acceptat, chiar dacă face abstracție de vechimea... milenară a rețetelor contraceptive. De fapt, de existența acestor rețete fac abstracție la noi în țară majoritatea celor care ar trebui să le folosească. Consecința ? De neimaginat poate în urmă cu un an, la abrogarea decretului privind întreruperea sarcinii. Datele statistice arată că în 1990 s-au efectuat peste 700 000 de avorturi. Plin de stranietate mi se pare însă faptul că multe femei continuă să-și provoace avorturi, punîndu-și viața în pericol. Din ignoranță au murit și în cursul anului trecut multe femei cu avort septic ! Și aceasta în condițiile în care AVEM în depozite și farmacii anticoncepționale. Dacă cereți un medicament absolut vital în afecțiunea dv. cardiacă, nu-l veți găsi. Dacă doriți o polivitamină, n-o găsiți. Dar anticoncepționale sînt și cei cărora le sînt destinate, din ignoranță se spune, nu le folosesc, asumîndu-și inconștient riscurile întreruperii de sarcină.

În acest context este aboslut lăudabilă apariția cărții „CONTRACEPȚIA". Autor : **prof. dr. EUSEBIE ZBRANCA.** Dincolo de sfaturile de mare utilitate acordate cu generozitate de magistrul ieșean, cartea cuprinde și un interesant capitol ce-și propune un „Scurt istoric al contracepției", din care spicuim cîteva informații : „Preocupările privind împiedicarea apariției unei sarcini nedorite nu sînt noi. Încă din antichitate, oamenii au încercat să disocieze actul sexual de procreație, funcția de reproducere a sexualității de cea erotică și de comunicare. Loțiunile și unguentele magice nu erau numai apanajul societăților primitive. Cu 4 000 de ani în urmă, în Egiptul faraonilor apăruseră rețetele contraceptive, găsite înscrise pe papirusuri... Hipocrate vorbește în jurămîntul său de „atokia" (contraceptive) și „phtoria" (abortive). Pliniu cel Tînăr sfătuia folosirea virtuților contraceptive ale pătrunjelului. Italiencele zilelor noastre mai cred încă în eficacitatea acestuia. Galien recurgea la metode fizice, recomandînd femeii „să sară de șapte ori, forțîndu-se să-și atingă fesele cu călcîiele". Azi, asemenea recomandări stîrnesc rîsul. Să ne întoarcem însă în vechime. Rabi Yohanan Ben Zaccai formula în Talmud, în secolul III e.n., o poțiune contraceptivă pe bază de „gumă arabică, alaun lichid și suc de brîndușă"... Majoritatea mijloacelor contraceptive actuale își au sursa în concepții vechi..."

În legătură cu recenta apariție editorială să notăm și opinia **domnului dr. IOAN M. COPIL.** „Ferecată în lanțurile ignoranței și interdicției, hulită din „indicații superioare", de factorii de răspundere din sectorul sanitar de profil, contracepția, metodă și mijloc științific de prevenire a unei sarcini nedorite, este așezată de prof. dr. Eusebie Zbranca, șeful clinicii de endocrinologie din Iași, la locul ce i se cuvine între izvoarele științifice de informare, atît pentru sfera laică a populației, cît și pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor medicale. Spre deosebire de majoritatea scrierilor de profil, această carte a fost „vorbită" de prof. Zbranca, timp de 15 ani, în fața studenților săi, a specialiștilor de la cursurile postuniversitare și la multe simpozioane și congrese de specialitate. În limbaj medical cartea constituie un „mijloc de profilaxie" adresat masei largi de cititori, cu preponderență tineretului și o „metodă terapeutică" pentru specialiștii de profil. Din punct de vedere terapeutic cartea se constituie ca un ghid de nădejde pentru cadrele sanitare de profil, lipsite de peste patru decenii de informații științifice. Dar și un îndemn pentru alți specialiști în domeniu de a scrie și alte cărți și tratate, pentru că în țara noastră lucrările cu acest conținut s-au oprit pe rotativele anilor 1938.

Academicianul Ștefan Milcu spune în prefața acestei lucrări : „Cartea repune în drepturi o problematică de prim rang pentru starea de sănătate a populației, planificarea familiei, subiect „tabu", marginalizat intenționat din rațiuni independente de cele ale corpului medical."

ECATERINA BĂTRÎNEANU

Copii la comandă

Băiat sau fată — întrebare care frămîntă orice cuplu decis să aibă un copil — nu mai reprezintă astăzi o problemă pentru „artizanii" copiilor în eprubetă, grație cuceririlor biologiei moderne. Acum, blond sau brunet, calm

sau activ, deștept sau sensibil sînt opțiunile oferite noilor părinți, conform exigențelor lor. Un exemplu îl aveți în fotografie : Doron, fericitorul copil pe a cărui fișă scrie, în dreptul „tatălui" donator „laureat al premiului Nobel". Își va moșteni oare talentul ? (M. G.).

Premieră mondială

TERAPIA GENICĂ LA ORA CONFIRMĂRII (II)

„NOUA ARTĂ" MEDICALĂ ȘI PRINCIPIILE ETICE

Riscurile și teama de anumite critici potrivit cărora terapia genică ar putea fi greșit folosită au pus în cauză principii etice și de siguranță, pe care practicanții „noii arte" medicale se arată grăbiți a le recunoaște. „Pentru prima dată, noi alterăm genele unui individ", preciza W. Miller, cercetător în domeniul terapiei genice de la Centrul de Investigare a Cancerului Fred Hutchinson din Seattle. Și în continuare, Miller subliniază: „Este vorba de o nouă frontieră și ar fi mai bine să fim siguri că facem ceea ce trebuie. Sînt, neîndoios, perioade exploratorii pentru terapie genică și nimeni nu știe, cu exactitate, unde se va ajunge". Și dr. Anderson, un entuziast al terapiei genice, este exterm de conștient de implicațiile metodei. El mărturisește : impactul emoțional în legătură cu faptul că cineva manipulează codul genetic fundamental al unei ființe umane este generator de teamă. Noi avem nevoie ca publicul să înțeleagă acest lucru și este firesc să luăm „măsuri de siguranță adecvate". Împreună cu Blaese, Anderson a propus, pentru prima dată, tratarea deficienței de ADA. Era în aprilie 1987. De atunci avea să fie revăzută tehnica respectivă de diferite comisii NIH. (National Institut of Health). Ea a fost schimbată iarăși și iarăși pentru a corespunde cerințelor exprimate. În cele din urmă, conducerea NIH avea să dea aprobarea finală, în septembrie 1990, și, în consecință, „semnalul verde" pentru cercetători.

O ENZIMĂ CARE DESCOMPUNE PRODUSELE BIOLOGICE TOXICE

Prima tentativă — introducerea în celulele normale a unei gene — „adenosindeaminasa" (ADA), o enzimă care descompune produsele biologice toxice. Foarte rar gena și enzima lipsesc. Ca urmare, toxinele acumulate în circuitul sanguin distrug celulele limfatile — B și T și inactivează sistemul imunitar. Cu enzima ADA injectată direct în sînge, copiii nu pot supraviețui, întrucît ea se deteriorează numai în cîteva minute.

La începutul anului trecut, „US Food and Drug Administration" a aprobat tratamentul cu PEG-ADA, un medicament pe bază de enzimă și acînd o membrană chimică care îi permite să existe în circuitul sanguin zilele întregi. Injecțiile săptămînale, cu un cost anual de 60 000 dolari, au avut darul de a menține în viață unii copii americani cu deficiența ADA. Un tratament mai îndelungat, care ar genera ADA în sînge, este mult mai preferabil. Anderson și Blaese ar prefera să insereze gene ADA în celulele măduvei osoase, care ar produce permanent hematii conținînd gena și ar asigura o alimentare sigură a enzimei. Cercetătorii caută în continuare o modalitate de izolare a celulelor măduvei în mod efectiv. În loc de aceasta, cercetătorii de la NIH au optat pentru celulele T, ale sistemului imunitar, care pot supraviețui în singe luni și și chiar ani întregi. După ce au extras celulele T viabile de la micuța lor pacientă, Anderson și Blaese le-au expus soarecilor atinși de retrovirusii leucemici, în care au fost inoculate gene ADA umane. Inactivați prin manipulare genică, retrovirusii au fost vectorii, adică „vehiculele" care ar elibera genele pentru misiunea acestora. Ei au invadat celulele T și, așa cum li se cerea să facă, retrovirusii au pătruns în celulele T ale ADN-ului, purtînd cu ei gena ADA. Un miliard de celule T, „echipate" cu gene ADA și plutind în soluție gri, au fost introduse în venele fetiței. Sînt necesare mai multe luni pentru ca să se confirme că genele ADA au fost „exprimate" și că enzima a fost produsă. Dar nici cu această reușită copilul nu va fi vindecat în întregime. Fetița va trebui să revină lunar la Centrul clinic pe o perioadă de doi ani. Tratamentele lunare vor consta în injectarea de celule T, tratate prin inginerie genetică, dar și în verificarea apariției unor eventuale efecte secundare. Anderson și Blaese sînt optimiști. S-a impus, însă, și o precauție — fetița va continua tratamentul cu medicamentul PEG-ADA.

(Va urma)

Genetica 125 - un act de naștere pentru inima viului

19 februarie 1866. Vedea lumina tiparului în revista Societății de Istorie Naturală din Brno o lucrare de 44 de pagini care avea să intre imediat în uitare, pentru a fi descoperită 35 de ani mai tîrziu și a fi recunoscută ca actul de naștere al geneticii : „Cercetări asupra hibrizilor la plante" de Gregor Mendel. Se află aici cele trei legi fundamentale stabilite de Mendel pentru a explica rezultatele experiențelor sale asupra hibridizării plantelor. Este vorba de **legea puritătii gameților** (celulelor sexuale) — diferitele caractere nu se amestecă între ele ; **legea dominării** — la hibrizi unii dintre „factorii" (așa îi numea Mendel) care determină diversele caractere îi domină pe ceilalți și **legea segregării**, adică a transmiterii independente către urmași a diferitelor caractere.

Și, cînd la începutul veacului nostru, trei biologi : Hugo de Vries (Olanda), Carl Correns (Germania) și Erich Tschermak (Austria), regăseau independent rezultate identice și „descopereau" în biblioteci lucrările lui Mendel, ei aveau chiar să-i dea numele acestuia legilor eredității !

TIMP ȘI SIMBOL

Cine era însă Mendel ? Născut în 1822 într-o familie de țărani săraci din Silezia, el intră în 1843 în mănăstirea Sf. Toma din Brno, neavînd alte posibilități pentru a-și continua educația. Găsește aici o atmosferă extraordinară — călugării augustini ai mînăstirii desfășoară adevărate activități de cercetare și chiar au obligația de a preda știință în instituții de învățămînt superior din oraș. Mendel însuși va fi trimis la Universitatea din Viena pentru a-și completa studiile.

La întoarcere, își va face descoperirile într-o mică grădină de vreo 250 de metri pătrați din fața refectoriului mînăstirii. Timp de șapte ani studiază 27 de mii de plante — „o experiență izolată", spune el cu o modestie care nu avea să-l părăsească niciodată. Își citește manuscrisele în fața naturaliștilor din Brno și poate va fi fost puțin dezamăgit de nemulțumirea acestora în fața abundenței calculelor și formulelor matematice. Dar cum să fi știut ei atunci ce rol important aveau să joace matematica și fizica în dezvoltarea ulterioară a geneticii, a biologiei moleculare !

Cercetările lui Mendel depășeau cu mult epoca sa. Dar Mendel avea răbdare : „Va veni și vremea mea", obișnuia el să spună. Mai ales că nu era un simplu agricultor, nici doar un biolog rezumîndu-se la observații de botanică. Elev al celebrului Doppler, ajungînd chiar asistent ocupîndu-se cu demonstrații de fizică la Universitatea vieneză, profesorii săi ajunseseră să-l considere a fi „mai bun" la fizică decît la biologie !

Și astfel, în anul cînd Domnul nostru Cuza lua calea dureroasă a exilului, într-o mînăstire moravă pornea pe drumul gloriei genetica. O știință care astăzi este privită cu atîta speranță. Genele sînt „inima viului". Studiindu-le, omul se află cel mai aproape de taina vieții. Opera lui Mendel poate fi considerată la fel de importantă pentru biologie, ca cea a lui Newton pentru fizică. Și dacă fizica veacului nostru, cea pornită de la Newton acum trei sute de ani, ne tentează cu gîndul că putem cunoaște cum s-a născut Universul, poate că secolul următor va reuși să afle cum s-a născut viața.

Călugărul Gregor Mendel va ști atunci că vremea sa a venit cu adevărat.

MIHAELA DOROBANȚU

întîmplări adevărate

Un caz deosebit

La rubrica noastră am mai amintit de cazul lui Craig Shergold, un copil de 11 ani din Anglia, care este foarte grav bolnav avînd o tumoare la creier. În cursul anului 1989, conștient de starea lui el și-a exprimat public dorința de a primi din partea copiilor din întreaga lume scrisori, simbolică mînă prietenească întinsă celui în suferință. Ecoul acestei dorințe a fost cu totul neașteptat. Pînă la sfîrșitul anului 1990, cu puțin timp înaintea plecării sale în S.U.A. unde urmează să fie operat, Craig Shergold a primit aproape 30 de milioane de scrisori, gesturi de largă rezonanță umană, care desigur, i-au dat încredere și curaj să se supună unei intervenții atît de dificile. Recent, el a sosit în SUA și primul lucru pe care l-a primit a fost o scrisoare de la președintele Bush avînd următorul text : „Noi, toți, ne vom ruga pentru tine"...

Prima „perlă neagră" a Europei

Kofi Yamgnane (44 ani), locuitor al micului oraș francez Saint Coulitz, este deținătorul unui record în exclusivitate care a produs o mare vîlvă în Franța : este primul și singurul primar de culoare dintre cei peste 36 de mii din această țară și chiar din Europa. Născut într-un sat pierdut undeva prin Togo, aparținînd unei familii extrem de sărace (și analfabete), el a reușit prin mijloace proprii, dînd dovada unei voințe ieșite din comun, să-și realizeze visurile sale, terminînd cu deosebit succes drumul său spre obținerea titlului universitar. A fost ales cu o mare majoritate, în ciuda faptului că liderul Frontului Național, condus de Jean-Marie Le Pen, a încercat în toate felurile să se opună alegerii sale. Președintele statului Togo i-a trimis noului primar o telegramă: „Fiule, ești cel mai ilustru emigrant al țării noastre...".

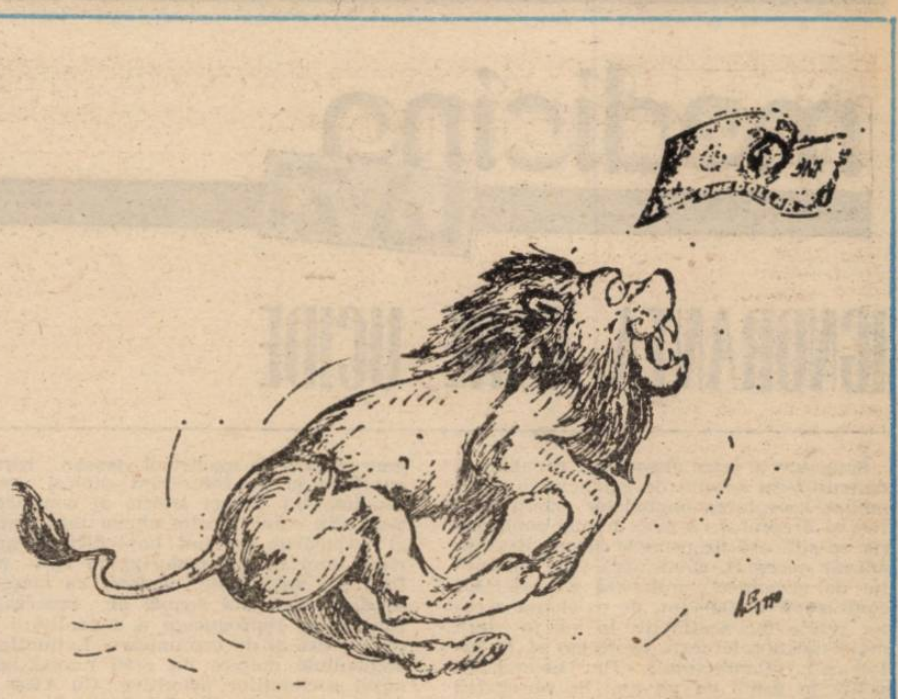

225 ?!?

Un monument inedit

Pentru vizitatorii orașului Düsseldorf (Germania), monumentul prezentat mai jos, constituie desigur un punct deosebit de atractiv. Statuia din bronz, înfățișează patru persoane care lucrează sau mai bine zis prelucrează niște foi de... tutun. Explicația acestui ciudat monument ? Orașul Düsseldorf era în trecut cunoscut pentru producția sa de tutun în care era angrenată peste 70 la sută din populația adultă a localității. În perioada respectivă, era vorba de o muncă monotonă de circa 16 ore pe zi, producția minimă a fiecărui muncitor fiind de aproximativ 100 de țigări pe zi,

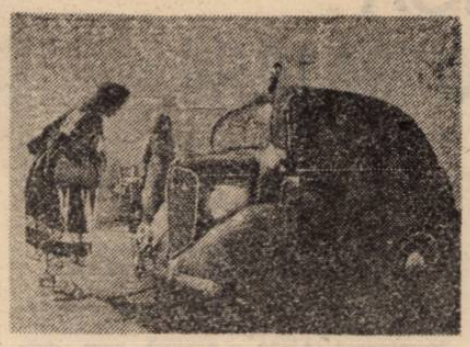

un rezultat al unei munci manuale extrem de obositoare și complicate. Monumentul a fost creat pentru a reaminti tuturor sacrificiul de neînchipuit al bărbaților și femeilor închinat propășirii și dezvoltării acestei industrii care a adus celebritate orașului lor.

Accident... artistic

Prima reacție a soțului a fost foarte clară: „Ți-am spus de atîtea ori să fii mai atentă cînd conduci mașina", Reproșul acesta i-a fost adresat soției sale de

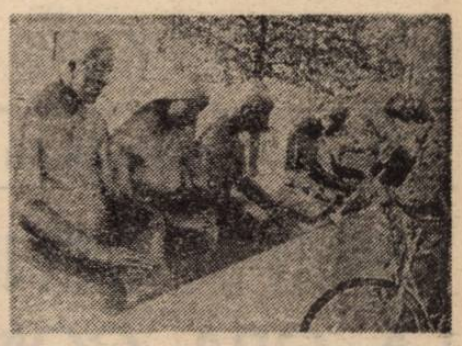

către un foarte cunoscut sculptor american, Edward Kienholz, atunci cînd a văzut urmările suportate de mașină în urma unui impact teribil cu un zid. După ce a examinat urmările ireparabile ale accidentului, Edward Kienholz nu și-a pierdut totuși buna dispoziție. Lucrînd timp de șase luni la „revalorificarea" restului de piese ale Jaguarului său, el i-a dat o „expresie" artistică, a denumit-o sculptură modernă și a reușit chiar s-o expună la „California Museum" din Berkeley. Evident, s-au găsit și numeroși vizitatori dispuși să-i vadă lucrarea, comentariile, în mod firesc, au fost diversificate, în timp ce autorul foarte mîndru de „opera" sa, mărturisea satisfacția sa pentru succesul înregistrat, încîntat că a izbutit dintr-un Jaguar distrus să obțină un maxi-cărucior aureolat și cu calificativul de lucrare artistică...

PROGRAM TV

LUNI, 25 februarie. Programul 1 : 14,00 Actualități 14,10 Horoscopul zilei, emisiune de Ștefan Mărăscu 14,20 LA SEPT 15,20 S.O.S. Natura 15,50 Copiii noștri — viitori muzicieni 16,15 Patrimoniu 17,00 Emisiune în limba maghiară 18,30 Repriza a treia 19,00 Tezaur 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Teatru TV „Unchiul Vania" de A. P. Cehov 22,20 Studioul „E" 23,00 Ecranul 23,30 Serenada 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Studioul muzicii de cameră 17,00 Veniți cu noi pe programul doi... în studioul 1 al TVR (I) 18,00 Actualități 18,10 Veniți cu noi pe programul doi ! (II) 20,00 Super Channel 20.50 Magazin auto-moto 21.15 Remember muzical 22,00 Actualități 22,10 Studioul de literatură 22,40 Super Channel.

MARȚI, 26 februarie. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Film artistic „Portul New York" (S.U.A.) 12.00 Ora de muzică 13.00 Confluențe 13.40 Bijuterii muzicale 14.00 Actualități 14.10 Foto-magazin 14,30 Documentar științific 15.00 Preuniversitaria 15,30 Telescoală 16.00 Medicina pentru toți 16.15 Cheia succesului 16.40 Muzica pentru toți 17.00 Convietuiri 17.30 În fața națiunii 18.10 Tele-discul muzicii populare 18,30 Economia încotro ? 19.00 Rock-panorama 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 21.00 Teatru TV „Unchiul Vania" de A. P. Cehov 22.15 Istoria și adevărul ei 22.45 Salut, prieteni ! 23.45 Actualități **Programul 2 :** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Canal France International 17.00 Arhive folclorice 17.30 De-ale pieței în economia Capitalei 18.00 Actualități 18.10 Film artistic „Ecoul" (Franța 1987) 19.40 Super Channel 21.30 O viață pentru o idee 22.00 Actualități 22.10 Super Channel.

MIERCURI 27 februarie. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Worldnet — Usia 12,00 Ora de muzică 13,00 Fotbal : Optimi de finală în Cupa României 14,50 Actualități 15,00 Preuniversitaria 15,30 Telescoală 16,00 Stadion 16,40 Muzica pentru toți 17,00 15, 16, 17, 18 17,40 Drumuri în memorie 18,10 Muzică populară 18,30 Reflector 19,00 Cultura în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Roman foileton „Glasul inimii" 22,00 Universul cunoașterii 22,40 Televiziunea vă ascultă ! 23,05 Pro Muzica 23,45 Actualități. **Programul 2:** Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Emisiune în limba maghiară 18,00 Actualități 18,10 Teatru TV „Cazul Pinedus" de Paolo Levi 20,00 Super Channel 20,55 Univers creștin, univers cultural 21,40 Festivalul cîntecului italian „Sanremo". Transimisiune directă.

JOI, 28 februarie. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Super Channel 12,00 Ora de muzică 13,00 Viața spirituală 13,40 Tele-recital muzical 14,00 Actualități 14,10 Mondo-muzica 14,30 Caleidoscop cetățenesc 15,00 Preuniversitaria 15,30 Telescoală 16,00 Arte vizuale 16,40 Muzica pentru toți 17,00 Limba noastră 17,30 Pro patria 18,30 Piața și banii dv. 19,00 Știința în lume 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,00 Film serial Dallas 21,55 Reporter '91 22,30 Melodii de neuitat 22,45 Simpozion 23,45 Actualități **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Cercetarea științifică agricolă 17,00 Emisiune în limba germană 18,00 Actualități 18,05 Film serial „Viața lui Berlioz" 19,00 Concertul Orchestrei Naționale Radio 21,25 Super Channel 21,40 Festivalul cîntecului italian „Sanremo". Transmisiune directă.

VINERI, 1 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități 10,10 Horoscopul zilei 10,20 Worldnet-Usia 12,00 Ora de muzică 13,00 Oameni de lîngă noi 13,40 Varietăți internaționale 14,00 Actualități 14,10 Trurli, Trurli 14,30 Casa și grădina 15,00 Preuniversitaria 15,30 Music-Box 16,00 Măria Sa Natura 16,30 Muzica pentru toți 17,00 Emisiune în limba germană 18,00 Invitatul săptămînii 18,30 Cîntecul inimii mele 18,45 Virstele peliculei 19,35 Desene animate 20,00 Actualități 21,40 Viața parlamentară 21,05 Roman foileton „Glasul inimii" 22,05 „Ți-am luat un mărțișor !" **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Super Channel 17,00 Scena 17,30 Documentar științific 18,00 Actualități 18,10 Film serial „Sfîntul" (VII) 19,00 Concurs internațional de dans (I) 21,40 Festivalul cîntecului italian „Sanremo".

SÎMBĂTĂ, 2 martie. Programul 1 : 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Descoperirea planetei 10,30 Feriți-vă de măgăruș ! 11,30 Istoria religiilor 12,00 Ora de muzică 13,00 7 × 7 13,30 Avanpremiera emisiunilor de la sfîrșit de săptămînă 13,40 Bijuterii corale 14,00 Actualități 14,10 Tele-club 15,50 Rugby : Franța — Țara Galilor în turneul celor cinci națiuni Transmisiune directă de la Paris 17,30 Mapamond 18,00 Concurs internațional de dans (II) 19,00 Melodii îndrăgite 19,15 Teleenciclopedia 20,00 Actualități 20,45 Film serial „Jack și grăsanul" 21,40 Festivalul cîntecului italian „Sanremo" **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 Film artistic „Scrisoare către Peter Pan" (Anglia 1980). 18,00 Actualități 18,10 Muzica pentru părinți 18,30 Lumea sportului 19,00 Opera în capodopere 21,50 Actualități 22,00 Super Channel.

DUMINICĂ, 3 martie. Programul 1 : 9,00 Micul dejun TV 10,00 Actualități 10,10 Întreabă-mă ! 11,05 Film serial pentru copii 11,30 Lumină din lumină 12,30 Viața satului 13,30 Fotbal. Prima etapă a returului Campionatului național al diviziei A 15,20 Video-magazin 17,40 Pași prin Sofia 18,00 Știință și imaginație „Zona crepusculară" 18,30 Convorbiri de duminică 19,05 Film serial Dallas 20,00 Actualități 20,40 Duminica sportivă 21,00 Film serial „Caracatița" 22,00 Concurs internațional de dans (III) 23,00 Maeștrii teatrului românesc 0,00 Actualități **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului 16,05 Desene animate 16,30 O muzică, o țară 17,00 Super Channel 18,00 Actualități 18,10 Muzica amintirilor 18,30 Religie și societate 19,00 Serata muzicală TV 21,30 Orașe și civilizații 22,00 Actualități 22,10 Super Channel.

(După PANORAMIC RADIO-TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

verificați-vă cunoștințele

FAIMOSUL NUMĂR „PI"

Numărul „pi" a fost cunoscut, cu o valoare aproximativă, încă din antichitaate, deși atunci el nu fusese notat astfel. În fond, acest număr nu reprezintă altceva, decît raportul dintre lungimea și diametrul cercului și, dacă se admite un cerc cu diametrul egal cu unitatea, să spunem 1, rezultă că „pi" exprimă chiar lungimea unui astfel de cerc. În antichitate, de exemplu, pe vremea construirii piramidelor din Egipt, datorită mijloacelor de măsurare imprecise, valoarea lui „pi" era considerată egală cu 3.

Cel care a formulat o valoare foarte apropiată de aceea a lui „pi", tot în antichitate, pe considerente de ordin geometric, a fost Arhimede. Ulterior, o multitudine de savanți, matematicieni, fizicieni și astronomi celebri au căutat noi demonstrații în vederea determinării cît mai precise a lui „pi".

Vă propunem cîteva întrebări legate de acest faimos număr, asupra cărora, poate că veți reflecta, căutînd răspunsurile corespunzătoare. Deci...

1. Care a fost valoarea apropiată de numărul „pi" descoperită de Arhimede (287—212 î.e.n.) în antichitate, folosită apoi mult timp ?

2. Cînd au fost introduse numerele zecimale, aplicabile și numărului „pi" ?

3. Puteți menționa măcaar cinci oameni de știință celebri care s-au preocupat în determinarea cît mai exactă a numărului „pi", în secolele trecute ?

4. Folosindu-se calculatoarele electronice, în prezent, s-a determinat un enorm număr de zecimale ale lui „pi" cu foarte mare precizie. Știți cam cîte zecimale, așa, de curioizitate ?

5. Cum puteți memora ușor, absolut exact, 30 zecimale ale numărului „pi" ?

Ing. LIVIU MACOVEANU

RASPUNSUL LA INTREBĂRILE PUBLICATE IN NUMĂRUL TRECUT

CĂLĂTORI ROMÂNI PESTE HOTARE

1. **Banul Mărăcine**, oltean de origine, s-a făcut cunoscut prin fapte de arme pe vremea regelui Franței, Filip al VI-lea de Valois (1328—1350), care i-a dăruit un castel pe valea Loirei. Prin căsătorie cu o franțuzoaică, a constituit o familie din care a descins unul din cunoscuții poeți francezi Pierre de Ronsard, ce a menționat într-o elegie ascendența sa românească.

2. **Vlad Dracul**, domn al Țării Românești, a colindat prin mai multe țări apusene pentru învățătură și pregătire militară, înainte de a deveni domnitor. În 1431 a participat la un turnir la Nürnberg, în prezența lui Sigismund de Luxemburg. Cu această ocazie, a fost numit Cavaler al Ordinului Dragonului, de unde i se trăgea, probabil, și supranumele de „Dracul", întrucît cuvîntul „dragon" exprimat în latinește era echivalent cu „draco" (pe românește „drac").

3. **Radu cel Mare**, domn al Țării Românești între 1495—1508, a călătorit în tinerețe la Paris și Londra, în căutare de ajutoare pentru ocuparea tronului. În 1587 era pribeag la Paris, iar în 1588 la Veneția.

4. **Spătarul Nicolae Milescu** (1636—1708) cărturar și diplomat. A călătorit în numeroase țări și orașe, printre care Petrograd, Berlin, Stettin (azi Szczecin, în Polonia), Stockholm, Paris, Istanbul, Italia, Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, Smolensk etc. Cea mai lungă și îndepărtată călătorie a fost în Siberia, unde a traversat și lacul Baikal. A ajuns, în China, la Pekin (Beijing de azi) etc. Pe parcursul acestor peregrinări a scris diverse lucrări, cu caracter istoric, geografic, demografic etc.

5. **Vasile Alecsandri** (1821—1890). Cunoscut poet și dramaturg român a fost, o bună perioadă din viața sa, ambasador și om politic în străinătate. Țările și orașele pe unde a călătorit sînt extrem de numeroase și ar trebui să enumerăm o listă întreagă. O mare parte din timp a petrecut-o în special la Paris. Cea mai îndepărtată călătorie a făcut-o în Africa, în 1868, la Tanger și Maroc. A cunoscut numeroase personalități ale vremii, precum contele Walewski, Napoleon al III-lea, regele Italiei, Victor Emmanuel, consulul englez Arthur Isquare, din Maroc etc. În 1859 îndeplinea o misiune diplomatică la Paris, Torino și Londra cu scopul recunoașterii dublei alegeri a lui A. I. Cuza.

PSIHO-TEST

SÎNTEȚI O PERSOANĂ EXIGENTĂ?

A

1) După părerea dv., care animal este mai vigilent ?

a) Vaca 1
b) Pisica 4

2) Care dintre cele două fotografii vă face mai curînd să vă imaginați o scurtă istorie ?

a) Foto 1 4
b) Foto 2 1

B

1) Într-un taxi, preferați să ocupați locul de lîngă șofer sau din spate ?

a) Locul de lîngă șofer 1
b) Locul din spate 4

2) Cînd constatați că unele dintre hainele dv. s-au demodat, vă debarasați de ele ?

a) Da, întotdeauna 4
b) Nu, le consider folosibile încă . . 0
c) Prefer să le adaptez noii mode . . 2

3) Ajuns acasă, observați că produsul pe care abia l-ați cumpărat are un defect. Vă este greu să mergeți să faceți o reclamație ?

a) Nu, deloc 4
b) Da 0
c) Depinde 2

4) Ezitați uneori să dați un bacșiș ?

a) Nu 4
b) Rareori 2
c) Adesea 0

5) La coafor, dacă nu sînteți de acord cu pieptănătura sau tunsoarea pe care coafeza vrea să v-o facă, cine decide în final ?

a) Eu 4
b) Găsim împreună o soluție . . . 2
c) Coafeza 0

6) Petreceți cîteva zile la prieteni care vă acordă o atenție deosebită. Acest lucru vă displace ?

a) Nu, dimpotrivă 4
b) Mă simt obligat să mă port la fel 2
c) Da, mă simt jenat 0

C

1) În acest peisaj încărcat de farmec romantic, vă deranjează prezența unei persoane ?

a) Da 4
b) Nu 1

Rezultate :

Puncte A . . . . .
Puncte B . . . . .
Puncte C . . . . .
Total puncte . . . .

(Răspunsul în numărul viitor)

Celebrități din lumea criptologiei (I)

	1	2	3	4	5
1	A	B	C	D	E
2	F	G	H	I,J	K
3	L	M	N	O	P
4	Q	R	S	T	U
5	V	W	X	Y	Z

POLYBIUS (203—120 î.e.n.) General și istoric grec, autorul unei istorii universale în 40 de cărți și inventatorul unui sistem optic de semnalizare care a fost ulterior adoptat pe scară largă ca metodă criptografică.

El a aranjat, mai întîi, literele alfabetului într-un pătrat mare, numerotînd rîndurile și coloanele cu cifre de la 1 la 5. În acest fel, fiecare literă era reprezentată de două cifre : una care indica rîndul, iar cealaltă coloana în care se găsea litera respectivă.

Un asemenea pătrat trebuia să fie în posesia fiecăruia dintre cei doi corespondenți între care se stabilea legătura cifrată. Pentru a se transmite un mesaj către comandanții aflați pe alte aliniamente de luptă, încercuiți de inamic sau aflați la mari distanța, se proceda în felul următor : persoana însărcinată cu transmiterea mesajului aprindea torțe pe zidurile unei cetăți sau pe o înălțime naturală ; numărul acestora indica poziția deținută de fiecare literă în careu. Cel care descifra mesajul, nu avea decît să consulte careul pentru a stabili imediat că o torță în mîna stîngă și trei în mîna dreaptă era echivalent cu litera „C" ; patru torțe în stînga și cinci în dreapta litera „U" etc.

Criptologii moderni au găsit cîteva caracteristici pătratului lui Polybius (sau careului cum i se spune acum) și anume: conversiunea literelor în numere și divizarea unei unități în două părți manevrabile. Dacă cifrăm, cu ajutorul careului propus, mesajul „NU MAI AVEM MUNIȚII", vom obține următoarea criptogramă :

33—45—32—11—24—11—51—55
32—32—45—33—24—44—24—24

Acest procedeu de cifrare a rămas în istoria criptologiei sub denumirea de „Careul lui Polybius" și a fost foarte mult folosit drept bază pentru un număr extrem de mare de sisteme criptografice din clasa substituțiilor.

NĂSTASE TIHU

STATE ȘI CAPITALE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	S	A	I			G	E			G	E	
2	O	S	L	O		R	O	M	A	N	I	A
3	M		C	U	T	E					R	N
4	A	P	I			C	I	N	A	T		
5	L	I				I	R			O		
6	I		O	S		A	C	R		I	A	D
7	A	L	G	E	R		M	O	N	A	C	O
8		M	A	L	T	A		M		G		
9			R				L	A			N	I
10	O	C		N	I	C	S					
11		U					A	9				
12	.	B					N	A				

ORIZONTAL : 1) Capitala statului Grenada din America Centrală 2) Capitala Norvegiei — Țară cu capitala București 3) Riduri — Primele la alfabet — Carne ! 4) Capitala statului Samoa de Vest — — Servirea mesei de seară 5) Litiu (simb.) — Țară cu capitala la Kinshasa — Stat african cu capitala Lome 6) Osie ! — „Automobil Clubul Român" (sigla) — Opus raiului 7) Capitala Algeriei — Stat și capitală pe „Coarta de azur" 8) Țară insulară cu capitala La Valleta 9) Soarele piramidelor (mit.) — Stat african cu capitala la N'Djamena — Nichel (simb.) 10) Oana Cristea — „Nato Integrated Communications System" (abr.) — Capitala R.D.P. Yemen 11) Țară cu capitala Tegucigalpa — Organizație (abr.) 12) Capitala Madagascarului.

VERTICAL : 1) Stat cu capitala Mogadiscio — Capitala Qatarului 2) Campion — 3,14 — Calm ! — Figură geometrică 3) Localitate în Italia — Ciine de vînătoare — Net ! 4) Țară insulară cu capitala la Wellington 5) Curte ! — Luna iunie (abr.) 6) Stat cu capitala Atena — Capitala Ghanei 7) Emil Ordean — „Institutul Român de Cercetări Marine" (sigla) — Afluent al fluviului Gange 8) Stat cu capitala Masqat — Capitala Italiei — Sorin Aldea 9) Capitala Marocului — Aprobare 10) Gabi Neagu — Bastonul unui moșneag — Între 1 și 3 ! 11) Irlanda (inv.; var.) — Pantalon (pop.) — Neastîmpăr (fig.) 12) Capitala Republicii Dominicane.

DICȚIONAR : NICS, ORG, ILCI, ISAN, EIR, GAC.

MARIUS ȚIU
Arad

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

SPORTIVĂ

ORIZONTAL : Halterofil — A — Arunca — Re — Ov — Nin — Riguroși — Degradante — N — B — Ion — Statut — Arma — Ziar — N — Lei — Pi — Sec — M — Iz — Cadre — Oba — Sever — I — Star — Trăgători — Rc — Iv — Adi — Amica — Cal — Arbitrat

TELEGRAME

■ **Profilul şcolii de astăzi depinde de felul societăţii. Viitorul societăţii va fi determinat numai de şcoală. Sint, acestea, precepte după care se călăuzesc dascălii suedezi. Am putea medita şi noi asupra acestor adevăruri.**

■ **În anii ultimului deceniu al secolului XX, Statele Unite vor fi nevoite să-şi asaneze economia. În acest deceniu, dezvoltarea conjuncturală a Occidentului se va muta dintr-o regiune în alta. Rapiditatea comunicaţiilor şi supleţea pieţelor financiare vor întări această tendinţă.**

■ **Dacă războiul din Golf va dura o jumătate de an sau chiar un an şi preţul petrolului va creşte la peste 40 de dolari barilul, ritmul dezvoltării economiei mondiale va fi frinat.**

■ **Wang Ren, actorul din filmele de serie B, va interpreta rolul principal în pelicula „Mao Zedung şi fiul său". Machiat, Wang Ren seamănă leit cu defunctul preşedinte. Filmul va prezenta ceea ce a însemnat pentru marele conducător moartea fiului său Mao Anying, căzut în războiul din Coreea.**

■ **În Triunghiul Bermudelor dispar anual, în medie, patru vase maritime. Care să fie cauza ? Oamenii de ştiinţă sovietici avansează ipoteza unei emanaţii bruşte de gaze în regiunea misteriosului cimitir al vapoarelor.**

■ **Japonia şi Extremul Orient vor fi nevoite să înfrunte crize sociale serioase în acest deceniu care nu a debutat prea bine pentru umanitate, ci dimpotrivă, cu un război de proporţii, în regiunea Golfului. Ce i se prevede Europei de către unii experţi ? Continentul nostru va fi nevoit să surmonteze dificultăţi teritoriale !**

■ **Capul de afiş în noile programe de studiu ale şcolii din Suedia va fi deţinut de limbile străine, istoria culturii şi ecologia.**

■ **La vară vor debuta lucrările de restaurare a Catedralei Notre Dame din Paris, una dintre cele mai remarcabile monumente ale artei gotice din „Oraşul luminilor". Suma alocată acestor lucrări, care includ şi consolidări ale clădirii, se cifrează la peste 100 milioane franci francezi.**

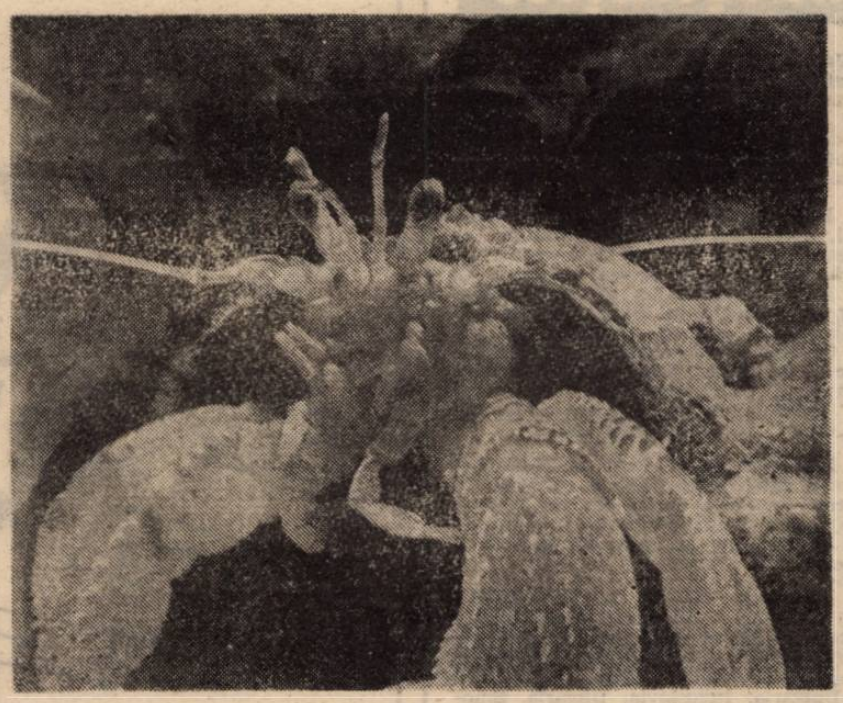

MISTERIOASA MEMORIE

Deosebit de „oportunist", crustaceul din imagine pare că înghite tot ce-i trece prin faţa ochilor, fără nici un discernămînt. De curînd însă, un grup de cercetători americani a pus în evidenţă faptul că lipsa de discernămînt nu este decît o aparenţă. Crustaceul este capabil să stocheze în memorie experienţele neplăcute alimentare. Acest lucru a fost demonstrat. Mai întîi, cercetătorii i-au oferit crustaceului lamele fine de carne de vacă. Acesta le-a înghiţit. După o oră, cercetătorii i-au injectat clorură de litiu care a pus în evidenţă convulsii şi tremurături. Ulterior, crustaceul afectat de îngurgitarea cărnii de vacă, a refuzat sistematic un asemenea aliment, ca de altfel orice tip de carne. Dimpotrivă, injectarea de litiu după îngurgitarea unei cantităţi de peşte a demonstrat că micul crustaceu nu are nici o aversiune faţă de acest aliment, cu care este foarte obişnuit. Aşadar, omnivor şi gurmand, dar nu prost !

CALEIDOSCOP magazin

„DE CE SĂ-MI FIE RUŞINE?"

„Eu consider meseria de măturătoare de stradă o muncă ca oricare alta", relevă Maria Pia Cerenzia (20 ani), studentă la Institutul de arte din Palermo şi locuitoare în oraşul Enna. Cînd primăria din Enna a anunţat că are disponibile trei posturi provizorii (pe o durată de trei luni) de măturători de stradă, Maria Pia Cerenzia nu a ezitat nici un moment şi a acceptat postul respectiv. „Trebuie în acest fel să-l ajut pe tatăl meu care este în vîrstă de 86 de ani şi nu poate răzbi doar cu pensia lui. Asta nu înseamnă că voi rămîne toată viaţa în acest post. Doresc să-mi continui studiile la Institutul de arte din Palermo unde sînt studentă în anul trei, chiar dacă această trecătoare ocupaţie îmi va răpi din timpul meu de studii". E mai comod pentru femei să cureţe străzile decît să facă trotuarul...

Un brad în valoare de 1,18 milioane de dolari

Nu de mult, la Tokio, a avut loc o originală expoziţie în cadrul căreia bijutieri cu „mîini de aur", au expus diferite piese create de ei. Vă prezentăm unul dintre exponate care a întrunit cele mai elogioase aprecieri. Este vorba de un brad în miniatură, înalt de 25 cm., a cărui valoare a fost apreciată la suma de 1,18 milioane de dolari, deoarece este compus din 1 034 de diamante avînd o „greutate" totală de 91 de carate. Sperăm să vă placă şi dvs.

O FETIŢĂ SUB PACHIDERM

La trei ani, fetiţele obişnuiesc să se joace cu păpuşile sau cu ursuleţul preferat, decît cu un elefant adevărat, înalt de 3 metri. Şi totuşi, Tamara Fabri, o fetiţă din Spania are drept camarad de joacă favorit pe Lisa, un enorm pachiderm, vedeta circului „Special" din Madrid. Mama micuţei Tamara este dresoare şi a realizat un număr impresionant în care fetiţa ei de 12 kg se aşează sub pîntecul elefantului care cîntăreşte 7 tone sub privirile înmărmurite ale spectatorilor. Tamara nu manifestă deloc îngrijorare. Ea ştie că prietena ei nedespărţită Lisa nu o va strivi şi o va proteja ca pe un porţelan de preţ. Deci, se poate să învăţăm şi de la elefanţi despre delicateţe...

EDITOR : Redacţia revistei „Magazin"

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10, 17 60 20. Abonamentele la revista „Magazin" se fac la oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, Telex 10376 prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.
Administraţia: Editura Presa Liberă.
Tiparul: Combinatul Poligrafic Bucureşti

Redactor şef : DUMITRU FILIP ; **Secretar general de redacţie :** GEORGE CUŞNARESCU ; **Redacţia :** Dorel Dorian, Aurora Popescu, Ecaterina Bătrîneanu (1630) ■ Paul Ioan, Ion Ţugui, Adrian Hoajă, Mihaela Dorobanţu (1282) ■ Marian Grigore (1633) ■ Irina Stoica, Melania Constantiniu-Chiriacescu, Delia Costea Simona (1282) ; **Secretariat de redacţie :** Dumitru Mateuţă, Ionel Cojocaru, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ■ Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ■ Dorin Măran (fotoreporter) (2692).

Manuscrisele şi fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

magazin

ANUL XXXIV Nr. 9 (1741) SÎMBĂTĂ 2 MARTIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

Terapia genică la ora confirmării

(Pagina a 13-a)

SPAȚIUL COSMIC – O VARIANTĂ A INFERNULUI?

(Pagina a 6-a)

PROGRAM TV.

4. 03 — 11. 03

(Pagina a 14-a)

Starea de veghe

CIRCUL IMAGINAR ȘI DOUĂ STATISTICI CUMPLITE

(Pagina a 7-a)

Sugestia și hipnotismul

(Pagina a 4-a)

GLOBmagazin
SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

(Paginile 8 – 9)

O sclavie condamnată de tineri: PROSTITUȚIA

(Pagina a 13-a)

Revista „MAGAZIN", un prieten al întregii familii

La oficiile și factorii poștali din intreaga țară se pot face abonamente la revista „Magazin" pînă la data de 20 martie a.c.

Prețul unui abonament lunar este de

25 lei

iar pentru toate aparițiile unui trimestru prețul este

75 lei

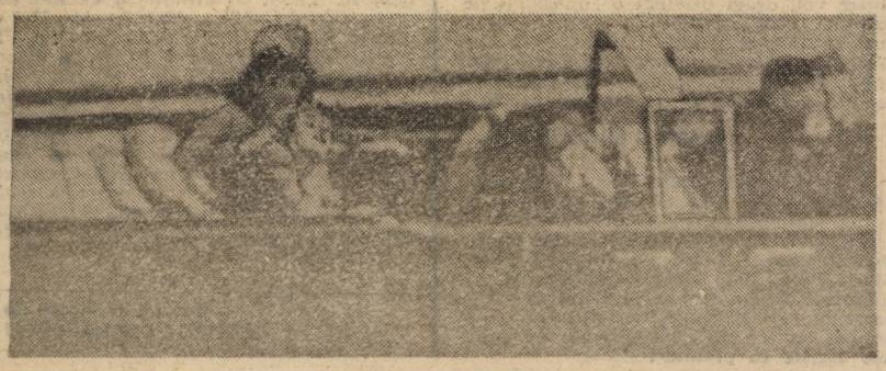

ASASINII LUI KENNEDY TRĂIESC?

(Pagina a 3-a)

Biblioteca județeană

CAZUL LUI WOODY ALLEN

„Război și dragoste", comedie regizată de Woody Allen în 1975 are ca erou pe tînărul Boris Gruşcenko interpretat, evident, de Woody Allen. Ar fi greu de crezut că filmul e o parodie încărcată de calambururi dar și plină de sensuri profunde dacă am lua ca „reper" doar seriozitatea chipului său din imagine. „Cum aș putea altfel considera stupiditatea războaielor ? spunea el. Ce poate fi mai inutil decît măcelul dintre oameni care nu se cunosc și nu au ce-și reproșa ?"...

E crezul lui intim și singura modalitate prin care consideră că îl poate exprima artistic e parodia. Acțiunea se petrece în Rusia țaristă în timpul războaielor napoleoniene în care eroul, un tînăr pacifist convins, intră fără voia lui, tot așa cum și dragostea lui pentru Sonia eșuează prin preferința tinerei... pentru altul. În replică, „destinul", condus cu abilitate și umor de regizorul și actorul Woody Allen propulsează personajul... direct în mijlocul statului major dușman. „Nu e cam mult ?", a fost întrebat la vremea respectivă. „Da' de unde !", a răspuns el. „Toate sînt paradoxuri, poate prima imprevizibilul dar... asta-i viața !".

O „SIMPLĂ" FOTOGRAFIE

Cu funingine pe obraz, cu pălărie sau fără, zîmbetul minunatei artiste este cuceritor. Chiar dacă pare o „simplă" fotografie, prin ea ne-o reamintim pe Julie Andrews din filmul „Mary Poppins" (S.U.A., 1964, regizor Robert Stevenson), grația și talentul actriței dînd celebrului personaj un farmec inimitabil. În imagine e secondată de Dick Van Dyke, supranumit și „dansatorul de gumă" despre care Julie spunea că la filmări el oferea celor prezenți pe platou un mini spectacol. Ciudat, tînărul (pe atunci) Van Dyke declara, la rîndul lui că îi place atît de mult rolul încît se „mișcă" de parcă ar avea „aripi la picioare".

Să fi fost tot zîmbetul tinerei Julie de vină ?

PUNCTE

Un caz dificil

Cazul este reprezentat de statuia lui Stallone, din bronz și mult mai mare decît celebrul actor, care se găsește acum la Muzeul de Arte Frumoase din Philadelphia unde ea a fost depusă în 1982 pe cînd se turna filmul Rocky III. *Dar după terminarea filmului, statuia a fost mutată undeva mai la periferie, unde a stat cît a stat, pînă în ziua în care Sly (Stallone) a revenit în oraș pentru filmări la Rocky V, moment în care statuia a fost repusă pe piedestal. În fine, s-au terminat filmările și la acest film și autoritățile sînt de-a dreptul încurcate: ce să facă acum cu statuia actorului ? Senatorul local dorește ca aceasta să rămînă în muzeul orașului, dar el are și opozanți care găsesc că se face o prea mare onoare actorului care în general obține Oscarul pentru cel mai prost actor și, în plus, statuia este foarte contestată pe plan artistic.*

Atracții fatale

De foarte mulți ani, Anjelica Huston (fiica celebrului regizor american, ***decedat cu cîțiva ani în urmă, John Huston****) visează să joace o...* ***blondă. Stephen*** *Frears a ajuns la concluzia că acest vis poate deveni realitate, motiv pentru care i-a propus să joace în filmul „Les Arnaqueurs". În acest film ea joacă rolul Lilly, alături de Annette Bening și John Cusack. John Cusack joacă rolul lui* ***Roy****, băiatul născut de Lilly* ***pe cînd avea 14*** *ani. Și mai e Myra (Annette Bening), amanta lui Roy. Lilly e femeia dură, care mînuiește banii mafiei în S.U.A. și care își dublează patronul în toate acțiunile. Fiul ei nu poate fi altfel, trișează așa cum respiră, deși e un tip cu ambiții mediocre. Myra în schimb are un corp care exultă, de fapt, o mică prostituată care-și face calcule din mers. E firesc ca între aceste trei personaje să se nască atracții fatale. Curios e alt fapt : acela că realizatorul britanic Stephen Frears, 49 de ani, a ajuns la acest film mediocru după succesul care a fost „Legături primejdioase". În afară de faptul că a realizat visul Anjelicăi (în imaginea noastră, ea e în parte stîngă), răspunsul este însuși filmul : un film negru, rece, tăios, sofisticat, ușor respingător, fascinant pînă în punctul în care se prăbușește.*

Din culise

● *Filmul care a cîștigat cei mai mulți bani în S.U.A. în ultimii 30 de ani este filmul suedez (!)* ***„Sînt curioasă"*** *de Vilgot Sjöman. „La dolce vita" a lui Fellini se află pe locul II (!).* ● *Discul de diamant (1 000 000 de exemplare vîndute) în anul 1990 a fost obținut de :* „Sarbacane", *Francisc Cabrel,* „Brothers in Arms" *al lui Dire Straits,* „Mademoiselle chante" *de Patricia Kaas.* ● *După celebra piesă radiofonică* ***„Războiul undelor"****, alte două piese radiofonice realizate de Orson Welles au apărut pe Compact Disc. E vorba de* ***„Dracula"*** *și* ***„Insula comorii"****.*

Rubrică realizată de
GEORGE CUȘNARENCU

Acele curbe dulci...

Twiggy, supranumită „Grisina", cel mai renumit manechin care făcea furori în anii '60, avea 1,74 m și 45 kg. Acum femeile au început să se vadă tot mai grase și chiar dacă nu au nevoie, țin regim pentru a elimina rotunjimile adesea neexistente. Îmbrăcînd talia 40 sau 42 este o ambiție care de multe ori distruge acele curbe dulci care fac diferența între sexe, dar dăunează și funcțiunilor endocrine, așa cum un Institut de Alimentație și Sănătate din Milano a „tras un semnal de alarmă". Între „puțin plinuță" și obezitate se face de mult ori confuzie. În realitate există parametri preciși care stabilesc greutatea ideală (cei mai clasici : statura în cm minus 104). Conform ultimului raport, 10 italieni din 100 suferă de obezitate. În special peste o anumită vîrstă, cîteva kilograme în plus ne ajută să arătăm mai tineri : pielea feței se destinde și stratul de grăsime contribuie la reducerea ridurilor. Dar atunci cînd kilogramele devin prea multe, oare aceasta depinde numai de excesele făcute la masă sau de o „nefericire genetică" ?

În mare parte, cine mănîncă prea mult e gras. Depășind necesarul de calorii, face abuz de dulciuri sau prea multă sare. Există apoi un gen de ereditate (cu toate că genele obezității nu au fost încă determinate). Un copil care se naște din părinți grași este, în 40 la 100 din cazuri, destinat acelorași caracteristici.

Caloriile, de exemplu, nu sînt toate egale. O felie de pîine și o brioșă conțin amîndouă tot 200 de calorii, dar a doua te îngrașă mai mult, deoarece majoritatea caloriilor sînt alcătuite din grăsimi pe care organismul le asimilează repede pentru a le transforma în adipoase. Cine vrea să slăbească, mai întîi nu trebuie să elimine total nici făinoasele, nici carnea, nici brînzeturile, deoarece organismul, pentru a rămîne cu toată energia, are nevoie de toți „carburanții săi" : Mai bine diminuați porțiile.

DELIA SIMONA COSTEA

Lesley *Ann, are 20 de ani și este* ***o divă*** *între modelele plinuțe, fete care lucrează pentru fotografi și defilează pentru creatorii de modă.*

Agenția de modele „Guys & Dolls" din Milano a deschis o secție proprie pentru fete ca Lesley, care lucrează activ pentru modă și publicitate.

MUSIC-BOX

5 minute în compania starurilor

Pentru astăzi m-am gîndit să invit în cadrul rubricii noastre trei vedete ale pop-rock-ului contemporan despre care, din păcate, nu s-a prea scris în presa noastră.

Shakin Stevens : „vreau să reînsufletesc interesul publicului pentru rock'n roll, la fel ca la începutul anilor '70.

La începutul carierei mele am cîntat rock'n roll în mai multe orașe din Anglia și din Europa. N-am avut cine știe ce succes... Am trecut prin clipe foarte grele deoarece atunci, ca și astăzi, heavy-metalul era la modă, cu piesele sale lungi, cu sound-ul foarte mecanizat. Cu toate acestea m-am dovedit mai tenace, continuînd cu melodii scurte, dar bune, să atrag atenția publicului asupra mea.

Interpretez și cîntece vechi și cîntece noi deopotrivă dorind ca acum, la începutul unui nou deceniu, rock'n roll să fie în actualitate (n.n. ce ziceți de hiturile „Hot Dog" sau „This Old House ?).

Cred că am greșit cu unele piese de pe ultimele mele albume. Vina constă în faptul că m-am lăsat condus de sentimente, de ideea de a încerca ceva diferit dar, evident, n-a mers, deoarece eu sînt un interpret de rock, un bun interpret, sper. M-am gîndit să las aceste cîntece să fie interpretate de oameni care le vor face așa cum trebuie. Am 11 LP-uri de succes de pe care 4—5 piese ale fiecărui album îmi aparțin. Cu „Julie" am avut cel mai mare succes, cred că este cea mai bună melodie a mea (n.n. A intrat și în top 30 din SUA), mari hituri fiind și „Teardrops" (Lacrimi) și „Because I Love You" (Pentru că te iubesc). Compun foarte mult dar trebuie să recunosc că îmi plac, din ce în ce mai mult, interpretările pe viu, în fața publicului. Întotdeauna am evitat Play Back-ul, considerîndu-l o jignire la adresa publicului".

Din păcate, interpreții noștri folosesc foarte mult acest procedeu, ultimul exemplu fiind la cea de-a doua ediție a concursului „O melodie dintr-o sută". Unde s-a mai văzut ca la un concurs (!) interpreții să vină cu înregistrarea din studio? Și ne mai mirăm de slabul nivel al muzicii ușoare românești...

Phil Collins. Pentru astăzi avem doar un blitz cu Phil urmînd ca într-un viitor să vorbim doar despre el. Iată cum descrie el geneza marelui hit „Another Day In Paradis": „Eram la pian și melodia a venit așa, deodată împreună cu versurile. (n.n. Cînd te numești Phil Collins se mai întîmplă și astfel...) Am spus, Thank You God, chiar dacă, nu sînt prea credincios. Primele versuri au venit de la sine dar, încă de la început am știut despre ce voi cînta în acest cîntec, despre un fenomen întîlnit peste tot dar prea puțin băgat în seamă de noi toți, despre oamenii fără casă. Oamenii aceștia nu sînt ratați, nu toți sînt narcomani sau alcoolici, marele lor necaz este că nu au locuință. Un prieten al meu ieșind într-o seară la cumpărături a văzut pe Fifth Avenue din New York un bărbat bine îmbrăcat, cu o carte în mînă, care se pregătea să înnoptezе acolo, în stradă. Ciudat este faptul că și eu, ca și toți ceilalți, sîntem de vină deoarece trecem pe lîngă ei și ne facem că nu-i vedem". Acesta este „Another Day In Paradis".

Natalie Cole. Fiica celebrului rege al blues-ului, Nat King Cole, a avut o carieră plină de căderi și ascensiuni. De cîțiva ani a „renunțat" la căderi optînd doar la pozițiile fruntașe ale clasamentelor de specialitate. Vă amintiți cu siguranță de marile ei hituri „Pink Cadillac" ('88) su de „Miss You Like Crazy" ('89), nu-i așa ?

Despre ea, Natalie spune că : „am vrut să devin medic dar s-a întîmplat că la universitate, în loc de chirurgie, am făcut psihologie infantilă. În timpul studiilor am cîntat într-o formație într-un mic restaurant nu departe de orășelul universitar. A fost grozav, deveniserăm celebri și chiar dacă mai tîrziu am cîștigat, prin concurs, postul de psiholog la o școală tot la muzică am rămas.

...Anglia a fost primul loc mai îndepărtat pe care l-am vizitat împreună cu tatăl meu, aveam 12 ani și am avut posibilitatea extraordinară de a cînta cu el melodia „When I Fall In Love" („Cînd sînt îndrăgostit). Mulți vor să cînte melodiile tatălui meu dar foarte puțini sînt aceia ce reușesc cu succes, s-o facă...

În ceea ce mă privește pot spune că fiecare succes mă schimbă. Cu trecerea anilor am devenit mult mai concentrată asupra muncii mele și îmi dau seama că cel mai important lucru pentru un om este ca să-și atingă scopul fixat". De preferat ar fi ca scopul să fie unul nobil...

Talon de concurs

2 martie 1991

Iată a doua serie de întrebări conținînd pentru luna martie :

Întrebarea trei : anul 1990 a adus în atenția publicului meloman pe o tînără englezoaică de numai 20 ani care cu LP-ul „Affection", a deținut mai multe săptămîni primul loc în Top Ten-ul britanic. Numiți cel puțin trei melodii de pe acest album și spuneți care este numele interpretei.

Întrebarea patru : fără îndoială, mulți dintre voi, dragi prieteni o cunoașteți pe Sandra, „colaboratoarea" compatriotului nostru Michael Cretu. Înainte de a se lansa ca solistă Sandra a activat în cadrul unui trio feminin de mare succes la începutul anilor '80. Știți care este acesta ?

MARIAN MINCULESCU

P. S. Nu uitați, toate talioanele trebuie decupate și trimise cu răspunsurile în prima săptămînă a lunii aprilie.

Prince, UB 40, New-Kids On the Block, Depeche Mode, Madonna, Toto Cutugno, Black Box, Snap, Wilso Phillips, M. C. Hammer, Technotronic, precum și cîteva programe de excepție, vă așteaptă împreună cu Ice MC, înregistrate pe casetele oferite ca premiu !

Încă un Premiu Nobel pierdut pentru știința românească (II)

Convorbire cu prof. univ. dr. docent TEOFIL CRĂCIUN

Institutul Agronomic București

În continuarea celor înserate în numărul trecut, descoperirea la care ne refeream și ne vom referi în continuare, considerată a fi una dintre cele mai importante ale geneticii secolului nostru, are, practic, doi... „părinți". Faptul deosebit de interesant este că atît la TEOFIL CRĂCIUN, cît și la Barbara McClintock există o bază identică a cercetării : același obiect al cercetării, aceeași metodă de cercetare, aceleași observații, concluzii și interpretări — singura diferență existentă între noțiuni : „schimb de substanță" și „grupe de boabe" la Teofil Crăciun, „elemente controloare" și „grupe de gene" la Barbara McClintock. Coincid atît perioada de cercetări, cît și anul publicării concluziilor finale, cu toate că Teofil Crăciun începuse comunicarea rezultatelor parțial **încă în anul 1955 !** De altfel, și ilustrarea descoperirii cu fotografii de către savantul român este categoric în favoarea acestuia. Desigur, nu-i prima și nici ultima oară cînd o descoperire „plutește în aerul vremilor" și, la mari distanțe, **absolut independent unul de altul**, doi oameni de știință sînt, practic, coautorii descifrării unei enigme a naturii.

În dorința ca toți cititorii noștri să cunoască această descoperire românească de excepție, care îmbogățește tezaurul științei universale, situîndu-se pe poziția „concurenței la prioritate", vom continua în numerele viitoare ale revistei noastre prezentarea acestei descoperiri. Pentru aceasta însă, îi solicităm cititorului răbdare și curiozitate fiind nevoiți mai încolo să pătrundem într-un domeniu care are deja o istorie, dar în același timp nu poate abdica de la un minim de informație și limbaj științific. Vom încerca totuși să fim cît mai accesibili.

Dacă în anii '50—'60 este explicabilă tăcerea care a înconjurat această descoperire (reamintiți-vă că toate prioritățile în știința universală erau niște fotolii strict rezervate !) rămasă doar în filele protocoalelor de experiență, ale revistelor și cărților de specialitate, circulînd numai între cei cîțiva cercetători devotați geneticii românești, la fel de explicabilă este și tăcerea grea din anii '83—'84. Dar considerăm că azi a sosit momentul să destrămăm această nefirească pînză de păianjen a tăcerii care, nu o dată, ne-a făcut atît de rău nouă, românilor, fiind confundată din interese „superioare" sau meschine sau răuvoitoare, cu nevolnica modestie. Pentru că numai mediocritatea este cu adevărat modestă. Creația, valoarea, competența nu sînt descrise prin modestie. Și, firesc, nici nu pot fi vreodată...

— Domnule Teofil Crăciun, genetica este o știință foarte tînără. Este important însă de știut ce a însemnat și ce înseamnă această știință la noi ?

— Genetica are vîrsta secolului nostru, apariția și începutul acestei științe a avut loc în anul 1900. În acest an, trei biologi, un olandez, un german și un austriac, pe baza unor cercetări proprii au ajuns în mod independent la aceleași concluzii la care ajunsese profesorul călugăr ceh Gregor Mendel cu 35 de ani înainte (1865). Ca urmare, aceștia au susținut **mendelismul** sau **teoria factorilor ereditari** — transmiterea informației genetice de la părinți și strămoși la descendenți și a variabilității (abaterea descendenților față de tipul inițial). Biologul german August Weismann în 1883 și 1885 utilizează noțiunea de plasmă germinativă pentru a indica materialul genetic transmis neschimbat de la o generație la alta, prin celulele germinale, în care se găsește întregul viitor al individului, formele și proprietățile lui. Potrivit acestei concepții, denumite **weismannism**, selecția naturală, evoluția, au la bază predispozițiile ascunse în celula germinală și nu „moștenirea caracterelor dobîndite", care nu sînt ereditare. „Esența" ereditații, spune Weismann, constă în transmiterea unei substanțe nucleare cu structură moleculară specifică, iar variația și evoluția au la bază schimbările acestei substanțe : mediul nu poate influența organismul decît în limitele strînse ale fluctuațiilor în structura moleculară a substanței ereditare.

— Înțeleg că în anul 1900 încă nu se vehicula termenul de genetică, circulau doar teorii...

— Termenul de genetică a fost introdus de W. Bateson în anul 1905... Dar nu voi umple răspunsul meu cu alte noțiuni care ar încărca mult pagina, legate evident de genetică, ci voi spune doar că între anii 1900 și 1944 genetica s-a aflat în **epoca clasică**. În anul 1944 abia începe epoca **geneticii moleculare**. Producerea la începutul anilor '70 a primei molecule de **ADN recombinant** (alcătuit artificial din segmente de ADN de origini diferite ; o genă bacteriană integrată în ADN uman) a determinat nașterea unei noi ere științifice în genetică, numită „geniul genetic" care își propune crearea controlată a unor ființe noi, în laborator, **in vitro**, în afara procesului sexual...

— Vă mulțumesc pentru această „fugă prin genetică" și promitem cititorilor, în continuare, o trecere în revistă a ultimilor 20 de ani în domeniu, pentru a ne opri apoi la noi acasă...

ION TUGUI

(Va urma)

enciclopedie

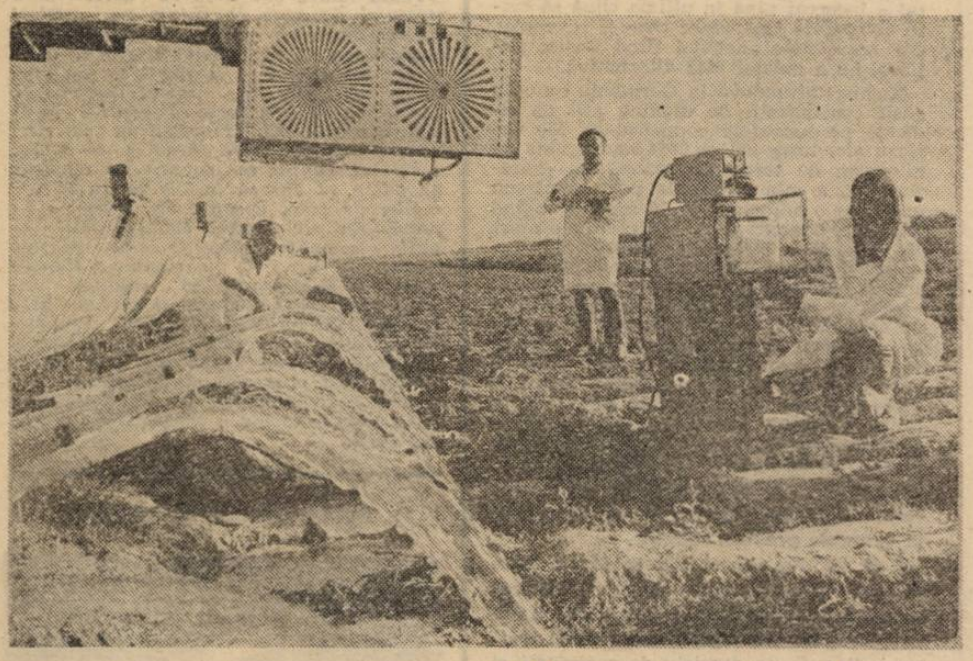

APA, RESURSĂ VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (V)

Și revenind în spațiul geografic al Orientului Apropiat se poate afirma cu certitudine că disputele politice, inclusiv cele militare, vor submina serios eforturile relansării economice și soluționării pe cale pașnică a problemei apei. Într-adevăr, problema apei este extrem de spinoasă în această regiune aridă. „Arnon Sofer, profesor la Universitatea din Haifa, este de părere că războaiele provocate de lipsa resurselor de apă ar „putea izbucni în Orientul Apropiat în acest deceniu, atunci cînd statele din regiune vor încerca să-și controleze, unilateral, propria rezervă de apă", subliniază Time International. Și tot aceeași sursă amintește: „În 1969 Turcia a amenințat cu folosirea apei Eufratului ca o armă, apă care este substanța vieții în Siria. Incidentul a izbucnit datorită sprijinului acordat de sirieni mișcării kurde separatiste din Turcia".

Apa a avut și are o importanță strategică în teritoriul aflat între Iordania și Israel. Este vorba de teritoriul care împarte bazinul riului Iordan. În timpul războiului din 1967, Israelul a bombardat canalul de aducțiune a apei din Iordan pentru a provoca o criză de apă iordanienilor. În ultimii ani, ambele state au încercat să prevină înrăutățirea situației datorate problemei apei, dar se pare că lucrurile vor lua o întorsătură nedorită datorită conflictului din Golf. Iordania a și făcut o declarație, prin cel mai de seamă reprezentant al său, regele Hussein, în sensul că se urmărește nimicirea Irakului (Israelul a fost ținta a numeroase atacuri irakiene cu rachete „Al Hussein", versiune modificată a rachetelor Scud) și controlul regiunii de către puteri străine. „Multe orașe iordaniene, relevă Time International, primesc apa numai de două ori pe săptămînă și, cu toate acestea, Iordania va trebui să-și dubleze cantitatea de apă în următorii 20 de ani pentru a putea satisface nevoile populației aflată în creștere". Autoritățile de la Amman au în vedere cîteva proiecte privind alimentarea cu apă. Unul dintre acestea este construirea unui dig pe riul Yarmuk, în scopul sporirii rezervelor de apă pentru Iordania, dar și pentru Siria. Costul materializării proiectului se cifrează la circa 350 milioane de dolari. Dar Israelul nu este de acord cu acest proiect, fără garanții de acces la apele Yarmuk-ului, pe care le folosește curent. Israelul nu va ceda, mai ales dacă se are în vedere că această țară, deși dispune de tehnologii avansate de stocare a apei, a avut probleme datorate secetei care a bîntuit-o trei ani în șir. Și alte amănunte oferite de Time International sînt deosebit de interesante: „Circa 750 000 de palestinieni din Gaza înfruntă ceea ce responsabilul apei din Israel — Zemah Ishai — numește o catastrofă. Prin pomparea excesivă a apei subterane, fermierii au adus această rezervă a provinciei Gaza la punctul critic, în sensul contaminării cu apă sărată de mare, ca și de apele de canalizare de la suprafața solului. Potrivit declarațiilor brigadierului general, Danny Rotschild, deputat, șef al Departamentului inteligenței militare, Israelul se va folosi de tehnologiile și nu de forța sa pentru a rezolva criza apei". Autoritățile israeliene au în vedere o serie de proiecte care ar fi în măsură să-i asigure necesarul de apă în acest deceniu și la începutul secolului următor. Se preconizează săparea a sute de puțuri de-a lungul coastei mediteraneene, acțiune prin care se scontează captarea a circa 38 miliarde de litri de apă subterană, care se pierde în mare. Israelul dispune de tehnologie de vîrf pentru conservarea apei.

D. FILIP

(Va urma)

ARSENALUL HIGH-TECH ÎN GOLF

Asalt aerian

● **B-52 G**, cel mai recent model al vechilor bombardiere strategice, capabile de a transporta 18.000 kg de bombe pe o distanță de 12.000 km. Sînt indispensabile pentru a distruge liniile defensive construite de irakieni.

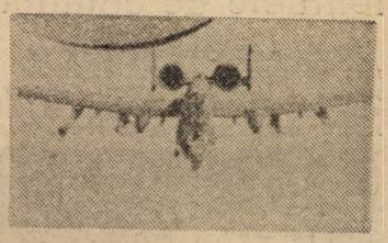

● **A-10 Thunderbolt**, aparat de asalt, poreclit cu simpatie de piloții lui „Wart-hog" din pricina „fiziculuiu" său disgrațios. Veritabil „tun zburător", pentru lupta anti-tanc, A-10 este un avion subsonic echipat cu rachete Hellfire și cu un tun de 30 mm rotativ care trage cu o cadență aiuritoare (4200 proiectile pe minut), obuze de uraniu sărăcit capabile să traverseze toate blindajele. Un alt atu deloc neglijabil : aparatul dispune de un blindaj din aliaj de titan care-l face invulnerabil la tirul antiaerian advers.

● **E-3 „Sentry" Awacs** (Airborne Warnig and Control System), deja celebru, este construit dintr-un radar

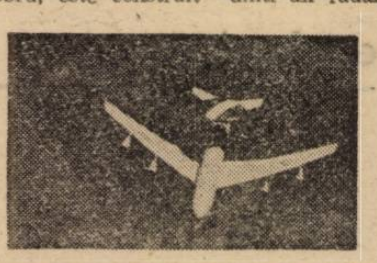

foarte puternic îmbarcat la bordul unui avion. El permite să se descopere orice mișcare aeriană pe o rază de sute de kilometri, iar controlorii de la bordul său pot să aibă cunoștință de toate detaliile și să conducă bătălia aeriană. Instrument indispensabil în războiul modern.

Ofensivă terestră

● **Racheta de croazieră TOMAHAWK**, o rachetă instalată la bordul unor nave aparținînd US Navy, prezente în Golf. Americanii au adus un număr de 600 bucăți. Ele pot fi încărcate cu focoase clasice, chimice, nucleare sau FAE (vezi mai jos). Zburînd la rasul reliefului, Tomahawk au o precizie fenomenală, de ordinul a cîtorva metri după ce au parcurs sute sau chiar mii de kilometri.

INCURSIUNE ÎN PARANORMAL

SUGESTIA ŞI HIPNOTISMUL (II)

În continuarea convorbirii cu domnul MIRCEA PERIANU ne-am arătat temerea privind unele „reacţii adverse" — pentru a prelua un termen din farmacologie — ce ar putea să apară în practica hipnotismului. Domnia sa ne asigură că hipnoza nu este periculoasă, singurul pericol conţinînd în sugestiile date ! Dacă unei persoane i se va cere să comită o crimă, ea va executa ordinul numai dacă are instincte de acest gen. Dacă însă este vorba de o persoană cu o înaltă conştiinţă morală, ea nu va executa nici un ordin care contravine principiilor sale. Iar dacă „operatorul" insistă, subiectul se va trezi automat.

La fel, unei fete pudice nu i se va cere să se dezbrace în public. Totuşi există mijloace ocolitoare — de exemplu sugerîndu-i că este singură în camera ei, că nu o vede nimeni etc. De asemenea, în timpul somnului hipnotic i se poate cere subiectul să semneze chitanţe, acte... El le va semna. Din acest motiv este necesar ca în experimente să existe cel puţin un martor !

— Ce se întîmplă cu un subiect pe care hipnotizatorul nu-l trezeşte ?

— Va trece din somnul hipnotic, în somnul obişnuit. Cea mai utilă aplicaţie a hipnozei — şi probabil singura de dorit — este în medicină. Prin hipnoză este posibilă vindecarea unui mare număr de afecţiuni.

— Vă bizuiţi în afirmaţie pe exemple concrete ?

— Atît cît vă permite spaţiul ! Exemplul dr. Gerard Encause, şeful laboratorului de hipnotism de la „Charite"... O tînără de 18 ani este adusă pentru o contracţie persistentă a braţului drept, de origine nervoasă. Este vindecată prin hipnoză, dar după cinci zile rămîne mută în mod subit. Toate încercările de a o vindeca sînt zadarnice. Medicii vor trage concluzia că bolnava este dominată de o sugestie anterioară, necunoscută lor. Prin cercetări discrete au aflat că tînăra fusese blestemată de tatăl ei : „De azi înainte vei fi mereu bolnavă şi nimeni în afară de mine nu te va putea vindeca" — tatăl fetei, se vede, se ocupa cu vrăjitoria ! Cunoscîndu-se aceste amănunte, vindecarea fetei a fost posibilă. Hipnotizatorul a adormit-o din nou şi a adus la căpătîiul fetei un asistent al său, pe care l-a prezentat drept tatăl fetei. Falsul tată i-a declarat fetei că o „iartă". Din acel moment fata a început să vorbească...

O altă aplicaţie a hipnozei constă în explorarea memoriei.

Memoria unui om nu poate reţine toate amănuntele vieţii. Astfel dacă veţi întreba pe cineva ce a făcut acum zece ani la o anumită oră, nu-şi va aduce aminte. Dar dacă se află sub hipnoză, va răspunde cu exactitate. Acest exemplu demonstrează că toate amănuntele se înregistrează cu exactitate în subconştientul nostru. Prin hipnoză se poate avea acces la informaţii precise.

O aplicaţie cu totul originală a hipnozei este descrisă de un mare cercetător, Morey Bernstein, el însuşi hipnotizator : **folosirea regresiei hipnotice pentru „Întoarcerea în Timp".** Folosind ca subiect o tînără de 25 de ani, el o adoarme şi îi sugerează că are vîrsta de zece ani, cerîndu-i să spună ce face, unde se află etc. Apoi, progresiv, îi sugerează că are vîrsta de cinci ani, de un an şi, în fine, înainte de a se naşte... Îi cere să spună unde se află şi ce face. Tînăra declară că se află într-o altă existenţă a sa, într-o altă viaţă, pe care a trăit-o pe pămînt, într-o mică localitate din Irlanda. Ea descrie la cererea hipnotizatorului, cu lux de amănunte, acea viaţă, începe de la naştere, şcoală, căsătorie, moartea soţului ei şi în final chiar moartea ei la vîrsta de 66 de ani. Ea descrie localitatea, casa în care a trăit şi chiar piatra de mormînt. Toată discuţia a fost înregistrată pe bandă magnetică. **Hipnotizatorul este pur şi simplu uluit. Fără să stea pe gînduri, el face un drum din S.U.A. — unde avusese loc experimentul — în Irlanda şi verifică afirmaţiile la faţa locului, cercetînd arhivele. Toate afirmaţiile fetei se dovedesc exacte !** Reîntors, mergînd mai în urmă cu regresia hipnotică, autorul obţine de la tînăra respectivă descrierea la fel de exactă a încă unei existenţe, anterioare celeilalte.

ION ŢUGUI

Mănuşă electronică

Jocurile video capătă prin preocuparea specialiştilor în electronică, o nouă dimensiune : în loc de a efectua deplasări pe ecran prin acţionarea unei manete se pot realiza mişcările propuse cu ajutorul unei mănuşi, ale cărei traduc-

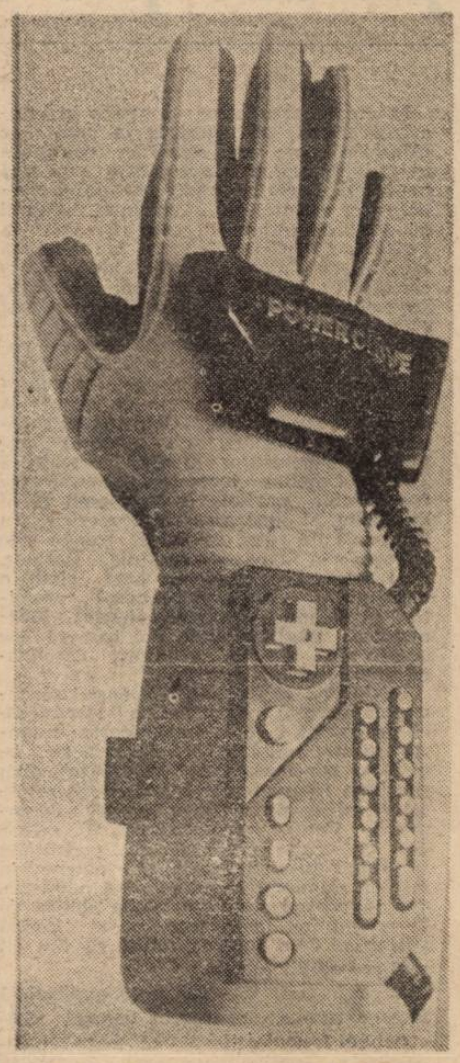

toare electronice percep mişcările în spaţiu ale mîinii pe care o îmbracă, transpunîndu-le imediat pe ecran. „Power Glove" este o instalaţie compatibilă cu multe tipuri ale consolelor de jocuri electronice ea dovedindu-se deosebit de eficientă.

Aparat pentru curăţat lentilele de contact

Pentru a se curăţa lentilele de contact (cele ce se aplică direct pe ochi pentru a înlocui ochelarii), acestea se plasează, din timp în timp, în diferite soluţii. Aceste tratamente sînt active nu-

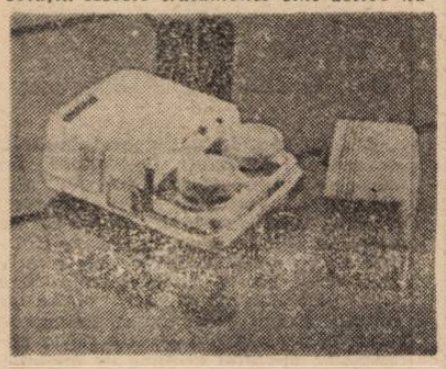

mai din punct de vedere chimic, dar fără nici un efect mecanic. Societatea „Diffusion" din Nisa (Franţa) a lansat aparatul din imagine, numit „Lensonnet", care, cu ajutorul unui motoraş, acţionat de pile electrice, curăţă lentilele de contact de soluţiile în care au fost introduse, mărindu-le astfel durata de întrebuinţare.

Noi produse retrovirus din familia SIDA

Cunoscuta revistă americană Science *a anunţat recent descoperirea unui nou retrovirus, asemănător celui ce se află la originea SIDA şi care ar putea avea legătură cu o serie de maladii ale sistemului imunitar. După cum preciza Prof. Robert Garry, de la Facultatea de Medicină a Universităţii Tulane (Louisiana), este vorba despre cel de-al treilea retrovirus descoperit pînă în prezent.*

Pe de altă parte, Dr. Richard Young, de la Institutul Whitehead pentru cercetări biomedicale declara : „Este clar că a fost izolat un nou retrovirus", pentru a adăuga „Nu s-a putut dovedi că el stă la originea maladiilor sistemului imunitar, dar există cel puţin o legătură."

Asemănarea noului virus cu cel al SIDA ar putea explica de ce unele persoane nu sînt de fapt contaminate, deşi testele lor de depistare SIDA sînt pozitive.

Retrovirusii au fost identificaţi de abia acum 20 de ani. Unul din ei, descoperit de Prof. Robert Gallo, poate declanşa leucemia ; un altul la care Prof. Gallo este coautor contestat, este cel al SIDA.

Descoperirea noului retrovirus ar putea permite găsirea cauzelor mai multor maladii cronice, în special ale sindromului Sjorgen, care afectează glandele salivare şi canalele lacrimale, lupusul şi o formă de arterită. Pentru a-l putea descoperi, Dr. Garry a prelevat celule de la şase persoane afectate de sindromul Sjorgen şi le-a cultivat apoi în eprubetă. Fragmente de virusi astfel cultivaţi au relevat proprietăţi similare cu virusul HIV, identificat la persoane seropozitive. (M.D.)

„Tropoz", remediu pentru surplusul de ozon

Toată lumea ştie deja că deteriorarea stratului de ozon constituie un pericol serios pentru biosferă. Dar această degradare nu priveşte decît straturile înalte ale atmosferei — stratosferă. La altitudini mai mici, la nivelul troposferei, cantitatea de ozon tinde să crească, ne asigură specialiştii. Înregistrînd un ritm de creştere de 1% pe an de la începutul secolului, cantitatea troposferică de ozon ar putea să ajungă la 2% pe an în următoarele cinci decenii. Or, consecinţele previzibile ale acestei evoluţii sînt cel puţin alarmante : efect de seră, moartea pădurilor etc. O companie franco-germană şi-a propus să studieze îndeaproape acest fenomen şi să-i evalueze în totalitate implicaţiile. Cinci renumite laboratoare au conceput un program, denumit „Tropoz", care are în vedere continuarea programului „Stratoz-3" ce a permis în urmă cu un an obţinerea unei vederi globale a troposferei în timpul verii.

Dramă ecologică

UN SEVESO ÎN GERMANIA

● Bille, un mic oraş din apropierea Hamburgului trăieşte sub ameninţarea dioxinei ● O sută de milioane de mărci despăgubire pentru evitarea unui nou Seveso ● O problemă gravă se rezolvă în perspectiva alegerilor locale, fără a fi clarificată sursa care otrăveşte natura.

Cînd problemelor ecologice nu li se acordă la timp atenţia cuvenită, consecinţele pot fi dintre cele mai neplăcute. Un caz dramatic — şi într-un fel plin de învăţăminte — a fost relatat recent în „La Tribune d'Allemagne".

Să începem cu... rezolvarea : cei doar 90 de locuitori ai aşezării Bille, de lîngă Hamburg, au primit cu uşurare decizia Senatului din Hamburg, care acordă o despăgubire de o sută de milioane de mărci, sumă ce va permite mutarea locuitorilor din zona portului ale căror locuinţe se află pe un teren infectat de dioxină. Decizia autorităţilor a şi surprins într-o oarecare măsură, venind după ani de zile de „luptă" cu oamenii politici şi cu reprezentanţii administraţiei. Nu trebuie neglijat, pe de altă parte, nici faptul că ultimele măsurători indicau valori ale contaminării comparabile cu cele înregistrate în timpul tragediei de le Seveso.

„În sfîrşit cei de sus au devenit conştienţi de reponsabilităţile care le revin" remarca Gerhard Ramsch, care din 1988 luptă pentru efectuarea unor analize de amploare în zone ale oraşului Bille. Motivul ? În subsolul terenurilor pe care între anii 1951—56 s-au construit cochetele locuinţe familiale, s-au descoperit petrol, mercur, cadmiu şi arsenic. Mîlurile provenind din albia Elbei, ale cărei ape sînt extrem de poluate sînt depozitate tocmai în această zonă. A existat şi o alarmă că încărcătura de gaze toxice a două şlepuri ar fi fost îngropată sub terenurile oraşului, dar s-a dovedit că zvonul nu avea nici o bază.

Şi totuşi, în zona rezidenţială, ce se întinde pe 27 ha, apar maladii suspecte. O anchetă efectuată pe socoteala locuitorilor, şi ale cărei rezultate au fost confirmate de autorităţi, relevă că mortalitatea datorită cancerului este aici de două ori mai ridicată decît în Hamburgul vecin. Senatul a încercat pînă în ultima clipă să evite obligaţiile financiare care îi reveneau, dar rezultatele anchetei fiind făcute publice, nu a existat altă alternativă.

Nicăieri altundeva în Germania nu s-au găsit concentraţii de dioxină atît de ridicate pe suprafeţe comparabile. Ele variază aici între 251 şi 2074 nanograme pe kilogram de teren (un nanogram reprezentînd a mia miliarda parte dintr-un gram) la o adîncime de 10 cm şi atingînd chiar 3714 nanograme la adîncimi mai mari. Pe măsură ce primea rezultatele măsurătorilor, Ministerului mediului nu-i venea să creadă ? Şi totuşi rezultatele s-au dovedit exacte şi s-au înregistrat chiar şi valori de 4800 de nanograme, aceasta în condiţiile în care Oficiul federal al mediului recomandă procedarea la măsuri de asanare cînd conţinutul de dioxină în sol atinge 1000 de nanograme (şi chiar 100, în cazul terenurilor de joacă pentru copii). Prin comparaţie, la Seveso în Italia, s-au înregistrat între 2500 şi 5000 nanograme, ca urmare a accidentului tehnologic major pe care l-a reprezentat explozia de la uzina de produse chimice.

Toţi locuitorii care doresc să se mute primesc o despăgubire pentru pierderea locuinţei lor. În plus, autorităţile din Hamburg asigură 2,5 milioane de mărci pentru a finanţa un serviciu de consultaţii şi examen medical pentru populaţie.

Şi astfel se pare că s-a reglementat o afacere care risca să compromită viitoarea campanie electorală (locuitorii din Hamburg vor fi chemaţi la urne la 6 iunie a.c.). 160 de loturi de construcţie aşteaptă pe cei ce vor dori să părăsească Bille pentru o zonă situată mai la est, într-o zonă mai curată.

Dar, în final, se ignoră în continuare sursa care „otrăveşte" cu dioxid localitatea Bille. Nu se află nici în atmosferă, nici în vreo uzină chimică. O dramă a fost evitată, dar nimeni nu se poate declara mulţumit şi să se oprească aici.

MIHAELA DOROBANŢU

FOTOGRAFII DE LA CITITORI

La pescuit fără undiţă

SEBASTIAN ANDREI GHETU, Bucureşti

ASASINII LUI KENNEDY TRĂIESC?

La 23 noiembrie 1963, deci acum peste 27 de ani, la Dallas, capitala statului american Texas, a fost asasinat președintele Statelor Unite, John Fitzgerald Kennedy. Pentru elucidarea împrejurărilor în care s-a produs „crima secolului" a fost numită o comisie, care a strîns date și mărturii ce au format un dosar cuprinzînd nu mai puțin de 25 000 de file. Cu toate acestea „Comisia Warren" nu a reușit prin „adevărul oficial" să elucideze misterul în care se învăluie încă asasinarea președintelui. O serie de martori au susținut că au auzit și alte împușcături, pornite de pe o movilită cu gazon din apropierea imobilului în care se ascunsese Oswald și de unde ar fi fost trase unicele gloanțe aducătoare de moarte. Pe una din fotografiile aflate la dosarul comisiei figurează și această movilită. După mărirea imaginei și a analizelor de laborator, doi anchetatori americani, Whire și Guy Craine, au ajuns la concluzia că pe cliseu se zăresc cîteva siluete, din care una reprezintă un bărbat în poziție de tragere, în fața căruia se află o pată albă, ce poate fi interpretată ca fum produs de o tragere cu o armă de foc. Pînă în 1990 patru din cinci americani erau convinși că Harrey Oswald nu a fost unicul care a tras în președinte. În S.U.A. a și apărut cartea „Asasinii lui John Kennedy", în care ziaristul american Stephen Revele afirmă că ucigașii președintelui au fost trei gangsteri, recrutați de Mafia stupefiantelor, ce își desfășurau activitatea tocmai în Marsilia. Se pare că pe baza acelorași date a fost realizat și un film documentar în Anglia. După afirmațiile reporterului Ravele, mafioții Sauveur Pirenti, Roger Boccognani și Lucien Sarti ar fi încheiat un „contract", cum este numită crima plătită în argoul gangsteresc. Informațiile au fost primite de gazetar de la „Frumosul Serge", respectiv Christian David, cel care l-a ucis la Marsilia pe comisarul Galibert. „Refugiat" în S.U.A., criminalul a trecut la traficul de stupefiante. Prins de F.B.I. într-o capcană întinsă de agenții acesteia, el a fost condamnat la 20 de ani închisoare. Aici a fost vizitat de ziaristul Revele care i-a promis să-i găsească un avocat priceput, pentru a-i evita extrădarea în Franța. În schimb „Frumosul Serge" a făcut o serie de declarații de-a dreptul senzaționale. El a susținut că în iunie 1963 a fost contactat de „Mème" Guerini, „nașul" Mafiei din Marsilia, care i-a propus un „contract", foarte bine plătit, dar cu riscuri enorme, prin care John Kennedy trebuia omorît. „Mème" i-ar fi mărturisit că „ordinul" vine de la Carlos Marcello, pe vremea aceea șeful Mafiei din orașul New Orleans. Cu această ocazie „nașul" s-ar mai fi referit la Lucien Sarti, un individ anormal de violent, specialist în gloanțe explozive, analoage cu cele care l-au ucis pe Kennedy, precum și la Sauveur Pironti și Roger Boccognani, ultimul cu o bogată activitate în proxenetism, trafic de stupefiante și crime. Deoarece „Serge" a refuzat, contractul a fost încheiat cu cei trei de mai sus. Intrarea în S.U.A. a celor trei s-a făcut prin Mexic, cu ajutorul unor pașapoarte false. După sosirea lor la Chicago, Mafia le-a găsit imediat o ascunzătoare sigură. După cîteva zile de „aclimatizare" ei s-au deplasat la locul de unde trebuiau să execute odiosul asasinat pentru a studia și a stabili poziția de tragere a fiecăruia. Atunci s-a hotărît ca trăgătorul de pe movilă să fie Lucien Sarti, ceilalți doi urmînd să ocupe un loc la primul etaj și altul la parterul imobilului de pe bulevardul pe unde urma să treacă mașina prezidențială. Este de reținut și faptul că Hoffman, unul din martorii audiați de „Comisia Warren" a declarat că a văzut cît se poate de clar, chiar în momentul atentatului doi indivizi în spatele movilei cu o comportare ciudată. Unul din ei purta o vestă de culoare albastră, ce semăna cu uniforma unui polițist. În mînă ținea o pușcă pe care a aruncat-o celui de al doilea suspect. Apoi a luat-o la fugă. Cel de al doilea individ s-a îndepărtat spre un șantier de construcții din apropiere, a demontat arma și după ce a pus-o într-o ladă de scule, a rupt-o și el la fugă. Hoffman, cînd și-a dat seama că președintele Kennedy s-a prăbușit în mașină, într-un lac de sînge, s-a dus să relateze tot ce văzuse și ce bănuia, la F.B.I. Aici a fost învățat „să stea cuminte și să nu se amestece în treburi care nu-l privesc". După ce atentatorii au tras patru focuri de armă, din care două au fost mortale, Mafia le-a asigurat o ascunzătoare în orașul Dallas. Cînd agitația s-a mai calmat, un avion mafiot i-a trecut pe criminali în Canada, unde trebuiau să-și primească plata, conform prevederilor „contractului". Dar nu s-a întîmplat așa. „Plata crimei" au primit-o mult mai tîrziu, în Argentina, la Buenos Aires, ea constînd din zeci de kilograme de heroină pură și o sumă enormă de bani.

Ce s-a întîmplat mai departe cu cei trei asasini? Ziaristul Revele, căutînd să-i descopere, a aflat că Lucien Sarti a fost ucis în anul 1972, în Mexic, în timp ce încerca să scape dintr-o încercuire a poliției. Sauveur Pirenti se pare că se află la Marsilia unde trăiește nederanjat de nimeni, iar Rogen Baccognani locuiește în Columbia, ocupîndu-se cu producerea și „comercializarea" stupefiantelor, domeniu care i-a priit îmbogățindu-se. Martorii cei mai importanți ai asasinatului, în număr de 11, au murit unul după altul, dispărînd în diverse accidente și în împrejurări ciudate, ce nu au putut fi explicate de cei ce s-au ocupat cu anchetarea cazurilor. Ziaristul Revele pretinde că a cercetat cazul pe cont propriu, timp de patru ani, pentru a aduce dovada capitală că șefii Mafiei l-au lichidat pe președintele Kennedy. Așa să fie oare?

AUREL DIANU

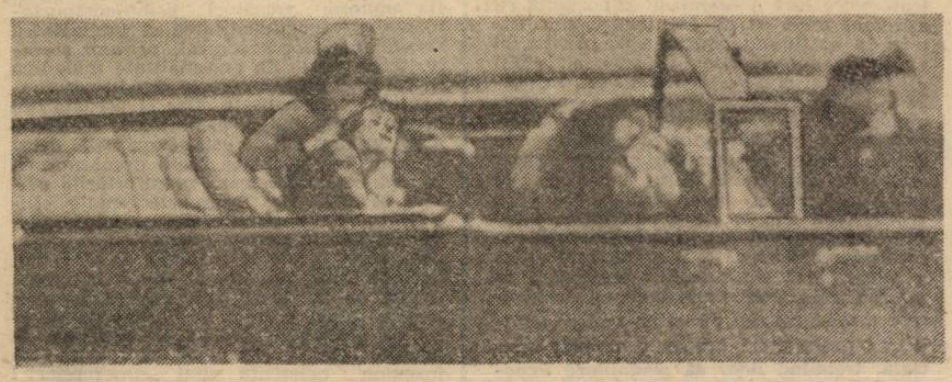

Momentul asasinării președintelui Kennedy. Lovit, se prăbușește într-un lac de sînge, în brațele soției.

cerul

ÎN LUNA MARTIE

Soarele: La începutul lunii răsare la ora 6h54m și apune la 18h03m, iar la sfîrșitul lunii (după trecerea la orarul de vară) el răsare la ora 6h59m și apune la ora 19h42m.

La data de 21 martie, ora 5h01m, longitudinea astronomică a Soarelui revine la zero grade, acesta intrînd în semnul zodiacal Berbecul. Punctul respectiv reprezintă echinocțiul de primăvară, ce marchează începutul primăverii astronomice. La data echinocțiului, Soarele răsare în punctul cardinal est și apune în punctul cardinal vest, durata zilei fiind egală cu cea a nopții.

Durata crepusculului civil este de 33 minute, iar a celui astronomic este de 1h45m

Fazele Lunii: La 8 martie — ultimul pătrar, la 16 martie — Lună nouă, la 23 martie — primul pătrar, la 30 martie — Lună plină.

Dintre constelațiile vizibile pe cerul de seară, în direcția nord, la mică înălțime deasupra orizontului, se află constelațiile Cefeu, Dragonul și Cassiopeia, iar deasupra lor, spre est, constelațiile Carul Mic și Carul Mare. Spre zenit, în direcția meridianului, se află constelațiile Vizitiul și Gemenii, iar spre apus, constelațiile Perseu, Taurul însoțit de Cloșca cu Pui spre orizont, constelația Andromeda. În direcția sud se află constelațiile Orion, Ciinele Mare și Ciinele Mic, iar spre răsărit constelația Leul. Ceva mai tîrziu, își fac apariția și primele constelații ce marchează începutul primăverii: Bouarul și Fecioara.

Dintre planetele vizibile cu ochiul liber, planeta Mercur, care la 27 martie se află la distanța unghiulară estică de 19° față de Soare, poate fi urmărită în jurul acestei date deasupra orizontului vestic în crepusculul serii. Planeta Venus continuă să fie vizibilă ca Luceafăr de seară, apunînd în jurul orei 21h. Tot pe cerul de seară sînt vizibile și planetele Marte și Jupiter, prima apunînd în jurul orei 2h, iar cea de a doua apunînd aproape de dimineață. Se constată astfel că în această lună pe cerul de seară sînt vizibile 4 planete: Mercur, Venus, Marte, Jupiter. Cea de a 5 planetă, Saturn este vizibilă pe cerul de dimineață, deasupra orizontului estic, răsărind în jurul orei 4h30m.

În luna martie au loc două *conjuncții* extrem de interesante, ambele cu Luna: la 22 martie planeta Marte se află la 1° sud față de Lună, iar la 25 martie planeta Jupiter se află la 2° nord față de Lună.

La data de 31 martie se trece la **ora oficială de vară.**

Astfel, în noaptea de 30/31 martie, acele ceasornicelor se dau cu o oră înainte, ora zero devenind ora unu.

Dr. HARALD ALEXANDRESCU

Studiu statistic

Guvernul Țărilor de Jos a făcut un studiu comparativ în legătură cu petrecerea timpului liber în diferite țări europene. Din această anchetă a reieșit că germanii sînt cei mai mari amatori de grădini zoologice, acvarii și parcuri în timp ce italienii nu le îndrăgesc deloc. Olandezii sînt aceia care cheltuiesc cel mai puțin pentru vacanțele lor. Spaniolii merg la cinema de 3,7 ori pe an. Britanicii se informează grație televizorului. Danezii preferă radio-ul iar olandezii se încredințează presei scrise. Oare românii ce preferă?

„Părintele popoarelor" și anul nașterii sale

Adunînd, cu ani în urmă, materiale despre viața lui Stalin, un istoric sovietic a descoperit într-o arhivă copia unui extras dintr-un registru de nașteri conținînd date referitoare la venirea pe lume a „Părintelui popoarelor". Omul de știință scrie că auzise și înainte, că data oficială de naștere a lui Stalin nu corespunde cu cea reală. De data aceasta, zvonul se adeverea: viitorul conducător al partidului și statului sovietic a venit pe lume nu la 21 decembrie și nu în anul 1879 cum se afirma în toate cărțile, broșurile, biografiile și alte materiale consacrate lui.

Să facem apel la documente. La fila 33 din partea întîi a registrului de nașteri din anul 1878 (biserica din Gori, regiunea Tiflis) se spune: la 6 decembrie, în familia țăranului Vissarion Ivanovici Djugașvili și a soției sale legitime, Ecaterina Gabrielovna din Gori (ambii de religie ortodoxă) s-a născut fiul Iosif. Nou-născutul a fost botezat de protoereul Hahanov și diaconul Kvinikadze. Botezul a avut loc la 17 decembrie.

În cea de a doua jumătate a anilor '20 a început scrierea biografiei secretarului general al C.C. al partidului bolșevic. Cu acest prilej sa constatat că există două date referitoare la nașterea lui. Una în registrele de nașteri, cealaltă în chestionarele personale completate de Stalin după evenimentele din Octombrie.

Primul document în care anul 1879 a apărut drept anul nașterii lui Stalin a fost chestionarul din anul 1921. Dar mult mai interesant este un alt chestionar. Acesta a fost completat la 26 martie 1922 cînd Stalin a participat la cel de al XI-lea Congres al P.C. (b) din Rusia. Chestionarul nu a fost completat de Stalin, ci de o altă persoană, probabil de secretarul său. În rubrica „vîrsta" inițial a fost înscrisă cu cerneală cifra „44". Stalin a corectat această cifră cu un creion negru, gros, înlocuind-o cu cifra „42".

Unii dintre cei care au întocmit biografia lui Stalin s-au încumetat să-l întrebe cum să procedeze în privința anului nașterii? Se spune că Stalin a zîmbit și a răspuns: „Oare acum anul nașterii are importanță?" Scrieți cum vreți. Observați că Stalin nu i-a sfătuit să consulte documentul.

După această discuție, calculele au început să se facă de la anul 1879. Acest lucru și-a găsit reflectarea în cele două volume referitoare la datele biografice ale conducătorilor de partid și de stat sovietici editate la Moscova în anul 1924. Anul respectiv figura și în biografia oficială a lui Stalin scrisă de fosta lui secretară, I. Tovstuha. Biografia a apărut în anul 1927. Este adevărat că în ea nu este indicată ziua și luna nașterii. Dar totul a fost stabilit definitiv în anul 1929.

Ce l-a obligat pe Stalin să facă un asemenea pas? Nu se știe că el ar fi făcut ceva în această privință. Dar nu este exclusă nici ideea că odată cu trecerea anilor a apărut și dorința de a fi ceva mai tînăr în special atunci cînd Stalin se apropia de vîrsta de o jumătate de secol.

În ceea ce privește cuvintele lui Stalin, „scrieți, cum vreți", specialiștii consideră că acestea au constituit pur și simplu o glumă. Dar dacă în biografie ar fi apărut anul 1878 în loc de anul 1879, autorul ar fi fost învinuit că a publicat o lucrare de nivel teoretic scăzut și ar fi suportat toate consecințele decurgînd din aceasta.

Deci, este oare vorba de o mică potlogărie sau de o slăbiciune omenească?

Un lucru este însă sigur: în mod arbitrar își putea schimba data nașterii numai omul care știa cu siguranță că nimeni nu va îndrăzni să se îndoiască de faptul că ziua de 21 decembrie 1879 nu este data lui exactă de naștere. Iată de ce oamenii care cunoșteau adevărul au preferat să tacă vreme îndelungată.

VASILE OROIAN

FOTOGRAFII DE LA CITITORI

În așteptarea primăverii

IULIA COJOCARU, București

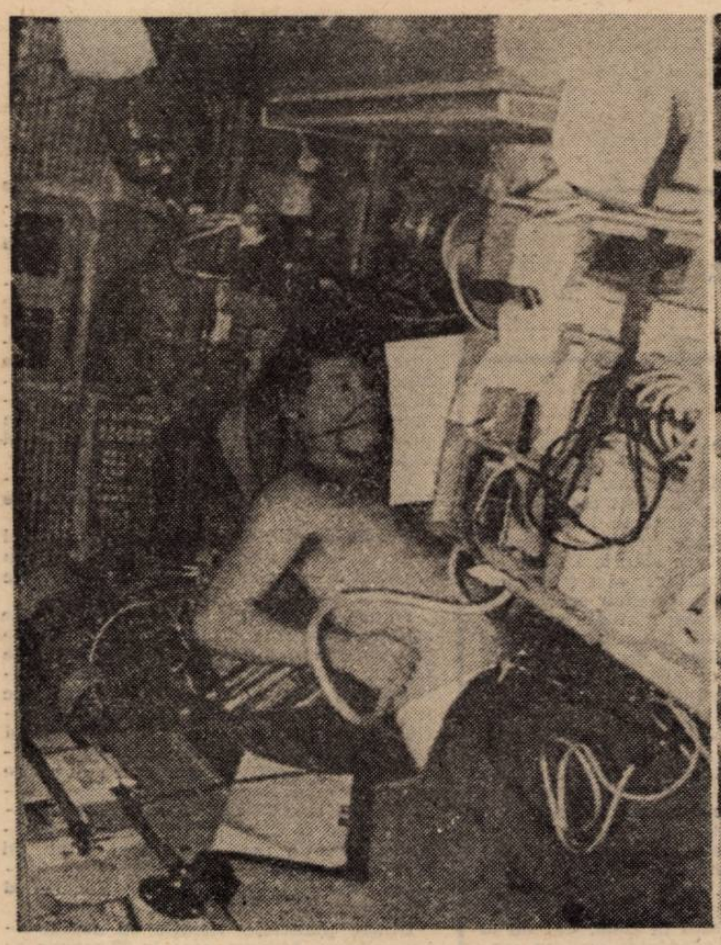

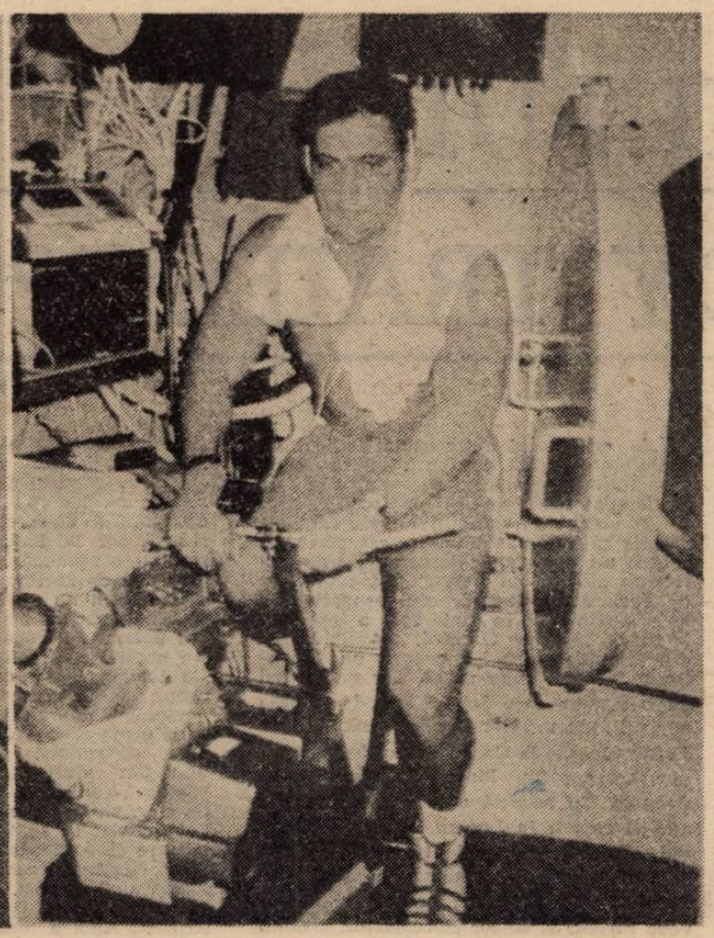

SPAȚIUL COSMIC — O VARIANTĂ A INFERNULUI? (II)

Simularea condițiilor spațiale a permis cercetătorilor cunoașterea modificărilor fiziologice suferite de astronauți în timpul misiunii lor în cosmos. Continuăm miniserialul nostru prezentînd cîteva dintre aceste constatări.

În primul rînd, este vorba despre o consecință a dispariției fenomenului gravitațional cu care organismul uman este obișnuit pe Terra și care se concretizează în **acumularea sîngelui în zona superioară a corpului.** Deplasarea în acest sens a aproximativ o treime din masa sanguină prezintă consecințe spectaculoase : fața se umflă iar trăsăturile tind să se alungească ajungînd uneori să dea figurii un aspect asiatic. Inima suportă la rîndul său o suprasarcină care determină dilatarea auriculelor, precum și o hipersecreție de apă și sodiu, ce conduce la diminuarea volumului sanguin. După trei zile, sistemul circulator se adaptează într-o oarecare măsură la noile condiții. La fel de grea este însă și readaptarea la condițiile specifice Terrei. În acest scop, americanii folosesc tubul de presiune negativă iar sovieticii costumul „Tehibis" care au rolul de a „avertiza" organismul că-și va redobîndi greutatea.

Musculatura funcționează și ea diferit în spațiul cosmic. Mușchii extensori sînt mai puțin solicitați, în timp ce flexorii devin mai activi. Dar nu e decît o chestiune de timp pentru ca organismul să-și formeze noi reflexe. Bineînțeles, în cazul unui zbor de lungă durată, practicarea sistematică a cîtorva exerciții speciale permite conservarea tonusului extensorilor.

Concluziile sînt relativ asemănătoare în ceea ce privește **simțul echilibrului.** Pe Pămînt, postura noastră este comandată de trei canale de informații. În funcție de poziția organismului, pe retina noastră se formează o anumită imagine a lumii exterioare. Cu ajutorul unor rețele neurologice situate la nivelul articulațiilor, mușchilor și zonei plantare, noi sîntem permanent informați în legătură cu poziția fiecărei părți din corpul nostru. În fine, aparatul vestibular are rolul unei adevărate centrale de inerție. În spațiu, sistemul vestibular este dezorientat, întregul sistem de receptare și comandă funcționează modificat. Informația esențială preluată de organism este cea vizuală, dar se observă o contradicție între datele furnizate de cele trei canale de informare. De aici, rezultă erori de interpretare : de exemplu, astronautul crede că stă drept în picioare în timp ce el are o poziție aplecată cu 20—30 de grade. Această situație conflictuală se repercutează asupra unora dintre centrii neurovegetativi care produc o reacție în cascadă de **„rău de spațiu"**, foarte asemănătoare cu „răul de mare". Mai mult de jumătate din astronauți reclamă senzația de greață, care dispare abia după trei sau patru zile.

Totuși, reacția indivizilor e diferită față de condițiile din spațiul extraterestru, fapt sesizat și comunicat încă din 1963 de către Gagarin. Ulterior, această constatare avea să fie pe deplin confirmată. Un cosmonaut sovietic, Riumin, a reușit să se acomodeze cu o ușurință deconcertantă. Dimpotrivă, un alt sovietic, Vasiutin, a suferit un sindrom „de sfîrșit de lume". Panica sa a fost atît de puternică încît toată medicația ce i-a fost administrată a rămas fără efect, motiv pentru care misiunea a fost întreruptă ; el reprezenta deja un adevărat pericol pentru restul echipajului.

Pe timpul strîmtelor cabine „Mercury", astronauții americani păreau să ignore complet „răul de spațiu" deoarece rămîneau permanent imobili. Apoi, s-au confruntat și ei cu aceleași neplăceri ca și sovieticii, deși la NASA se fixase ca regulă generală să nu se facă niciodată referiri la senzațiile de disconfort ale membrilor altor echipaje.

Capacitatea de a suporta condițiile extraterestre este deosebit de importantă cu atît mai mult cu cît astronauții sînt trimiși în spațiu nu pentru a se plimba, ci pentru a întreprinde diferite activități utile științei și cercetării. De fapt, în prezent se începe prin conceperea programelor expedițiilor și apoi se trece la recrutarea și formarea cosmonauților. În Statele Unite, de exemplu, se face chiar distincția între mai multe categorii de astronauți : piloți (necesită o pregătire specială de trei ani) ; specialiști în misiunea întreprinsă (se ocupă îndeosebi cu exploatarea tehnică a navetei, mai ales a părții de telecomandă) ; specialiști în sarcina utilă (contribuie la buna desfășurare a misiunii din punct de vedere științific) ; observatori (nu au o misiune specială, trebuind doar să acumuleze experiență).

(Va urma)

AURORA POPESCU

CÎTE COSMODROMURI SÎNT ÎN LUME?

Extinderea activității de cercetare a spațiului cosmic și mai ales valorificarea posibilităților practice pe care aceasta le oferă diferitelor activități — telecomunicații, studii astronomice, studii meteorologice etc. — a stimulat construcția unui număr tot mai mare de rachete, sateliți, nave cosmice și aparatură specifică și, în legătură cu acestea, dezvoltarea unei rețele tot mai mari de locuri de lansare.

Considerate mai ales în țările din estul Europei drept obiective strategice, cosmodromurile intrau deseori în regimul secret al informațiilor, astfel încît numărul și poziția lor geografică nu au fost comunicate întotdeauna în mod exact.

În prezent, se știe că există minimum 17 cosmodromuri importante, ele fiind răspîndite pe aproape întreg teritoriul planetei. În URSS în afară de cunoscutul Baikonur (ale cărui coordonate geografice au fost în mod intenționat comunicate eronat publicului larg) mai există încă două cosmodromuri : Plesețk și Kapustin Iar. Tot de trei cosmodromuri dispun și Statele Unite ale Americii. Două din ele — Poligonul estic de încercări de la Cap Canaveral (statul Florida) și Wollops de pe insula cu același nume din statul Virginia se află pe coasta răsăriteană a țării iar cel de al treilea — Poligonul vestic de încercări — se află la 250 km de Los Angeles (statul California). Prima platformă franceză de lansare a rachetelor se afla (pînă în anul 1967) în apropierea orașului algerian Hammagir. Ulterior pe teritoriul Guianei franceze, în partea de nord a Americii de sud a fost construit cosmodromul Kuru, de unde a fost lansată racheta purtătoare „Ariane", construită în colaborare de către țările vest-europene.

Italia și-a amenajat un cosmodrom în afara granițelor sale utilizînd niște originale platforme plutitoare. Acest unic în lume cosmodrom pe apă se află în Oceanul Indian, în golful Formosa, la 5 km distanță de țărmurile Africii.

Japonia dispune de două cosmodromuri : Tanegasima și Utionura. Prima lansare reușită a satelitului nipon artificial „Osumi" a fost efectuată în februarie 1970. China posedă tot două cosmodromuri : primul Ciancentze se află situat în partea de sud a pustiului Gobi, iar cel de al doilea în partea centrală a țării, în apropierea orașului Sichuan.

India și-a amenajat un centru cosmic pe insula Sriharicota din Golful Bengal, în apropierea orașului Madras. El cuprinde nu numai o platformă de lansare ci și o mulțime de obiective industriale a căror activitate este strîns legată de cosmonautică incluzînd și o unitate care fabrică combustibil pentru propulsia rachetelor.

Australia și Marea Britanie dispun de un cosmodrom comun în orașul Bumera, din statul Australia de Sud, care a funcționat fără întrerupere timp de 14 ani. După cîteva lansări nereușite exploatarea cosmodromului a fost sistată, ea fiind reluată abia în anul 1988, după renovarea unor instalații.

Pe teritoriul Europei se află două centre de lansare cosmică. Unul din ele se află în apropierea orașului suedez Kiruna, ceva mai la Nord de Cercul Polar, iar cel de al doilea — Anne — în partea de nord a Norvegiei. De la aceste centre, în ultimul deceniu au fost lansate un număr mare de sonde astrofizice.

În unele țări care s-au angajat în realizarea unor programe cosmice naționale au fost amenajate mici poligoane de testare a tehnicii cosmice și de lansare a rachetelor de încercare. Asemenea poligoane se află în S.U.A., Franța, Italia, Marea Britanie, India, Canada, Brazilia, Argentina, Indonezia etc.

Dr. ing. MIHAI CONSTANTINESCU

magazin vă răspunde

● Ținînd seama de interesul deosebit manifestat de numeroși cititori ai revistei față de „testul de inteligență" publicat în nr. 3/1991, facem cîteva precizări prin care sperăm să răspundem problemelor puse sub semnul întrebării de corespondenții noștri. În primul rînd, să reținem că soluționarea unor astfel de teste nu ne oferă date relevante, obiective pentru gradul nostru de „inteligență". Pe de o parte, pentru că există o multitudine de accepții și definiții ale „inteligenței", fiecare fiind, deopotrivă, și adevărată, și falsă, în funcție de aspectele și parametrii luați în considerare. Pe de altă parte, în general, aceste așazise „teste de inteligență" sînt menite să evidențieze o anumită caracteristică sau un grup de trăsături psihice și / sau comportamentale ale acestui extrem de complex ansamblu de mecanisme și calități psihice / psihologice care semnifică, îndeobște, ceea ce numim a fi „inteligență". Spre exemplu, bateriile de teste uzitate în școlile de conducători auto își propun să evidențieze trăsături precum atenția selectivă și cea distributivă, viteza de reacție, răbdarea, autocontrolul și stăpînirea de sine, capacitatea de concentrare — calități esențiale pentru un bun conducător auto — și nicidecum „inteligența" candidaților, în ansamblul ei. Faptul că reușim sau nu să rezolvăm astfel de teste nu înseamnă decît că avem sau nu însușirile necesare exercitării în bune condiții a unei anumite profesiuni (în exemplul de mai sus, cea de conducător auto sau cea de pilot ori mecanic de locomotivă s.a.m.d.), fără ca prin aceasta să ne socotim sau nu „inteligenți". Bunăoară, nu știm dacă Leonardo, Shakespeare, Kant sau Einstein ar fi obținut baremul necesar la testele respective de conducători auto, dar chiar dacă nu l-ar fi obținut, pentru noi, ei rămîn aceiași ! Deci, în al doilea rînd, să reținem că în viața de toate zilele ne dovedim a fi „inteligenți" (mai exact spus, „dotați") într-un domeniu de activitate sau altul, și mai puțin dotați sau chiar deloc în celelalte, ceea ce nu înseamnă nicidecum un gir de „inteligență" sau un blam de „noninteligență"... Aceasta din simplul motiv că **nu există un criteriu absolut în aprecierea gradului de dezvoltare a „inteligenței" unei persoane oarecare.** În concluzie, bateriile de teste sînt frecvent utilizate în psihologie, psihiatrie, defectologie, psihanaliză și pedagogie cu unicul scop de a evidenția anumite trăsături psiho-comportamentale, funcționalitatea și integritatea sistemului nervos central, precum și feluritele grade de anormalitate maladivă în raport cu ceea ce este considerat convențional normalitate. Dar și aceasta din urmă, normalitatea, este relativ aleatorie atîta vreme cît ea este exprimată printr-o medie statistică luată drept normă, la care se raportează manifestările psihice și devierile comportamentale înnăscute sau dobîndite. Revenind la testul publicat în revista noastră, să reținem, deci, că el poate fi rezolvat de orice om normal dotat, în funcție de datele personale ale acestuia (concentrare, atenție logică, răbdare etc.), indiferent de nivelul de instrucție, cultură, de profesie, de poziție socială etc., fără ca reușita să însemne existența unui „supercreier" ! Eventualele nereușite nu semnifică, repetăm, decît că nu avem — sau nu ne-am antrenat suficient — una sau alta din calitățile menționate. În ce mă privește — opinie strict personală —, consider acest gen de teste doar ca o modalitate relativ agreabilă de a ne (re)verifica atenția, concentrarea, spiritul logic, răbdarea, de a ni le antrena — și nimic mai mult !

Dacă unele simboluri grafice ale testului nu au putut fi lesne de descifrat, ne cerem scuze, însă nădăjduim că ați înțeles, stimați cititori că deocamdată hîrtia și tiparul sînt cele care sînt, iar spații grafice mai ample nu avem de unde oferi. Deocamdată !

■ **FLORIN MITITELU (Satu Mare)** : De posibil — firește, în principiu este perfect posibil! Însă numai din scrisoarea dv. ne este extrem de dificil să stabilim dacă dorința dv. de a fi publicat în revista noastră va primi sau nu semnalul dorit. Adică semnalul verde. Prin urmare, trimiteți „jumătatea de pagină" și veți vedea răspunsul fie în paginile revistei — deci „da" — fie la această rubrică — deci... după cum ați avut sau nu norocul să elaborați o lucrare corectă din punct de vedere științific. Noi ne-am dori să fie „da"...

ALEX. BARABAȘ (Cluj-Napoca) : Am dori să știm și noi cum putem lua legătura cu clubul respectiv...

■ **GEORGETA NICOLAU (Baia Mare), ALEX. BARABAȘ (Cluj-Napoca)** : Am reținut sugestiile dv și vă mulțumim pentru frumoasele gînduri adresate redacției noastre.

Rubrică realizată de ADRIAN HOAJĂ

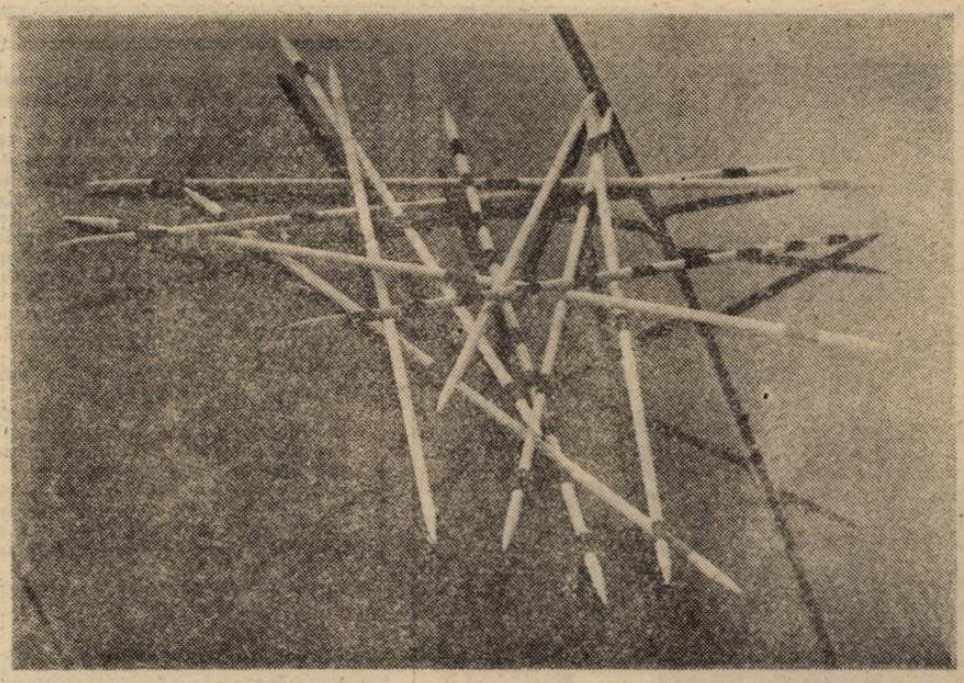

Starea de veghe

Circul imaginar și două statistici cumplite

Avem în fața ochilor — și cum să nu ne încredem ochilor ? — *„Buletinul de informare publică"* al Comisiei naționale pentru statistică, Nr. 1 pe 1991. Un buletin de numai 4 pagini, format tabloid, înțesat de indicatori economici, vădind, fiecare în parte, dramatice descreșteri la absolut orice și la absolut tot, descreșteri pe care le bănuisem, într-o anume măsură, și pentru care eram pregătiți mai demult, prin însăși viața noastră de fiecare zi. Deci, nu sîntem surprinși, nu întru-totul surprinși, dimpotrivă, iar cifrele în sine, pe fondul întunecat al atîtor drame ale zilei — al unui război în care s-au înfruntat, de o parte și de alta; peste un milion de oameni, al atîtor ravagii și convulsii totalitare și post-totalitare, și al atîtor radicalizări, pretutindeni (eufemism, mai curînd, pentru intoleranțe și confruntări cumplite) — cifrele, repetăm, *ce ne mai pot spune cîteva cifre, azi ?*

În ianuarie trecut, în ianuarie 1990, activitățile direct și indirect productive scăzuseră drastic, dramatic, cu corolarul lor imediat în viața cotidiană. Și în cea spirituală... Tensiunea evenimentelor sociale influențase totul — nemijlocit, negativ, și fusese firesc să se întîmple așa, spuneam noi, era inevitabil, convinși fiind, totodată, că într-o bună zi, curînd sau relativ curînd... Și a trecut un an !

Parcurgem încă o dată buletinul statistic și constatăm, de astă dată cu raportare la timp, că principalii indicatori economici ai lunii ianuarie 1991 prezintă o substanțială descreștere, de circa 25 la sută, față de aceiași indicatori, deja drastic scăzuți, ai lui ianuarie 1990. Cu excepția, firește, a indicelui prețurilor de desfacere, la mărfurile alimentare și nealimentare (cu 50 la sută, în medie, peste nivelul prețurilor din octombrie 1990) ; ceea ce ascunde însă, dincolo de creșterile inflaționiste o altă descreștere, și mai gravă. Dar, poate mai cumplite decît orice involuții ale unor indicatori (esențiali) rămîn acele abordări resemnate, placide cu care ne apropiem de acest „necrolog" al așteptărilor noastre...

Ne uităm la ceas, mai sînt numai două minute pînă la telejurnalul de seară (TVR-actualități, cum i se spune acum), am și uitat, subit, de toți indicatorii, hai, să auzim ce mai e nou în Golf...

Și ne vine în minte, printr-o ciudată asociație de idei, *„circul imaginar"* al fiicei lui Charlot (al Victoriei Chaplin), prezentat cu cîtva timp în urmă în sala „Bobino", la Paris ; un spectacol halucinant, un „circ" în însăși lumea circului, un spectacol în care parodia aducea în lumină nu „circul-circ", cu clipele lui, tensionante, ci nevoia noastră de spectacol (creat) pentru a uita de marele spectacol, autentic, al vieții; și spectatori, să urmărim tot circul cu „sufletul la gură", ca pentru a uita că așa și trăim, cu sufletul la gură, dincolo de arenă, în cea mai adevărată arenă.

■

Într-una din țările nordice, într-o țară cu 8 milioane de locuitori, numărul mare de decese, ca urmare a accidentelor rutiere, provocase, relativ recent, pe lîngă șocul în sine al oricărei dezvăluiri deprimante, un „doliu" colectiv, aproape național. Într-un singur an, cred că în 1987, muriseră în acea țară, în accidente rutiere... 35 de oameni ! (Și parcă sesizăm, vai, deziluzia bruscă a cititorului : numai 35 ? ! Ați reținut bine cifra ?)...

În *România, în 1990, și-au pierdut viața în accidente rutiere 3 782 de persoane !* Fără a mai socoti cei 8 000 de răniți grav, cu infirmități de durată sau definitive, și alți 80 000 de răniți ceva mai puțin grav. Comunicatul care consemna cifrele de mai sus punea accentul pe faptul că 77 la sută din totalul accidentelor s-ar datora șoferilor amatori, deci, mai bine de două treimi ar fi opera acestor „nevolnici"... înzestrați cu mașini. (Noi am fi subliniat, dimpotrivă, faptul mai încărcat de semnificații că aproape o treime din accidentări s-ar datora șoferilor profesioniști...) Și încă, statisticile au avut în vedere numai accidentările rutiere înregistrate oficial ; numărul tamponărilor, al derapajelor cu simple coliziuni, cine să-l consemneze ? Iar ca mîndria să ne fie deplin îndreptățită, mai aflăm că, raportat la populația țării, numărul de accidente rutiere ne-ar plasa, în sfîrșit, în linii generale, *la nivel mondial !* Dar nu, cred că sîntem prea modești... Raportat la populație, poate, ar fi o modestie corectă, dar luînd în considerare și numărul mult mai mic de mașini aflat în circulație, cred că noi am și depășit nivelul mediu mondial. Cu ce sîntem (încă) în stare, considerînd disponibilitatea noastră, secretă, de autodepășire, locul întîi nu ne scapă, putem fi liniștiți. Deci, revenind la cifre...

3 782 de oameni uciși în accidente rutiere, într-un singur an, cred că indică, în fapt, o veritabilă stare de auto-beligeranță. Condiția tehnică deficitară a vehiculelor și a drumurilor constituie doar cadrul solicitant ; secretul acestei hecatombe îl constituie, însă, în fapt *un mod de a conduce agresiv*, dincolo de orice norme și de cea mai elementară prudență, un mod de a conduce parcă *împotriva celorlalți* și cu acea mentalitate funestă : *eu am voie orice !* O mentalitate pe care n-o compensează nici ceasul tardiv al regretelor. Cine-i vinovat ? Evident, celălalt ! Ca-n orice alt domeniu, autoiluzionările — „mie n-o să mi se întîmple nimic..." — se răzbună cumplit. Și tot printr-o asociere de idei, aparent fără o legătură directă...

■

Prin anul 1909, familia lui Abraham Stoleru din Iași, stabilită cîtva timp la Chișinău și scăpată ca prin minune din pogromurile începutului de veac XX, emigrează în Statele Unite. În 1917, însă, în ceasul și entuziasmul dintîi al Revoluției din Octombrie, Abraham Stoleru, devenit între timp Abe Stoler, are naivitatea de a se încredința idealurilor revoluționare, sincer convins etc. etc., istoria o știm. Pleacă, deci, în U.R.S.S.... La vîrsta de 87 de ani, după mai bine de șapte decenii de deziluzii, Abe Stoler revine din U.R.S.S. la Chicago, cazul lui cîpătînd între timp o îndreptățită notorietate mondială. Asemenea automobiliștilor înrăiți în autojustificări, chiar și a celor trecuți printr-un lung șir de disperări și accidente funeste, Abe Stoler pare încă sincer convins că numai ceilalți participanți la „traficul social" sînt vinovați de toate nenorocirile lui. De unde, și atenția maximă cu care diversele regulamente rutiere abordează în prezent delicatul moment al „schimbării culoarelor" și al răsucirilor la 180 de grade...

■

Dintre toate statisticile, însă, *toate nefericite*, două ne-au întristat în mod deosebit. *Prima :* într-un singur an — și încă în primul an al libertății noastre — s-au comis *aproape 70 000 de infracțiuni împotriva vieții, integrității și libertății persoanei, împotriva avutului public și a celui particular.* Mai exact : 69 885 de infracțiuni — aproape de două ori mai multe decît în 1989 — cu precizarea că ponderea infracțiunilor de maximă gravitate, violența și tîlhăria, au cunoscut, în acest context, o creștere de 3—4 ori ! Din totalul acestor infracțiuni, aproape 18 la sută (12 597 ca număr) au fost săvîrșite de minori : 36 de omoruri, 10 tentative de omor, 192 violuri, 413 tîlhării. Restul 11 000, furturi, de cele interzise cîndva, prin poruncă a opta... Să fie vinovată, ca de atîtea ori, instituția școlară ? Familia, care n-a înțeles la timp și n-a supravegheat îndeajuns... ? Sau, poate, infinit mai sincer cu noi înșine, vom acuza lunga serie de dereglări, infinit mai grave, din însuși climatul social, afectat de inechități, violențe și ură, de reciproce și nesfîrșite învinovățiri și, pe acest temei, de periculoasele îndemnuri la vendete ale unui timp marcat de intoleranță, de dezlănțuiri aparent justițiare, dar orbite de furie, de incitări la moarte ?

■

Și tot n-am fi scris această *stare de veghe*, dacă n-am fi auzit de curînd, într-o emisiune TV — cea de-a doua statistică nefericită — teribila cifră de un milion de întreruperi de sarcină : *un milion de avorturi — într-un singur an, 1990 !* Nu întrebăm, nici nu se știe, poate, exact care a fost vîrsta medie a celor care au solicitat aceste întreruperi... Dacă aveau sau nu, ca procent, 18 ani împliniți... Nu vrem să fim patetici ! Nu vom întreba nici dacă numărul lor a fost într-o continuă creștere de la o lună la alta... Medicii sînt de părere, însă, că persoanele trecute printr-o astfel de experiență se vor afla foarte curînd în situația de a o repeta. A doua și a treia oară... Nu ne îndoim de calitatea intervențiilor, practicate corect și benefice azi. Cu ce efect, însă, în timp, atît în planul fizic, al fragilei biologii, cît și în planul vieții psihoafective ? Responsabilitatea față de sine ? Față de viitorii copii ? Cuvinte mari, desigur, care nu mai folosesc la nimic. Copiii trebuie să fie înainte de toate, și indiscutabil, *doriți*. Pe cînd însă acel nivel de cultură (și cultură a raporturilor interumane), acel nivel de comuniune spirituală (și civilizație), care vor reduce din riscul, la fel de grav, al variatelor disfuncții și convulsii socio-umane, inevitabile în toate țările cu prea puțini copii ? Și pe cînd șansa unei influențări înspre bine pe temeiul-speranță al unei revigorări spirituale, însumînd, deopotrivă, culturală și morală ? Autoiluzionare ? Posibil...

Fiul unui remarcabil prelat, un om foarte atent și receptiv la condiția morală a fiului său, unicul fiu, dealtfel, a avut surpriza de a-l regăsi în fruntea unei organizări teroriste lipsită de orice scrupule. O excepție doar care confirmă regula bunului efect spiritual ? Sau și aici — și din nou — un semnal de alarmă... ?

DOREL DORIAN

Capcanele triunghiului

Nonșalanța cu care cifra trei și triunghiul cel mai simplu poligon al geometriei, străbate granițele adeseori obscure dintre material și imaterial este pe cît de stranie, pe atît de provocatoare.

Rămăsesem în textul precedent la **trinitatea doctrinară a creștinismului** și anume Dumnezeu — Tatăl, Iisus Christos — Fiul și Sfîntul Duh (Spirit). Mereu viul și incitantul colocviu ce caută, cu legitimitatea celor peste două mii de ani de înțelepciune strînsă în potirele cunoașterii, compatibilitatea între religie și știință poate avea ca subiect și palpabila coincidență între trinitatea materiei și cea a creștinismului.

Nu știm, dar sîntem din ce în ce mai tentați să dăm primordialitate informației față de celelalte două laturi ale materiei : **substanță și energie.** Demersul nostru de asociere între cele două trinități este mult ușurat — și nu mai este complet aleatoriu, ca în alte comparații — de certitudinea următoarelor fapte : Iisus Christos e considerat Dumnezeu întrupat sau, conform celui de al treilea Conciliu ecumenic, este logosul întrupat, cu scop de mîntuire ; El poate fi asociat, în conformitate cu existența sa materială de 33 de ani, cu acea latură a materiei reprezentată de substanță. În ceea ce privește Sfîntul Duh (Spirit), canonul creștin își asociază principiului energetic, dinamizator al vieții, sau ipostaza energiei cosmice. Deci alăturarea cu latura energetică a triadei materiei este de la sine înțeleasă.

Devine astfel, în mod reductibil, evidentă asocierea ipostazei lui Dumnezeu—Tatăl — reprezentînd principiul creator primordial — cu ipostaza informației din triada materiei. Dacă „la început a fost cuvîntul", atunci putem considera, noi, cei de astăzi, că informația este vîrful triunghiului existențial. Pe aceeași cale, prefigurînd parcă o certitudine a spiritului eminescian, poetul nostru național ne îndemna în stil demiurgic : **„Cere-mi, cuvîntul meu dentîi, / Să-ți dau înțelepciune..."**

Desigur, însă, că trinitatea cunoscută sub numele de Sfînta Treime nu este recunoscută de toate religiile semenilor noștri și nici nu trebuie să fie impusă cuiva o doctrină sau alta. De aceea așa—zisa coincidență analizată extrem de sumar mai sus este atacabilă din multe puncte de vedere.

Tridentul, ca armă și emblemă, este un simbol foarte important atît în mitologia greacă, cît și în cea indiană. Pentru greci, prin zeul Poseidon, el înmănunchează suveranitatea asupra tuturor întinderilor de ape — ceea ce apare ca o limitare destul de severă a puterii de cuprindere. Nu același lucru se întîmplă însă la zeul vedic Shiva, unde tridentul are un simbol mai general și mai concret, ca armă destinată în mod expres agresiunii. Dar cifra trei este mereu prezentă în toate mitologiile, de aceea mai consemnăm și existența triplei cetăți aeriene a demonilor Tripura (mitologia indiană) reunite de demonul Vitra împotriva zeilor și distrusă de zeul Indra.

Dar de cea mai captivantă „scenografie" a cifrei trei mi se pare a fi suprapunerea celor trei dimensiuni ale spațiului nerelativist cu săgeata existenței noastre : trecut — prezent — viitor. Ce conotații putem acorda celei de a patra dimensiuni relativiste — timpul — în derularea firească a vieții muritorilor ? Sau altfel spus, **cum se poate relativiza triunghiul trecut—prezent—viitor făcîndu-l dependent de o a patra dimensiune ?** Ea poate fi într-o primă apreciere, acea noțiune plurisemantică care este veșnicia (născută sau nu la sat) și care poate avea inimaginabila proprietate de a transforma triunghiul trecut, prezent, viitor într-un cerc

PAUL IOAN

Pentru protecția aerului și pădurilor

Recent președintele George Bush a semnat cea mai severă lege de luptă împotriva poluării atmosferice din istoria Statelor Unite. Această lege, numită

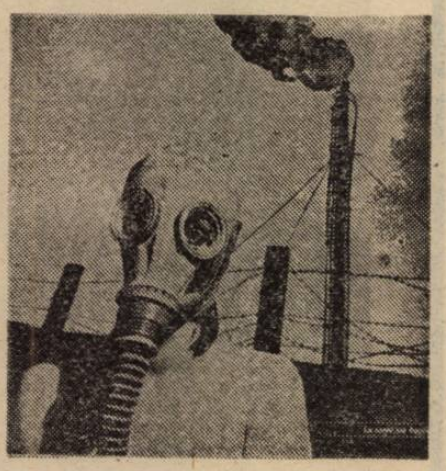

„a aerului pur", prevede pentru anul 2000 o reducere cu 50 la sută a emisiilor poluante provenind de la uzinele termice. La rîndul lor, europenii s-au întîlnit în decembrie, la Strasbourg, într-o conferință destinată protecției pădurilor bătrînului continent.

11 copii [între care 5 bolnavi de SIDA] adoptați de o familie

Soții Christine (35 ani) și Roosvelt (41 ani) Coleman din Los Angeles au visat dintotdeauna să aibă o familie numeroasă. Dar nu a fost să fie așa fiindcă Dumnezeu nu a vrut să-i binecuvinteze cu copii. Soții Coleman și-au dorit un cămin cu copii și au declanșat o acțiune, care avea să le atragă celebritatea în toate colțurile țării, fiind denumiți „cea mai curajoasă familie din SUA". Ei au purces la adoptarea unor copii. Rînd pe rînd, familia lor a crescut cu cîte un nou membru pînă a ajuns la 11 copii adoptați. Numai acest fapt ar fi meritat admirația tuturor, dar dacă adăugăm amănuntul nu lipsit de importanță că cinci dintre ei sînt bolnavi de SIDA, atunci gestul lor capătă cu totul alte proporții. Familia Coleman cunoaște faptul că destinul celor bolnavi de SIDA este ca și implacabil dacă în următorii ani nu se va găsi un leac împotriva acestei teribile maladii. Tocmai din acest motiv, ei doresc ca cei cinci copii să aibă (cît le-o fi hărăzit Dumnezeu) o viață cît mai plăcută, la adăpost de orice griji. Principala lor preocupare este ca cei 11 copii să trăiască în comun, să nu se simtă nici o diferență între ei din toate punctele de vedere (cunoscînd că în faza aceasta nu există nici un pericol de contagiune). Dispunînd și de condiții materiale corespunzătoare (soțul lucrează în domeniul cinematografiei, la Hollywood), avînd la dispoziție o vilă la Woodland Hills, la periferia orașului Los Angeles, soții Coleman au devenit un adevărat simbol al unei acțiuni umanitare extraordinare. (Gh. R.)

Un an bun...

1990 a fost un an bun pentru prima doamnă a Statelor Unite, Barbara Bush. Ea și-a petrecut Zilele Recunoștinței în Arabia Saudită, în mijlocul trupelor americane dislocate în Peninsula Arabia, în cadrul operațiunii militare „Scutul deșertului", alături de soțul ei, președintele SUA. Barbara Bush are multe obligații zilnice, dar găsește și timpul necesar pentru lecturi din literatura americană și universală. Și chiar pentru a-și completa garderoba. Preferă îmbrăcămintea lejeră.

Taina lui Nicholson

Totul a început — scrie revista France Dimanche de la o taină de familie pe care Jack Nicholson a aflat-o abia la vîrsta de 25 de ani. Este vorba despre dureroșul adevăr, încă un adevăr, asupra nașterii sale. June, despre care Jack știa că ar fi sora lui, era, de fapt, mama lui... și doar moartea nefericitei femei a făcut ca, în aceeași zi, a înmormîntării ei, lui Jack să i se dezvăluie secretul, ca-n romanele sentimentale ușor lacrimogene. Cei cărora el le spunea dintotdeauna mamă și tată erau bunicii lui care — atunci cînd June, sedusă la vîrsta de 16 ani, aducea pe lume un copil — au hotărît să lase să se creadă că ei ar fi adevăratii părinți.

Și iată cum, aflarea acestui adevăr, l-ar fi marcat definitiv pe tînărul și viitorul actor. Să mai reamintim că în 1962 Nicholson s-a căsătorit cu actrița Sandra Knight cu care are o fetiță, pe Jennifer. Și pentru că din melodramă se naște melodramă după trei ani divorțează, iar Nicholson, profund îndurerat, a jurat să nu mai aibă niciodată copii... Să nu uităm, însă, jurămintele sînt făcute pentru a fi călcate, Jack Nicholson a devenit, de curînd, tată...

● **Anul viitor va fi inaugurat Observatorul W M Keck din Hawaii. Va fi cel mai mare telescop din lume. Oglinda sa, cu un diametru de 10 metri, va beneficia de progresele de ultimă oră înregistrate în optica activă. Principala noutate a acestui „gigantic ochi" cu care va fi cercetat Universul constă în concepția oglinzii primare. Ea se compune, de fapt, dintr-un mozaic de 36 oglinzi hexagonale, cu un diametru de 1,80 m fiecare. Ele sînt manevrate astfel încît să asigure o suprafață optică, unică și continuă.**

● **Dezvoltarea economică a lumii va fi omogenă. În cazul S.U.A., a cărei economie a fost pînă în prezent cea mai puternică din lume, situația este diametral opusă. În cursul ultimilor ani, Statele Unite au cunoscut o creștere economică permanentă (ușor întreruptă în 1986). Această perioadă a fost marcată de o nepăsare de-a dreptul supărătoare în domeniul financiar. Experții sînt de părere că se impune o perioadă de consolidare, dar ei cred că „va fi vorba, mai exact, de o... recesiune".**

● **În secolul al XV-lea s-au înregistrat mari progrese în navigația maritimă. Drept urmare, europenii încep să prefere ruta maritimă celei terestre a mătăsii. Orașe și state își pierd importanța și devin izolate de marile căi de comunicații. Rutele terestre ale comerțului cu mătase își pierd rațiunea existenței căzînd în uitare. În vremu-**

TELEX • TELEX

GLOBmag

SUPLIMENT PENTRU TO

Compact disc — interactiv

o noutate:

NU VĂ PLAC EROII FILMULUI? SCHIMBAȚI-I!

Sugestia pare o glumă. Dar acest lucru va fi posibil în curînd, grație discului compact interactiv. Firma Philips este cea care promite să ofere pe piața anului 1992 acest disc. Avînd un format identic cu discul compact audio, noile discuri interactive (CD-I) vor conține totodată și imagini. Capacitatea lor de stocare (7 000 imagini foto și 10 000 desene animate) va permite alegerea diferitelor variante pentru un scenariu de film sau de desen animat. De asemenea, se vor putea obține informații sau se vor putea selecționa itinerarii dintr-o hartă rutieră înregistrată în prealabil. Rezultatele vor fi spectaculoase îndeosebi în domeniul jocurilor. Dar și domeniul pedagogiei va fi favorizat: discurile compacte interactive vor putea fi principalul instrument de lucru pentru elevii care învață o limbă străină sau exersează în domeniul matematicii. Japonezii, dar și firmele europene care se gîndesc să producă în viitor discuri de acest fel au acceptat o normă unică de construcție, compatibilă cu standardele video SECAM (utilizate mai ales în Franța) PAL ori NTSC.

Se poate declanșa ploaia ar

Antonio Ibanez Alba, un inginer spaniol, consideră că da. El are un proiect potrivit căruia o pădure falsă formată din 40 000 arbori plantați în Sahara ar putea să oprească umiditatea venită dinspre mare și să redea fertilitatea pămînturilor uscate... La prima vedere, proiectul său pare cel puțin bizar. Dar să vedem mai îndeaproape despre ce ar fi vorba. Se propune deci plantarea unor arbori falși, adică din material plastic. Desigur, rolul lor nu este unul decorativ! Trunchiul, realizat din poliuretan, se va asemăna cu un burete care, în timpul nopții, va putea să absoarbă roua și să o stocheze. Ziua, sub acțiunea soarelui, această rezervă de apă se va evapora. Tratamentul propus, consideră inginerul spaniol, va permite atmosferei să se normalizeze, deci să se răcorească pînă la nivelul superior al arborilor. Pădurea se va opune astfel ca un zid aerului cald

rile noastre se caută a se anima spiritul care a dăinuit pe vremea în care drumurile mătăsii erau cutreierate de caravane şi corăbii, a se reînoi filele lor de istorie. Există o dorinţă firească de a se cunoaşte marile împliniri şi învăţăminte ale acestor magistrale ale comerţului, dar şi ale înfloririi civilizaţiei umane.

● **Evoluţia puţin transparentă a bunurilor imobiliare, ca de altfel şi a sistemului de credit legat de vînzarea acestor bunuri reprezintă un anumit factor de insecuritate în Japonia. În oraşe, preţul terenurilor a atins un nivel foarte ridicat. Sînt unii experţi care anticipează că un cutremur de pămînt devastator la Tokio ar putea declanşa o criză economică mondială. Argumentul lor este acela că sistemul financiar japonez va fi dezechilibrat şi conducerea de la Tokio va fi nevoită să-şi retragă investiţiile din străinătate.**

PREFIGURĂRI ALE CUCERIRII PLANETEI ROŞII

La ultimul congres al Federaţiei Internaţionale de Astronautică, găzduit de oraşul Dresda la sfîrşitul anului trecut, doi cercetători americani aparţinînd Societăţii „Martin Marietta" au propus o nouă variantă de misiune marţiană. Această misiune, pentru a putea fi realizată, ar trebui să facă apel la o nouă sondă spaţială — Ares — capabilă să transporte 47 tone de sarcină utilă. Sarcina ar consta fie dintr-un modul locuibil (un cilindru cu două etaje în care pot sta patru persoane pe o perioadă scurtă), fie o mică navetă, de asemenea concepută cu două etaje, care ar putea să efectueze singură traiectoria de întoarcere de pe Marte pe Terra. Desigur, aceasta ar urma să fie încărcată cu carburant de pe Terra, deci greutatea sa ar fi deosebit de mare pentru a fi transportată de către Ares. De aceea, cercetătorii se gîndesc la o variantă aparent mai simplă : să trimită cu Ares doar 6 tone de hidrogen, dar şi un mic reactor nuclear, precum şi o instalaţie de transformare chimică. Utilizînd hidrogenul, electricitatea furnizată de reactor şi bioxidul de carbon degajat în atmosfera planetei Marte, uzina chimică ar putea fabrica metan şi oxigen, combustibili mai mult decît acceptabili pentru o navetă spaţială. În zece luni de la instalarea pe Marte, plinul ar putea fi reazat şi mini-naveta ar putea să transporte o parte din echipaj pe Terra.

Misiunea e concepută să se deruleze în două etape. În primul rînd, o navetă spaţială nelocuită şi parţial dotată cu carburant (doar hidrogen) va fi trimisă pe Marte. După 26 de luni, cînd poziţia între Terra şi Marte este cea mai favorabilă efectuării unui voiaj, două noi transporturi vor fi realizate. Primul sosit pe „planeta roşie" va fi un modul cu patru astronauţi, iar al doilea — o navetă destinată revenirii lor pe Terra. Astronauţii vor amartiza în apropierea primei navete de întoarcere, care şi-a făcut deja plinul şi care poate să-i preia după 500 de zile. În acest timp, cealaltă navetă de retur îşi fabrică necesarul de carburant. Se realizează astfel un lanţ neîntrerupt al activităţii. Vehiculul propulsat prin amestecul metano-oxigen poate fi deopotrivă folosit de astronauţi pentru explorările de suprafaţă.

Marea inovaţie tehnologică adusă de proiectul amintit este instalaţia chimică denumită NIMF (Nuclear Rocket Using Indigenous Martian Fuel), destinată fabricării carburantului.

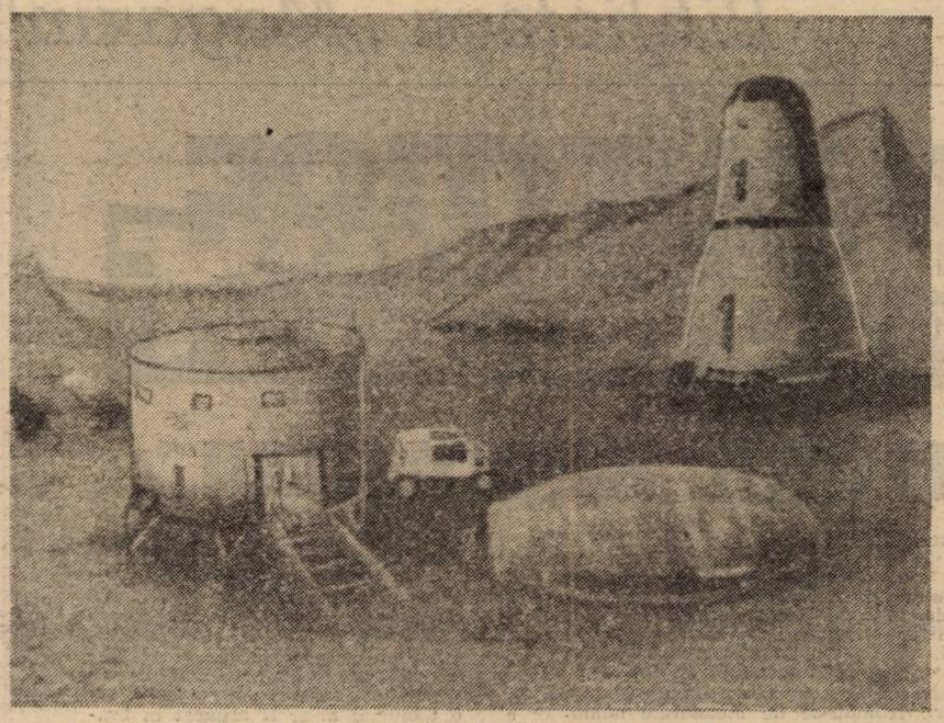

Astronauţii ar trebui să petreacă 500 de zile în această bază ; de la stînga la dreapta : modulul de locuit cu două etaje, un jeep presurizat, o seră gonflabilă şi un vehicul de înapoiere pe Terra cu unitatea proprie de fabricare a combustibilului.

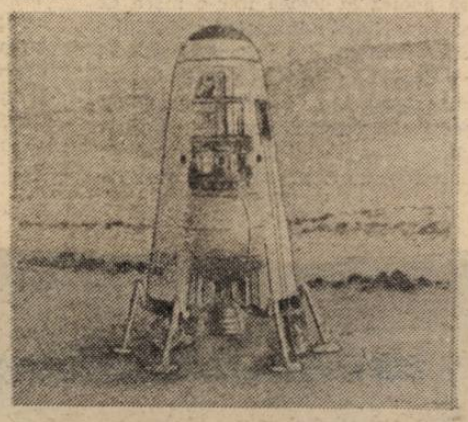

Naveta care ar asigura întoarcerea echipajului pe Terra, graţie carburantului fabricat pe Marte.

...ificială?

dar şi umed venit dinspre mare. Proiectul se doreşte a fi un afront inspirat la ceea ce se întîmplă de milioane de ani în natură : pădurile transformă în ploaie norii ce trec deasupra lor. În apropierea falsei păduri, ar fi apoi suficient să se semene seminţe adevărate pentru a se obţine păduri autentice.

Rămîne de văzut dacă se va oferi cineva să susţină din punct de vedere financiar această propunere ingenioasă...

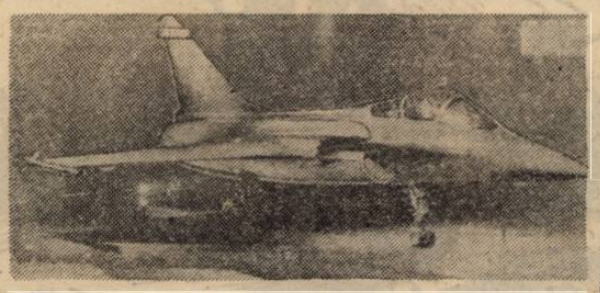

„Rafale"

Dessault Aviation a prezentat la Saint-Cloud (aici se studiază şi se asamblează prototipuri de avioane militare) Rafale C 01. Despre ce este vorba ? Avionul expus pînă în prezent şi utilizat la impresionante demonstraţii de zbor la Bourget şi Farnborough. Dar iată că actualului Rafale C 01 i s-au adus numeroase îmbunătăţiri tehnologice: formă aerodinamică „dulce", utilizarea intensă a materialelor compozite şi a aliajelor nobile pe bază de titan şi aluminiu-litiu, reproiectarea locului pentru pilot etc. Noul tip de avion corespunde astfel a ceea ce se cheamă versiunea „armata aerului". Îşi va începe zborurile de probă la începutul lunii martie, cu două turboreactoare Snecma M-88. Acest avion de luptă are funcţii multiple: lupte aeriene, atacul obiectivelor terestre sau marine. Vizibilităţii reduse, precum şi manevrabilităţii uşoare i se adaugă o altă calitate: poate transporta o sarcină utilă deosebit de ridicată — pînă la 4 tone de carburant şi peste 6 tone de armament. Costul lui de fabricaţie este însă şi el foarte ridicat !

Ministaţie meteorologică

Încorporate într-o ministaţie meteorologică realizată de specialiştii francezi un barometru, un hidrometru şi un termometru măsoară variaţiile acestor parametrii atmosferici pentru a anunţa modificările climatice. Barometrul funcţionînd pe baza unei scheme electronice îşi afişează „concluziile" prin trei semnale luminoase de culori diferite : verde, pentru timp frumos, portocaliu pentru vreme stabilă şi roşu pentru perturbaţii atmosferice. Avînd un gabarit redus (16 X 8 X 4 cm) ministaţia meteorologică este alimentată de o baterie de 9 volţi.

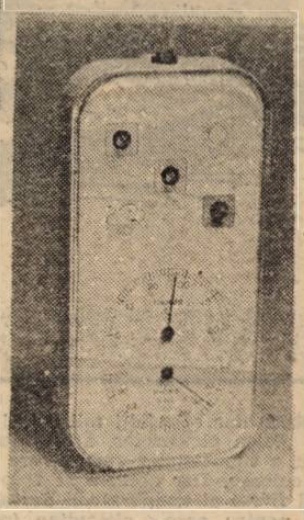

„Atlanta" porneşte în expediţie

Atlanta, prima navă franţuzească în totalitate automatizată, şi-a început de curînd cariera.. ştiinţifică. După o croazieră de încercări, efectuată între Brest şi Dakar, nava realizată de Institutul francez de cercetări şi explorări marine (Ifremer) se îndreaptă spre coasta Senegalului pentru a studia reciclarea în ocean a cinci milioane de tone de carbon deversat în fiecare an de industrie. Programul de cercetare, denumit „Eumeli-2", se va extinde pe o perioadă de trei ani. El va trebui să pună în evidenţă modalităţile de reciclare ale oceanului asupra carbonului, dar şi limita apelor marine de a absorbi asemenea substanţe.

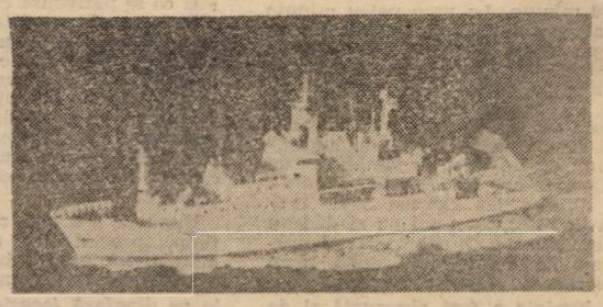

Un preşedinte pe bicicletă

Bicicleta devine tot mai populară în ţările în care „zeul" automobil se află la mare cinste. Peste doi ani, Piaţa Comună va da un impuls remarcabil „micii regine" a vehiculelor. Desfacerea bicicletelor pe pieţele „Celor 12" a fost de circa 16 milioane exemplare în cursul anului precedent. Acest comerţ înfloritor cu vehicule pe două roţi e promiţător şi pentru deceniul în curs, chiar şi pentru bicicletele cu motor (1,2 milioane unităţi vîndute în 1990) şi motociclete şi scutere — în jur de 500 000. După cum informează Agenţia Inter Nationes din Bonn, în ţările membre ale Pieţii Comune se află „în serviciu" aproximativ 140 milioane de biciclete, cărora li se adaugă 11 milioane biciclete cu motor şi circa 16 milioane de motociclete şi scutere.

Vînzarea bicicletelor va constitui o afacere rentabilă pentru că importanţa lor este în curs de reevaluare. Acest vehicul va fi folosit tot mai mult de către tineri şi vîrstnici pentru ieşirile lor în afara oraşului, la iarbă verde, dar şi ca un mijloc important pentru salariaţi şi populaţia activă în ansamblul ei. Cîteva exemple se impun pentru a ilustra această tendinţă. În Danemarca, traficul în orele de vîrf este reprezentat într-o proporţie de 26 la sută de biciclete clasice sau cu motor, precum şi alte vehicule pe două roţi. În Belgia, procentul este superior, ajungîndu-se la 37 la sută. În Germania el se situează doar la 9 la sută. În imagine, preşedintele Germaniei, dr. Richard von Weizsaecker şi fostul campion al lumii la ciclism, Rudi Altig, aventurîndu-se într-o cursă la Bonn. Cu acest prilej s-a probat un nou tip de bicicletă de oraş care va fi desfăcută pe piaţă începînd din acest an.

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE POVESTIRE

MECIUL SECOLULUI

Vineri seară.

Îmi era atît de frig, încît ridicarea gulerului mi s-a părut a fi cel mai inteligent gest pe care-l puteam face. De fapt l-am şi făcut, spre hazul unor trecători. Cît de cruzi erau cu mintea mea îngheţată, cu gîndurile ce-mi alunecau ca nişte sloiuri la suprafaţa unei ape tulburi, izbindu-se de meandrele nămoloase. De două ore o aşteptam pe Hana şi nu dădusem drumul la subtila reţea de termostatare a paltonului cu care mă înfofolisem. Am strecurat mîna în buzunarul de la piept şi am atins butonul minuscul de declanşare a încălzirii. Peste cîteva momente, lugubra mea învelitoare, care sfida nonşalantă orice simţ estetic, ajunse la 36,5 grade Celsius.

Uşoara moleşeală care mă cuprinse nu m-a făcut să uit că iubita îmi ignorase prezenţa pentru a nu ştiu cîta oară, la întîlnirea fixată chiar de ea aici, la această mare intersecţie a metropolei. Cine crede că s-a obişnuit cu modul de gîndire a unei logodnice frumoase, adorată de toţi cei care o privesc şi complimentată în consecinţă, se înşală. Iar dacă în jurul ei au început deja să se ţeasă legende, vă puteţi închipui că încercările mele de a o acapara pentru întreaga viaţă se produc pe un teren foarte alunecos.

Alunecoasă era şi strada, pe care abia acum desluşesc un lung şuvoi de oameni ce au parcă aceeaşi ţintă. Unuia îndrăgostit nu-i sînt îngăduite calcule matematice, dar totuşi, două ore de aşteptare mă scoteau din ecuaţia timpului liber al Hanei din seara aceea. Abandonul mă făcu să intru în fluviul bărbaţilor, căci nu am zărit nici o femeie, şi să mă las purtat către destinaţia lor. N-aş putea spune cît am mers dar am ajuns în faţa unei clădiri unde o reclamă sugera desfăşurarea unui palpitant meci de box. Împins de la spate şi înghiontit, aşa, la limita bunei cuviinţe, am pătruns în holul spaţios, căutînd din ochi o casă de bilete. Dar nimeni nu cumpăra bilete. La uşa ce dădea în sală cineva împărţea programe şi asta era totul. N-am putut să refuz oferta, însă n-am mai apucat să citesc nimic. Semiîntunericul dinăuntru m-a ajutat doar să-mi găsesc un loc. Eram destul de aproape de ring şi meciul se desfăşura deja în aclamaţiile publicului.

Un puternic fascicul de lumină monocromatică roşie izbea suprafaţa arenei, împrăştiind generos raze în toate direcţiile. Tropăitul neîncetat al celor ce intrau părea să nu deranjeze pe cei doi combatanţi. Nu-mi dădeam seama de dimensiunile incintei, dar după numărul imens de persoane ce se răspîndea atît în jurul ringului, cît şi la etajele superioare — de unde auzeam de asemenea rumoare — bănuiam nişte dimensiuni colosale, greu de imaginat.

Deodată, privind lupta, mi s-a părut foarte ciudat un fapt, pe care cu nevinovatele mele cunoştinţe despre box, l-am identificat curînd : în arenă nu era nici un arbitru. Cu toate că încleştarea decurgea fără evenimente deosebite, absenţa unui supraveghetor al regulamentului era cel puţin bizară. Celor din jur însă totul li se părea normal, încît a cere o lămurire m-ar fi aruncat în braţele ridicolului.

Frenezia publicului m-a cuprins şi pe mine. Scurte aplauze, îndemnuri însoţite de gesturi bruşte ; strigătele indescifrabile deveniseră atît de contagioase, încît am uitat să-mi scot paltonul. Lac de sudoare, urmăream atent tehnica boxerilor. Cu bustul gol şi fără apărători la cap, aceştia îşi etalau mîndreţea de muşchi lucioşi ce zburdau frenetic sub epidermă. Gesturile lor erau foarte calculate, nici o mişcare în plus. Ripostele veneau cu multă siguranţă pentru că atacurile erau precedate de un studiu foarte minuţios al adversarului. Posedînd probabil şi o pregătire psihică apreciabilă, feţele lor nu trădau în nici un moment durere sau oboseală. Impasibili, dansau graţios unul în jurul celuilalt, iniţiativa fiind preluată alternativ. Uneori atacul se prelungea, iar cel biciuit de pumnii nemiloşi se retrăgea, apărîndu-se în corzi. După cîteva lovituri critice, atacatorul se relaxa, dîndu-i prilej celui în defensivă să ajungă iar în mijlocul ringului. Nimeni nu părea mirat de această atitudine. Cel cu echipamentul verde, care dovedea o incisivitate mai mare, cîştigase o bună parte din public, aşa că mi-am îndreptat preferinţele spre cel cu şortul violet. În răstimpuri, acesta prelua la rîndul lui iniţiativa, făcînd astfel imposibilă o departajare concludentă a cîştigătorului.

Furat de lupta pasionantă, nu realizam de cîtă vreme „verdele" şi „violetul" boxau cu aceeaşi prospeţime. Nici unul din ei nu simţea nevoia unei pauze. Şi acest lucru ar fi trebuit să-mi stîrnească mirarea, dar iarăşi am ezitat să pun vreo întrebare celor din jur. Ar fi fost totuşi greu să apelez la logică într-o mare de oameni cu privirile înfocate, nedeslipite de evenimentele din arenă. Poate că există o convenţie între pugilişti pe care nu o cunoşteam. Uşor jenat mi-am privit cadranul fosforescent al ceasului. Era opt şi jumătate. Pe margini şi printre rînduri, spectatori continuau să intre, iar unii începuseră să părăsească sala. Era un du-te-vino permanent. Curiozitatea de a cunoaşte verdictul mă făcu însă să mai mai stau. Dacă ar fi ştiut Hana unde-mi pierd timpul ?

Încleştarea nu contenea. Bufniturile loviturilor erau foarte clare, ceea ce mă făcea să cred că forţa braţelor celor doi nu cedase deloc. „Violetul" ştia să se ferească cu multă dibăcie, dar „verdele" îi învăţase mişcările amăgitoare şi pumnii lui nimereau precis şi eficace. În fracţiunea de secundă cînd îşi neglija apărarea primea o replică ce-l făcea să bată în retragere. Asistam la o luptă tactică în care inteligenţa boxerilor juca un rol important. Ambii fiind la fel de voinici şi de bine pregătiţi, spectacolul de mare clasă era cu atît mai gustat de public cu cît nu exista vreun favorit. La un moment dat, „verdele" îngenuchie la o lovitură fulgerătoare a „violetului" şi toţi s-au ridicat de pe locurile lor cu respiraţia tăiată. Unii ovaţionau, alţii tăceau încordaţi. Spre surprinderea tuturor, cel dezechilibrat îşi reveni cu o uşurinţă incredibilă, încît celălalt nu-şi putu valorifica avantajul. Dimpotrivă, asupra lui se abătu o ploaie de directe la figură şi la stomac care-l obligă la o retragere rapidă. Spectatorii se aşezară pe rînd în scaune, dezamăgiţi, dar neavînd timp de prea multe comentarii. Pe ring, duelul dezvăluia fără încetare noi şi noi situaţii palpitante.

PAUL IOAN

(Va urma)

S-a întîmplat... mîine

Thut Gerhard afirma că, după ce „umbra" l-a „verificat" pe sergentul căzut, s-a îndreptat şi a făcut doi-trei „paşi" greoi în lateral, „ca un cosmonaut pe Lună", după care a dispărut. Iar Katona Andrei afirma : „Nu semăna nici a om, nici a animal. Am văzut umbra dispărînd, ca un om care merge în apă, aplecîndu-se mult într-o parte şi în alta, dar nu ca un urs sau alt animal, că am văzut urşi destui. Parcă plutea, cînd pe un picior, cînd pe celălalt". Ei (Katona şi Thut) i-au văzut pe Sibu şi Stan alergînd spre cabană şi strigînd înspăimîntaţi : „Săriţi, a murit sergentul !". Strigătele acestea au fost auzite chiar şi de către Dörr care se afla în interiorul cabanei.

Ajunşi lîngă baracă şi dîndu-şi seama că „umbra" a dispărut, Stan şi Sibu s-au reîntors pe colină, l-au apucat pe sergent de braţe şi au început să-l tîrască la vale spre dormitorul lor. De la jumătatea distanţei le-au venit în ajutor Katona şi Thut. Astfel, toţi patru au reuşit să-l ducă pe sergent în dormitor şi l-au aşezat pe un scaun. Deşi acesta avea picioarele ţepene, de la briu în sus era moale, şira spinării se arcuia cu uşurinţă, umerii şi capul erau căzuţi înainte. Avea ochii deschişi şi privirea fixă. Au încercat cu toţii să-l readucă la viaţă. În tot acest timp, sergentul nu a dat drumul băţului din mînă, degetele fiindu-i atît de încleştate, încît nu i le-au putut desface. Deşi era numai în chilot şi bluză, nu avea nici o rană vizibilă, dar celorlalţi militari li s-a părut că pielea picioarelor, a mîinilor şi feţei (deci a suprafeţelor expuse) era mai roşie la culoare. Dar aceasta ar fi putut fi efectul firesc al temperaturii destul de scăzute pentru acea altitudine (peste 2 000 m) şi acea perioadă a anului (sfîrşit de septembrie). Oricum, se pare că în urma acestei „aventuri", sergentul nu a avut de suferit nici un fel de traumă fizică sau psihică cu efect imediat.

Eforturile de reanimare au durat aproximativ 10 minute. La vreo patru minute după ce sergentul a fost adus în cabană şi aşezat pe scaun, Turcitu D. s-a dus la uşă, a deschis-o puţin şi a privit afară, înspre colina pe care se afla cisterna cu motorină. El a observat chiar lîngă locul unde fusese văzut ultima oară „umbra", la nivelul solului, o „coroniţă de lumini" cu un diametru de circa o jumătate de metru. Deşi erau mai multe luminiţe, patru dintre ele păreau a fi mai mari, cam de mărimea unui ou şi dădeau impresia că „dansau în cerc", sau că „săreau dintr-o parte într-alta", după cum afirmă cei care au văzut-o. Această „coroniţă de lumini" a fost observată şi de alţi patru militari aflaţi în cameră : Stan, Sibu, Thut şi Katona. Ei nu au observat cum a dispărut „coroniţa" ; pur şi simplu a dispărut !

Deci, după circa 10 minute, sergentul Radu Ion a început să-şi revină. Şi-a descleştat mîna, băţul a căzut pe podea şi a murmurat : „Lăsaţi-mă, lăsaţi-mă... nu am nimica..." Cînd a fost din nou perfect lucid şi-a dat seama că nu-şi amintea nimic din cele petrecute cu el. Îşi reamintea clipa cînd a ridicat mîna să lovească cu băţul şi... atît ! În continuare nu mai ştia ce se petrecuse cu el.

Se pare că a existat atunci un moment în care s-a iscat o oarecare panică. Grupul acela de militari, de tineri, bărbaţi, au mărturisit fără reţineri că le-a fost frică. Ei s-au strîns cu toţii în dormitorul de sub scară, au baricadat uşa cu paturile lor metalice şi au început să comenteze evenimentul în fel şi chip. Nu au mai putut dormi ; în noaptea aceea nu mai putea fi vorba de odihnă.

După ce s-a mai scurs un interval de timp, apreciat între o oră şi o oră şi jumătate, tot grupul baricadat în dormitor a auzit clar cum „cineva" zgîrîie obloanele pe dinafară (acestea fuseseră din nou închise). Zgîrieturile s-au auzit în repetate rînduri. Atît Sibu cît şi Dörr declară că au auzit o voce groasă şi joasă care, în două rînduri, a pronunţat parcă cuvintele „SERGEND... SERGEND...". Ei s-au întrebat unul pe altul : „Ai auzit ?!" şi şi-au confirmat aceasta. Dar numai ei doi au auzit vocea aceea ce părea ireală ; ceilalţi nu au auzit nimic... Sibu afirma de zor că a văzut urşi de nenumărate ori, dar „asta" nu semăna nici pe departe cu un urs.

Au făcut cu toţii, deci, o noapte albă...

A doua zi dimineaţă, cum au dat zorile, au ieşit afară şi au observat că obloanele, care fuseseră vopsite proaspăt cu numai 2—3 zile înainte, prezentau mai multe zgîrieturi. Acestea parcă ar fi fost făcute de o mînă uriaşă cu unghii foarte ascuţite : patru linii drepte în diagonală, intersectate aproape perpendicular de o a cincea. Pe obloane se aflau trei astfel de urme distincte. Interesant era însă că scîndura oblonului nu fusese atinsă, nu era zgîriată, singură vopseaua prezentînd urmele acelea. După verificarea obloane lor, soldaţii au mers şi în locul unde căzuse sergentul. Trebuie precizat că, deşi în jurul cisternei zăpada era bătătorită, în ziua cu pricina ea nu fusese atinsă. Se cunoştea clar, ceva mai încolo, urma unde sergentul zăcuse întins pe spate în zăpadă, dar nici un fel de altă urmă nu era vizibilă în acel loc : nici ale „umbrei" şi nici ale „coroniţei de lumini" observate în noaptea de coşmar ce abia se încheiase.

Prof. CĂLIN N. TURCU

(va urma)

OZN-uri ÎN ROMÂNIA (XVIII)

Dialogurile Laurei

■ Nici nu-ți închipui, draga mea **Ramona (Reghin)**, cîtă emoție, cîtă duioșie m-au încercat cînd ți-am citit scrisoarea... Mi-ai chemat în memorie, prin gîndurile tale fremătînd de prospețime și frumusețe, de gingășie, puritate și realism, acele trăiri și peripeții... sufletești pe care **sigur** orice fată sau băiat, peste ani, și le va reaminti mereu cu încîntare, cu un zîmbet ușor nostalgic, înflorit discret în clipe de reverie solitară... Fiindcă oare cine s-ar dovedi în stare să uite sau să se dezică de prima sa „mare iubire adevărată" pe care a trăit-o la minunata vîrstă a minunățiilor — la 17 ani ? ! Candoarea gingașă a acestei iubiri care a mijit acuma în sufletul tău este cea mai frumoasă mărturie a adevărului nostru atît de omenesc, cel potrivit căruia adolescența este ultima noastră „antecameră" în care ni se mai îngăduie să repetăm — fără riscul de a fi pedepsiți, **dacă** ne vom dovedi suficient de raționali — partiturile grave ale maturității. Îți mulțumesc pentru că mi-ai reamintit chinurile și extazele pricinuite de simpla „lui" (sau a „ei") privire care, într-un subtil joc atît de grăitor al ezitărilor... promițătoare, al răsfrîngerilor piezișe și al „nepăsărilor" savant căutate, ne ademenește și ne alungă, deopotrivă, ne înflăcărează ori ne strivesc în deznădejde și dramatice incertitudini... Aceasta e prima vocabulă a alfabetului iubirii, evasiinfinit, și iată că ți-a venit și ție rîndul (vremea) să-i înveți tainele. Atîta doar că mai ai încă multe alte semne, silabe, cuvinte de învățat. Și fiindcă mi-ai dovedit cu atîta căldură că ai încredere în mine, am să-ți răspund la fel de sincer — asumîndu-ne amîndoua riscurile sincerității... publice, în straiul ei publicistic — că, la vîrsta pe care o ai, e dificil, dacă nu chiar imposibil, să știm cît adevăr și cîtă imaginație (închipuire, chiar dacă sîntem convinse de.. .contrariu) există în trăirile noastre sufletești. Lipsa noastră de experiență, labilitatea noastră sufletească, iluziile și convingerile rodite din visări, așteptări și lecturi, ne pot determina să luăm drept realitate palpabilă ceea ce, de fapt, reprezintă proiecția imaginară a dorințelor noastre, fără a avea la îndemînă acele dovezi concrete sau mijloace de verificare de natură să ne încredințeze că sîntem pe drumul cel bun. Dacă ești și vei rămîne și pe mai departe convinsă că sentimentele tale pe care le nutrești față de „el" sînt și vor fi la fel de puternice, nu-ți rămîne decît să îndrăznești — chiar dacă inițiativa îți va aparține — o „explicație". Apoi, cu multă prudență, tact și seriozitate, **verifică** dacă merită — sau nu — să mergi mai departe. Și gîndește-te bine, **cît** de departe... Nu de alta, dar fericirea în dragoste este egalată doar de nefericire, iar aici nu încap nici grade de comparație, nici unități de măsură sau sfaturi. Fiindcă, e bine să nu uiți, iubirea e un risc pe cont propriu. **Al tău** și al nimănui altcuiva, ca pe urmă dacă dai greș să poți învinui pe acest altcineva... Și chiar dacă răspunsul „lui" va fi negativ (indiferență, „alta" la mijloc ș.a.m.d.) sau te vei lămuri — posibil — că totul e doar un simplu joc, gîndește-te că alfabetul iubirii este cu început dar fără de sfîrșit ; și că mai devreme sau mai tîrziu vei găsi omul potrivit alături de care să trăiești tot ce înseamnă iubire, tandrețe, sinceritate, devotament, bucurii, tristeți, dăruire, prietenie, solidaritate, **omenie**, omul alături de care, umăr lîngă umăr, vei atinge vîrsta înțelepciunii de a gîndi împreună că viața merită a fi trăită, că e frumoasă, chiar dacă-i nedrept de scurtă și... uneori vălurită de hîrtoape ! În orice caz, dincolo de toate acestea, părerea mea e că trebuie să te concentrezi cu toate forțele — chiar dacă asta va însemna „sacrificii" — pentru reușita la admitere ! Îți doresc din tot sufletul succes, îți țin pumnii ! Fiindcă **acuma ăsta e lucrul de căpetenie pentru tine !** Și dacă crezi că te pot ajuta în acest sens, scrie-mi ! În rest — vremea lui Făt-Frumos abia a început ! Ține-mă la curent cu „ce" și „cum" ! Succes !

LAURA

Mărțișor de prins în gînd

prin Calea Lactee
un tramvai-orhidee
plimb-o femeie
din idee-n idee ;
are sînii de saltal
pulpe de voal
ochi amiral
timbru fiscal ;
are șolduri de ceară
Nordu-ntr-o nară
pe mine-ntr-o gheară
pe voi într-o doară :
împrăștie stele
presară bezele
urzicind din ele
secunde rebele ;
cu glezne de cretă
pedalează discretă
un zvon de cometă
....
nu-i decît o femeie
furișată-n idee !

SPORT UNIVERS

Tricouri scumpe

Aflăm de-abia acum că unele tricouri de fotbal pot fi și foarte scumpe, mai exact în valoare de 7 700 dolari (!) De fapt aceasta este amenda pe care F.I.F.A. a aplicat-o Federației uruguayene de fotbal pentru simplu motiv de a nu fi respectat „regulamentul în vigoare asupra publicității în timpul Cupei Mondiale din Italia". Conform acestor reguli inscrierile publicitare trebuiau să fie ale unei singure mărci un logo de 5 cm maximum și pe o singură parte a tricoului. Or, „cocoșii" au arborat în Italia numele comanditarului pe ambele părți ale tricourilor. Ceea ce a fost prea mult.

HVAT BAGIR

Nu facem un test, vă spunem de la început. Ceea ce pare de neînțeles în titlu, în limba feringiană înseamnă ceva simplu : „Ce nu merge ?" Acesta este de fapt și titlul primului album muzical scos de Joannes Jakobsen. O să vă întrebați cine

mai e și acesta ? Joannes este asistent într-un cabinet dentar la Torshavn, interpret și compozitor de talent și aproape întîmplător, căpitanul național de fotbal al Insulelor Feroe, cea care a învins Austria în preliminariile lui EURO '92, anul trecut. În numărul viitor vă prezint date în plus despre această echipă-surpriză, fără vedete, dar serioasă.

Pele junior

Fiul lui Pele, **Edson Arantes do Nascimento Filho** în vîrstă de 20 de ani, supranumit „Edinho" va fi pus la treabă în cadrul clubului F.C. Santos (club în care tatăl lui a evoluat cea mai mare parte a carierei sale) numai că nu pe un post de atacant, ci de... portar. Pele însuși l-a prezentat antrenorului lui Santos, Pepe, explicîndu-i acestuia că „Edinho este un foarte bun portar, dotat cu remarcabile calități fizice și tehnice, chiar dacă este puțin cam timid". Să mai spunem că Pele junior trăiește din 1974 la New York, adică din momentul în care celebrul său tată a semnat contractul cu clubul de fotbal Cosmos.

GEORGE CUȘNARENCU

GUINNESS BOOK

Războaie ,atentate teroriste, tragedii personale sau colective etc., etc... Iată tot atîtea motive exogene de insomnii, de veghe prelungită pînă la epuizare. Există, bineînțeles, și motive endogene, aparținînd de metabolismul dereglat al bolnavilor de nesomn. Mulți se laudă cu nopțile lor albe, cu performanța de a fi proaspeți în aceeași măsură ca și cei care își respectă ritmul circadian. Apropo de acest mult discutat ritm circadian : statisticile susțin că la majoritatea populației globului maxima se situează între ora 20 și 21, iar minima în jurul orei 4 (pe fusul orar respectiv).

În acest context al rezistenței la nesomn, este greu de crezut că recordul de durată aparține unei femei. Și totuși, domnișoara Maureen Weston din Peterborough (Anglia), nu a dormit timp de 449 ore, adică 18 zile și 17 ore. Fantastic, precum tot ce ne pune la dispoziție Guinness ! Numai încercînd să-mi imaginez tăria acestei persoane de excepție și mi se închid pleoapele. Dar dacă vom înfățișa circumstanțele stabilirii acestui inuman record, vom înțelege mai bine condițiile favorabile de realizare a lui. Domnișoara Weston a prezidat în cele 449 ore un concurs maraton de rock, asemănător, dacă vreți, celui văzut cîndva în filmul „Și caii se împușcă, nu-i așa ?" Evenimentul s-a petrecut între 14 aprilie și 2 mai 1977 și de atunci nu s-a mai înregistrat vreo depășire. S-a consemnat însă faptul că, spre sfîrșitul maratonului, domnișoara Weston a început să aibă unele halucinații. În general însă, ea ulterior nu a suferit în nici un fel de pe urma chinului la care s-a supus singură. O contra-candidată la recordul nesomnului a fost Ananda Upali, din Sri Lanka, care s-a sustras voluntar somnului timp de 353 de ore și 10 minute (aproape 15 zile, de la 20 august la 4 septembrie 1979).

Între nesomn, a visa cu ochii deschiși și a visa normal sînt diferențe calitative și cantitative greu de apreciat. Și totuși, la polul opus exemplelor de mai sus se află tentativele de a înregistra în mod științific cele mai lungi vise pe care oamenii le pot avea în mod natural — deci fără a fi provocate artificial, pe cale medicamentoasă, în vederea cercetărilor. Știm din proprie experiență că visele frumoase (unele din ele color) dorim să le prelungim, dar nu cunoaștem prea bine „mecanismul" prin care s-o facem. Iată însă că Bill Carskadon, oferindu-se voluntar specialiștilor de la Departamentul Psihologie al Universității din Illinois, a visat neîntrerupt timp de 2 ore și 23 de minute (la 15 februarie 1967). El a stabilit astfel recordul în materie, fiind la ora actuală visătorul numărul 1 al planetei.

În imagine îl vedem pe băiețelul Vegard Slettmoen, de cinci ani, din Norvegia. El este fantasticul supraviețuitor al unei perioade de 40 de minute, timp în care a zăcut sub sloiurile unui rîu. Dîndu-se pe gheață, acesta a cedat și pustiul, descoperit atît de tîrziu, a fost readus la viață de medicii din localitatea Akerhaus.

P. I.

HOROSCOP

fără frontiere

EUROPA : PEȘTII (19.02—20.03) au în acest an ziua norocoasă joia, cifra hotărîtă de astrologii francezi a fi purtătoare de mari șanse este 2. Piatra mistică ce-i poate ocroti destinul este coralul, iar parfumul cel mai adecvat stărilor lui sufletești este jasminul. Culoarea dominantă, cu toată încărcătura ei simbolică, este bleu. Ca parte a corpului, cele mai afectate în acest an, sînt picioarele. Din multe puncte de vedere, acest an nu va aduce Peștilor progrese sau satisfacții deosebite.

INDIA : perioada 2.03—10.03 este admisă în horoscopul indian ca fiind zodia CORABIEI. Nativii acestei zodii sînt oameni foarte fermi și au întotdeauna o mare influență asupra partenerilor de sex opus. Pe lîngă tendințele lor dominatoare, se mai apreciază că niciodată nu se poate ști cu precizie pe care țărm va poposi Corăbierul. Furtunile nu-i sperie niciodată, căci — se spune — ei le presimt la timp și știu să găsească adăpostul potrivit. Corăbierii sînt destul de puțin fideli unei singure iubite.

CHINA : Anul CAPREI este deosebit de propice maternității. Mamele care nasc în această perioadă vor purta noroc odraslelor lor, iar acestea le vor întoarce norocul, asigurîndu-le o bătrînețe liniștită și îndestulată. Este preferabil ca în anul Caprei să se nască primul copil, cel care va deveni un fel de al treilea părinte pentru copiii ce vor mai urma.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

Roboți pentru identificarea genei miopatiei

Aparatele prezentate în imagine au rolul de a accelera de 10 ori procesul de identificare a maladiilor ereditare la om. Ele sînt amplasate în Centrul de studii asupra polimorfismului uman din Franța. Daniel Cohen, directorul Centrului, afirmă că dacă în mod obișnuit pentru localizarea și identificarea genei unei maladii ereditare (cum ar fi mucoviscidoza sau miopatia) e nevoie de șapte ani, cu ajutorul acestor aparate — denumite Généthon — timpul se reduce la numai șapte luni. Această serie de roboți este capabilă să realizeze operații de genetică biomoleculară, bazate pe extracția de ADN din cîteva picături de sînge prelevate de la pacient și supuse analizei. Lanțul format din 20 de aparate efectuează o activitate egală cu cea prestată de 150 persoane. Sarcina acestor roboți în viitor este deosebit de vastă. Pînă în prezent se cunosc peste 3 000 maladii ereditare, dar nu a fost identificată decît gena responsabilă de apariția a cel mult 30 dintre ele. Or, maladiile ereditare ating un copil dintr-o sută și, pe plan global, conduc la o mortalitate infantilă de 30%. Se poate spune că maladiile ereditare ating și o mare categorie de adulți, dacă ne referim la persoanele cu predispoziție ereditară pentru cancer, diabet, hipertensiune arterială, boli psihiatrice de tipul schizofreniei sau a psihozei maniaco-depresive. Abia lansată, operațiunea Généthon a trecut de faza probelor; în mai puțin de două luni, cercetătorii vor trece la identificarea genei miopatiei care atacă de obicei musculatura coapselor și a umerilor și care duce la moarte.

Terapie străveche

SFERE DE MASAJ PENTRU RELAXAREA MÎINILOR

Sferele de masaj pentru relaxarea mîinilor erau răspîndite încă din vechime în țările Extremului Orient, Asia Centrală și Orientul Mijlociu, ca și în vechea Eladă. Cunoscuți învățați din acele vremuri — Avicenna, Hypocrat etc. — recomandau exercițiile cu sfere tuturor celor care făceau munci manuale de migală, pictori, muzicieni, gravori, sculptori, caligrafi, țesători de covoare etc. Ce sînt însă sferele de masaj? Acestea sînt niște aparate miniaturale de gimnastică ce măresc mobilitatea încheieturilor și reduc senzațiile dureroase. Fiecare sferă este alcătuită din două emisfere de cupru, unite între ele, în interiorul cărora se află patru mici bile de oțel, care, prin vibrațiile produse, acționează favorabil asupra terminațiilor nervoase la nivelul degetelor. Rolul sferelor de cupru nu se limitează însă doar la aceasta. Prin realizarea unui masaj al mîinii, este realizat afluxul de sînge și spre alte organe ale corpului, dat fiind că terminațiile nervoase de la vîrfurile degetelor sînt nemijlocit legate de creier și de restul corpului. În acest fel, cele două mici sfere pun la lucru întregul organism, intensifică activitatea psihică și vasculară și asigură stabilitatea emoțională, ca și sănătatea fizică. Cu un efect oarecum asemănător, chinezii au obiceiul de a frămînta în mînă cîteva nuci.

Dr. AUREL ROSIN

Leacul? Lumea plantelor

Psoriazis și vitiligo, sînt două boli de piele care-i năpăstuiesc pe mulți semeni ai noștri. Psoriazis își trage numele de la cuvîntul grecesc „psoră" adică „rîia", dar nu are nimic comun cu rîia propriu zisă sau scabia, care este provocată de un atropod (Sarcoptes scabiei). Boală parazitară, rîia se vindecă ușor. Psoriazis este o boală gravă.

Psoriazis se caracterizează printr-o erupție, la început sub formă de puncte apoi de placarde roșii bine delimitate, acoperite cu scuame albe — sidefii, uscate, localizate mai ales la coaste, genunchi, pielea capului și regiunea sacrală (partea de jos a coloanei vertebrale). Boala este cronică iar cauza ei nu se cunoaște. Pentru ameliorarea acestei boli recomandăm următorul tratament:

Se face un unguent din 50 g. de plantă uscată de roștopască sau nigelariță (Chelidonium majus L.) mărunțită pînă la stadiul de pulbere, 20 g lanolină, 20 g vaselină și 10—15 picături dintr-o soluție de acid fenic sau fenol ordinar, de concentrație 25 la sută, care are un rol de conservant. Se spală rana cu un decoct format din roștopască și trei — frați — pătați (Viola tricolor L.), cîte o lingură din fiecare plantă uscată mărunțită la 1 litru de apă. Se fierbe 10 minute, apoi se strecoară. Vara, cînd dispunem de plante proaspete, cantitățile se vor dubla. Cu acest decoct, se spală rana bine cu un tifon steril, se usucă, apoi rana se unge cu unguentul preparat, se lasă pansamentul 2—3 zile, după care se repetă operația pînă la vindecarea bolii. În timpul tratamentului bolnavul va păstra un regim alimentar.

Nu va consuma mîncăruri sărate, piperate, conserve, băuturi alcoolice. Dacă boala a apărut și pe cap, se recomandă să radem părul de pe cap, în vederea unui tratament în condiții optime.

Vitiligo — este o leucodermatită, caracterizată prin apariția de zone depigmentate, de culoare albă, delimitate de o areolă brună, pe tegumentele regiunii genitale, a mîinilor, a gîtului, a feței etc., uneori pe o mare parte a suprafeței corpului. Vitiligo este deci o discromatoză, a cărei cauză rămîne încă necunoscută.

Pentru ameliorarea acestei boli recomandăm administrarea zilnic, cu 1/2 oră înaintea prînzului, a două linguri de suc de țelină crudă.

Tratamentul este de durată, uneori trece de șase luni. Așadar, după cum vedeți natura ne pune la dispoziție fiecăruia un leac pentru boala de care suferim. Nu sînt filozof, sînt un om modest, consider natura ca o „mare problemă" iar tot ce este legat de natură are soluția în natură.

Să dau un exemplu mai concret. Să luăm o problemă de matematică, fizică sau chimie. Soluția unei astfel de probleme se găsește în textul problemei. Cînd cineva propune o problemă, în mod indirect dă și soluția acestei probleme care se găsește în textul problemei propuse. Cei care au propus și propun astfel de probleme, cunosc prea bine acest lucru. Așa stau lucrurile și cu natura noastră. Știm prea puțin despre ea. Sînt convins că pentru toate bolile care bîntuie există leacuri în lumea plantelor și a animalelor.

Prof. IOAN MINTEANSCHI

VĂ ESTE TEAMĂ DE ȘERPI, PĂIANJENI, SAU CÎINI?

Psihologi de la Universitățile din Marburg și Münster desfășoară cercetări privind cauzele **zoofobiei** — teama de animale — care poate uneori îmbrăca formele unei adevărate nevroze. Indivizi care manifestă o teamă maladivă față de anumite animale sînt cuprinși de panică, inima li se zbate puternic în piept și nu se gîndesc decît cum să fugă din fața acestora. Animalul este pentru ei de-a dreptul înspăimîntător și nu-și pot stăpîni frica nici dacă își dau seama că de fapt ea nu are nici un temei. Există desigur și o aversiune instinctivă a unor oameni față de anumite animale, fără ca aceasta să poată fi considerată ca o fobie.

Majoritatea celor care suferă de zoofobii, se tem de păianjeni, șerpi și cîini. Indivizii cu o teamă nejustificată față de șoareci și șobolani sînt mai puțini. Există oameni însă care părăsesc în grabă o cameră în care au văzut un păianjen și evită locurile în care riscă să-l întîlnească — peșterile, de exemplu. Indivizilor care se tem de șerpi, le repugnă să mănînce spaghete, se tem de rime; sau fac un mare ocol atunci cînd văd o farmacie, pentru a evita emblema acesteia — șarpele lui Esculap. Cei care au o teamă maladivă față de cîini caută să-i evite sau pur și simplu nu îndrăznesc să iasă în stradă. Se pare chiar că unele persoane ajung să se mute pentru că în cartierul lor se află prea mulți cîini.

O echipă condusă de Prof. Jürgen Markgraaf, de la secția de psihologie a Universității Phillips din Marburg, studiază în cadrul unui proiect de cercetare, originea psihică și psihologia acestor spaime nejustificate. O colaboratoare a Prof. Markgraaf, Sylvia Schneider, subliniază că în rîndul pacienților se întîlnesc tot mai des cazuri de zoofobie benignă.

Multe zoofobii se pot supune astăzi unui tratament psihologic, dar rămîn încă multe probleme deschise. Dr. Schneider reunește în grupuri mici copii și părinți pentru a vedea dacă și cum zoofobiile părinților se transmit copiilor. Există într-adevăr constatarea că acest gen de fobii se manifestă adesea în familii unde se semnalaseră deja asemenea cazuri, dar acest lucru nu este întotdeauna o regulă. De aici interesul cercetătorilor pentru predispozițiile familiale. Sînt interogați copiii, arătîndu-li-se filme video cu animale de care le este frică pentru a fi în măsură să fie ajutați să-și învingă teama pe baza unui tratament psihologic adecvat.

Și cînd ne gîndim că pentru unele popoare, animale chiar mai înfricoșătoare decît acestea, nici nu sînt măcar luate în seamă, pe lîngă cumplitul animal care poate crește înlăuntrul omului, devenind, poate, singurul și adevăratul său dușman!...

MIHAELA DOROBANȚU

O sclavie condamnată de tineri:

PROSTITUŢIA

Existențe interzise de legislația noastră, prostituatele fac parte din peisajul social actual românesc. Ele există. O demonstrează dosarele Poliției. Ele există. Ne frapează prin stridențe de tot felul. Unele și prin frumusețe. Ne frapează, dar ne și întristează. Pe cele din „vîrful piramidei", pe cele mai scumpe vreau să spun, le-am văzut și eu, și dumneavoastră la Hotel „București" sau „Intercontinental". Mai nou, se spune că unii „privatizați" comercializează și acest... produs. Unele au acordat interviuri „în exclusivitate" Televiziunii sau Radio-ului. Le-am auzit vorbind cu dezinvoltură despre secretele meseriei lor. Meserie contestată, deocamdată, la noi. Mai mult, deplasările lor „profesionale" în Franța, Iugoslavia, Italia și mai ales în Turcia nu au trecut neobservate. Colegele de breaslă de acolo s-au simțit frustrate... Oricum, rîndurile de față nu își propun să elucideze statutul social al acestor existențe umane. Ceea ce dorim să subliniem este faptul că specialiștii răspunzînd la întrebări de tipul „cine riscă să se molipsească de SIDA" au precizat că sînt expuse riscurilor infectării mai ales „persoanele care suferă de boli venerice, cele cu numeroși parteneri sexuali, prostituatele care primesc mulți clienți zilnic"...

Departe de noi gîndul de a reduce complexitatea fenomenului respectiv la o singură coordonată. Dar în condițiile în care nu putem oferi soluții esențiale, cel puțin acest aspect, realizabil, ce vizează protecția medicală să nu fie ignorat.

Cum este privit fenomenul respectiv în alte țări ? Recent în Franța au fost publicate rezultatele celei mai mari anchete sociologice cu acest subiect făcută în rîndul tinerilor. O primă remarcă : cei 36 000 de tineri în vîrstă cuprinsă între 17 și 25 de ani (care au constituit eșantionul intervievat) s-au dovedit a fi mai severi decît adulții în respingerea prostituției. Ancheta relevă și faptul că 95 la sută dintre tineri au descoperit prostituția înainte de vîrsta de 15 ani, iar la 16 la sută chiar înainte de 10 ani, în special prin intermediul televiziunii. Pentru trei din cinci dintre ei aceasta este un fenomen care ar trebui să dispară, în vreme ce pentru adulți prostituția este adesea „un rău necesar". Jumătate dintre tineri înțeleg acest adevăr social ca o exploatare în scop comercial a persoanei umane. Mai mult, 42 la sută dintre ei gîndesc că nu trebuie să existe „case de toleranță". „Esențial, gîndește Colette Villey, secretară generală a mișcării declanșate în Franța, prostituția își are rădăcinile în concepția care există despre iubire, corp, sexualitate, personalitate umană, relația bărbat-femeie. Dar se știe, prostituția este un sistem, o exploatare comercială a corpului, organizată la nivel național dar și internațional. Lumea prostituției ia o nouă înfățișare. Asistăm la dezvoltarea prostituției bărbaților și adolescenților".

Cauzele reale ale prostituției, azi ca și ieri, au la origine carențe afective. Cauzele economice și sociale nu pot fi negate, dar nu sînt prioritare. O persoană poate, după o suferință afectivă să „cadă" în prostituție, la fel cum altele aleg alcoolul sau drogul. „Pentru a înțelege prostituția, spune în continuare Colette Villey, trebuie să cunoști date din viața persoanei respective, mediul său, să știi ce lipsuri și eșecuri i-au marcat viața. Nimeni nu se naște nici prostituată, nici proxenet. Și nu sînt de condamnat dacă sînt în această situație. Faptele probează că abandonarea prostituției este posibilă, chiar dacă este dificilă".

O lume fără prostituție este realizabilă. Trebuie să credem în acest lucru, chiar dacă pare un mesaj profetic. Și cum această lume se construiește cu tineri care resping acest gen de sclavie a secolului XX, putem fi optimiști.

Dr. MIHAI ADRINESCU

Minitelevizoare pentru automobile

Firma japoneză „Sharp" a construit un nou tip de televizor deosebit de compact destinat autovehiculelor. El posedă dimensiuni de gabarit foarte reduse (17 X 15 cm) fiind dotat cu un ecran cu cristale lichide cu diagonala de 14,2 cm

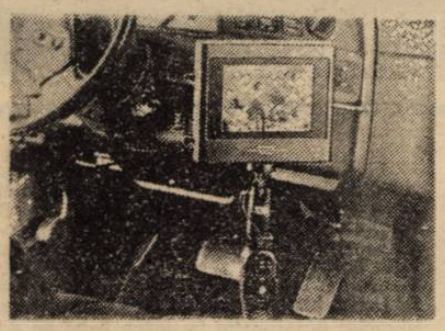

și avînd o greutate de numai 700 grame. În afară de recepționarea emisiunilor televizate noul aparat poate avea și funcționarea de monitor, permițînd controlul imaginilor în culori în timpul înregistrării lor de către un magnetoscop cu care se conectează. Merită a fi evidențiată rezistența deosebită a minitelevizorului auto la temperaturi înalte (pînă la 80° Celsius) întîlnite deseori în saloanele automobilelor atunci cînd acestea staționează sub razele toride ale soarelui. Noul aparat este dotat cu un difuzor, telecomandă și un căutător automat de canale. Ecranul are 168 480 celule și un filtru care asigură o imagine de înaltă calitate.

Mașină de etichetat

Pentru operația de etichetare atît de răspîndită și necesară în cele mai diverse domenii, firma americană „Kroy" s-a specializat în producția unor mașini de scris etichete. Noua sa realizare — „Dura Type 240" — are mărimea unui calculator de birou (20,4 X 24,2 X 7,3 cm) se alimentează de la baterii sau de la

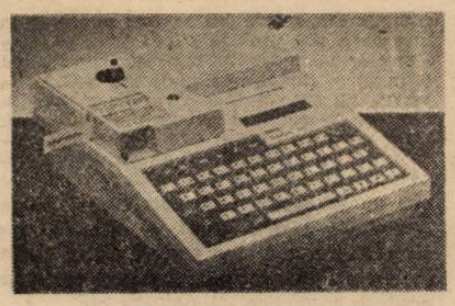

rețea. Această mașină și-a cucerit locul atît în birouri cît și în magazine sau în depozite. Din punct de vedere tehnic ea este dotată cu o claviatură și un ecran liniar cu cristale lichide de 16 caractere ce permite recitirea textului, înainte de imprimare. Textul este imprimat pe o bandă adezivă lată de 12 milimetri, care poate fi tăiată la dimensiunea dorită de către un dispozitiv incorporat în mașină. Prin introducerea unor cartele în partea frontală a mașinii se poate modifica stilul și caracterul literelor și cifrelor. Una din cartele permite scrierea pe verticală a textului pentru etichetarea dosarelor așezate pe rafturi, a casetelor, clasoarelor etc. Un dispozitiv special permite imprimarea repetată a textului de 99 ori.

Dispozitiv de fixare

O firmă franceză a început să producă un sistem simplu și eficace de fixare a încărcăturii și obiectelor din portbagajul autoturismelor. Acest sistem denumit „Stamicoffre" este constituit dintr-o podea demontabilă, confecționată din polipropilenă și prevăzută cu o mulțime de orificii, care se

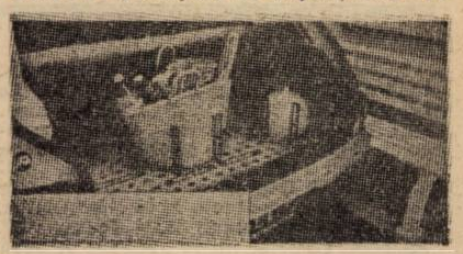

fixează în portbagaj. Montanții care completează sistemul se introduc în orificiile podelei fixînd în mod sigur orice obiect indiferent de forma lor. Singura condiție de eficacitate este dispunerea corespunzătoare a montanților care proptesc obiectele. Suporții care nu sînt necesari la momentul respectiv se

păstrează în niște locașuri practicate în podeaua de plastic a portbagajului. Noul sistem de fixare menține obiectele din portbagaj care nu se mai mișcă și nu mai fac zgomot în timpul deplasării autoturismului.

Premieră mondială

TERAPIA GENICĂ LA ORA CONFIRMĂRII (II)

ORGANISMUL UMAN ESTE CEL CARE RESPINGE

Este vorba, indiscutabil, de un eveniment de referință în medicină. Se impune, totuși, a se urma o a doua etapă a terapiei genice, care a și obținut aprobarea. Dr. Steven Rosenberg, cercetător la NIH, a propus un atare tratament în cazul pacienților ce suferă de melanoma în stadiul avansat, un cancer al pielii mortal ce înregistrează numai în S.UA., anual, circa 28 000 de cazuri. „Noi folosim radiația, chimioterapia și chirurgia — forțe externe — în cazurile canceroase", subliniază Rosenberg. „Terapia genică folosește mecanismul intern al organismului. Încercăm să facem astfel încît organismul uman să respingă boala", a mai adăugat Rosenberg.

În ce constă procedeul lui Rosenberg, care, de fapt, ține seama și de tehnica lui Anderson ? În extragerea celulelor imunitare denumite limfocite de infiltrație în tumoare (TILS) din tumorile pacienților atinși de melanoma. Rosenberg pune celulele TILS într-o soluție de interlukin-2, o substanță naturală, care le întărește apoi, le expune la retroviruși de leucemie manipulați de cobai. Ca și în cazul retrovirușilor folosiți de Anderson, sistemul de alimentare a lui Rosenberg a fost făcut inofensiv prin dotarea sa cu tehnici ADN recombinate cu gena umană. Dar această genă codifică factorul necrozant al tumorii, o componentă ce se produce natural și care atacă celulele canceroase. Virușii alterați se instalează ei înșiși, ca și gena lor, în materialul genetic al celulelor TILS, care sînt injectați ulterior în circuitul sanguin al pacienților afectați de melanoma. Dacă totul va evolua în condițiile stabilite, celulele TILS activate vor locui în interiorul tumorilor, ca niște „proiectile teleghidate", atacînd celulele canceroase și permițîndu-i, concomitent, factorului antitumoral să ajute la distrugerea acestora.

ÎN GENETICĂ ESTE PERICULOS SĂ FII CONSERVATOR

Și alți oameni de știință americani își pregătesc propriile experimente de terapie genică. Unii folosesc retroviruși, iar alții creează purtători sintetici sau experimentează introducerea genelor în celule cu ajutorul unor tehnici chimice, electrice sau chiar mecanice. La Memphis, (S.U.A.) dr. Malcolm Brenner lucrează cu gene „reporter", care nu au valoare terapeutică și care sînt folosite, mai ales ca „markeri", în tentativa de a afla mai multe despre felul în care celulele măduvei osoase se comportă în organism și cum pot fi ele folosite cel mai bine în terapia genelor. Dr. Brenner încearcă să obțină aprobarea de a introduce gene „reporter" în măduva osoasă a copiilor bolnavi de cancer pentru a afla de ce boala reapare după ce a fost ameliorată.

La Ann Arbor, dr. James Wilson, genetician la Universitatea din Michigan, desăvîrșește o tehnică pentru introducerea genelor sănătoase în organele interne și în vasele sanguine cu efecte genetice.. Lucrînd pe iepuri cu hypercolesterolemie, o afecțiune metabolică, dr. Wilson încearcă să transfere gene sănătoaose în hepatocitele defecte, celule aflate în ficat care, atunci cînd funcționează normal, ajută la curățirea colesterolului LDL din sînge Dr. Wilson a reușit, împreună cu doi cercetători de la Universitatea din Connecticut, să dezvolte un complex sintetic proteinic ADN pentru a elimina genele sănătoase. În timp ce o proteină încapsulează o genă, complexul este dirijat într-un receptor al hepatocitelor și absorbit de celulă, care apoi încorporează gena în propriul său ADN.

(Va urma)

întîmplări adevărate

Un handicapat sfidează destinul

Fabrizio Macchi din Varese este un tînăr blond în vîrstă de 20 de ani. Foarte simpatic și iubit de prietenii săi, deși este un handicapat (și-a pierdut piciorul stîng într-un accident stradal), Fabrizio demonstrează o voință excepțională, manifestată printre altele și de un mare vis, un obiectiv pe care dorește să-l atingă cu orice preț : participarea lui la celebrul maraton din New York. După cum se știe, această probă este deosebit de dificilă chiar pentru cei mai buni atleți din lume, fiindcă o întrecere pe distanța de 42,195 kilometri reprezintă un efort maxim de voință și rezistență. Cu un curaj care iese din comun, Fabrizio își propune ca măcar să termine faimoasa cursă. Iată de ce, de luni de zile, se antrenează cu o deosebită dîrzenie pe distanțe tot mai lungi, astfel ca în viitoarea ediție a maratonului de la New York să se poată prezenta la start. Antrenorul său, Stefano Martinoli este încrezător în posibilitățile elevului său, susținînd cu căldură proiectul lui Fabrizio. Un prieten al „atletului", Carlo Testa, i-a construit o proteză specială care

îi va îngădui (experimentul a dat rezultate pozitive) lui Fabrizio să poată alerga în deosebită siguranță. Pînă atunci el respectă strict indicațiile antrenorului său. Fabrizio Macchi se pregătește. Să-i oferim încrederea noastră că teribila lui încercare se va termina poate cu bine.

Ca două picături de apă...

În fiecare an, în orașul american Twinsburg se desfășoară o tradițională manifestare dedicată... gemenilor, (la fiecare ediție cu alți concurenți). Juriul concursului are, de fiecare dată, o sarcină specială : trebuie să desemneze din rîndul gemenilor perechea care seamănă cel mai mult. La ediția din acest an s-au prezentat nu mai puțin de 1804 de gemeni, de diferite vîrste, inclusiv și participanți din alte țări. Vă puteți lesne închipui că juriul compus din specialiști a fost pus la grea încercare, dar pînă la sfîrșit unanimitatea opiniilor s-a îndreptat spre surorile Rachel (stînga) și Roxanne Ramps din S.U.A., în vîrstă de șase ani, a căror asemănare a uluit și pe cei mai exigenți examinatori. După cum s-au putut convinge și cei prezenți la concurs, cele două surori seamănă perfect încît nu pot fi deosebite prin nici un amănunt. Adjudecîndu-și titlul de „gemenele anului 1990", surorile Ramps au primit numeroase premii și, în mod inevitabil, propuneri de a figura pe unele produse cosmetice, alimentare etc.

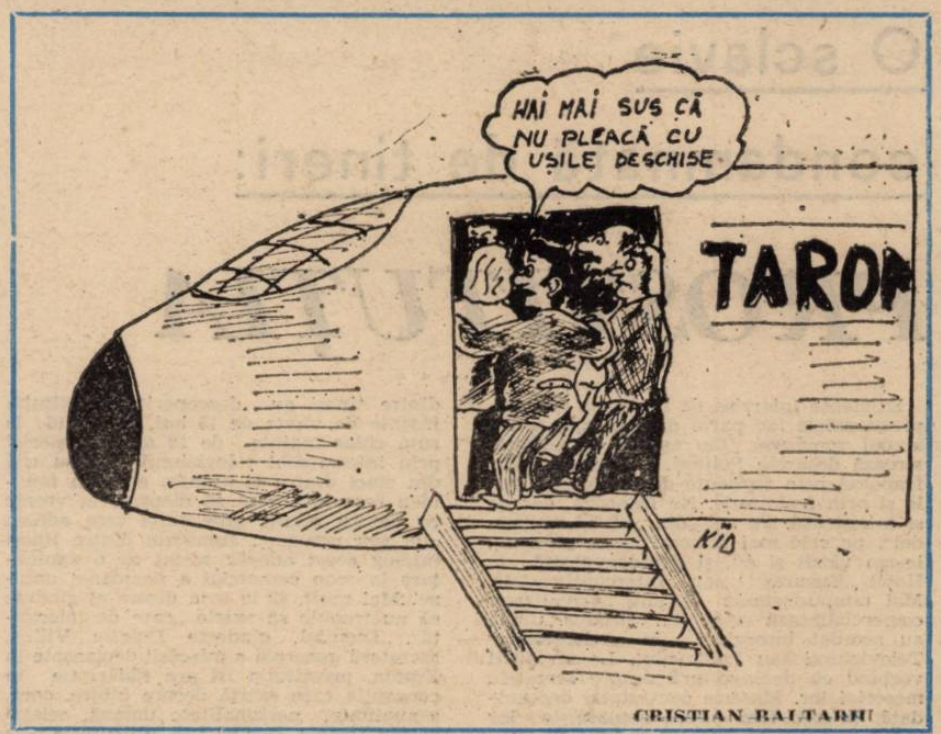

CRISTIAN BALTARIU

Un vis pe jumătate împlinit

Gino Rossi era un mare pasionat al călătoriilor cu avionul. Avea și un mare vis : acela de a ajunge să piloteze o aeronavă. Visul lui s-a împlinit numai pe jumătate. A cumpărat un avion de tip „Caravelle" de mare capacitate scos din uz și l-a transformat într-un hotel pe un teren situat în localitatea turistică Breno. Inițiativa lui s-a dovedit fericită, întrucît a găsit mulți amatori dornici de o vacanță mai originală, dublată (cum s-a dovedit ulterior) de un serviciu de calitate. Din cînd în cînd, Rossi în timpul liber își permite un gest desigur simbolic : pătrunde în cabina de conducere și se așează în fotoliul rezervat comandantului de zbor și mimează comenzi de conducere a unui avion. Și este fericit...

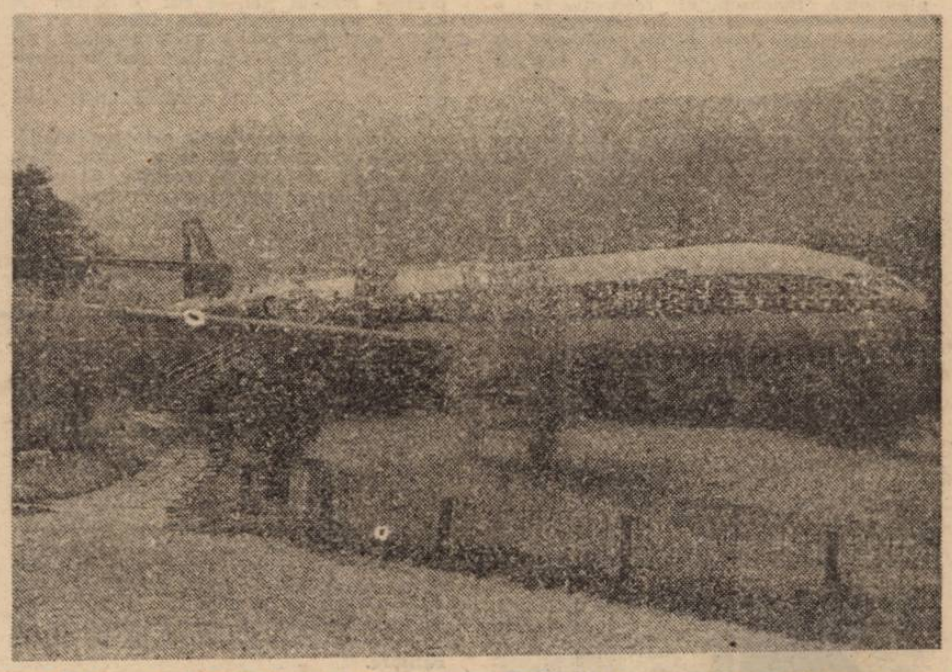

PROGRAM TV

LUNI, 4 martie. Programul 1 : 14.00 Actualități 14.10 Horoscopul zilei 14.20 La sept. Maurice Bejart 15.30 Civilizație montană 15.50 Copiii noștri — viitori muzicieni 16.15 Patrimoniu 16.40 Avanpremiera săptămînii 17.00 Emisiune în limba maghiară 18.30 Repriza a treia 19.00 Tezaur 19.35 Desene animate 20.00 Actualități. Cronica parlamentului 21.00 Teatru TV. Războiul cu Troia nu va avea loc de Jean Giradoux 23.00 Gong ! 23.30 Serenada 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Recital Christa Ludwig 17.00 Veniți cu noi pe programul doi... la sala „Toma Caragiu" a teatrului „L. S. Bulandra" ! (I) 18.00 Actualități 18.10 Veniți cu noi pe programul doi ! (II) 20.00 TV5 — Europe. Concert Jean Michel Jarre 20.50 Magazin auto-moto 21.15 Studioul baletului contemporan 22.00 Actualități 22.10 Studioul de literatură 22.40 Super Channel.

MARȚI, 5 martie. Programul 1 : 10.00 Actualități 10.10 Horoscopul zilei 10.20 Film artistic. Iubire dincolo de moarte (Franța) 12.00 Ora de muzică 13.00 Confluențe 13.30 Avanpremieră TV 13.40 Bijuterii muzicale 14.00 Actualități 14.10 Audio-vizual studio 14.30 Documentar științific 15.00 Preuniversitaria 15.30 Teleșcoală. Curs de limba franceză. Curs de limba rusă 16.00 Medicina pentru toți 16.15 Cheia succesului 16.40 Muzica pentru toți 17.00 Convietuiri 17.30 Forum 18.10 Telediscul muzicii populare 18.30 Economia încotro ? 19.00 Muzicorama 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 21.00 Telecinemateca. Robii (Anglia, 1964) 22.45 Salut, prieteni ! 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Super Channel 17.00 Muzica azi 17.30 De-ale pieței în economia Capitalei 18.00 Actualități 18.10 Film artistic. Un batalion pentru totdeauna (Anglia, 1944) 19.45 La sept. 21.30 Club SF 22.00 Actualități 22.10 Super Channel. Clipuri muzicale.

MIERCURI, 6 martie. Programul 1 : 10.00 Actualități 10.10 Horoscopul zilei 10.20 Super Channel 12.00 Ora de muzică 13.00 Vîrsta a treia 13.30 Avanpremieră TV 13.40 Agenda muzicală 14.00 Actualități 14.10 Jazz-Magazin 15.00 Preuniversitaria 15.30 Teleșcoală. Curs de limba germană. Curs de limba italiană 16.00 Stadion 16.40 Muzica pentru toți 17.00 : 15, 16, 17, 18 17.40 Drumuri în memorie 18.10 Dorul meu e numai dor... Cîntece populare 18.30 Reflector 19.00 Cultura în lume 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 21.00 Roman-foileton. Glasul inimii. Ultimul episod 22.00 Universul cunoașterii 22.40 Televiziunea vă ascultă ! 23.05 Pro musica 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Emisiunea în limba maghiară 18.00 Actualități 18.10 Teatru TV. Egmont de J. W. Goethe 20.10 Super Channel 21.40 Tribuna non-conformiștilor 22.00 Actualități 22.10 Univers creștin — univers cultural.

JOI, 7 martie. Programul 1 : 10.00 Actualități 10.10 Horoscopul zilei 10.20 Worldnet — Usia : Documentar 12.00 Ora de muzică 13.00 Interferențe 13.30 Avanpremieră TV 13.40 Tele-recital muzical 14.00 Actualități 14.10 Mondo muzica 14.30 Caleidoscop cetățenesc 15.00 Preuniversitaria 15.30 Teleșcoală. Curs de limba engleză. Curs de limba spaniolă 16.00 Arte vizuale 16.40 Muzica pentru toți 17.00 Limba noastră 17.30 Pro patria 18.30 Piața și banii dv. 19.00 Știința în lume 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 21.00 Film serial. Dallas. Ep. 5 21.55 Reporter '91 22.30 Pur și simplu... muzica 22.45 Simpozion 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate. Lidia în jurul lumii 16.30 Cercetarea științifică agricolă 17.00 Emisiunea în limba germană 18.00 Actualități 18.10 Film serial. Sfîntul (VIII) 19.00 Concertul Orchestrei Naționale Radio 21.30 Dialog cu edilii Capitalei 22.00 Actualități 22.10 Sport-Magazin.

VINERI, 8 martie. Programul 1 : 10.00 Actualități 10.10 Horoscopul zilei 10.20 Super Channel 12.00 Ora de muzică 13.00 Oameni de lîngă noi 13.30 Avanpremieră TV 13.40 Varietăți internaționale 14.00 Actualități 14.10 Trurli, trurli 14.30 Casa și grădina 15.00 Preuniversitaria 15.30 Music-box 16.00 Măria sa natura 16.30 Tragerea loto 16.40 Muzica pentru toți 17.00 Emisiunea în limba germană 18.00 Invitatul săptămînii 18.30 Cîntecul inimii mele 18.45 Virstele peliculei 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 20.40 Campionatul mondial de atletism pe teren acoperit 20.55 Viața parlamentară 21.20 Roman-foileton. O chestiune de voință (Anglia, 1989) 22.15 Studioul „E" 22.45 Gaudeamus 23.30 Actualități 23.40 Tele-Top 0.15 Jazz-Fan 0.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Super Channel 17.00 Egranul 17.30 Documentar științific. Ultrasunetele în lumea vie. Redactor Ștefana Bratu 18.00 Actualități 18.10 Film artistic. Moștenirea (Franța) 19.10 Concertul Filarmonicii „George Enescu" 21.40 Super Channel 22.00 Actualități 22.10 Super Channel. Hot Line.

SÎMBĂTĂ, 9 martie. Programul 1 : 9.00 Micul dejun TV 10.00 Actualități 10.10 Descoperirea planetei 10.30 Tip-Top. Mini-Top 11..30 Istoria religiilor 12.00 Ora de muzică 13.00 : 7x7 13.30 Avanpremieră TV 13.40 Tele-Club 14.00 Actualități 14.10 Trurli, trurli 14.30 Casa și grădina 15.00 Preuniversitaria 15.30 Music-box 16.00 Măria sa natura 16.30 Tragerea loto 16.40 Muzica pentru toți 17.00 Emisiunea în limba germană 18.00 Invitatul săptămînii 18.30 Cîntecul inimii mele 18.45 Virstele peliculei 19.35 Desene animate 20.00 Actualități 20.40 Campionatul mondial de atletism pe teren acoperit 20.55 Viața parlamentară 21.20 Roman-foileton. O chestiune de voință (Anglia, 1989) 22.15 Studioul „E" 22.45 Gaudeamus 23.30 Actualități 23.40 Tele-Top 0.15 Jazz-Fan 0.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 Super Channel 17.00 Egranul 17.30 Documentar științific. Ultrasunetele în lumea vie. Redactor Ștefana Bratu 18.00 Actualități 18.10 Film artistic. Moștenirea (Franța) 19.10 Concertul Filarmonicii „George Enescu" 21.40 Super Channel 22.00 Actualități 22.10 Super Channel. Hot Line.

DUMINICĂ, 10 martie. Programul 1 : 9.00 Micul dejun TV 10.00 Actualități 10.10 Abracadabra. O nouă emisiune pentru copii, o întîlnire cu lumea extraordinară a poveștilor 11.05 Film artistic în serial. Cartea junglei (S.U.A., 1942). Ecranizare după Rudyard Kipling 11.30 Lumină din lumină 12.30 Viața satului 13.30 Mîndru-i jocul pe la noi ! 14.00 Actualități 14.10 Video-Magazin 16.10 Atlas 16.40 Știință și imaginație 17.10 Convorbiri de duminică 17.45 Film serial. Dallas. Ep. 6 18.40 Campionatul mondial de atletism pe teren acoperit 20.00 Actualități 20.40 Film serial. Caracatița 21.50 Campionatul mondial de atletism pe teren acoperit de la Sevilla — ultimele finale ale competiției 22.10 Maeștri filmului românesc : Jean Georgescu 23.10 Serbările zăpezii 23.45 Actualități 23.55 Recomandări din programul de mîine. **Programul 2 :** 16.00 Deschiderea programului 16.05 Desene animate 16.30 O muzică, o țară 17.00 Super Channel 18.00 Actualități 18.10 Muzica amintirilor. Filmul muzical. Selecție alcătuită de Luminița Codrea 18.30 Viața spirituală 19.00 Serată muzicală TV 21.30 Orașe și civilizații 22.00 Actualități 22.10 Super Channel. Clipuri muzicale.

(După PANORAMIC RADIO-TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.

verificați-vă cunoștințele

LOCUȚIUNI LATINE

Romanii, ca și românii, sau majoritatea popoarelor, pe baza experiențelor proprii, în decursul secolelor, au formulat diverse proverbe sau locuțiuni, din care o mare parte sînt valabile și astăzi și, probabil, peste milenii, întrucît cele mai multe reprezintă adevăruri umane, mereu valabile, în măsura în care concepțiile noastre nu se vor schimba sensibil, cu timpul.

În cele ce urmează, vă vom prezenta astfel de locuțiuni, sub forma unor întrebări, rămînînd ca dv. să găsiți răspunsurile sau, dacă nu, să le aflați din rubrica viitoare.

Prima locuțiune, este prezentată în românește, sub forma unei întîmplări amuzante, care însă nu este exclus să se fi petrecut undeva, cîndva, chiar și în realitate. Iată la ce ne referim :

1. Într-o școală oarecare, la lecția de limba latină, profesorul care îi examina pe elevi, i-a prezentat unuia dintre aceștia o celebră locuțiune latină, solicitîndu-i să o traducă în românește. Elevul, care nu era deloc unul dintre cei mai străluciți, a tradus-o astfel : „Așa a trecut Grigore-munții", fapt ce a provocat rîsul întregii clase și chiar și al profesorului.

Știți care era de fapt respectiva locuțiune și cum trebuia tradusă ?

2. Un vechi dicton latin sună astfel :

„QUOD LICET JOVIS, NON LICET BOVIS"

Care este traducerea acestui dicton și cînd s-a aplicat cu prisosință, în special în țara noastră ?

3. O locuțiune latină profund realistă, este următoarea :

„DUM ERIS FELIX, MULTOS NUMERABIS AMICOS. TEMPORA SI FUERINT, NUBILA SOLUS ERIS".

Știți cum se traduce ?

Ing. LIVIU MACOVEANU

(Răspunsul în numărul viitor)

RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA PUBLICATĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

Faimosul număr „pi"

1. Valoarea numărului „pi", destul de apropiată de aceea pe care o cunoaștem azi, descoperită de Arhimede, utilizată ulterior multă vreme, se prezenta sub forma fracției 22/7, nefiind însă, încă atunci, cunoscute numerele zecimale.

2. Numerele zecimale, care s-au aplicat ulterior și lui „pi", au apărut în secolul 16.

3. Foarte mulți oameni de știință, matematicieni, fizicieni, astronomi etc., au încercat în decursul secolelor să determine, prin diverse metode, o valoare cît mai exactă a numărului „pi". De pildă, pînă în secolul trecut, printre personalitățile științifice celebre, se numără Galileo Galilei (1564—1642), Kepler (1571—1630), Newton (1642—1727), Huygens (1629—1695), Leibnitz (1646—1716), Gauss (1777—1855) și mulți alții.

4. Cu ajutorul calculatoarelor electronice moderne s-au calculat pînă la peste 16 milioane zecimale pentru numărul „pi", dar toate acestea, inutile de fapt din punct de vedere practic, aplicativ, nu au demonstrat nimic deosebit, rămînînd niște simple numere fracționare aleatorii. Cu titlu de curiozitate, vă prezentăm valorile lui „pi" cele mai recente, cu cîte 10 zecimale fiecare, pînă la 1,000 de calcule.

5. 30 zecimale ale numărului „pi" pot **fi ușor memorate, dacă se face uz de** anumite cuvinte „mnemotehnice". Astfel de cuvinte au fost create și în limba română, dar pentru un număr mai mic de zecimale. Referindu-se totuși la cele 30 zecimale, frazele „miraculoase" sînt următoarele în limba franceză, a căror traducere o vom prezenta de asemenea. Numărînd literele fiecărui cuvînt din aceste fraze, se vor afla toate numerele fracționare ale lui „pi", pînă la 30. Frazele sînt acestea „QUE J'AIME A FAIRE APPRENDRE UN NOMBRE UTILE AUX SAGES. IMMORTEL ARCHIMÈDE, ARTISTE INGENIEUX, QUI DE TON JUGEMENT PEUT BRISER LA VALEUR ? POUR MOI TON PROBLÈME EUT DE PAREILS AVANTAGES".

Traducerea liberă a acestui text este următoarea : „Doresc să fac să se învețe un număr util înțelepților. Nemuritor Arhimede, artist ingenios, care din raționamentul său poate găsi (sparge, rezolva) valoarea (lui) ? Pentru mine, problema ta a avut astfel de avantaje".

Bineînțeles că traducerea în limba **română nu** ne va conduce la aceleași rezultate ca în franceză.

Încercați și vă veți convinge !

— Îmi spune el mie Brucan cine sînteți, voi aceia, de trageți în oameni pașnici...

DIN PRESA DE ALTĂDATĂ

Nesansă : Numai unsprezece cadavre au fost regăsite... Eforturile pentru a le readuce în viață au fost inutile.

Nu vă jucați cu focul. O fetiță care se juca cu chibriturile lîngă o fereastră s-a aplecat pentru a privi în stradă și a căzut de la al optulea etaj. Ea a rămas moartă pe loc. Iată ce periculos e să lași chibriturile pe mîinile unui copil.

Curat noroc ! Un accident era să aibă consecințe funeste. Un tinichigiu, pierzîndu-și echilibrul, a căzut de la al șaselea etaj. Din fericire, a căzut pe capul a două femei care pălăvrăgeau pe trotuar. Căderea a fost astfel amortizată și tinichigiul a scăpat teafăr. Fără această întîmplare norocoasă, accidentul l-ar fi putut costa viața. Ghinion ! Cele două femei au murit pe loc.

Precauție înțeleaptă. Pompele vor trebui încercate în ajunul incendiilor. (un primar).

Transfer de păr. Inima mea nu va uita niciodată fericita zi cînd ați făcut părului meu alb onoarea de a-l pune în fruntea voastră (un primar).

Deducție subtilă. O doamnă respectabilă din împrejurimile orășelului nostru a fost astfel găsită asasinată cu 21 lovituri de pumnal. Acest accident e atribuit de mai toți răutății omenești.

Singura condiție. Se permite copiilor să bată toba, dar cu condiția să nu facă zgomot (un primar).

Traseu facultativ. Scumpi elevi, socotesc tinerețea o perioadă prin care e bine să treci înainte de a ajunge la maturitate... (un deputat).

Anatomie aparte. Vă vorbesc cu gura mea și limba inimii mele (un deputat).

Pentru dv. doamnă. Femeia, domnilor, este un obiect de artă pe care ar trebui să-l respectăm așa cum anticarii respectă vasele antice (un deputat.)

test

IMBRĂCĂMINTEA

Persoana din centrul desenului a fost fotografiată la ieșirea dintr-un mare **magazin** specializat în îmbrăcăminte. Tot ceea ce poartă pe ea a fost achiziționat în acest magazin. Care sînt obiectele pe care le-a cumpărat și îmbrăcat din cele patru vitrine ?

(Soluția în numărul viitor)

PSIHO-TEST

REZULTATELE PSIHO-TESTULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

SÎNTEȚI O PERSOANĂ EXIGENTĂ ?

Între 0 și 10 puncte : Sînteți exigentă, dar numai cu persoana dv. Niciodată nu vă exprimați o dorință sau o revendicare. Dimpotrivă, dv. sînteți cel (cea) deosebit de atent(ă) cu ceilalți. Le anticipați dorințele, dînd dovadă de imaginație. **Sfatul psihologului :** Nu minimalizați complet propriile dv. nevoi. Dacă vreți ca și ceilalți să fie atenți cu persoana dv., încercați să-i faceți să înțeleagă și să știe acest lucru.

Între 11 și 20 puncte : Preferați întotdeauna să fiți deosebit de discret(ă), acționînd după deviza „adevăratele valori nu se afișează". Dar cei ce-și închipuie că sînteți o persoană slabă, deoarece sînteți rezervat(ă), se înșeală. Foarte ușor își vor da seama că, dacă situația o impune, știți să vă faceți respectate punctele de vedere, dorințele, după cum știți să vă afirmați și drepturile.

Sfatul psihologului : Modestia este o virtute, dar prea multă discreție de care dați dovadă îi poate face pe ceilalți să vă minimalizeze meritele.

Între 21 și 30 puncte : În anturajul dv. lăsați impresia că sînteți destul de exigentă, mai ales că vreți întotdeauna să se știe clar că nu vă mulțumiți cu puțin. Vă manifestați dorințele și vă apărați drepturile, fără a cere imposibilul, fără exagerări. Din acest motiv vi se acceptă și vi se respectă deciziile. **Sfatul psihologului :** Atitudinea dv. suscită invidie. Nu depășiți limitele.

Peste 31 puncte : E nevoie de multă bunăvoință din partea celor din jur pentru a suporta exigențele dv. Vi se pare foarte normal ca dorințele și revendicările să vi se îndeplinească, fără a ține seama dacă interesele și dorințele celorlalți nu se suprapun cu ale dv. Nu ezitați chiar să afirmați că aveți prioritate.

Sfatul psihologului: mai țineți cont și de ceilalți. În caz contrar, prietenii dv. vor fi tot mai puțini.

A VENIT PRIMĂVARA!

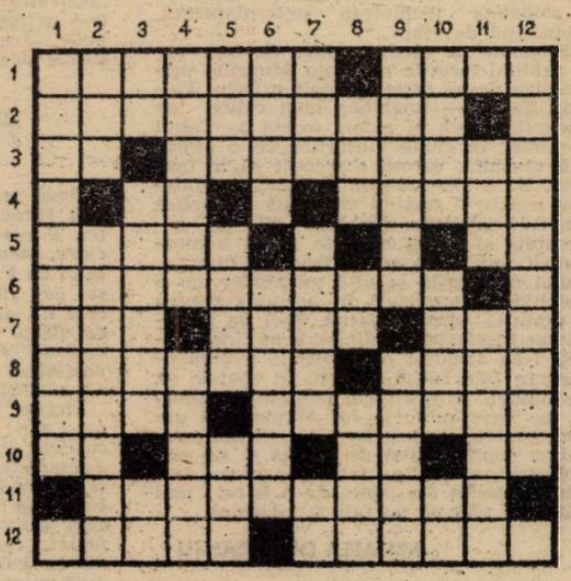

ORIZONTAL : 1) Compozitor preclasic italian, autorul ciclului „Anotimpurile" din care face parte și „Primăvara" (Antonio) — Cale 2) Are loc pe 22 martie 3) Notă muzicală — Iese primăvara la cîmp 4) Literă germană — Pătrime 5) Pantaloni țărănești — 14 aprilie ! 6) Mare liric român, autorul celebrelor „Rapsodii de primăvară" (George) 7) Oraș în Italia — Caraghios — Formulă pentru nou 8) „Pregătește" puii — A striga 9) Stat asiatic — Lucrează cu sapa 10) Personaj mitologic — 13 lire... — și 12 lei ! 11) 8 martie, de exemplu 12) Renaște primăvara — Apar la sfîrșitul primăverii

VERTICAL : 1) „...primăverii", poezie de George Coșbuc 2) Aproape de noi — Flori de primăvară 3) Din veghe ! — Plantă industrială — Abis ! 4) Ghiocei — Fără viață 5) Abreviere engleză — Stinjenel — Dimie 6) Voievod — Scoate pui primăvara 7) Diminutiv feminin — Făcută de albine — 13 (evi ! 8) Abreviere militară — 13 aprilie ! — Stropitori de sezon 9) Vaporos — Lucrător al pămîntului 10) Trasee — Aliat — Notă muzicală 11) Ceas — Poartă stele pe număr... 12) Oferte de 1 martie

DICȚIONAR : OPI, EAC, LNE, TNS

MARIAN MINCULESCU
București

DEZLEGAREA JOCULUI APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

STATE ȘI CAPITALE

ORIZONTAL : Saintgeorges — Oslo — România — M — Cute — Ab — Rn — Apia — Cinat — T — Id — Zair — Togo — I — Oe — ACR — Iad — Alger — Monaco — Malta — M — G — M — D — Ra — Ciad — Ni — Oc — Nics — Aden — Honduras — Org — Antananarivo

POȘTA REBUS

Valentin Dumitru — Buzău : bine realizat careul dv. „Mamifere" dar, din păcate, grila este de 11/11 și nu de 12/12. Vă aștept cu unul de aceste dimensiuni. **Marius Țiu** — Arad : am reținut cele două careuri trimise. Cam sărale definițiile...

MARIAN MINCULESCU

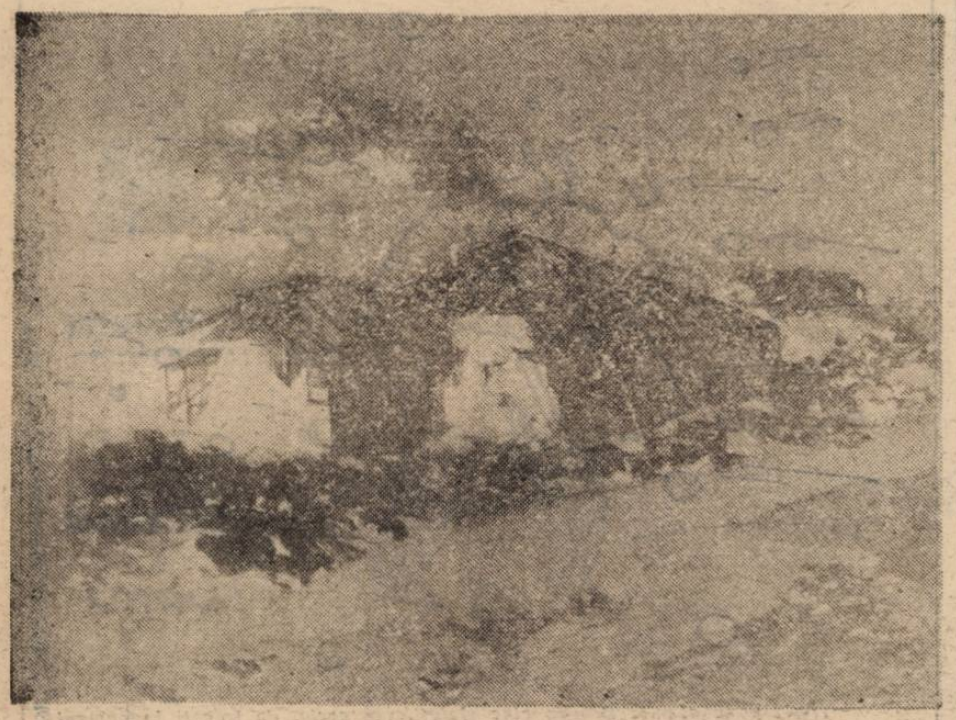

MESAJ DIN ANTARCTICA

Reînnodînd vechea tradiție a marilor exploratori români, țara noastră, care a devenit din 1989 membru cu drepturi depline al Tratatului privind Antarctica, a și pornit la îndeplinirea unui program românesc de cercetări pentru perioada 1990—92, incluzînd studii de radioactivitate (naturală și artificială) a mediului antarctic...

Printre temerarii oameni de știință care s-au încumetat să pornească spre hotarele de gheață ale Polului Sud se află și un fizician român, dl. **Florian Baciu** (Institutul de Cercetare și Inginerie a Mediului), de la care primim vești, prin amabilitatea colegului nostru de la Rompres, Dl. Tiberiu Răsădeanu.

„Casey, Antarctica, 20 XII 1990.

Am debarcat în 16 XII 90 la CASEY (Wilkes Land, 66,2° S, 110,4° E). Aici e vară, lumina e permanentă, soarele coboară pe orizont numai la miez de noapte, zile de senin și calm plat, calde (+ 0,4° C) alternează cu zile ca aceasta, în care vîntul bate cu peste 100 Km/h, blocîndu-ne într-o așteptare răbdătoare, departe de coastă, pe nava noastră transportoare ale cărei operațiuni de descărcare nu s-au terminat. Locurile sînt de o sălbatică frumusețe extraplanetară, fremătînd de viață..."

Și poate ne facem o idee de cum vor fi arătînd locurile pe acolo admirînd privelîștea de pe cartea poștală a D-lui Florian Baciu — imaginea unei colibe de cherestea care și astăzi există la Capul Denison, în ciuda vînturilor de o extremă violență, cărora a trebuit să le facă față. Ea a fost ridicată de Douglas Mawson pentru a sprijini expediția antarctică australo-asiatică din 1911—1914 și reprezintă și astăzi o parte vitală a mostenirii antarctice australiene. În fața cabanei principale se află un atelier, cu o deschidere practicată în acoperis pentru a permite accesul iarna. Saci de împachetat îngrămădiți odinioară pe lîngă pereți i-au asigurat o protecție suplimentară în fața furiei naturii. În spatele ei, în fundal, se pot ghici pantele de gheață pe care echipele lui Mawson le urcau pentru a porni în călătoria lor spre inima continentului de gheață și pe care coboară vînturile infernale care i-au adus acestui loc faima de a fi cel mai bătut de vînt de pe fața Pămîntului...

MIHAELA DOROBANȚU

O PEPITĂ DE 12 KG.

O pepită de aur în greutate de 12 kg a fost descoperită pe fundul fluviului Bodaibo, din apropierea orașului siberian Apreîki, într-o zonă a complexului minier „Lenscki". După datele deținute de specialiști, o pepită atît de mare nu a fost niciodată găsită în această zonă. Fericitul descoperitor al pepitei, muncitorul Alexandru Andreievschi, care lucra la dragarea fluviului, a primit, conform legislației sovietice, un premiu de 10 000 ruble. Un expert a apreciat descoperirea drept excepțională prin mărimea și conținutul pur al pepitei, ceea ce permite noi speranțe în privința descoperirii unor noi zăcăminte în zona respectivă.

CA PE VREMURI...

În timpul domniei reginei Victoria, o pereche frumoasă de mustăți constituia un semn distinctiv al unui gentleman. De atunci au trecut mulți ani, timpurile s-au schimbat și inerent și moda. Pe ici, pe colea, se mai găsește cîte un înverșunat purtător al unor tradiții de mult apuse. Un exemplu elocvent : Ted Sedman, locuitor al micuțului oraș St. Albans din Anglia, este un fanatic susținător al modei de pe vremuri în privința mustăților. Cele pe care le posedă în prezent și este foarte orgolios de ele, le-a îngrijit cu multă răbdare ani și ani de zile. Astăzi, ele au ajuns să măsoare 129,54 centimetri, ceea ce, pentru zilele noastre, constituie un adevărat record demn să figureze în „Cartea recordurilor". Și așa se va întîmpla dacă „șalangerii" lui Sedman nu vor dovedi contrariul.

În vreme ce pe tărîmurile noastre primii vestitori ai primăverii ne readuc căldura și bucuria în suflete, la Polul Sud, iarna, oricum veșnică, se pregătește pentru a-și începe lunga noapte... cît o jumătate de an !

■ **Stasi, serviciul de securitate al R.D. Germane, a fost omniprezent în viața intelectualilor. La sfîrșitul anului 1990 a văzut lumina tiparului o lucrare a poetului Reiner Kunze, în care prezintă dosarul său întocmit de Stasi, descoperit după căderea regimului comunist est-german.**

■ **Țările din Extremul Orient, cu deosebire Japonia, traversează o fază de restructurare socială legată strîns de „americanizarea" tinerei generații. Această schimbare de mentalități va avea efecte asupra consumului și eventual asupra balanței comerțului exterior.**

■ **Farul din Alexandria, una dintre cele șapte minuni ale lumii antice, va fi reconstruit pe vechiul său amplasament. Un consorțiu egipteano-finlandez va materializa acest proiect, aprobat de curînd de autoritățile orașului Alexandria.**

■ **Societatea „Boeing" a început construirea modelului „B 777", care va face concurență avionului vest-european „Airbus A 330". Bireactorul „B 777" va putea lua la bord 390 pasageri. Raza sa de acțiune va fi de 7 700 km.**

■ **Piața Roșie din Moscova a găzduit, în fiecare an, marile manifestații prilejuite de marcarea zilelor de 1 mai și 7 noiembrie. În iunie 1991, în Piața Roșie va fi organizat un festival de operă pe parcursul a zece zile**

● **Pentru ca nivelul concentrației de bioxid de carbon din atmosferă să nu se dubleze pînă la mijlocul secolului XXI, emisiile acestui infestant ar trebui să scadă cu 1—2 la sută anual, în acest deceniu și primele ale veacului următor.**

● **Există tehnologii adecvate (chiar și rentabile din punct de vedere financiar) care, utilizate în întreaga lume, ar permite reducerea emisiilor de bioxid de carbon cu cel puțin 20 la sută pînă în anul 2005.**

● **Cei mai mari poluanți ai „planetei albastre", cantitativ vorbind, sînt Statele Unite și Uniunea Sovietică. Împreună cele două mari puteri ale lumii sînt responsabile de infestarea mediului ambiant în proporție de 40 la sută.**

● **Reducerea emisiilor de bioxid de carbon în atmosferă este condiția esențială a salvării planetei de o cumplită modificare a climei, susțin oamenii de știință.**

TELEGRAME

CALEIDOSCOP magazin

Divertismentul muntelui

Secretul este unul singur : trebuie să ai „frîne" bune ! Și nu numai atîta, ci și niște pantaloni foarte solizi mai ales în „punctele strategice". Ar mai trebui totuși ceva adăugat : este necesar și un pic de curaj. Toate aceste însușiri se pare că nu lipsesc copiilor din fotografia alăturată surprinsă în apropierea localității peruane (greu de pronunțat și de scris) Sachsahuahan, în regiunea Cuzco, unde există niște lungi pante naturale bine „lustruite" create pe niște dealuri, printr-o acțiune combinată a vînturilor și apelor. Aceste rampe de coborîre permit viteze destul de mari, care pretind însă

multă atenție din partea copiilor. Evident, că un asemenea joc distractiv îi îndeamnă ca, odată ajunși la capătul cursei, să reia din nou drumul spre vîrful dealului pentru o nouă „călătorie"...

MORMINTE PRINCIARE

Două morminte destul de ciudate au fost recent descoperite în estul Franței. E vorba de morminte așa-zis princiare, asemănătoare celor aparținînd prințesei de Vix în Borgogne sau a prințesei de Hochdorf din Wurtemberg. Acest tip de mormînt s-a mai descoperit de altfel în teritoriile din Austria și centrul Franței și ele sînt date ca aparținînd epocii fierului. Dar în ce constă curiozitatea ?

Fiecare mormînt conține resturile cîte unui car : patru roți de fier deosebit de oxidate, butuci ale roților etc. Corpul defunctului era așadar așezat pe un car și înmormîntat cu totul. S-a ajuns la concluzia că amîndouă mormintele recent descoperite au fost destinate unor femei. Ipoteza nu s-a bazat însă pe studierea unor resturi din schelet cum s-ar putea imagina (solului acid nu i-a rezistat decît metalul !), ci pe bijuteriile găsite. În primul mormînt au fost descoperite două brățări de bronz și trei fibule, din care una învelită în aur. În cel de-al doilea mormînt s-au găsit : cercei, o perlă din piatră dură, inele și o fibulă. Pînă acum, cele mai multe morminte descoperite aparțineau unor bărbați. Acestia purtau cu ei arme și vase de băut. Iată însă că noile morminte descoperite dublează efectivul feminin cunoscut pînă în prezent.

Localizate în timp în secolul VII-VI î.e.n. cele două morminte din Diarville nu sînt singurele în regiune. Nu departe, la Marainville, a fost mai de mult de asemenea descoperit un mormînt cu un schelet, patru roți de car, o sabie și o cupă pentru vin. De fapt, pe o rază de 10 km împrejur se află numeroase necropole, multe deja descoperite. Pe baza lor se poate stabili chiar o formă de ierarhie a mormintelor. Ele nu sînt doar princiare.

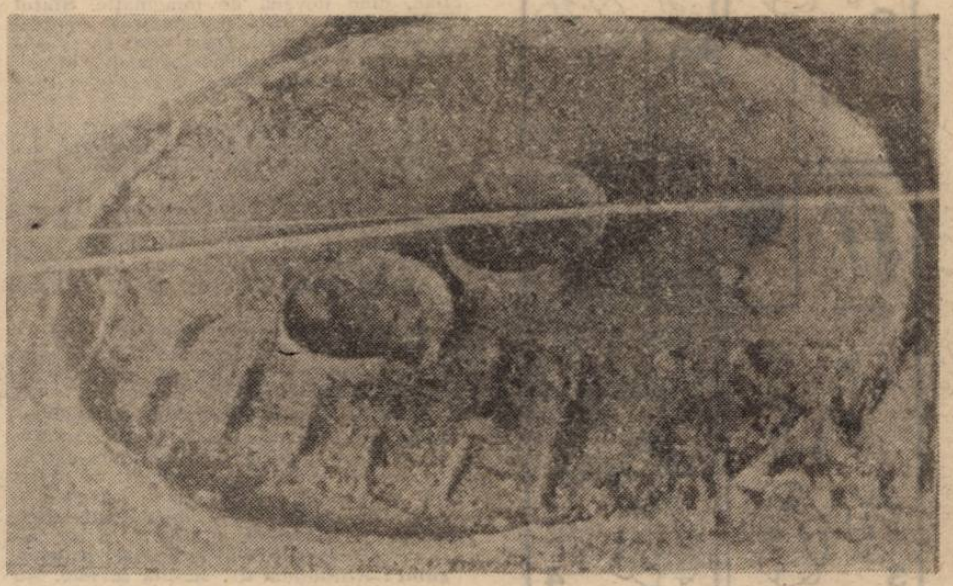

EDITOR : Redacția revistei „Magazin"

Redacția și administrația: București, Piața Presei Libere nr. 1, telefon 17 60 10, 17 60 20. Abonamentele la revista „Magazin" se fac la oficiile poștale și difuzorii din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, Telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Administrația: Editura Presa Liberă

Tiparul: Combinatul Poligrafic București

Redactor șef : DUMITRU FILIP ; **Secretar general de redacție :** GEORGE CUȘNARESCU ; **Redacția :** Dorel Dorian, Aurora Popescu, Ecaterina Bătrîneanu (1630) ■ Paul Ioan, Ion Țugui, Adrian Hoajă, Mihaela Dorobanțu (1282) ■ Marian Grigore (1633) ■ Irina Stoica, Melania Constantiniu-Chiriacescu, Delia Costea Simona (1282) ; **Secretariat de redacție :** Dumitru Mateuță, Ionel Cojocaru, Costea Spiru, Vasilica Mărgărita (1659) ■ Elena Ilie, Teodora Bujor-Panaitescu (1633) ■ Dorin Măran (fotoreporter) (2692).

Manuscrisele și fotografiile nepublicate nu se înapoiază.

Biblioteca județeană MUREȘ

magazin

ANUL XXXIV Nr. 10 (1 742) SÎMBĂTĂ 9 MARTIE 1991 16 PAGINI 6 LEI

SĂPTĂMÎNAL CULTURAL - ȘTIINȚIFIC INDEPENDENT

„CE SEX ARE CREIERUL ?"...

(Pagina a 13-a)

10 descoperiri care vor schimba fața lumii

(Pagina a 5-a)

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

Meciul secolului

(Pagina a 10-a)

PANORAMIC TV.

SĂPTĂMÎNA 11. 03 — 17. 03

(Pagina a 14-a)

— *Bine, dar cînd ne-am luat n-ai ridicat problema să-ți aduc salariul în valută...*

Trecerea de la vegetare la privatizare este dureroasă dar necesară

ABONAȚI-VĂ LA „MAGAZIN"
O REVISTĂ PE GUSTUL TUTUROR

■ Unitățile și factorii poștali din întreaga țară contractează abonamente la revista „MAGAZIN".
Prețul unui abonament lunar este de 25 lei
iar pentru toate aparițiile unui trimestru, prețul este 75 lei

■ Invităm pe toți întreprinzătorii particulari care și-au creat rețele proprii și autorizate de difuzare în București și în țară, să ne contacteze în vederea încheierii unor contracte ferme pe anul 1991

Vitralii

LUMINA ŞI ÎNALTUL...

De două ori în viaţă am simţit cum îmi atinge ochii şi fruntea boarea stirnită de inefabila aripă a Nesfîrşirii. Prima dată, cînd, înălţîndu-mi privirile spre bolta scundă şi căpriorii afumaţi de vechime, odinioară pictaţi ai unei plăpînde biserici rostuite „dintr-un lemn", de pe Valea Izei, în sfîntul Maramureş milenar, am simţit, am văzut, am înţeles înfiorat de o bucurie fără maluri că dincolo de lemnul crestat cu securea se deschide măreaţă împărăţia Veşniciei... Şi altcîndva, la fel de demult, cînd, privind tot atît de înfiorat, ca într-o fotogramă ce împietreşte vremile lumina de vară a asfinţitului, tulburător filtrată dincoace prin vitraliile magnificei rozete a unei catedrale occidentale...

Dar sînt încredinţat că a fost în locuri şi timpuri diferite una şi aceeaşi aripă ce mi-a filtrat pe înţelesul simţurilor, al inimii şi minţii mele, ideea că lumina şi înaltul înseamnă, mai presus de orice, rîvna şi sensul devenirii noastre...

Într-un loc — „veşnicia s-a născut la sat", înalta veşnicie românească, altundeva — „lumina e straiul veşniciei"... Dar este vorba despre acelaşi cer, despre acelaşi sentiment despre aceeaşi stare, despre aceiaşi oameni ! Iar sensul şi rîvna devenirii noastre ca oameni întru veşnicie înseamnă a fi mereu mai buni, chiar şi cu o frîntură de clipă decît am fost pînă ieri... E o iluzie ? Un ideal ?

Poate !

Atîta doar că, iluzie, aspiraţie, ideal sau ce-o fi ne-a îmboldit din pragul întunecos al cavernelor să trecem prin nadosul scund — însă înalt cît Timpul — din Maramureş, prin dantelele de lumină ale navei gotice, ca să ajungem, deocamdată, pînă la Lună. E foarte adevărat, unii — ce-i drept, puţini — au şi păşit pe tărmurile oceanelor secate ale Lunii, alţii — ceva mai mulţi — au făcut demult aproape din totdeauna, în gînd aceşti primi paşi ; iar, în sfîrşit, alţii — cîţi om fi oare ? destui !!... — sîntem în plin mars spre lumină şi înalt. Dar, fără îndoială, nu Luna ne este/ne va fi ultimul tărm, fiindcă iluzia, aspiraţia, idealul — sau cum s-o numi — ne mînă fără istov spre veşnicie ! Spre infinit, lumina şi înaltul filtrate diafan prin vitraliile cugetului nostru, dînd strălucire nouă firidelor de ocniţă unde sînt înscrise chipurile şi faptele părinţilor noştri şi ale părinţilor părinţilor noştri... Între care ne vom înscrie şi noi, odată şi odată !

ADRIAN HOAJĂ

P.S. Şi ca să nu rămînă urmă de îndoială, atunci cînd vorbim despre Bine şi de a fi/a face buni/bine firesc că „Luna" e un fel de a zice !...

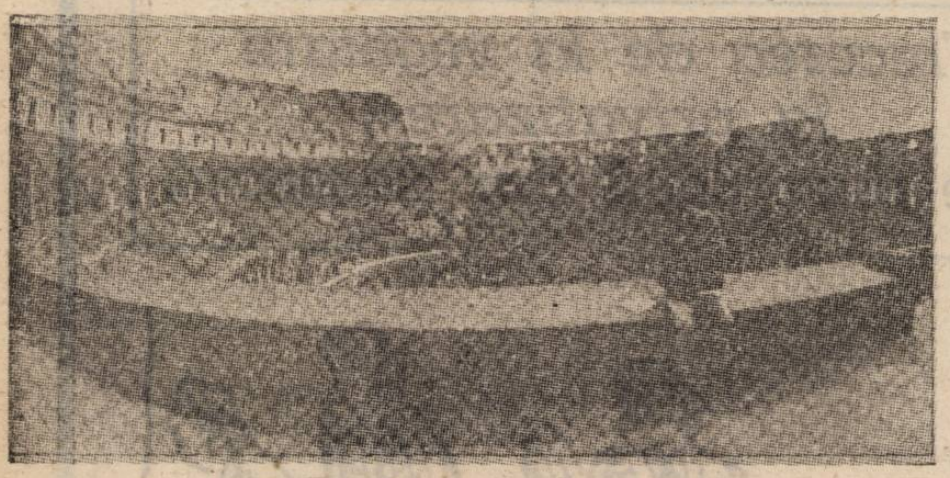

COLOSSEUMUL, PĂMÎNTUL NIMĂNUI!?!

Colosseumul este, fără îndoială, unul dintre cele mai faimoase monumente de pe Terra. Zilnic, în acest perimetru sosesc mii şi mii de vizitatori. Cu toţi îl vizitează, îl admiră. Este un teritoriu destul de mare care îţi solicită mult timp.

Zilnic, desigur, pe aici se plimbă şi admiră vestigiile acestui centru turistic internaţional, între 30—50 000 de cetăţeni din toate colţurile lumii. În timpul nopţii se instalează însă mii de cetăţeni în corturi, saci de dormit, în jurul unui foc, iar în timpul zilei vizitatorii au de întîmpinat asediul hoţilor, majoritatea din ei din rîndul emigranţilor din toate colţurile lumii, dar sînt prea puţini gardieni care să împiedice activitatea lor nefastă. Şi tot din cauza aceasta, nu se pot evita în măsură cuvenită acei „amatori de antichităţi" care desprind, în diferite locuri, bucăţi de piatră din construcţia monumentului pentru ca odată reîntorşi acasă să se poată lăuda că posedă o părticică din antica lucrare. Lipsiţi de cea mai elementară educaţie, adevăraţi mercenari în serviciul ignoranţei, aceşti aşa zişi vizitatori nu se mulţumesc numai cu atîta. Cu ajutorul sprayurilor scriu pe pereţi tot ceea ce le trece prin cap : nume, date, lozinci, cuvinte de ocară scabroase etc. şi nimeni nu-i în stare să oprească opera lor de degradare. Numărul celor puşi să asigure ordinea şi să împiedice actele lor de dezmăţ, lipsa lor de bun simţ şi respect pentru o asemenea valoare arheologică este cu totul insuficient. Cu toate apelurile lansate de mass-media, nimeni nu acordă atenţie acestor „atentate" care grăbesc distrugerea Colosseumului. Ce să nu mai amintim ce se petrece aici în timpul nopţii, acţiuni şi fapte nici măcar demne de a fi dezvăluite. Este poate suficient de amintit că, începînd din zorii zilei, personalul de serviciu şi gardienii îşi încep activitatea de... curăţire. Se string mormane de resturi de mîncare şi hîrtii ale celor care au luat cina sub lumina stelelor, sticle de lapte şi diferite băuturi, resturi de focuri care au iluminat sau încălzit pe cei refugiaţi aici, seringi aruncate de cei care au folosit stupefiante, o cumplită dezordine şi murdărie. Şi cine poate să-i oprească ? Nimeni nu îndrăzneşte să pătrundă noaptea în acest „harlem" din centrul Romei, fiindcă riscurile sînt foarte mari, chiar dacă ar fi vorba de un număr de „poliţişti privaţi". Dar cine să-i angajeze dacă autorităţile culturale care ar trebui să răspundă de întreţinerea monumentului nu posedă banii necesari în acest scop ? Şi apoi cine ar avea curajul să declare o luptă deschisă împotriva bandelor de hoţi care atacă şi în plină zi numeroşi turişti, pîndindu-i din momentul din care coboară din frumoasele pulmane şi-i urmăresc pentru ca la momentul potrivit (şi după un plan bine pus la punct) să-i atace, sustrăgîndu-le portofelurile, aparatele de filmat sau fotografiat şi aruncînd în diferite gropi actele şi diferite alte obiecte care nu-i interesează. Ca să nu mai pomenim de sutele de hoţi care, la rîndul lor, operează în diferite moduri, cea mai răspîndită fiind smulsul genţilor, urmate de o dispariţie fulgerătoare cu o viteză care ar putea să-l facă invidios şi pe Ben Johnson. Şi tot despre unii vizitatori...

Apar şi unele necesităţi fiziologice, din cele mai banale. Vizitatorii nu au încotro. Se retrag printre coloane, colţuri mai ascunse, se „uşurează" şi îşi continuă imperturbabil vizita. Actul ar putea să apară indecent, chiar necivilizat, dar unicul loc „oficial" de folosinţă este situat undeva, departe, izolat şi nici un indicator nu te îndrumă în direcţia respectivă. Nimeni nu se preocupă să rezolve această problemă, în aparenţă lipsită de importanţă. Astfel că nu trebuie să te fereşti să foloseşti cuvinte prea dure : Colosseumul a devenit o adevărată latrină.

Pe vremuri, o vizită la Roma şi vizitarea celebrului Colosseum constituia o fermecătoare plimbare din toate punctele de vedere, o amintire de neuitat, inclusiv fotografia tradiţională pentru albumul familiei. Astăzi, turişti avizaţi caută să evite (dacă nu sînt asiguraţi că vor fi foarte bine păziţi de însoţitorii agenţiilor de turism), acest unic obiectiv turistic. Cînd va reveni loc sacru de pelerinaj Colosseumul ? Singurii în stare să dea un răspuns concret (şi eficace) acestei întrebări nu pot fi decît acele unităţi guvernamentale capabile să-şi asume această mare responsabilitate care nu este numai de ordin turistic, ci şi de ordin arheologic.

GH. RUSSU

PUNCTE

Un duo cu nume de cascadă: NIAGARA

Un nou duo muzical este în ascensiune spre vîrful piscului numit „vedetă", asta după, să spunem, Modern Talking sau Milli Vanilli. E vorba de grupul Niagara, *Muriel Moreno şi Daniel Chevenez pe care îi puteţi vedea şi în fotografia reprodusă mai jos, grup care a rupt, cum se spune, inima tîrgului. Mă rog, tîrgul Parisului. Niagara este prezent atît pe scenă, cît şi în studiourile de înregistrare, dar specialiştii spun că e o deosebire între albumul „L'amour a la plage"*

din 1986 şi ultimul lor album, intitulat „Religion" („Dumnezeule, salvează-i pe păcătoşii cu mîini murdare") care prin stilul lui i-a cam derutat chiar şi pe amicii fideli ai „Topului 50". Cu toată muzica lor dulceagă-amară, pop-hard rock, cei doi şi-au anunţat un turneu care va dura trei luni, în nu mai puţin de 80 de oraşe franceze şi de peste hotare, în săli cu întreaga capacitate „vîndută", ceea ce spune deja foarte mult, turneu ce se va numi „Religion Tour". Ingraţi într-un anumit fel, ei nu vor da decît un spectacol la Paris, de fapt cînd scriu aceste rînduri spectacolul a avut loc, cei prezenţi în sala Zenith au putut admira vocile „supărate" şi mişcările lascive ale Murielei.

Vine primăvara

Dup-atîta frig şi ceaţă, constatăm cu plăcere că vine primăvara şi cine sînt mai atenţi cu anotimpurile dacă nu creatorii de modă, care, de fiecare dată, aşteaptă sosirea anotimpurilor cu un interes nemascat pentru lansarea noilor colecţii vestimentare. În imaginea noastră

vă oferim primele flori de primăvară, nişte trandafiri roşii, aruncate nu chiar în neorînduială de Nina Ricci pe suprafaţa unei rochii, aproape clasice, din mătase. Pălăria nu face parte din colecţie şi nu este chiar de primăvară, cînd vîntul se înteţeşte uneori.

Salată Cezar

Nu este numele unui nou preparat culinar, ci o realitate : filmul francez Cyrano de Bergerac *a fost nominat de 13 ori pentru premiul Cezar, un echivalent francez al Oscarului american, un autentic record. Vechiul record aparţinea filmului lui Francois Truffaut,* Ultimul Metro, *care fusese nominat doar de 12 ori. Totuşi un factor comun leagă aceste două filme cu cele mai multe nominări pentru premiul Cezar : Actorul francez* Gerard Depardieu, *actorul cu 1000 de feţe cum este numit, o adevărată vedetă a filmului francez, a avut rolul principal în ambele.*

Rubrică realizată de
GEORGE CUŞNARENCU

MUSIC-BOX

Titlul nu este forţat deoarece mă voi referi la decernarea prestigioaselor premii britanice BRITS (iniţialele industriei discografice engleze) şi a premiilor Grammy, echivalentele premiilor Oscar. Ambele festivităţi au avut loc în luna februarie. Mai întîi vom face o vizită la Dominion Theatre din Londra unde au fost decernate BRITS AWARDA : cel mai bun solist — Michael Hutchins, solistul grupei INXS, cel mai bun debut — Betty Boop, noua stea a pop-ului englez („...este o onoare pentru mine să primesc acest premiu şi sper că publicul să nu mă considere ca pe micuţa Betty Boop ci să mă aprecieze. Promit că nu-l voi dezamăgi"), cel mai bun cîntăreţ englez a fost declarat Elton John, devansîndu-i pe Phil Collins, George Michael, Van Morrison, Robert Smith (de la The Cure). Elton John a spus, printre altele, că : „1990 a fost un an special pentru mine, noul meu album a fost primit foarte bine, ajungînd Number One. Mulţumesc celor care mă iubesc şi nu mă uită, mulţumesc, de asemenea, producătorului meu, Chris Thompson şi publicului pentru care cînt". Cea mai bună cîntăreaţă engleză — Lisa Stansfield (la aceasta a contribuit, cred eu, albumul de excepţie „Affection"). Premiul pentru merite deosebite în dezvoltarea pop-rock-ului englez a fost decernat grupului care de 20 ani îşi bucură fanii cu melodii bune, Status Quo. Australienilor de la INXS le-a fost decernat titlul de cea mai bună grupă străină a anului iar cea mai bună formaţie engleză a fost declarată The Cure. Cel mai bun LP britanic a fost, potrivit juriului, „Listen Whithout Prejudice" al lui George Michael.

Cel mai bun LP străin — „Please Hammer Don't Hurt'em" al lui M. C. Hammer (care în această primăvară va efectua un lung turneu în Europa... de vest !) iar cea mai bună cîntăreaţă străină a fost declarată irlandeza Sinead O'Connor, absentă de la festivitate...

Să trecem acum Oceanul şi să poposim la Radio City Music Hall din New York unde au fost decernate premiile Grammy pe 1990. Premiul pentru cel mai bun debut a fost cîştigat de Mariah Carey (pentru titlul „Vision of Love"), premiul pentru cel mai bun cîntăreţ de rock a fost decernat veteranului Eric Clapton iar echivalentul feminin l-a obţinut Allanah Miles (pentru Black Velvet). Cel mai bun grup străin — Aerosmith, cea mai bună grupă de hard-rock-Living Colour, premiul pentru rhythm & blues — Anita Baker iar cea mai bună cîntăreaţă de jazz a fost declarată Ella Fitzgerald. Cel mai bun cîntec al anului a fost „From A Distance", interpretat de Betty Midler, cel mai bun single. „Another Day In Paradis" al lui Phil Collins, cea mai bună grupă de heavy-metal a fost Metallica iar Roy Orbison a primit premiul pentru remake-ul „Pretty Woman". MC Hamer a primit trei premii Grammy dar seara a aparţinut, indiscutabil, lui Quincy Jones care a primit nu mai puţin de şase premii ! Acesta a declarat că nu este foarte mulţumit de titlul de „legendă vie a muzicii"... „Nu-mi plac astfel de complimente, ele sună ca şi cum ceilalţi s-ar fi despărţit de mine şi eu nu vreau asta, vreau să mai scriu multe melodii bune, vreau ca prin melodiile mele să aduc cîteva clipe plăcute oamenilor deoarece în viaţă sînt multe lucruri plăcute iar unul dintre ele este muzica..." Albumul premiat a fost Back On The Block

Evenimentele anului

TOP TEN MAGAZIN — 9 martie '91

1. **Sadeness — Enigma**
2. **I've Been Thinking About You — London Beat**
3. **I'll Be Your Baby Tonight — Robert Palmer & U.B. 40**
4. **I'm your Baby Tonight — Whitney Houston**
5. **The Question Of You — Prince**
6. **Freedom — George Michael**
7. **Didn't I Blow In Your Mind — New Kids On The Block**
8. **It Takes Two — Tina Turner & Rod Stewart**
9. **Ice Ice Baby — Vanilla Ice**
10. **Keep On Running — Milli Vanilli**

Talon de concurs

9 martie 1991

Întrebarea cinci : este o întrebare facilă, cum se numeau cei patru membri ai celebrului grup britanic Beatles ?

Întrebarea şase : în 1936 o melodie compusă şi interpretată de Stevie Wander făcea ocolul lumii cucerind toate topurile.

Ştiţi titlul acestuia ?

MARIAN MINCULESCU

Încă un Premiu Nobel pierdut pentru știința românească (III)

Convorbire cu prof. univ. dr. docent TEOFIL CRĂCIUN

Institutul Agronomic București

— Știm că datorită noilor descoperiri, a metodelor și tehnicilor dezvoltate, multe dintre manipulările genetice în vitro se realizează astăzi rutinier, de exemplu, transferul unei gene și fabricarea de către gena manipulată a unei substanțe chimice pure (insulină, interferon etc.), clonarea unei gene și multe altele. Privind în urmă, cred că este important de știut care este contribuția oamenilor de știință români la acest proces ?

— În România cercetările privind ereditatea și variabilitatea au început la scurt timp după redescoperirea „legilor mendeliene ale eredității". Un merit deosebit în această privință l-a avut Constantin Sandu Aldea (1874—1927), care, în perioada 1907—1927 inițiază și desfășoară cercetări proprii și publică sinteze ale principalelor teorii și realizări din domeniul cercetării și al ameliorării plantelor. Considerînd hibridarea ca reprezentînd „contopirea a două gamete de sex contrar cu conținut factorial diferit", Sandu Aldea explică într-o lucrare rezultatele hibridării „în lumina acestei teorii cromozomice sau factoriale a eredității". Operă lui Aldea prezintă importanță și prin aceea că a contribuit la nașterea la noi în țară a științei despre crearea unor organisme noi prin producerea artificială a variațiilor genetice și selecție, el fiind creatorul și ctitorul primei școli științifice de profil din România.

— Înțeleg că exista un sincronism, nu doar de interes, ci și de experimente în țara noastră față de ce se făcea în acest sens în lume. De ce acest fond de mare preț n-a fost ulterior perpetuat în știința și cercetarea din România ?

— Evenimentele din 1944 au determinat o profundă răsturnare de durată a valorilor cultural-științifice de la noi. S-a ajuns la o limitare drastică a circulației cunoștințelor științifice și a activității de cercetare științifică. „Consilierii străini" instalați în principalele instituții de stat, inclusiv în instituțiile de învățămînt superior și în cercetare, sprijiniți de autohtoni aserviți și docili, au urmărit să li-

chideze tradițiile, să anuleze cuceririle din domeniul învățămîntului, științei, culturii și artei, dar și politic, deoarece toate aceste aspecte ale spiritualității românești fiind dezvoltate în „orînduirea burghezo-moșierească", erau considerate idealiste, cosmopolite și antipopulare ! !

— Iar cu referire la genetică ?

— În învățămîntul universitar și în cercetarea biologică lovitura principală a fost îndreptată împotriva geneticii dezvoltată pe baza teoriilor la care m-am referit deja.

— Am intrat într-un unghi retrospectiv pe care nu-l putem lăsa fără exemple concrete — pentru a nu fi acuzați eventual de subiectivism sau că facem politică !

— Nu facem politică, ci observăm, privind în urmă, că politica de stat din acea perioadă a condus la eliminarea cunoștințelor științifice de genetică, această bravură incredibilă culminînd cu traducerea din limba rusă și publicarea în limba română în august 1948 a referatului intitulat „Situația în științele biologice", prezentat de „celebrul" T. D. Lisenko la sesiunea Academiei de Științe Agricole V. I. Lenin, la 31 iulie 1948...

— Domnule Teofil Crăciun, n-ați fi dispus ca decrispîndu-ne un moment, să încercăm acum să ne amuzăm puțin ?

— Evident, în știință, iată, ți se oferă și astfel de ocazii. Primesc cu plăcere invitația. În scopul evidențierii rolului nefast pentru școală și cercetarea românească, reținem — pentru a ne amuza — din pomenitul referat citeva perle : „Partidul și Guvernul și I.V. Stalin personal au o grijă permanentă pentru dezvoltarea continuă a învățăturii miciuriniste" (!!!)

— Ce făcuse Miciurin ?

— Tot spre amuzament, citez : „...a înlăturat cu dispreț elucubrațiile idealiste ale weismannist-mendelist-morganistilor, cu ale lor „lucruri în sine" incognoscibile, cu gene misterioase și mistice..." (după aceste conotații „științifice" nu ne rămîne decît să umplem spațiul tipografic cu un interminabil ha-ha-haaa !)

— Există multe astfel de considerații ?

— Din păcate, o bibliotecă întreagă de elucubrații...

— Vă rog să păstrați citeva pentru episodul al patrulea al convorbirii noastre...

ION ȚUGUI

(Va urma)

Student la 11 ani

Un băiat de 11 ani a fost admis la o Universitate din Londra pentru a urma cursurile anului doi la facultatea de matematică. Părinții lui Ganesh Sittapalam, originari din Sri Lanka, amîndoi matematicieni, au ținut cont de capacitatea deosebită și aptitudinile copilului. Încă de la 5 ani micul matematician a început să le vorbească părinților despre „serii infinite", concept care, de regulă, este abordat spre 15 ani...

În căutarea monstrului

Un milanez, Angelo Sesana, un pastonat inotător subacvatic, a întreprins o interesantă încercare. El a traversat celebrul lac Loch Ness de la un capăt la altul (rămînînd tot timpul sub apă) în speranță că va reuși măcar să-l vadă pe

„Nessie", prezumtivul monstru care trăiește în apele acestui lac. Este adevărat că această traversare s-a desfășurat la o mică adîncime (între trei și șapte metri), dar Angelo Sesana n-a întîlnit (ca și alți căutători) nici o urmă a fabulosului „Nessie". În consecință, el s-a mulțumit cu o ispravă exclusiv de ordin sportiv.

Metanolul din comete

Radioastronomii au identificat trei noi molecule în coada cometelor. Descoperirea a fost posibilă datorită vizitelor succesive ale cometelor Brosen-Metcalf, Austin și Levy asupra cărora cercetătorii au putut să efectueze analize precise privind compoziția chimică a mini-atmosferei lor. S-au identificat astfel urme de sulfură de hidrogen (H_2S), de metanol (CH_3COH) și de formaldehidă (H_2CO). După părerea specialiștilor, moleculele provin aproape sigur din sublimarea (transformarea din stare solidă în vapori) a nucleului cometei, reacție provocată de temperaturile ridicate din vecinătatea Soarelui. Numărul moleculelor identificate în coada cometelor se mărește așadar, pentru că cele trei nou descoperite se adaugă moleculelor de apă, monoxid și bioxid de carbon, precum și acidului cianhidric. Se consideră că nucleul cometelor reprezintă cele mai „vechi" fosile ale sistemului nostru solar. Analiza compoziției lor chimice este deci susceptibilă de a aduce noi date privind originea sistemului solar, născut cu 4,6 miliarde de ani în urmă.

Și amatorii descoperă comete!

Nu numai profesioniștii pot intra în istoria astronomiei ! Mărturie stă succesul unui astronom amator american care a descoperit o nouă cometă cu ajutorul unui telescop cu oglindă cu diamentrul de 41 cm. Numele cometei ? Nu putea fi altul decît „Brewington 1991A", evident după numele descoperitorului său, Howard Brewington, electronist, care locuiește în statul New Mexico și care își îndreaptă telescopul spre cer în fiecare noapte liniștită și fără Lună.

enciclopedie

Recolte tratate în Israel prin metode de bioinginerie (cum sînt aceste roșii rezistente la sare) pot beneficia de diverse surse de apă pentru irigații.

APA, RESURSĂ VITALĂ A PĂMÎNTENILOR (VI)

Care este adevărata dimensiune a poluării apelor ?

Un studiu elaborat de Institutul pentru resurse mondiale, Institutul internațional pentru mediul înconjurător, în colaborare cu Programul ONU pentru mediul înconjurător, publicat în „World Resources 1988—1989", ne oferă informații prețioase despre această problematică : „În lumea industrializată, poluarea din surse imprecise însumează toți poluanții care pătrund în apă din alte surse decît din uzinele municipale de tratare a apei, din canalizare și din apele industriale uzate. În țările în curs de dezvoltare, deosebirea dintre surse precise și surse imprecise are o mai mică semnificație, deoarece acolo foarte multă apă din canalizare și din apele uzate industriale rămîne netratată". Și pe măsură ce țările lumii a treia se emancipează economic, prin industrializare și practicarea unei agriculturi pe bază de substanțe chimice, și se urbanizează tot mai mult, se vor confrunta cu aceleași probleme de poluare din surse imprecise care afectează azi lumea dezvoltată.

Indiscutabil, poluarea din surse imprecise se referă de fapt la răspîndite surse de poluare a apelor care rezultă din activitățile umane de pe uscat. Și care ar fi activitățile umane ? Agricultura, mineritul și extracția petrolului, silvicultura, urbanizarea, barajele și canalele de pe rîuri, precum și construcțiile.

Poluanții sînt antropogeni sau naturali. Substanțele chimice toxice nedegradabile folosite în pesticide sînt poluanți sintetici. S-a constatat, de pildă, că arsenicul depistat în apele rîului Huang He (China) este un poluant natural care provine din platoul de loess, care este extrem de erodat. Nitrații, în schimb, care reprezintă un pericol pentru sănătatea publică, provin din alte surse naturale (azot din sol), cît și din surse antropogene (îngrășăminte). Apariția unei probleme datorită unui poluant imprecis depinde de capacitatea de asimilare a apei în care se scurge și de posibilitatea de folosire a apei. Calitatea necorespunzătoare a apei în unele regiuni ale S.U.A. se datorează poluării din surse imprecise.

Agricultura constituie și ea o sursă majoră de poluare imprecisă. Și „World Resources 1988—1989" relevă : „În S.U.A., unde s-au identificat și măsurat sursele imprecise de poluare, în 64 la sută din rîuri și în 57 la sută din lacurile afectate, evacuările de la ferme reprezintă principala sursă de poluare. Apele afectate sînt acelea a căror folosință este serios sau moderat afectată de surse imprecise sau a căror folosință este amenințată de sursele imprecise. În S.U.A., din 1,8 milioane de mile de rîuri, 165 000 sînt afectate, iar din 39,4 milioane de acri de lacuri, 8,1 milioane sînt afectați. Substanțele nutritive provenite din îngrășăminte și din deșeurile animaliere reprezintă principalii poluanți în 13 la sută din rîurile americane și în 59 la sută din lacurile afectate. Pesticidele sînt principalul poluant doar în 3 la sută din rîuri și în mai puțin de 1 la sută din lacuri. Principalele substanțe nutritive sînt azotații, care sînt considerați drept o problemă tot mai acută pentru sănătatea publică, precum și fosfatul, care consumă oxigenul, grăbește eutrofizarea și provoacă moartea peștilor".

Pesticidele constituie o problemă de contaminare a apelor freatice în 40 din cele 50 de state ale S.U.A. În 1987, piața mondială a pesticidelor s-a cifrat la apreciabila cifră de 18 miliarde dolari. Principalii consumatori ai pesticidelor au fost Brazilia, India și Mexic.

Îngrășămintele sînt principala sursă de azotați și fosfați antropogeni care pătrund în mediu. Celelalte surse sînt formate din îngrășăminte naturale sedimentate de canalizare, bazine septice, depuneri atmosferice și evacuări urbane. Și astfel, apele pierd oxigenul. Este, aceasta, una dintre cele mai răspîndite probleme de poluare a apelor.

Ce provoacă azotații excesivi din apa potabilă ?

Otrăvirea sîngelui la copiii mici, hipertensiune la copii, cancere gastrice la adulți și malformații ale fătului. Nitrozaminele (substanțe cancerigene și mutagene) pot fi consecința combinației de azotați și pesticide.

În ultimii 30 de ani, concentrația de nitrați din unele țări europene au crescut cu rata medie anuală de 0,15 miligrame la litru. În deceniul trecut, o treime din sistemele de supraveghere a apelor de suprafață din Marea Britanie au depășit nivelul de 11,3 mg/l.

Acest nivel se datorează precipitațiilor reduse și lucrărilor agricole intensive. Nivelurile de azotați variază în funcție de climă, anotimp și lucrările pămîntului care produc tipuri de filtrare extrem de variate.

DDT-ul se mai folosește în unele țări, iar în sud-estul Asiei se mai tratează orezul cu un endosulfan, lindan și alți compuși persistenți și extrem de toxici pentru pești.

Și mineritul constituie o sursă majoră de poluare în Asia și în Pacific și sursa citată precizează : „Cuprul, zincul, plumbul și cadmiumul poluează multe din rîurile Australiei. În Malayezia, sedimentele provenite din minerit și din construcții poluează 31 de rîuri. Sedimentele rezultate din minerit poluează rîurile și canalele de irigații din Filipine. În Thailanda, deșeurile miniere poluează apele de suprafață, la fel ca și scurgerile de la ferme, pline de substanțe chimice agricole și bălegar. Informațiile sînt, totuși, incomplete și nesigure".

D. FILIP

(Va urma)

FOTOGRAFII DE LA CITITORI

Copăcel — copăcel...

IOANA CUCIUREANU, București

Incursiune în paranormal

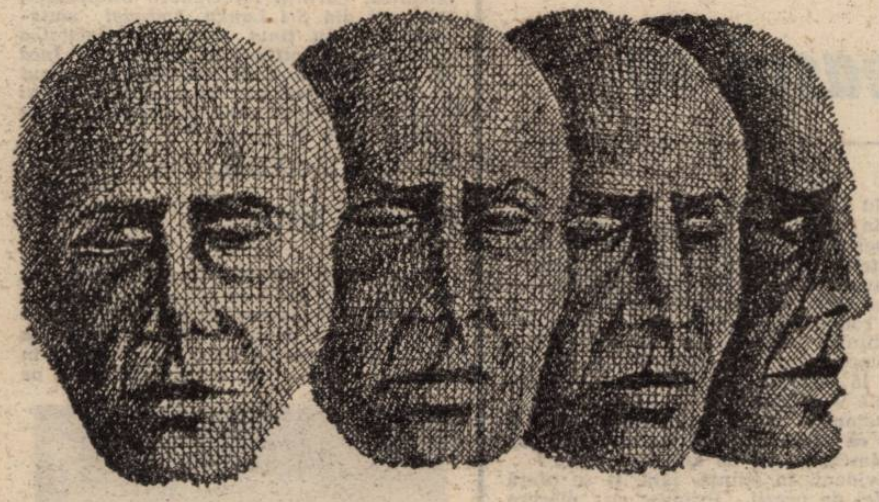

TRANSMITEREA GINDULUI

Pentru mulți dintre noi titlul de mai sus poate să pară o aberație. Aceasta din cauză că am fost „instruiți" să credem în exclusivitate în ceea ce putem palpa, măsura, cunoaște în mod concret. Și totuși... considerăm că răspundem interesului cititorului revistei noastre față de această posibilitate. De aceea reintrăm — după o pauză de mai multe săptămini — în domeniul parapsihologiei, cu promisiunea de a solicita în acest sens mai multe colaborări serioase și angajate științific în domeniu.

Domnul MIRCEA PERIANU, din Bîrlad, a mai fost prezent în revista noastră ; îl considerăm un avizat în domeniul căruia i-a dedicat cîteva decenii de muncă și revelații. Domnia sa mărturisește că, dacă acum un secol ne-am fi întîlnit cu un cunoscut și am fi încercat să-i explicăm că există „ceva" — să-i spunem un „fluid", care poate trece cu ușurință printr-o placă de fier oricît de groasă, dar nu poate trece prin sticlă sau aer, cunoscutul nostru ne-ar fi privit cu îngrijorare, ar fi schimbat subiectul și ar fi folosit întîiul pretext pentru a ne abandona în grabă...

— Îmi sugerați, deci, în loc de întrebare, să fac afirmația că un asemenea „fluid" există...

— Astăzi orice elev știe că electricitatea — respectiv curentul electric — poate trece cu ușurință prin metale, dar nu poate trece prin aer și sticlă. Acest exemplu ilustrează faptul că știința este încă departe de a fi descoperit toate tainele naturii. De fapt am putea compara știința cu volumul unei sfere, iar necunoscutele cu suprafața sferei. Cu cît crește volumul cunoștințelor noastre — deci volumul sferei — cu atît crește și suprafața sferei, deci a necunoscutelor.

— Revenind la problema transmiterii gîndului. Există în trecut o confirmare în acest sens, pe care ne putem bizui ?

— Posibilitatea transmiterii gîndului la distanță era cunoscută de mult, mai ales de către inițiați și de preoții marilor religii. Dar ea a fost adusă pentru prima oară în atenția lumii moderne de către profesorul **Victor Segno**, din Los Angeles, California, și expusă pe baze științifice în lucrarea sa **„Legea Mentalismului"** apărută la începutul acestui secol. Lucrarea a apărut și la noi în anul 1930. Ulterior și alți cercetători au studiat și aprofundat legile transmiterii gîndului. Ele sînt valabile și astăzi și vor rămîne valabile și în viitor, întrucît natura psihicului uman nu s-a schimbat.

Orice om, în momentul în care se gîndește intens la ceva, emite în spațiul înconjurător unde mentale. La persoanele cu un mentalism slab, intensitatea acestor unde este mică și ele se vor propaga la distanțe relativ mici. În schimb, undele emise de un om cu un mentalism puternic, cu o mare putere de concentrare pot face ocolul pămîntului. Ele se propagă instantaneu și toate persoanele aflate pe aceeași „frecvență" vor fi influențate într-o măsură mai mică sau mai mare...

— Ce concluzie „practică" deduceți din acest fapt ?

— Unii oameni pot avea o putere deosebită asupra semenilor lor și astfel se explică reușita în viață a multor oameni. Trebuie să înțelegem că trăim într-un ocean de unde mentale care vin din toate direcțiile, tot așa cum eterul este străbătut de undele radio a mii de posturi. Noi nu ne dăm seama de existența acestor unde mentale, dar sîntem în permanență influențați de ele fără voia noastră, fără să le conștientizăm. Cele cinci organe de simț nu ne ajută să luăm act de undele mentale care ne înconjoară, dar uneori „un al șaselea simț" ne face să simțim instinctiv dacă o persoană ne dorește binele sau răul !

— Termenul mai des folosit în acest sens este „a presimți".

— În general această facultate este mai dezvoltată la copii. Ei „știu" cine îi iubește și cine nu ! Pe măsură ce cresc, limbajul articulat ia locul acestei facultăți...

— Ce element concret vă slujește drept argument ?

— Ca o oscilație electrică, care este caracterizată prin intensitate, frecvență și timbru, și undele mentale pot fi de o natură superioară sau de o natură inferioară. Depinde de noi cu ce fel de unde intrăm în legătură. Nutrim gînduri nobile, de iubire, de altruism sau meditînd asupra unor maxime morale, vom intra în rezonanță cu vibrații de aceeași natură care ne vor stimula. Și invers, rezultă necesitatea stăpînirii mentalului nostru, lucru despre care se poate vorbi referindu-ne la studiile științifice Raja-Yoga.

— N-ar fi hazardat, așadar, să punem în seama „artei de a reuși în viață" constanta unui mental puternic și pur ?

— În acest sens putem aborda spre exemplu un test, care ne scutește de teoretizări. În timp ce vă aflați într-o sală, să zicem de ședințe, la teatru sau la cinema, în pauză alegeți o persoană aflată într-unul din rîndurile din fața dvs. Fixați-vă atenția asupra ei. Studiați-o un timp. Apoi concentrați-vă și transmiteți „un ordin mental", spre exemplu : „Acum vei simți dorința fierbinte să scoți o batistă și să-ți tamponezi fruntea !" Repetați ordinul mental de cîteva ori. Dacă mentalul dvs. este puternic, persoana în cauză va executa ordinul fără să-și dea seama, fiind de fapt o dorință a ei. Din păcate, majoritatea oamenilor au mentalul slab și nu se pot concentra, acest fapt se datorește condițiilor stresante ale mediului nostru de viață impus de civilizația modernă. Dar știm că puterea la care ajung practicienii acestei tehnici mentale, de transmitere a gîndului, este imensă și am putea spune că nu are limite. Pentru a ilustra acest lucru, voi menționa că europenii ajunși în India în secolul trecut au fost surprinși, tulburați de experiențele făcute de unii fachiri din jurul marilor orașe ca Benares, Madras și altele...

— Puteți exemplifica un astfel de caz?

— Voi aminti doar unul, cunoscut sub denumirea de „Jocul corzii". Experiența avea loc în aer liber, într-o piață, să zicem. Spectatorii stăteau în cerc în jurul fachirului. Acesta îi privea un timp, aducîndu-i într-o stare de ușoară hipnoză. Apoi lua un ghem de sfoară pe care îl arunca în sus. Ghemul dispărea în aer, rămînînd parcă suspendat undeva. Fachirul trimitea un copil să-i aducă ghemul. Acesta se urca pe fir și dispărea și el în văzduh. Fachirul „părea" să se enerveze, lua un cuțit între dinți și urca și el pe sfoară, dispărînd. Apoi, de sus, începeau să cadă capul copilului, brațele, picioarele etc. În final cobora și fachirul stringînd ghemul. Punea toate acestea într-un sac și dădea să plece. În acel moment se auzea un strigăt și din sac ieșea copilul viu și nevătămat !

— Totul pare de domeniul unui fantasme aberant !

— Pentru noi, da. Experiența însă nu a putut fi explicată — deși au asistat la ea zeci și sute de martori — în nici un mod. Asta pînă ce mai tîrziu, cineva a avut ideea să fotografieze scena. După developarea filmului, nimic din cele văzute de spectatori nu se înregistrase pe clișeu. Pe clișeu apărea doar fachirul stînd nemișcat în poziția tradițională a yoghinilor. Concluzia : gîndirea fachirului era atît de puternică, încît ceea ce vroia el să vadă, ceea ce „vedea" el cu imaginația sa puternică, se transmitea prin unde mentale spectatorilor. Fenomenul, cercetat apoi de oameni de știință, a primit denumirea de „Exteriorizarea Mentală".

ION ȚUGUI

magazin vă răspunde

AURORA-MAGDALENA KARTMAN (Făgăraș) : În numărul trecut, nădăjduiam că v-am oferit răspuns la problemele pe care le-ați ridicat. Formula „spălarea creierului" are o cu totul altă semnificație decît cea oferită de dv. în contextul respectiv. Faptul că s-a scris mult (și prost) despre această „spălare" înseamnă doar o goană după senzaționalul publicistic ieftin și exagerări cu anumită finalitate intenționată de ordin politic în imensa majoritate a cazurilor, ignorîndu-se cu bună știință realele semnificații ale tehnicilor de influențare și anihilare a voinței, conștiinței și personalității, de condiționare a comportamentului uman. Fără a intra în detalii „tehnice", să menționăm că prin inducerea controlată a unor modificări ale chimismului cerebral — deci ale substratului material al conștiinței și aspectelor comportamentale volitive cu ajutorul unor tehnici speciale — se pot „șterge" anumite informații sau deprinderi comportamentale stocate în memorie, se poate accede la anumite paliere informaționale din creier aflate sub interdicția conștientă a comunicării sau se pot „înregistra" noi informații și condiționări comportamentale. Utilizarea acestor tehnici în alte scopuri decît cele strict medicale (psihiatrice) este interzisă prin lege pretutindeni în lume, întrucît lezează demnitatea umană. Cu toate acestea, pe ici — pe colo, mai sînt folosite ilegal, fie — în variantele „ușoare" — de diferitele secte religioase în intenția fanatizării și întreținerii obedienței adepților în cadrul ședințelor de „îndoctrinare", fie — în variantele „dure" — în cadrul unor indelenticiri mai mult sau mai puțin... secrete. Prin urmare, se impune o distincție netă între educație / instrucție / învățămînt, care programează pozitiv, conștient comportamentul psihosocial și profesional al indivizilor, „manipulare", care influențează în funcție de anumite interese, în mod inconștient acest comportament (este cazul tuturor mijloacelor de comunicare în masă din întreaga lume !) și tehnicile de „spălare a creierului", practicate în scopuri licite sau ilicite. Deși modalitățile și scopurile diferă, „baza de lucru" e aceeași : creierul uman !

Rubrică realizată de
ADRIAN HOAJĂ

Ruga spre Soare a ultimului rege Inca

Acum cinci sute de ani, un stat înfloritor se întindea peste teritoriile actuale ale Perului, Boliviei, părții de sud a Ecuadorului și celei de nord a statului Chile. Era imperiul incașilor, care își stabiliseră capitala la Cuzco. Legenda spune că atunci cînd pentru prima oară Soarele și-a luat locul lui pe cer, Manco Capac și frații săi au ieșit din Paracec-Tambo, sau „peștera devenirii". Manco a devenit primul lor rege — primul Inca. Și cînd viața acestor fii ai Soarelui era mai frumoasă, mai bogată, cînd imperiul lor era mai puternic, America de Sud este lovită ca de un trăsnet de invazia conchistadorilor lui Francisco Pizzaro. Iar marele lor vis nu putea fi altul decît mirificul Cuzco.

Solii lui Pizzaro se întorc de acolo uluiți. Purtați în lectici de-a lungul unor drumuri magnifice, văzuseră cu ochii lor incredibilul Templu al Soarelui acoperit complet cu aur. Cam fără voie, dar totuși nebănuind soarta ce-i aștepta, incașii le oferă în dar cele 700 de plăcuțe de aur ce acoperiseră Templul și chiar „fecioarele Soarelui", adevărate vestale rezervate în principiu doar regelui...

Totul era pregătit, dar mai exista un ultim obstacol. Regele inca, Atahualpa, pe care Pizzaro îl ținea prizonier. Ce să facă cu el ? Să-l elibereze — nu se putea. Să-l ia cu el — era prea riscant. Trebuia executat și în mod normal ar fi fost nevoie de un proces în Spania, în fața însuși marelui împărat Carol Quintul. Nerăbdători însă, mulți cer judecarea sa la fața locului. Un călugăr dominican, Valverde, susține ideea și pentru a simplifica lucrurile, absolvă de la început pe judecători de orice vină în decizia pe care o vor lua.

Procesul este o adevărată parodie. Un martor fals, peruanul Fillipillo, interpret al trupelor spaniole, căruia i se promisese ca răsplată însăși favorita regelui, afirmă că Atahualpa complotase împotriva spaniolilor. Sentința nu se lasă așteptată...

Soarele de-abia apusese, soldații spanioli ocupaseră piața principală a orașului Caxamalca. În lumina torțelor, Atahualpa, cu mîinile și picioarele în lanțuri, privește drept înainte. Pare să nu-l audă pe Valverde cum îi cere să-și recunoască greșelile și să îmbrățișeze „credința cea adevărată". I se pregătește rugul și este legat de stîlp. O ultimă tentativă — moartea prin foc este îngrozitoare, dar dacă el ar cere să fie botezat... ar fi doar strangulat. Atahualpa se uită spre Pizzaro. Conchistadorul confirmă. Marele Inca cere botezul.

Urmează o ceremonie de-a dreptul demențială, într-un decor halucinant. Cu voce puternică și brăzdînd aerul cu semnul crucii, Valverde pronunță cuvintele sacramentale : „Te botez în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh". Mai lipsește un nume. Este 29 august 1533 — sărbătoarea catolică a Sfîntului Ioan Botezătorul. Proaspătul convertit se va numi deci Juan de Atahualpa. I se oferă grația de a-și exprima ultimele dorințe. Regele cere să fie înmormîntat la Quito, alături de strămoșii din partea mamei și îl imploră pe Pizzaro să aibă grijă de copiii săi. La un semn al lui Valverde, spaniolii cîntă un Credo, în cor. Călăul își face datoria. Și un mare rege piere ca un răufăcător de rînd, iar corpul său este sortit să rămînă toată noaptea în piață.

Drumul spre Cuzco este deschis. O călătorie lungă și grea, nu lipsită de atrocități, și spaniolii ajung în fața orașului la 15 noiembrie, cu două ore înainte de apusul Soarelui.

Pizzaro ordonă ocuparea orașului fără violență. Dar trupele dezlănțuite nu mai pot fi stăpînite. Două sute de mii de locuitori din Cuzco nu au nici o șansă să li se opună. Orașul este jefuit. Ce se cîștigă peste zi se joacă noaptea la cărți, se pierde, se reia a doua zi totul de la capăt.

Dar Pizzaro nu este mulțumit. Marele său vis este să facă din Cuzco orașul din care se va naște Noua Castilie. Cartiere întregi vor dispare, străduțele vor ceda locul unor adevărate bulevarde impunătoare, patru sute de temple se vor transforma în biserici, mînăstiri, iar în locul sanctuarului în care era venerat Viracocha avea să se ridice Catedrala San Domingo. Triumful Spaniei va fi total. Pe tron urcă Manco, aservit spaniolilor, iar soarta efectivă a orașului este încredințată, într-o ceremonie de un fast extraordinar, lui Juan și Gonzalo, doi dintre frații lui Pizzaro.

Șapte ani mai tîrziu, la 70 de ani, Pizzaro nu mai este obsedat de cuceriri ci de noi construcții. Ridică Lima, unde trăiește într-un palat al cărui fast depășește și curtea Spaniei. Și vine ziua de Duminică, 26 iunie 1541...

O iscoadă îl previne că ar putea fi asasinat. Nu crede. Dar lumea strigă pe străzi „Trăiască regele, moarte tiranului!" Palatul este luat cu asalt. Cu spada în mînă, Pizzaro ucide doi atacatori, dar este rănit la gît. Se clatină. Sosise sfîrșitul. Și cum totul se plătește, ca și victima sa regală din Caxamalca, este înmormîntat ca un nimeni lîngă catedrală. De-abia în 1607 corpul său își va afla odihna în grandiosul mausoleu din catedrala din Lima...

■

Departe de „aurul și sîngele" care au fost deviza conchistadorilor, de agitația comerțului care înflorea, de atîtea și atîtea pasiuni, la Machu Pichu și Cuzco, pe lacul Titicaca adormise o civilizație. Fusese cu adevărat distrusă ? Sau a fost atît de puternică încît și-a luat cu ea toate tainele. Căci și azi, cînd Soarele răsare, indienii din Peru se întorc spre el și se roagă. La fel ca acum sute și sute de ani.

Iar noi poate nu vom înțelege niciodată ritul după care se desfășoară ruga lor și nici ce poate ea însemna.

MIHAELA DOROBANȚU

ZECE DESCOPERIRI CARE VOR SCHIMBA FAȚA LUMII

În acest sfîrșit de secol, știința încearcă să forțeze porțile cunoașterii, sperînd să descifreze cîteva din misterele lumii înconjurătoare, ce nu se lasă ușor cucerite. Revista „Sciences et Avenir" s-a oprit la zece dintre temele asupra cărora oamenii de știință își concentrează de mai mult timp atenția, sperînd ca prin rezultatele cercetărilor întreprinse să schimbe într-un viitor apropiat fața lumii. Vom prelua o parte din informațiile publicate în amintita revistă pentru a vi le prezenta și dv.

1. „Dresarea"... proteinelor

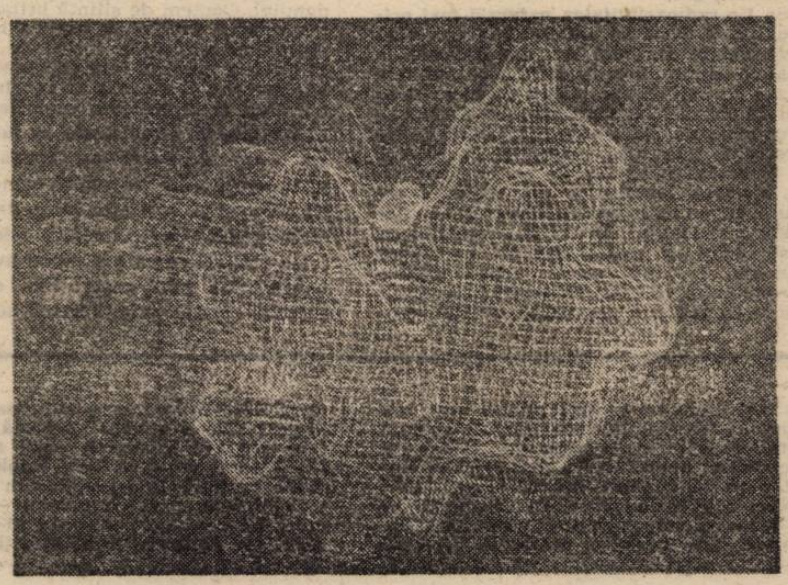

Cunoașterea secretelor intime ale proteinelor și, eventual, realizarea lor pe cale artificială este un vis pe care oamenii de știință vor să-l realizeze, cu satisfacția de a fi reușit să sfideze încă o dată ... natura. În fond, proteinele sînt moleculele „a tout faire" în mecanismul atît de complicat al vieții. Ca niște adevărate cărămizi în eșafodajul celulei, ele contribuie la apărarea împotriva invadatorilor, la comunicarea între organe, la protejarea sistemului nervos... Funcții vitale așadar, dictate de forma pe care proteinele o adoptă în mod spontan în spațiu. Inițial, cînd sînt fabricate de organism, pe baza informației înscrise pe cromozomii din molecula de ADN, au aspectul unor polimeri inerți. Apoi, se pun spontan în mișcare, își răsucesc o extremitate, își desfășoară alta..., pînă ce formează un edificiu tridimensional perfect stabil și perfect funcțional. Pînă acum, cercetătorii au reușit să înțeleagă în linii mari cum se poate ca fiecare proteină să adopte o arhitectură specifică prin jocul atracției și al respingerii reciproce dintre unitățile sale de bază (acizii aminați). Dar nu au aflat încă în ce constă relația dintre forma și funcția proteinei. Este unul din misterele care, dacă ar fi descifrate, ar dezlega pașii biologiei, lăsîndu-i să alerge cu o viteză ametitoare către alte descoperiri. Cunoașterea funcțiilor proteinelor ar permite omului controlul asupra întregului ansamblu al viului. Imediat ce s-ar deține cheia ce face legătura între structura moleculară a proteinei și o anumită funcție biologică, omul ar putea să modifice proteinele în vederea realizării unor sarcini precise : creșterea rezistenței enzimelor industriale, precum și crearea unora noi, inedite pe Terra ; diversificarea vaccinurilor și a medicamentelor ; inventarea unor noi molecule cu rol de „tranzistori" în cadrul ordinatoarelor biologice de mîine etc.

Numeroase echipe de cercetare din întreaga lume își îndreaptă atenția asupra acestui subiect. În Japonia, de exemplu, 14 întreprinderi din domeniul chimiei, farmaciei, agroalimentar și informatic sînt asociate într-un mare institut de cercetare comun. În Statele Unite, de asemenea, numeroase societăți și laboratoare urmăresc dezlegarea acelorași probleme. La fel în Europa, unde programe de cercetare de acest gen sînt urmărite de CNRS și CEA (în Franța). Pentru început, cercetările s-au axat pe alterarea proteinelor existente, prin înlocuirea unuia sau a doi acizi aminați, unități chimice de bază ale proteinelor, pentru a vedea care sînt modificările ce se produc în structura spațială și proprietățile funcționale ale moleculei. Ani de-a rîndul, unele laboratoare au încercat secvențierea proteinelor, pentru a identifica ordinea în care sînt înlănțuiți acizii aminați.

O dată cu experiența acumulată, oamenii de știință au reușit să întrevadă în linii mari principiile de guvernare ale „inteligenței" proteinelor. Înmagazinate în imense baze de date, rezultatele sînt azi traduse în modele matematice și vizualizate pe ecranele calculatoarelor. Prin simulare pe ordinator, se produc modificări la nivelul edificiului molecular al cărui schelet atomic este reprezentat prin linii și puncte colorate. La fiecare transformare, ordinatorul calculează configurația tridimensională cea mai stabilă. Apoi se verifică în ce măsură proteina remodelată de om a dobîndit noile proprietăți ce i-au fost conferite. Cercetătorii pot evalua modificările aduse proteinei doar prin încercări repetate.

AURORA POPESCU

SPAȚIUL COSMIC – O VARIANTĂ A INFERNULUI? (III)

Pămînt. A fost nevoie de multă abilitate din partea echipajelor de pe sol, pentru ca supărarea dintre cei doi să se risipească.

La rîndul lor, europenii vor și ei să găsească soluții acestor probleme. Se străduiesc să-și formeze propriul corp de astronauți pentru viitoarea stație Columbus. Experimentul Isemsi prefigurează pe cele ce vor avea loc în fiecare an în Centrul european pentru astronauți de la Köln, a cărui înființare a fost decisă în luna mai, anul trecut, de către ESA (Agenția Spațială Europeană). Construcția propriu-zisă va începe către sfîrșitul acestui an și, bineînțeles, prima grupă de astronauți va fi formată aici. În 1993 este prevăzut ca acest Centru să recruteze 70 de candidați. Rămîne de văzut cîți dintre ei vor pleca într-o zi în spațiul cosmic...

A.P.

Recrutarea astronauților în vederea pregătirii lor pentru misiuni extraterestre este deosebit de importantă. Unii dintre astronauții aleși și pregătiți nu vor zbura totuși niciodată. Dezamăgirea lor este lesne de înțeles. Dar nu trebuie să se înțeleagă că se face risipă în ceea ce privește pregătirea oamenilor. Se recrutează puțini oameni, fiecare este pregătit pentru o anumită misiune și doar cîțiva sînt socotiți... rezerve.

Grija pentru valorificarea la maximum a potențialului astronauților este extremă. Tocmai de aceea, și pe timpul misiunii, se urmărește ca echipajelor să le fie asigurate condiții optime : o hrană echilibrată, respectînd întocmai principiile nutritive necesare organismului în condițiile date, o stare de igienă perfectă etc. Nava Saliut a fost, de exemplu, dotată cu duș. Formula n-a fost însă reluată pe stația orbitală Mir, deoarece experiența a demonstrat că ocupanții stației preferau să folosească un lavabou și șervețele umede. O atenție specială este acordată problemelor psihologice. Regula generală este aceea de a evita să se transmită oamenilor din spațiu știri proaste în legătură cu evenimentele de pe Terra, mai ales cele care îi privesc în mod direct. Cînd tatăl sovieticului Gretciko a decedat în timp ce cosmonautul își efectua misiunea, știrea nu i-a fost transmisă acestuia. Revenit pe Pămînt, Gretciko a considerat că măsura luată a fost bine gîndită.

Desigur, rezolvarea problemelor psihologice se pune îndeosebi în misiunile de lungă durată — șase luni sau un an. Pentru europeni, acest lucru este încă deosebit de dificil, avîndu-se în vedere lipsa lor de experiență. Chiar pregătirile ce se fac pe Pămînt sînt mult în urmă față de sovietici sau americani. În urmă cu 15 ani, la Institutul de biologie medicală din Moscova, trei astronauți au stat timp de un an într-un cheson (între 9 noiembrie 1974 și 9 noiembrie 1975). Abia acum, europenii încearcă și ei un asemenea tip de experiment. Este vorba de misiunea Isemsi din Norvegia, despre care am amintit în numerele trecute ale revistei noastre.

Reușita misiunii ține în mare măsură și de climatul psihologic dintre membrii echipajului, de coeziunea ce se stabilește între ei. Eforturi deosebite se fac ca, o dată ce echipajul a fost constituit, unitatea lui să se mențină pînă și după terminarea misiunii. Cînd apar remanieri în cadrul echipei, apar și tensiuni, uneori chiar conflicte. Consecințele pot fi dezastruoase. Exemple în acest sens există. Pentru misiunea Soiuz, sovieticii constituiseră, în 1971, un echipaj format din Leonov, Kubasov și Kolodine. Kubasov a fost exclus într-un timp din motive de sănătate, motiv pentru care un întreg nou echipaj a fost recrutat. Cei trei oameni care l-au format urmau să-și găsească moartea în această misiune. Este vorba despre Dobrovolsky, Patsaiev și Volkov. Primii doi erau începători în timp ce Volkov era veteran. Conducerea echipajului a fost totuși dată lui Dobrovolsky, fapt ce a creat o permanentă stare de tensiune. Se spune că în momentele de panică și derută, Volkov se considera adevăratul comandant de bord.

Lecția aceasta n-a fost uitată. Atît americanii, cît și sovieticii merg în prezent pe ideea ca veteranul echipei să fie comandant. Totuși, cînd misiunea este deosebit de lungă, o „derivă psihologică" poate să apară în ciuda tuturor măsurilor de prevedere ce au fost luate inițial. După zborul de un an efectuat împreună, Titov și Makarov se pare că evitau să-și mai vorbească la întoarcerea lor pe

Xerox după memorie

UN „COLUMB AL COSMOSULUI"

Visătorului și enciclopedicului Jules Verne i se pot aduce, cu amendamentele necesare unele critici cu privire la fantasticele lui previziuni și realizarea lor practică abordată în romanele sale. Ceea ce contează însă nu sînt „stîngăciile" științifice ci fraptantele anticipații. În anul 1961 i s-a adus însă un anume fel de critică izvorîtă dintr-o mîndrie cu totul de înțeles și anume : printre cei trei oameni care au zburat spre Lună, în romanul „De la Pămînt la Lună", nu se găsește nici unul de naționalitate rusă. În obuzul proiectat spre misteriosul satelit natural al Terrei se aflau un englez, un francez și un american. Conform gîndirii lui Jules Verne. Rusia țaristă contemporană lui nu intra în viziunile de acest fel. Și totuși...

La 9 martie 1991 omul numit Iuri Gagarin ar fi împlinit pe planeta lui natală, numai 57 de ani. Dar vesnicia l-a vrut foarte devreme pe acest semen al nostru, la 34 de ani și 18 zile. Poate că destinul material al lui Gagarin s-a conformat unei regули triste și nedrepte care cheamă către posteritate cu necruțătoare grăbire pe eroii noștri. Cetățeanul Iuri Gagarin, o dată cu trecerea spre alte tărîmuri necunoscute nouă, și-a pierdut definitiv cetățenia. El aparține acelui Panteon al semizeilor în care uitarea nu-și poate depune niciînd colbul.

Între eroii secolului XX, Gagarin ne apare ca un „Columb al Cosmosului" care, singur pe corabia sa numită Vostok, a cochetat o oră și 48 de minute cu spațiul extraterestru. El a fost prima persoană a acestei lumi care s-a convins — acum 30 de ani — că Terra nu-i decît un fir de praf locuibil al Universului. Navigînd cu „fantastica" viteză de 27 353 km/h, tînărul de 27 de ani a devenit fără să vrea primul filosof care „sfida" cu toată temeinicia efemera existență umană pe o sferă imperfectă învăluită în albastrul atmosferei sale.

La data de 12 aprilie 1961, la ora 9 și 7 minute (după ceasul Moscovei) Iuri Gagarin a intrat în nemurire. El, fiul unor oameni foarte simpli din satul Klukino, născut la 9 martie 1934, a trecut toate testele drastice ale proiectilor pentru acel istoric zbor. La plecare, Iuri avea tensiunea arterială 115/75, temperatura corpului 36,7°C, și pulsul de 64/minut. Ritmul respirației era 24. În cuvintele noastre spus, acest semen al nostru știa de minune să-și stăpînească firească și omenească emoție a pionieratului. A debutului absolut la rendez-vous-ul cu nemărginirea.

Pentru istoria omenirii, contează mai puțin cu cîte medalii l-a umplut pieptul Brejnev, după aterizare. Contează mai puțin faptul că mulți l-au ținuit apoi cu neîncredere, ca pe un zeu reîntors din Cosmos. Contează mai puțin că Palatul Kremlin i-a deschis larg porțile spre a-i omagia. Gagarin nu mai aparține din 12 aprilie 1961 unei națiuni anume, el aparține Universului uman care-i conferea „gradul" de Columb. Și nu e deloc în indemînă să fii un Columb.

Un stupid accident de avion l-a smuls pe Gagarin de lîngă noi la 27 martie 1968. El zbura cu un simplu vehicul aerian și, culmea, se pregătea pentru un nou zbor cosmic. Ironia neiertătoare a soartei l-a îndepărtat de celălalt Columb al nostru, Neil Armstrong, care un an mai tîrziu păsea pe Lună. Am fost văduviți noi simpli cetățeni ai Terrei, de emoționanta întîlnire Gagarin-Armstrong. Doi bărbați celebri și-ar fi strîns mîinile în fața eternității.

PAUL IOAN

Nr. 10 (1 742) din 9 martie 1991

ECOLOGIE - UN SEMNAL DE ALARMĂ, DAR NU NUMAI ATÎT...

CÎT DE MULT DĂUNEAZĂ RADONUL SĂNĂTĂȚII (I)

Gaz inodor și incolor dar radioactiv, care provine din rocile subpămîntene și ajunge pînă în subsolurile locuințelor, radonul ar fi răspunzător, opinează unii specialiști, de multe maladii ce-i afectează pe oameni. Ca oricare particulă radioactivă, radonul amenință genele, unități de sinteză proteică ce guvernează întreaga funcționare a celulelor sau o parte din ea, poate **afecta cromozomii, poate provoca sau** reactiva o oncogenă, iar în concentrație mare este o cauză a cancerului pulmonar. Tot radonul ar fi răspunzător de cancerul la copii, de cancerele creierului, ale măduvei spinării, oaselor, de melanoame și cancerul renal. Se consideră că circa 10 la [illegible] din cazurile de cancer ce se înregistrează pe mapamond ar fi imputabile radonului, țin să precizeze studiile efectuate în ultimii ani.

Să fie radioactivitatea naturală mai primejdioasă decît se anticipa ? Primele avertismente serioase au fost lansate în Statele Unite. Era în 1938. Doi ani mai tîrziu, Piața Comună trăgea un prim semnal de alarmă. La scurt timp, în Franța se propunea, de către experții Centrului de protecție împotriva radiațiilor în mine și ai Societății naționale de energie nucleară, dotarea locuințelor din anumite regiuni cu aparate pentru detectarea automată a radonului. În S.U.A., cetățenii au fost rugați de mai multe ori în ultimii trei ani, de către Agenția pentru protecția mediului (E.P.A.) să verifice contaminarea cu radon a populației. „E.P.A. susține, relevă Time International, că un nivel al radiațiilor de 4 pico curie pentru un litru de aer ce s-ar înregistra la domiciliu, este suficient ca 13 pînă la 50 de oameni dintr-un număr de 1 000 de persoane care respiră acest aer să se îmbolnăvească de cancer". Agenția amintită apreciază că cel puțin 8 milioane de americani respiră **un aer cu o conccentratie de radon si mai** ridicată, fapt pentru care se recomandă sigilarea crăpăturilor din fundațiile locuințelor.

Relevante sînt studiile întreprinse în alte țări ale lumii despre urmările potențiale ale radioactivității naturale ale radonului. Oameni de știință britanici au întreprins un studiu cu privire la corelația dintre concentrațiile medii de radon din 14 țări ale lumii și rata cancerelor pe care le provoacă. **S-a ajuns la concluzia că între 13 și 25 la sută din cazurile de leucemie mieloidă înregistrate în lume ar putea fi cauzate de radon.** Constatarea avea să-i înspăimînte pe mulți oameni, inclusiv pe medici. Mai ales că nu s-a dat prea mare atenție periculozității pentru sănătatea omului pe care o poate avea un gaz natural. De fapt, generațiile care s-au succedat pe planeta Pămînt au suportat, fiecare, rigorile radioactivității naturale. Și, în consecință, oamenii de știință nu au prea intrat la ideea că, totuși, radonul ar dăuna sănătății. Au fost voci care au susținut că logica trebuie să ne călăuzească în gîndire și să admitem următorul raționament : dacă radonul ar fi fost nociv, atunci rasa umană nu ar mai fi supraviețuit pînă în vremurile noastre.

Radonul este prezent în aer. Cum ajunge în organismul uman ? Străbate peretele alveolar al plămînului și în cazul în care nu se poate fixa (viața lui e foarte scurtă), izotopii care provin din degradarea sa (poloniul 214 și 218) reușesc această performanță cu ușurință. În funcție de potențialul individului apare, în timp, cancerul pulmonar. Și în sînge poate fi întîlnit radonul. El este prezent în toate țesuturile, dar manifestă o preferință pentru grăsimi. În acestea se dizolvă cel mai bine. Măduva osoasă este foarte bogată în grăsimi. Dacă nu se intervine la timp pentru înlăturarea distrugerilor provocate de radon în măduvă, va apare, mai devreme sau mai tîrziu, leucemia.

(Va urma)

MAI PUȚIN PLUMB ÎN ALIMENTE

Iată o întrebare care a preocupat recent o conferință a Societății germane pentru alimentație din Frankfurt și despre care relatează Frankfurter Allgemeine Zeitung. Concluzia : în multe domenii, calitatea alimentației s-a îmbunătățit sau cel puțin nu s-a deteriorat. Ea depinde într-o mare măsură de procentul de substanțe nedorite pe care alimentele le conțin.

Astfel, Prof. Hans-Jürgen Hapke de la Facultatea de medicină veterinară din Hanovra consideră că reziduurile conținute în produsele alimentare nu sînt periculoase decît dacă alimentația este prost echilibrată. Nu se poate, de exemplu, renunța total la aditivii necesari prevenirii [illegible] bacteriene sau ameliorării aspectului alimentelor. De altfel, Prof. Hapke atrage atenția asupra distincției între reziduurile propriu-zise, care depășesc de prescripții riguroase și asupra cărora se poate acționa, și impurități, substanțe nedorite, dar care nu constituie un pericol pentru om sau animale. Timpul necesar între momentul administrării medicamentelor și cel al sacrificării animalelor a fost calculat astfel încît să excludă practic riscul unei prezențe a reziduurilor. În Germania și în toate celelalte țări ale Comunității Europene, este interzisă utilizarea produselor pe bază de hormoni pentru creșterea animalelor. De altfel, aceștia (este vorba de hormonii sexuali feminini) nu prezintă nici un risc pentru om atîta vreme cît este vorba de produse naturale, ei fiind comparabili cu cei produși de organismul uman care elimină surplusul de care nu are nevoie. În plus, concentrația hormonilor nu crește decît în regiunea injectării. Astfel, în America, unde folosirea hormonilor este autorizată, se înlătură pur și simplu această porțiune (marcată în prealabil) după sacrificare. După cum remarcă Prof. Hapke, interdicția formală de a-i utiliza în unele țări — cum este cazul Germaniei — îi determină pe crescătorii de vite să-i utilizeze ilicit. Iar deoarece locul injecției nu este detectabil, această porțiune nu va fi îndepărtată. Mai trebuie spus și că unii crescători de vite folosesc și hormoni sintetici, în secret, hormoni pe care organismul uman nu este capabil să-i elimine. Soluția, după cum consideră Prof. Hapke, ar fi autorizarea folosirii substanțelor naturale. Iar serviciile de control pentru produsele alimentare nu sînt în măsură să cerceteze numeroasele substanțe admise. Printre reziduuri figurează produse fitosanitare, veterinare și chimice de conservare a alimentelor. Nocivitatea acestor substanțe depinde de structura lor chimică și de cantitatea utilizată. Mari progrese s-au înregistrat în special în ce privește protecția plantelor. Se mai pot însă decela urme de compuși organici clorați, retrași de altfel de multă vreme din comerț, dar care vor mai polua multă vreme mediul înconjurător.

Folosirea legală a produselor veterinare nistrate, adesea în mod ilegal.

În general, concentrațiile de metale grele în alimente au diminuat, iar reziduurile de plumb sînt mai reduse de cînd se folosește benzina fără plumb. Nu trebuie neglijat însă că încă se mai absoarbe o mare cantitate de substanțe nocive o dată cu hrana. O mare parte din acestea se pot elimina prin curățarea și ștergerea fructelor și legumelor.

Oricum, participanții la conferința menționată au fost unanimi în a recunoaște că produsele alimentare denumite „alternative" nu manifestă o superioritate evidentă față de cele convenționale, recomandate în continuare cercetărilor. Prof. Hapke consideră chiar că legumele și fructele tratate corespunzător ar putea conține mai puține substanțe nocive, sau chiar deloc. Produsele obținute din culturi biologice conțin efectiv mai puține produse fitosanitare. Nu se poate însă în nici un fel influența, prin metode de cultură, concentrația altor substanțe poluante, provenind din atmosferă sau din ploi. Oricum, guvernul îi încurajează pe agricultorii dispuși să reducă substanțe pesticide sau îerbicide utilizate și să recurgă la culturi biologice. Se recomandă și evitarea unor combinații toxice în alimente sau în apa potabilă. Cum se spune de obicei, este mai ușor să previi decît să vindeci.

MIHAELA DOROBANȚU

„Mareea neagră" o plagă ecologică

■ „În urma avarierii unui petrolier, în mare se varsă dintr-o dată o mare cantitate de petrol, care distruge tot ce este viu în zona răspîndirii sale.

■ Deversările „dintr-un foc" atrag imediat atenția opiniei publice prin urmările lor catastrofale.

■ Circa 4 milioane tone de petrol s-au deversat în Oceanul planetar în perioada 1962—1981 ; „Mareea neagră" din Golful Persic declanșată în ianuarie 1991 este apreciată la un volum de 500 000 tone !

■ Începînd din 1962, deversările de produse petroliere datorate avariilor de nave au fost în creștere.

■ În perioada 1962—1971, în apa marină au ajuns, pe această cale, aproximativ 66 000 tone de petrol anual. Între anii 1971—1974, petrolul deversat a fost în jur de 116 000 tone. Din 1975, cantitatea de țiței scursă în mări și oceane a ajuns la 400 000 tone.

■ 40 la sută din deversările de țiței în mări se datorează eșuării navelor, iar 35 la sută din cauza ciocnirii petrolierelor cu alte nave.

■ Apele reziduale furnizează pînă la 75 la sută din poluanții petrolieri ai Oceanului planetar.

■ Alarmante sînt avariile produse în rada porturilor, unde se produc pînă la 90 la sută din toate deversările de țiței.

■ În consecință, cele mai afectate ecosisteme sînt cele bogat populate cu organisme marine din zona țărmului.

■ Petrolul este deversat pe întinsul Oceanului planetar (6 pînă la 9 la sută din suprafața sa este acoperită cu această materie primă, principala resursă energetică a omenirii) în funcție de stadiul de descompunere :

— sub forma unei pelicule superficiale ;
— de soluție coloidală ;
— de emulsie ;
— de cheaguri de smoală ;
— de sedimente pe fundul marin.

Petrolul deversat prin accidente, dar de multe ori și voit, adevărată nesăbuință a omului, se depune pe obiectele care plutesc în apă, intră în componența sedimentelor aflate pe fundul apei, poluează țărmul și otrăvește organismele marine.

■ Metodele de lichidare a deversărilor de petrol au avantajele și dezavantajele lor.

■ Nu este ușor să se aleagă cele mai eficiente și acceptabile metode antipoluante din punct de vedere economic.

■ Metodele de curățire a emulsiei petroliere de pe întinsul mărilor sînt scumpe.

■ Prima dintre priorități o constituie recuperarea hidrocarburilor deversate.

■ Petrolul răspîndit poate fi mai întîi deviat și concentrat prin baraje plutitoare, înainte de a se trece la faza recuperării sale cu diverse sisteme mecanice.

■ Se pot utiliza produși absorbanți sau adsorbanți care fixează hidrocarburile, pentru a fi recuperate, ulterior, prin alte procedee fizice.

■ Există și bacterii capabile să asimileze hidrocarburi. În cazul unor poluări accidentale ele se dovedesc puțin numeroase pentru a fi eficiente.

■ Biodegradarea hidrocarburilor poate deveni o armă operațională în lupta contra mareelor negre.

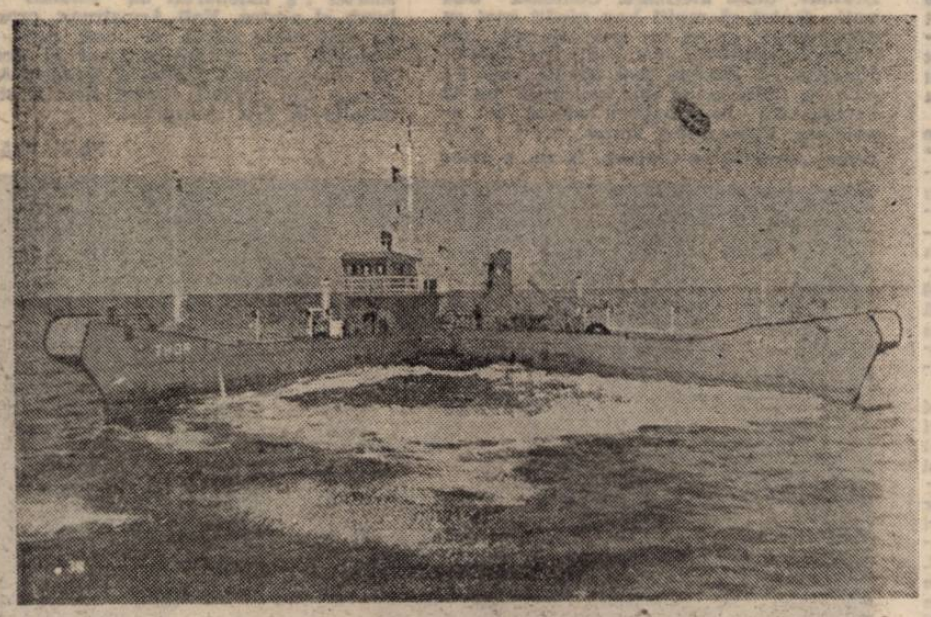

„Navă-foarfece a cărei coca se desface în două pentru a aduna și „absorbi" petrolul deversat pe întinsul mărilor și oceanelor.

VESELĂ ECOLOGICĂ ?!

Un interesant experiment al Căilor ferate germane a fost relatat nu de mult de către **Stuttgarter Zeitung** și reluat de **Tribune d'Allemagne. Este vorba de folosirea la bufetele trenurilor regionale, pentru o perioadă de o lună, a unei vesele... ecologice, produsă pe bază de cereale, care ar putea fi distrusă după folosire, fără nici un risc de poluare a mediului.** Se preconizează chiar ca ea să fie folosită de asemenea și drept hrană pentru animale ! Societatea germană a căilor ferate nu pare însă a se fi preocupat în amănunt de această problemă și, cum nici producătorii nu au furnizat prea multe informații, rămîne în discuție dacă vesela ecologică utilizată se va putea reutiliza sau va putea intra în alimentația animalelor.

Pe de altă parte, Oficiul federal al mediului, care acordă preferință veselei ecologice, ar dori o estimare a cantității de energie consumată la fabricarea acesteia, solicitînd în același timp Oficiului federal pentru sănătate să se preocupe de aspectele de igienă. Un expert în ambalaje declara în acest sens că îi vine greu să-și imagineze o ceașcă, de exemplu, confecționată integral din pastă de pîine. Ar trebui măcar să fie acoperită cu un material plastic protector !

Ambalajele din materiale biodegradabile nu mai constituie de altfel o noutate absolută. O firmă austriacă a și prezentat recent un astfel de material pe bază de amidon. Dintr-un extras de porumb și cartof se realizează o pastă care apoi se malaxează și se toarnă într-o formă ca de fagure, fiind apoi uscată și tratată pentru a fi mai rezistentă.

Ceea ce nu se cunoaște în prezent este bilanțul ecologic al noului produs. Poate că noile materiale sînt „comestibile" și nu prezintă nici un risc pentru sănătate. Dar cine ar fi de acord să-și mănînce de bună voie propria veselă ? În același timp, asemenea materiale sînt desigur ușor distruse de microorganisme, dar aceasta înseamnă implicit distrugerea de materii prime. Oricum, problemele sînt în atenția specialiștilor... **(M. D.)**

Starea de veghe

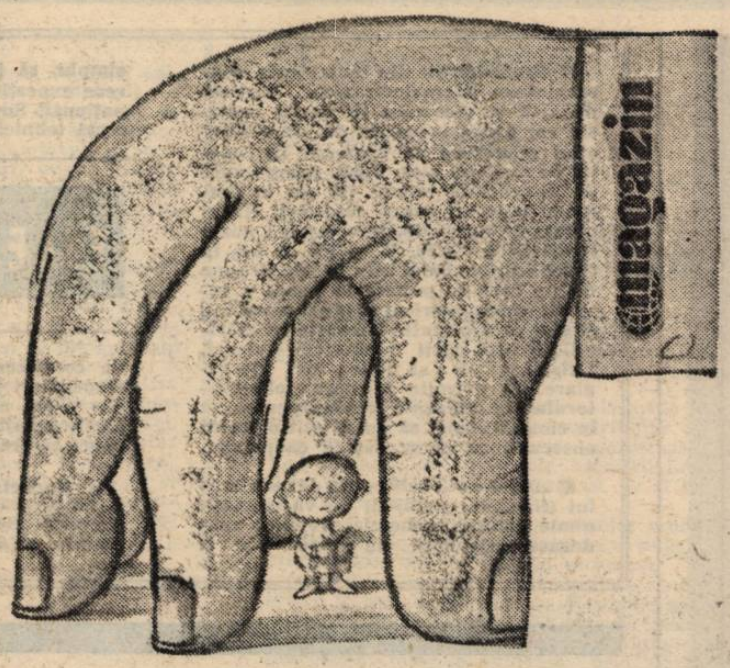

„FAST TRACK" SPRE 1993

sau

KOLAKOV ŞI CIMITIRELE PARTICULARE

Un sociolog ne demonstra, de curînd, că îndeajuns de mulți tineri (dacă nu cumva marea majoritate) — în pofida unei pregătiri profesionale acceptabile, peste medie, și a unei îndreptățite dorințe de afirmare — nu reușesc să răzbată spre ceea ce și-au propus, dintr-o gravă **inadecvare psihologică** față de „acelerările" și „combustiile" vieții moderne. Mai concret, și mai plastic ca exprimare, nu intuiesc (și nici n-au fost învățați) cum să aleagă **„culoarul" de înaintare rapidă — „the fast track"** —, nu cunosc exigențele (și riscurile) unor competiții contra-cronometru, se dovedesc dezarmați în încrîncenările de tip „ori-ori", pentru primele locuri, și-s îngroziți de-a dreptul de lipsa reciprocă de menajamente între competitori, în „raliurile de formula I", vitale. Nu sînt pregătiți să învingă, nu știu să piardă fără a se descuraja și nu au forța să revină „tare", din urmă, printr-o nouă acumulare de experiență și îndirjire interioară. The fast track, „pista rapidă" — mai ales în competițiile de mare anduranță, cum e afirmarea în viață — nu îngăduie desconsiderarea condițiilor de participare și nu-i favorizează, nici într-un caz, pe cei slabi.

— Dar nu există și aici „aranjamente negre", intermedieri venale, jocuri de interese care falsifică totul ?

— Pot exista, desigur. Dar numai pe „fast track" se răzbește ! Și nu la vîrste înaintate, probabil, nu încărcați de grijile vieții, nu cu o mentalitate de învins, de resemnat cu anticipare... („Eu mai aștept..." ; „Să mai vedem..." ; „Poate peste un an..." ; „Să-mi fac un rost, întîi...").

Sociologul are o anume dreptate, oricîte obiecții am putea avea față de neîndurătorul „fast track"... Cu noi sau fără noi, cursa continuă, cert, și pierzenții nu au niciodată dreptate...

■

Marilyn Yalom, cercetătoare la Institutul de cercetări asupra condiției feminine (Universitatea Standford), susține că în S.U.A., noua mișcare feministă nu mai reclamă clasica egalitate în drepturi (legislația o stipulează cu cea mai deplină claritate), ci **șansa egală de a rămîne în cursă, pe acest dramatic „fast track",** chiar și după ce femeile își întemeiază un cămin, au un soț și aduc pe lume copii. În practica socială — idee susținută și de dr. în sociologie Felice N. Schwartz — în pofida unor mari investiții în pregătirea profesională a femeilor, o dată căsătorite, în marea lor majoritate, **pierd șansa de a mai promova și renunță frecvent la carieră**, oricît de promițătoare s-ar fi dovedit. Concediile post-natale, insuficiente ca durată, ori nesubvenționate satisfăcător, ca și înscrierea copiilor la creșe (și ele insuficiente) nu rezolvă prea mult. **Reușita — consideră experții — rămîne același zeu înfometat care cere mereu renunțări, implică sacrificii.** Propria reușită, se întreabă adesea tot mai multe femei, după maternitate, n-ar reduce oare, dramatic, din șansa de reușită în viață a copiilor de care s-ar ocupa prea puțin? Și nu întîmplător, femeilor continuă să li se ofere — iar ele sînt obligate să accepte, în pofida oricărei jurisprudențe — îndatoriri profesionale relativ secundare, conforme cu condiția restrictivă a maternității, cu exigențele familiei, dar fără strălucire, departe chiar de o afirmare reală, departe de orice „fast track" spre succes și marea notorietate.

■

Cît de îndepărtate și străine de noi — de estul și sud-estul european — ne apar toate aceste îngrijorări ale lui Marilyn Yalom și Felice Schwartz. Costul vieții ar fi sporit vizibil, acolo — se plîng cercetătoarele : dintr-un singur salar nu se mai poate trăi ; de prin 1975, jumătate din căsătorii ajung la divorț, iar peste 60 la sută dintre copiii născuți după 1980 cresc, sau vor crește în curînd, în familii cu un singur părinte... Acolo, doar la ei, în timp ce în fericitul est și sud-estul european nu mai avem probleme! Și ca amuzament : La Praga, încă în anul trecut — dar exemplul, sperăm, se va dovedi contagios — a avut loc, de pildă, **Conferința națională constitutivă a partidului „Inițiativa Erotică Independentă"...** Cei 600 de participanți, salutați la intrare de fete îmbrăcate în costume de baie „monokini" au și căzut de acord, după relatările presei, asupra principalelor obiective ale platformei lor, „Fast track" ? Să fim serioși... Obiectivul esențial îl constituie, aflăm, **eliberarea erotismului, care timp de 2000 de ani a fost reprimat de religie și timp de 40 de ani — de socialism**, iar obiectivul imediat următor : **împiedicarea apariției oricărui totalitarism orientat împotriva sexului...** ! Numărul mare de avorturi, natalitatea în dramatică scădere, criza familiei, ca instituție, extrema feminizare a păturii paupere, inclusiv somajul feminin, de proporții n-au fost discutate de nimeni. Erotismul, întîi...

Fetele în „monokini", pentru moment, surid. „Culoarul" le avantajează...

■

Și tot despre această nouă prăpastie dintre preocupările lumii occidentale și ale lumii post-totalitare, sperăm, din estul Europei :

Confruntați cu marile probleme ale reformei economice și multiplele conflicte inter-etnice ale unui stat multinațional, cum este U.R.S.S., Alexandru Kolakov, unul dintre conducătorii puternicei organizații naționalist-șovine „Pamiat", din Moscova, a găsit soluția salvatoare : **un nou holocaust**, infinit mai eficient, însă, decît cel hitlerist. Cînd va avea loc ? **În opinia politologului pamiatist între 1993—1996 !** Declarația nu a fost comentată negativ, starea sănătății lui Kolakov nu-i îngrijorează pe neuropsihiatri, regizorul Leonid Kelbert, cel care i-a luat recent interviul, îl vede pe Kolakov **„pe cai mari"...** Altfel spus, pe „fast track"... (În viitorul holocaust, după același inversunat umanist, nu ar muri decît 10—15 milioane de oameni, eventual 20, deși cifra de 30 milioane ar fi cea optimă, poate...).

În Polonia, în perspectivă, investitori inspirați vor să deschidă un cazinou de-o factură aparte : **turistic**, mai întîi — în măsura în care intrarea la cazinou ar fi condiționată de vizite la fostele lagăre de exterminare, naziste — și **super-tensionant-distractiv**, în final, prin petreceri adecvate (?!), nocturne, și jocuri de ruletă la sume foarte mari. Altfel spus : jucați acum, totul pe-o singură cifră, veți cîștiga sau veți pierde, jucați cît sînteți vii... Amintiți-vă de cei care nu au jucat și oricum au murit... Să mulțumim revistei „Minimum" pentru această știre macabră, un argument în plus pentru Kolakov, eventual, în a demonstra că orice holocaust, pînă la urmă, e o afacere bună..

În Franța, confruntată și ea cu extremismul grupării lui Le Pen, dar și cu riposta spectaculoasă a unei demonstrații de masă, în fruntea căreia se afla Mitterrand (după evenimentele de la Carpentros, profanarea unui cimitir evreiesc), opinia publică are acum alte probleme, de neînțeles pentru Orientul Mijlociu, și nici pentru revitalizatul est-european : Profesorul francez Leon Schwartzenberger, specialist de reputație mondială în domeniul oncologiei, fost ministru al sănătății, a mărturisit, bunăoară, într-un interviu la televiziune, că a ajutat numeroși bolnavi lipsiți de speranțe, să moară. Nu i-a împiedicat... Sancționat grav de către Asociația medicilor din Franța, profesorul a declarat că va acționa și pe viitor conform convingerilor sale...

Să tragem linie și să adunăm corect. Un holocaust plasat la borna 1993 ; o lume în care copiii ar crește, majoritar, în familii cu un singur părinte ; o disperată confruntare, pretutindeni, pe toate culoarele „fast track"-ului modern ; Leon Schwartzenberger mai vinovat ca Le Pen, iar Kolakov neacuzat de nimeni... Și, în sfîrșit, ideea salutară — plutea în aer demult, în mai toate colțurile lumii — de a se aproba **înființarea de cimitire particulare**, deoarece cele existente sînt putine, monopolizate, manipulate și scumpe ! În lipsă de alte sugestii, cam asta ar fi reclama : **„Vă asigurăm o înmormîntare avantajoasă, discretă, o înmormîntare „fast track" !**

Trei cărți importante, **„Maitriser le futur", „Les enjeux de la fin du siècle"** și **„Prospectives scientifiques sur le XXIe siècle"**, a căror prezentare voiam s-o declanșăm cît mai curînd posibil, rămîn în așteptarea unui timp mai senin și a unui cititor mai puțin tensionat, fără de Kolakovi și de cimitire private.

DOREL DORIAN

---

gîlceava ideilor

Cifra 2, regina dialogului

Poate că noțiunea de **doi** — cu toată aria ei semantică — s-a născut o dată cu Eva. Căci o dată cu ea s-a născut **dialogul** și tot atunci (poate greșesc) s-au pus bazele ciberneticii. Cum ? Foarte simplu : între ei și fructele Pomului cunoașterii s-a instalat o **dilemă**, sau oscilația între o stare de **excitație** și alta de **inhibiție**. Altfel spus, s-au născut cele **două** maluri numite DA și NU. Se găseau amîndoi pradă unui sistem binar, cu două posibilități : lui DA îi corespunde 1 și lui NU îi corespunde **0**. Cred că Norbert Wiener nu are nimic de reprosat.

Sînt convins, stimate cititor, că ai sesizat alunecarea pe tărîmul impresionant de coincidențe patronat de cifra **2**, pe care aș numi-o, într-o primă aproximație, regina simetriilor. Într-adevăr, între viu și neviu, între veghe și somn, între par și impar, între noapte și zi și — nu în ultimul rînd — între bărbat și femeie se stabilesc raporturi de corespondență specifice fiecărei situații în parte dar care au drept trăsătură comună existența unui plan de simetrie generator de dualitate și nu neapărat de antinomie.

Dar poate că cele mai spectaculoase dialoguri științifice, trezite la viață de inteleptii secolului XX, sînt cele care implică noțiunile de **ordine și dezordine** (negentropie și entropie) și **univers și antiunivers**. Cititorul are la îndemînă, în acest context, o experiență pe cît de simplă, pe atît de edificatoare : într-un pahar de sticlă se pun două straturi de bile negre și albe. Dacă amestecăm într-un sens cu o baghetă, în pahar apare dezordinea. Dacă ne continuăm amestecarea în sensul opus, dezordinea crește și mai mult. Concluzie : dezordinea crește și nu descrește la schimbarea sensului de amestecare deoarece ne situăm în univers, adică ne supunem săgeții entropice a timpului. În antiunivers prin amestecarea în sens invers am reușit să restabilim ordinea? Dar înainte de a vorbi de antisimetriile existente, mă văd nevoit să răspund doar unora din cititorii acestei rubrici, reamintindu-le că provocarea aparține tuturor subiectelor tratate. Deci aștept. **Dl. DOREL BÎRSAN** îmi trimite o scrisoare apreciabilă prin consistență și prin modul logic de înșiruire a argumentelor, pigmentată cu eleganță cu citate einsteiniene. Corespondentul meu a înțeles că personalitatea Universului pretins a fi receptat de noi (nu și înțeles în totalitate, ar fi supraomenesc) este intrinsec legată de existența obiectivă a Divinității sau a supremului, sau a idealului (încă nu există un termen optim, ci doar termeni notorii). Îl citez pe dl. Bîrsan : „Universul în sine este o personalitate în măsura în care multitudinea civilizațiilor din materie acționează ca UNUL, pentru a da spiritului un sens și pentru a încununa lumea în lumina adevărului". Vă aștept cu reflecții legate de asocierea Divinitate-ordine-dezordine.

O foarte plăcută lectură mi-a prilejuit epistola **dlui MIRCEA ALBEANU din București : „Timpul** trebuie suspectat ca un truc, întrucît memoria unei vegnicii L-ar fi sufocat pe Creator" — iată o speculație interesantă, dar tributară unei viziuni dimensionale a Creatorului. Subscriu, cu rezerve, la ideea dv.: „Universul investigat de știință este un simulacru". Așa este, dar înseamnă că există un original și implicit, un originar. Sînt încîntat de spiritul dv. ludic și penetrant. Reveniți și pe alte teme ale Gîlcevii ideilor.

O scrisoare cu caracter mai științific, bine documentată, este și cea a **d-lui CONSTANTIN FURTUNĂ din Buzău.** Dar nu sînt de acord că personalitatea Universului e legată de Big-Bang și implicit de teoria marii unificări. Această ipoteză particularizează și reduce la capacitățile de explorare cu nuanțe filozofice ale gîndirii eliberate de dogmele științei actuale. Spun dogme științifice nu peiorativ, ci constient de limitele contemporane de investigație obiectivă, în care ipotezele stau deocamdată cuminți și își așteaptă experimentul hotărîtor.

Mulțumesc tuturor celorlalți corespondenți ai acestei rubrici (nu-i amintesc din lipsă obiectivă de spațiu) și le reamintesc că-i aștept cu deosebită plăcere să intre iar în caruselul Gîlcevii.

PAUL IOAN

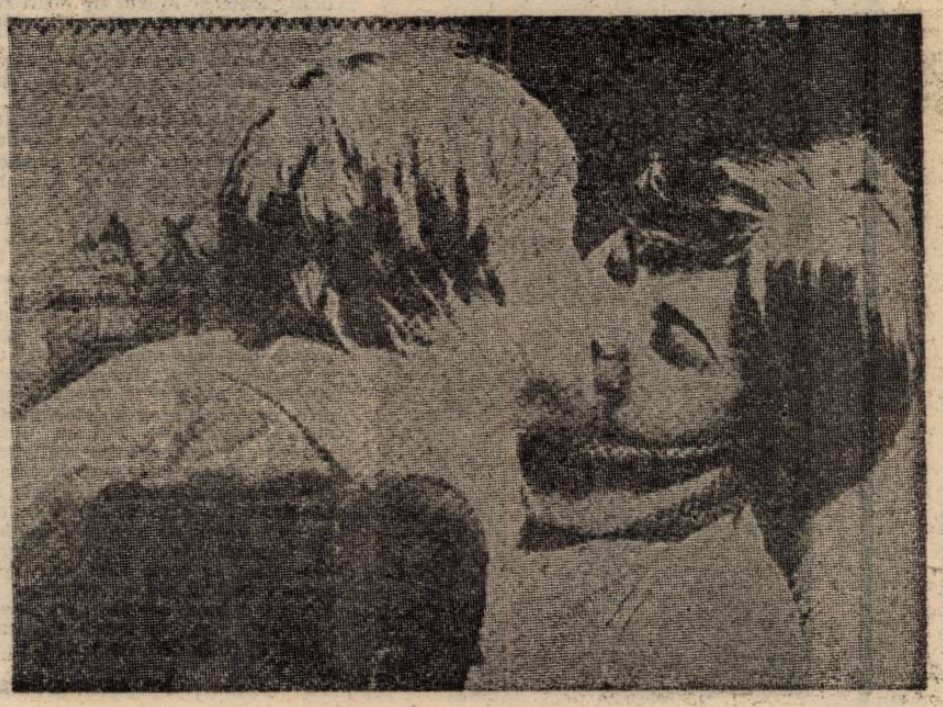

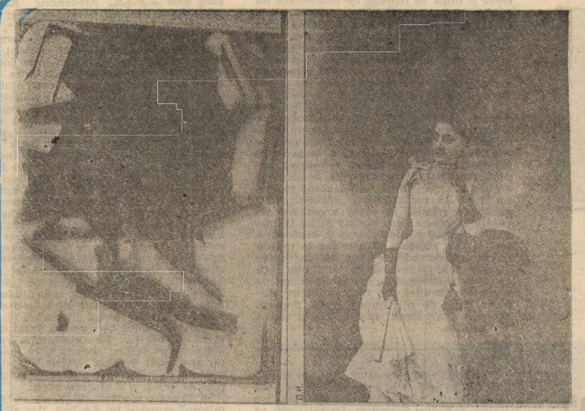

RECONSTITUIREA UNOR VECHI IMAGINI...

Patrimoniul cultural al omenirii este într-un permanent pericol. Din cauza poluării, din cauza timpului sau, în fine, din cauza însesi materialelor folosite la realizarea unor opere culturale — fie ele statui, tablouri, manuscrise sau cărți. **Statuile de marmură se mănîncă, atacate** de ploile acide. „Armăturile" din lemn ale vechilor edificii se prefac în pulbere, stocate de mucegaiuri și ciuperci. Foile cărților, în fine, mai ales ale celor „moderne", nu mai vechi de 100 de ani, realizate pe hîrtie obținută „economic și eficient", se îngălbenesc și se fărîmițează atacate de acizi. Știința modernă nu încetează să caute remedii și despre realizările obținute în diverse direcții în acest domeniu revista noastră a mai scris. Astăzi, vom începe printr-un test-ghicitoare : ce asemănări găsiți între cele două fotografii alăturate ?

Testul propus poate părea o glumă. Și nu e. Prima fotografie nu este altceva decît negativul, grav deteriorat prin dezlipirea emulsiilor de pe placa de sticlă, al celei de-a doua. Conservarea și restaurarea fotodocumentelor a înregistrat, deci, succese spectaculoase. Se datorează eforturilor unei echipe de cercetători francezi de la Centrul de cercetări pentru conservarea documentelor grafice, colectiv **la conducerea căruia se află Bertrand** Levédrine și Martine Gillet. Pentru a obține acest rezultat, emulsia negativului, **după ce a fost tratată în băi de întărire**, tanante, a fost în întregime desprinsă de suportul de sticlă, după care „papiotele" de gelatină au fost, una cîte una, derulate și întinse pe un alt suport, **reconstituindu-se din acest „puzzle"** imaginea negativă a incitătoarei „domnișoare Lita" — o cocotă celebră a vremii ei, fotografiată de nu mai puțin celebrul fotograf Nadar.

MARIAN GRIGORE

„Efectul Reynolds"

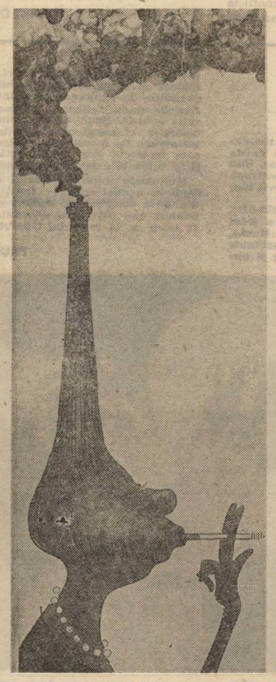

Se spune în toate limbile lumii și pe toate meridianele globului, „nu iese fum fără foc". Mai ales cînd fumul provine de la... fabricile de țigări ce scot pe piață o adevărată (consideră unii) otravă. Luptă împotriva acestui adevărat flagel are multiple forme. Una dintre ele, cea mai surprinzătoare și curajoasă atît prin aspectul ei inedit cît și prin programul ambițios de perspectivă este cea inițiată în America și cunoscută sub denumirea „Efectul Reynolds". Ce reprezintă de fapt, acest generic ? Totul a pornit de la numele celui care l-a inițiat.

Patrick Reynolds, moștenitorul unor mari întreprinderi de prelucrare a tutunului, între altele și al celei care produce celebrele țigări Camel, a devenit unul dintre liderii cei mai înverșunați din S.U.A. ai luptei antifumat. Care să fie motivația, de vreme ce, acest fermecător bărbat (cel puțin așa susțin adepții programului) a fost educat și chiar îndestulat cu banii obținuți prin această afacere ? „Nimic" altceva decît... moartea tatălui său, omul pe care l-a iubit și l-a respectat cel mai mult. Așadar, patronul acestor uriașe întreprinderi era și un înrăit consumator al propriilor produse. Din nenorocire, boala care s-a declanșat, urmată de o lungă agonie și atîta suferință ce i-au precedat decesul, s-a datorat unui emfizem cauzat de consumul de tutun. Ca urmare, tînărul moștenitor a vîndut toate acțiunile pe care le deținea în industria tutunului, motivîndu-și gestul ca un refuz de a se face complice la moartea a mii de oameni. Mai mult, **Patrick Reynolds propune și susține cu vehemență introducerea în California a unei „taxe pentru fumat", condamnînd și uriașa publicitate ce se face în această direcție.** Totodată el pune bazele unei Fundații a nefumătorilor. Programul și obiectivul acestei Fundații sînt fascinante : pînă în anul 2000 Statele Unite să fie primele state din lume a căror populație să refuze total acest viciu !

Campania antitabac a debutat cu contactarea celor mai valoroși oameni de știință din cele mai diverse discipline, prin intermediul cărora argumentele în susținere să capete credibilitate tocmai prin personalitatea acestor purtători de cuvînt. Mai mult, Patrick Reynolds a propus „în compensație" activități și tratamente dintre cele mai diverse și benefice pentru cei ce s-ar lăsa mai greu convinși. Nu știm ce efect va avea Programul Reynolds asupra împătimiților în ale fumatului, mai ales cînd vor afla ce-i așteaptă... în anul 2000, dar declanșarea acestei acțiuni de o așa mare amploare înseamnă, spun ziarele care urmăresc fenomenul, „condamnarea fabricanților de țigări la faliment. Ar putea fi, oare, posibil ?

MELANIA CHIRIACESCU

■ **Profesioniști din metalurgie, ceasornicărie, microelectronică, gravură de artă și mecanica de înaltă precizie vor putea beneficia de „serviciile" unui microscop de buzunar. În funcție de modelul ales, Peak, microscopul de dimensiuni reduse (12 cm în lungime) obiectul supus cercetării (fragmente de minerale, insecte etc.) poate fi mărit de 25, 50, 75, și 100 de ori, în funcție de modelul ales. Peak dispune de un inel de punere la punct a reglării micrometrice și de un cadran gradat care permite cunoașterea mărimii fiecărei părți a cîmpului vizual. Există și un al doilea inel de reglare. El permite ajustarea observatorului la cadranul gradat pentru ca în cîmpul vizual să apară atît obiectul observat, cît și gradațiile cadrajului.**

■ **„Ajutorul, indiferent de mărimea lui (financiar vorbind) nu va însemna nimic (pentru economia sovietică n.n.) deoarece sistemul nu poate, pur și simplu, să îl absoarbă", sînt de părere experții Fondului Monetar Internațional. Sovieticii au nevoie de asistență tehnică, de la formarea cadrelor de conducere și management în întreprinderi pînă la asistența logistică, dar și de consultări tradiționale, inclusiv sprijin pentru înființarea unei bănci centrale, subliniază sursa citată.**

■ **Racheta „Patriot", care și-a dovedit utilitatea în contracararea rachetelor „Scud" lansate împotriva Israelului și Arabiei Saudite, a fost testată prima dată în urmă cu cinci ani. La prima încercare ea a doborît o rachetă cu rază scurtă de acțiune de tipul „Lance" lansată din aer. Israelul calobarează cu americanii de trei ani în scopul realizării unei rachete antirachetă — „Arrow". Ea ar trebui să fie superioară ca performanțe rachetei „Patriot".**

■ **În apropiere de orașul japonez Nakadze se exploatează cu bune rezultate cel mai mare zăcămînt de țiței. Este vorba de o sondă cu o producție zilnică de petrol de 200 mc. Pentru 1992 se are în vedere forarea a încă 10 sonde în același perimetru, ceea ce va conduce la obținerea unui volum de extracție maximă. Și astfel, Țara Soarelui Răsare își va putea asigura necesitățile de petrol din resurse proprii în proporții de 0,4 la sută. Actualmente, ponderea „aurului negru" propriu în balanța energetică a țării este de... 0,3 la sută.**

TELEX • TELEX

GLOB magazin

SUPLIMENT PENTRU TOATE VÎRSTELE

PĂDURILE BASARABIEI

„Pădurile Basarabiei", un titlu răscolitor pentru neamul românesc constituie denumirea grupului de inițiativă format recent de silvicultorii din județul Suceava cu scopul de a sprijini pe frații de profesie din Republica Moldova în lucrările de întreținere corespunzătoare a pădurilor dintre Prut și Nistru.

Grupul de inițiativă „Pădurile Basarabiei" include ingineri silvici cu înaltă pregătire profesională și îndelungată experiență practică, ing. Gh. Pislaru, ing. V. Panteliuc, ing. N. Goicea, ing. Costel Cirligan, ing. Aurel Burciu, ing. Gh. Nichifor etc., și s-a constituit în urma vizitei făcute în Republica Moldova, la invitația distinsului om de știință Prof. Dr. I. Dediu, de președintele Departamentului de stat pentru ocrotirea mediului înconjurător și al resurselor naturale și de Dl. ing. Alex. Păltcanu, o personalitate de mare finețe și ținută profesională, vicepreședinte al Direcției Pădurilor, rezervațiilor și altor sisteme naturale.

Silvicultorii suceveni își propun să sprijine pe frații de profesie dintre Prut și Nistru cu material săditor cu o mare valoare biologică, puieți, semințe, cu reviste, cărți de specialitate și cu personal cu practică îndelungată etc. De asemenea silvicultorii sucoveni invită, cu asigurarea întreținerii, pe frații din pădurile Lăpușnei, Orheiului Sorocii etc. să efectueze în țară un stagiu de 2-5 săptămîni cu scopul de a-și însuși în mod practic lucrările corespunzătoare din domeniul forestier.

Activitatea grupului de inițiativă se desfășoară sub lozinca „Trăind împreună, muncind împreună vom învăța unii de la alții, vom clădi acel climat de coeziune profesională și comunitate sufletească necesară viitoarelor înfrățiri comune".

Inițiativa silvicultorilor sucoveni constituie un exemplu de colaborare frățească ce poate fi extins și în alte domenii de activitate. (Dr. Vadim Nesterov)

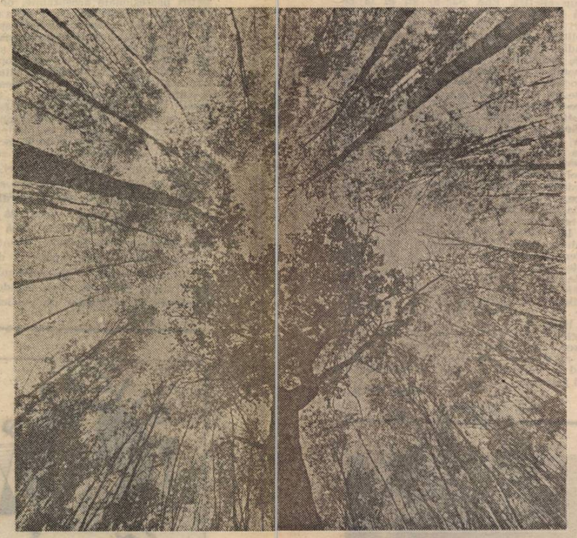

În atenția mamelor !

Mamele care au probleme cu dinții trebuie să fie atente în momentele de efuziune atunci cînd își sărută odraslele pentrucă există posibilitatea să provoace formarea cariilor la copiii lor. Acest avertisment a fost lansat de cercetătorul Paul Caufield, de la Universitatea din Alabama, după ce a efectuat un studiu pe un număr de 50 de subiecți. Cu acest prilej, el a descoperit că mamele pot favoriza apariția cariilor la copiii lor nu numai prin sărutări, ci și prin faptul că încearcă să sufle în mîncarea celor mici pentru a o răcori. El opiniază că mamele care au carii transmit în acest fel bacterii care se infiltrează între dinții și gingiile copiilor.

Ultimele minute ale prăbușirii

Nimeni nu-și dorește prăbușirea unui avion. Dar asemenea accidente se întîmplă, din nefericire, și atunci devine de o importanță extraordinară a cunoaște cauzele, pentru a putea evita pe viitor riscurile unor asemenea tragedii. Ultimele minute ale căderii unui aparat de zbor pot acum fi vizualizate pe un ecran, datorită unui nou tip de „cutie neagră", denumită ARTAS (Aircraft . Recorder Transcription and Analytic System). Ea a fost pusă la punct de cercetătorii de la Centrul german de cercetare aerospațială din Köln (DLR), în colaborare cu Serviciul de cercetare a accidentelor aeriene al Biroului de aeronautică civilă din Brunswick. „Inima" acestui complex sistem de înregistrare a zborului care este ARTES, o constituie un sistem logic special destinat microcalculatoarelor asociate sistemelor de prelucrare a datelor. Ceea ce face posibilă observarea pe ecran a desfășurării zborului cît și a poziției aparatului în cazul atît de nedorit al unui accident.

O descoperire de excepție

CEA MAI FRUMOASĂ FEMEIE DIN LUME

Dacă ar trebui să se facă o ierarhie a țărilor cu cea mai mare contribuție la dezvoltarea istoriei culturii universale, fără îndoială, dintre statele Americii Latine, Peru, la fel ca și Mexicul, ar fi în vîrful piramidei.

Țară a surprizelor și contrastelor etnografice a paralelelor și enigmelor paleoetnografice, descoperită de europeni în secolul XVI, începînd a fi studiată etnografic în sec. XIX. Peru se dezvăluie din punct de vedere arheologic abia în secolul XX. Unele dintre cele mai uluitoare descoperiri puse în evidență prin săpăturile întreprinse de au oferit o dată în plus, mărturii privind senzaționala cultură primitivă a unei civilizații peruane precolumbiene, le constituie **mumiile.** Despre necropolele unde au fost găsite cele mai importante și mai evoluate mumii peruviene s-a scris mult la vremea respectivă. Despre procesul de mumificare propriu-zis cu unor bărbați, femei, tineri și copii, animale sacrificate cu prilejul înhumării sau resturi de corpuri umane sau animale, despre conservarea încăperilor subterane care le adăposteau ca și despre tehnicile auxiliare de înfățișare a lor ca piese de artă funerară, comunicările savanților au făcut mare vîlvă. Ne vom opri doar asupra citorva dintre cele mai senzaționale descoperiri ale timpurilor moderne, consemnate de Simone și Roger Waisbard, descoperiri puse în valoare de o echipă de specialiști conduși de doctorul **Arturo Jimenez-Borja,** binecunoscut arheolog peruan, cel care mărturisea că „se consideră dator față de strămoșii lui atîta vreme dați uitării".

Într-o dimineață a începutului de an 1958, în zilarele din orașul Lima a anunțat **o știre fără precedent : „la San Isidor a fost găsită mumia celei mai extraordinare femei".** În ce constă calificativul atribuit ?

Pornind de la aspectul vestimentar s-au putut admira: atît îmbrăcămintea ei, parcă după ultima modă" ce semăna cu o rochie sac a zilelor noastre, cît și pieptănătura „coadă de cal", perfect conservate de multe secole dar, ceea ce nici o frumusețe din lume nu poseda, fie ea Cleopatra, Venus din Milo sau Gioconda, tînăra femeie **avea un păr lung de mai mult de doi metri !".**

Stupefianta Mare Preoteasă a vallasilor are, fără îndoială, cel mai lung păr din lume : 2 metri și 15 ! Judecînd după dentiția ei savanții au aproximat că ar fi avut în jur de... 25 de ani la momentul decesului.

Știrea s-a împrăștiat cu viteza fulgerului, iar locuitorii din Lima, dornici să vadă această minune seculară, au pornit spre locul descoperirii. Și, într-adevăr, nu mică le-a fost surpriza. Cu bărbia sprijinită pe mînă, o mînă extrem de fină, ea stătea în poziție șezîndă pe o rogojină foarte frumos lucrată din papură roșie, contemplînd, parcă multimea. Pe chip avea o expresie mai mult de curiozitate, dorea parcă să întrebe ceva, dar și să „povestească" despre viața ei. La încheietura mîinii avea o brățară de argint înnegrit, iar părul, ondulat, bogat și negru se revărsa în toată lungimea lui.

La un moment dat, cineva mai neîngăzător pronunță cuvîntul perucă. Nemulțumit de necuviincioasa bănuială, arheologul Jimenez-Borja, autorul descoperirii, cu infinită grijă și multă îndeminare separă unul din firele de păr pornind de la rădăcină spre vîrf. Rezultatul : nu era vorba de nici un fals. Evident, s-a pus întrebarea : **cine era ? ce rang avea ? ce vîrstă ?** și așa mai departe. Sînt întrebări la care nu s-a putut încă răspunde cu exactitate. Această vestală trezită dintr-un somn foarte lung a primit numele de Marea Preoteasă a zonei Pan de Azucar, iar în ciuda dorinței celor care o admirau și ar fi vrut să fie de rang înalt, specialiștii, luînd în **consideratie și dovada găsită alături de ea, adică un cos ce conținea lucru de mînă,** au fost obligați să o situeze într-o condiție mai modestă. Dar subiectul nu poate fi considerat încă epuizat. Însă tot atît de plină de „mistere" este și „enigmatic picioruleu smuls" ce a stîrnit mari controverse în lumea științei și nu numai. Dar despre ea într-un număr viitor al revistei.

MELANIA CONSTANTINIU

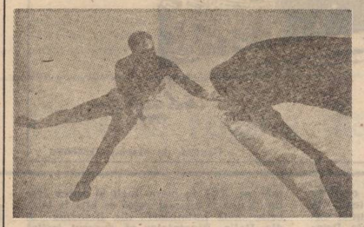

Urcă un geniu matematic

Jean-Luc Corduroy este un copil care în fața sa. Elveția, este recunoscut drept un adevărat geniu matematic. Această deosebită însușire nu-l împiedică cu nimic să îndrăgească și să cultive o mare pasiune : ascensiunile în munți, un hobby pe care părinții săi i-l satisfac de cîte ori pot, mai ales în timpul vacanțelor. Jean-Luc nu se mulțumește numai cu asemenea ocazii. Profitînd de faptul că în curtea școlii sale există o scară cățărătoare, el folosește timpul liber pentru a se... antrena. Întrebat în legătură cu cele două mari pasiuni ale sale, Jean-Luc răspunde imperturbabil : „Aceste cățărări pe scară din curtea școlii, reprezintă primul meu pas spre succes. Sper ca în scurt timp să ajung la vîrf, atît în ceea ce privește escaladările mele, cît și în ceea ce privește matematica"... Un răspuns cam lipsit de modestie...

Prietenie neobișnuită

Despre Steve Wilson se spune, și pe bună dreptate, că este un om foarte curajos. Un mic exemplu edificator îl reprezintă faptul că nu se ferește să-și bage mîinile (pentru a o hrăni) în gura unei orca „asasină", un mamifer marin care poate ajunge la o greutate de peste 1 800 de kilograme.

De fapt se pot declara amici intrucît asemenea scene se petrec zilnic în uriașul parc acvatic din San Diego (California), denumit „Sea World (lumea submarină), cel mai mare din lume. De fapt, Steve este un antrenor și dresor al orcei „Stefy", care răspunde prompt la comenzile sale și nu primește hrană decît din mîna lui Wilson. Scenele zilnice care se desfășoară în uriașul bazin constituie unul din punctele cele mai atractive ale vizitatorilor...

Primul, Donald rățoiul

Un interes deosebit a provocat un recent seminar care s-a desfășurat la Universitatea din Boston. Tema : personajele create de celebrul Walt Disney. Printre altele, a rezultat că cel mai iubit personaj creat de Disney este rățoiul Donald. Cu acest prilej s-a menționat că de la apariția lui pe ecran, Donald Rățoiul a fost „interpretul" principal în nu mai puțin de 270 de filme. Un mic record, desigur, dar care va fi depășit...

Colacul de salvare

Evacuatorul din imagine numit „colac de salvare", a fost creat în Franța pentru salvarea celor aflați în clădirile cu mai multe etaje, în cazul declanșării unui incendiu. Dispozitivul, complet metalic, este format dintr-un cablu, un fel de șa cu centură de siguranță și frînă. Pentru coborîre capătul cablului se fixează printr-un sistem de calorifer, balcon sau de un inel special instalat în acest scop. Se escaladează fereastra sau balconul, se așează minișezlongul triunghiular și se apasă pe o manetă ce declanșează coborîrea. În momentul în care se ia mîna de pe manetă sistemul se blochează automat. Ajuns jos, un mic troliu readuce rapid șezlongul în poziția inițială, la etajul respectiv, fiind în măsură de a prelua alte persoane aflate în dificultate. Pentru o clădire cu zece etaje timpul de evacuare este de o persoană pe minut. Un sistem adaptabil face să poată fi evacuate și persoane rănite. Întregul dispozitiv, calculat pentru a fi folosit la o clădire cu 10 etaje, cîntărește 11 kilograme. Viteza de coborîre este de doi metri pe secundă, iar sarcina utilă a cablului 3 000 kilograme.

Biblioteca „Magazin" de proză scurtă

POVESTIRE ◎ POVESTIRE

MECIUL SECOLULUI

episodul doi

Am privit instinctiv ceasul. Mi se făcuse foame. Am rămas consternat : era nouă și patruzeci de minute. Incredibil ! De peste o oră pugiliștii nici măcar un minut nu s-au retras în colțurile lor pentru a-și relaxa mușchii. Erau la fel de viguroși iar vitalitatea lor constantă se repercuta asupra psihicului spectatorilor, extenuîndu-i. Într-adevăr, mă simțeam și eu copleșit, golit de orice sentimente, renunțasem la dorința de a afla cine este totuși mai bun. Locurile rămase libere erau continuu ocupate de noi sosiți. M-am hotărît să mă ridic și să plec, și abia atunci mi-am dat seama cît de obosit sînt. Foamea și setea fuseseră parțial estompate de o epuizare nervoasă. Mai mult m-am tîrît printre spectatori, murmurînd neinteligibil scuze inutile. Nimănui nu-i păsa decît de cele petrecute în ring.

Ajuns iar la intrare, cel care împărțea programe își făcea imperturbabil datoria. Intrarea în sală era un ritual atît de cunoscut, încît privirile mele mirate îl deranjară. Am ieșit în stradă fără să mai pun vreo întrebare. Nu eram sigur că glasul m-ar fi ascultat. Încercam să mă desmeticesc, biciuit din plin de lumina albă ce domina orașul. Ochii mi se obișnuiseră cu arena sîngerie... Apropo, acum realizam că **nu am zărit nici o urmă de umflătură sau rană la cei doi luptători**, cu atît mai puțin vreo picătură de sînge. Reconstituind cu greu chipurile lor inexpresive, din ce în ce mai mult aveam senzația că fusesem martorul unei realități cu totul ieșite din comun. Dar vlăguit cum eram, probabil că mintea mea deforma evenimentele la care asistasem. Am oprit un taxi și m-am prăvălit pe bancheta din spate. Am mai apucat să spun șoferului adresa și apoi un somn adînc m-a cuprins protector în brațele lui.

De undeva din vis, sau poate chiar din realitate, timpanele îmi erau asediate de zgomote atît de penetrante, încît încercam să le discern... Și asta însemna totuși că nu mai dormeam, dar nici treaz de-a binelea nu eram. Am realizat apoi că senzația acustică era însoțită de o durere cumplită venită din regiunea cefei. Fără să deschid ochii, am vrut să duc mîna spre gît și atunci mi-am dat seama că sînt îmbrăcat cu paltonul și mă aflu în fotoliu. Dar lîngă fotoliu este veioza ; ducîndu-mi cu precauție un deget spre întrerupător, am reușit să aduc puțină lumină în jurul meu. Mi-am recunoscut camera mea de zi. Cum ajunsesem aici ? O chitanță lăsată pe măsuță îmi demonstră că șoferul unui taxi se chinuise cu mine pînă în apartament, lăsîndu-mi nota de plată.

Ceea ce m-a trezit cu adevărat a fost cadranul fosforescent al ceasului : arăta 11,25. Storurile fiind lăsate, n-aș fi putut bănui cît am dormit. Deodată, zgomotele auzite cîndva, pe cînd dormeam reveniră. Telefonul încerca să-mi facă iar legătura cu lumea de afară. Am apăsat pe comutator și glasul Hanei umplu camera :

— Nils, tu ești ? Cuplează imediat sistemul video să văd ce-i cu tine !

— Bună dimineața Hana ! Nu crezi c-ar trebui să te-ntreb și eu același lucru ? Pe unde ai umblat aseară ? Din cauza ta am intrat la o blestemată de gală de box și...

— Blestemată gală de box ! Și tu ?

— Cum adică, și **tu** doar n-ai fost și **tu** !

— Ei bine află că și eu am fost la un interminabil meci de box, într-o sală amenajată în cartierul meu. Ieri aveam zi de coafor, dar Irna fiind bolnavă, pînă la ora întîlnirii cu tine am intrat de curiozitate. Asemenea spectacol nu mai văzusem de mult, și doar la televizor...

— Și nu cumva n-ai mai putut să pleci de acolo la timp ?

— Da, dar fără să vreau. N-am putut rezista ispitei de a vedea cum se termină toată povestea.

— Ascultă Hana, ceva e în neregulă cu istoria asta. Hai să ne întîlnim diseară în același loc. Acum voi da o fugă la serviciu să mă scuz...

— E duminică Nils ! Am impresia că ești răvășit rău de tot. Vin imediat la tine.

Fiind bine crescut, am mormăit un răspuns numai pentru mine și apoi cu glas tare :

— Te aștept, iubito ! Să nu uiți să aduci și niște cafea. Cred că amîndoi avem teribilă nevoie de așa ceva.

Am auzit imediat în difuzor un sunet care ar fi putut însemna un guițat sau un pupic strașnic cu buzele țuguiate ca o ventuză. Am încercat să-l reproduc și eu și apoi am întrerupt legătura.

Țigări, ziare și cafea. Asta era tot ce-mi doream în viață, la ora aceea. M-am ridicat alene din fotoliu și am intrat în camera de baie. Dînd drumul la robinetul pentru apă rece, din oglindă imaginea ivită îmi reproșa că nu-i frumos să mă spăl cu paltonul pe mine. De acord. L-am scos și l-am atîrnat în cui, lîngă halatul de casă. Drăguțul ăla de șofer de taxi ar fi putut să-l dea jos de pe mine. Sistemul lui de încălzire autonomă funcționase tot timpul și bateriile se consumaseră. Trec deci și bateriile pe lista cumpărăturilor. Mă stropesc insistent cu apă, care e mai rece decît speram, și încerc senzația că m-am trezit cu adevărat. Mă șterg cu prosopul pe față și pe haine, arunc iar paltonul pe mine și ies.

Rumoarea străzii nu-mi face prea bine, dar îmi iau avînt și intru în mulțime. Mă opresc la prima bancă și achit transportul cu taxiul. Un funcționar se uită la mine și zîmbește înțelegător. Mă crede vreun cheflîu. Ehe, dac-ar ști el la ce gală de box am asistat, nu m-ar mai privi așa. Nu mă simt dator să-i dau vreo explicație și ies cu fruntea sus iar în stradă. Fac toate cumpărăturile de pe listă. Achiziționez edițiile ziarelor de dimineață și de prînz și mai fac cîțiva pași cu ochii la vitrine. Dar, la stai ! Aproape toate au într-un colț un mic anunț : **„Vizionați gala de box oferită amatorilor de spectacole de calitate de către firma Tart & Son. Intrarea gratuită".** Oare la ora asta o fi deschis ? Fără să mă gîndesc prea mult, opresc un taxi. Cobor la intersecția cu pricina și încremenesc. Un șuvoi de oameni, la fel de precipitat și consistent ca cel de aseară, se îndreaptă către... Intru în sală, refuzîndu-l pe omul de la intrare. Mai am programul luat ieri în buzunarul paltonului. Pînă să găsesc un loc, mă apropii de ring și... Nu se poate ! „Verdele" și „violetul" se bat cu o ferocitate atît de proaspătă, de parcă peste noapte s-ar fi refăcut complet. Măi frate, dar pe fața lor nu se vede nici urmă de oboseală, de vînătăie sau vreo umflătură. În jurul arenei nici un antrenor, nici un scăunel sau prosop. Deodată, pe lîngă mine trec doi inși care duc o targă pe care zace un om. Nu, nu e un boxer, e un spectator, îmbrăcat și încălțat ca și mine. Mă iau după ei și ajungînd în hol văd o mașină a salvării care-i aștepta.

PAUL IOAN

(Va urma)

Grafică de **Marian Deaconu**

S-a întîmplat... mîine

OZN-URI ÎN ROMÂNIA

ultimul episod

Nedorind să mai petreacă acolo încă o noapte de groază, soldații au plecat în dimineața de luni 25 septembrie 1978 spre „Glăjerie", în apropierea cabanei Bilea-Cascada (alt. 1 234 m). Doar doi, sergentul Radu Ion și caporalul Vintan aveau să rămînă la baraca lor de lîngă Lacul Bilea. Cellalți au luat-o la vale pe scurtătură, tăind serpentinele drumului național. Era din nou o ceață foarte deasă, dar cunoșteau bine traseul.

Pe parcurs, la un moment dat, de pe panta abruptă a muntelui aflată în stînga lor au început să „curgă" la vale sumedenie de pietre și bolovani. Katona declară că un bolovan de circa 40—50 kg a căzut chiar în fața lui. Și au auzit din nou, foarte clar, acel „suflu ca de tigru"... De văzut însă nu au mai văzut nimic din cauza ceții, dar susțineau că „acel ceva" arunca după ei cu pietre.

Ajunși la „Glăjerie" soldații au fost întîmpinați de locotenentul-major Gutu care confirmă faptul că aceștia erau atît de înspăimîntați încît refuzau cu înversunare să urce înapoi la Lac. În noaptea aceea au dormit cu toții la „Glăjerie", iar în ziua următoare nu s-au urnit decît după ce li-a promis că îi va însoți înarmat. În fine, în dimineața zilei de marți 26 septembrie, întregul grup a fost urcat într-un camion și readus la baraca lor de lîngă Lacul Bilea.

Acestea sînt așadar evenimentele care s-au derulat în zona Lacului Bilea din masivul Făgăraș în toamna anului 1978. Cu ocazia anchetelor care s-au declanșat, atît imediat după eveniment cît și mai tîrziu, de către un colectiv de cercetători ai Grupului „RUFOR", au ieșit la iveală o serie întreagă de amănunte extrem de interesante și de relevante. Printre altele, poate faptul că autoritățile militare au declanșat și ele o anchetă proprie, nu este lipsit de importanță și semnificație cu atît mai mult cu cît se pare rezultatele acesteia s-au procopsit cu vreo ștampilă de tip „secret" și zac probabil prin cine știe ce sertare. Dosarul „Cazului Bilea-Lac", întocmit de grupul de cercetători „RUFOR", este foarte bogat, cuprinzînd un mare număr de documente de primă importanță, care dau întregii afaceri o tentă de certă autenticitate și seriozitate.

Evident, cele descrise în aceste ultime episoade ale serialului nostru nu constituie decît o succintă trecere în revistă a evenimentelor de la Bilea-Lac. Au rămas totuși și cîteva „pete albe"... De exemplu, Grupul „RUFOR" nu a intrat încă în posesia unor fotografii clare care să reprezinte baraca militarilor construită lîngă Lacul Bilea și care a dăinuit acolo între anii 1978 și 1984.

Vom mai amîna aici că doar la numai zece săptămîni de la evenimentele din Făgăraș, localitatea Marzano aflată lîngă Torriglia, provincia Genova, Italia, cunoștea o întîmplare cel puțin tot atît de curioasă care prezintă suprinzător de multe similitudini cu evenimentul românesc. Atît de mare, încît ai putea crede că una și aceeași sursă se află la baza celor două întîmplări : din România și din Italia. Bineînțeles că dosarul inițial cuprinde și evenimentul italian, ca și o lungă listă de asemănări între cele două întîmplări.

Ce se va fi întîmplat oare atunci, în toamna acelui an 1978, în masivul Făgăraș ? Am putea pune evenimentele acelea pe seama unor fenomene de tip OZN ? Am putea socoti întreaga afacere ca pe o „întîlnire de gradul III" ? Nu știm și nici nu ne hazardăm în a da soluții sau verdicte. Cert este că evenimentele de acest fel ies în afara modului nostru obișnuit de a gîndi și înțelege lumea înconjurătoare. Îi rămîne lui „homo sapiens" numai dreptul de a admite existența în jurul său a unor fenomene necunoscute, ca și cinstea de a se recunoaște deocamdată incapabil să le pătrundă tîlcurile și să le rezolve.

Pentru moment, ne oprim aici cu această primă parte a serialului nostru, în speranța că el a avut menirea de a vă captiva și întări curiozitatea. Primim orice fel de obiecții sau calificative pe adresa de la Vălenii de Munte, str. Progresului 56, în legătură cu acest serial și sperăm să-l putem continua într-un viitor cît mai apropiat.

Prof. CĂLIN N. TURCU

În plan secund : rămășițele la forme de beton care a servit ca fundație pentru fosta barăcă militară

Dialogurile Laurei

■ **Dragă C. C. (Constanța),** problemele tale nu sînt deloc dintre cele mai simple sau mai ușoare ! Și sînt probleme numai dacă sînt... adevărate (si non è verro...) !

Deci, ce-i de făcut acum ? Faptul că ți-ai dobîndit o certitudine, asupra sentimentelor tale față de acea tînără femeie, mamă a unui copil rodit într-o căsnicie anterioară, este o mărturie despre maturitatea ta sufletească. Și pentru asta, mă bucur pentru tine ! Acuma, că trei ani totul a decurs normal — spui tu, „am trăit împreună ca soț și soție" — este, din anumite puncte de vedere, oarecum discutabil și, la o adică, poate nici să nu însemne ceva deosebit. Cînd spun „discutabil", mă gîndesc la următoarele : întîi, la faptul că acele „anumite motive" — pe care nu le-ai menționat ; de ce ? — care v-au împiedicat să vă căsătoriți, poate că au contat foarte mult. Pentru ea. În general, orice femeie matură sufletește, mai ales dacă are în grijă și un copil destul de măricel, dacă-i singură, atunci cînd încheagă o relație nouă cu un bărbat, se va gîndi și la nevoia de a găsi ocrotire, de a avea o stabilitate și o perspectivă sigură întrucît, dincolo de celelalte aspecte ale vieții în doi, femeia simte imboldul înnăscut de a fi ocrotită, de a asigura copilului ei un cămin, o familie, un tată. În al doilea rînd, cine știe ce amintiri ale unor întîmplări nu tocmai neplăcute pentru ea, ca femeie, s-au petrecut cîndva, în anii primei căsnicii, pe care le-a tăinuit fără să le mărturisească vreodată dar care i-au modificat poate inconștient părerile despre bărbați, îndemnînd-o să procedeze, la un moment dat, atît de... ciudat. În al treilea rînd, **ești sigur**, repet, **ești sigur** că în toți acești trei ani tu, ca bărbat, nu ai sau nu ai avut nimic să-ți reproșezi față de ea, ceva anume care să și explice întrucîtva cele petrecute ? Ai știut, ai reușit să o faci să înțeleagă, să vadă în tine omul cel mai apropiat pentru ea și copilul ei, sprijinul sigur într-o viață care, vezi și tu, de la o zi la alta e tot mai grea, tot mai cenușie, cu bucurii și clipe de împăcare sufletească tot mai rare ? Ai știut să-i arăți că viața în doi nu e o însăilare monotonă de zile ursuze și searbede, care se adună ca o cenușă în săptămîni, luni și ani, ci, dimpotrivă, această viață în doi **merită** să fie trăită, fiecare zi, prin strădaniile amîndurora, avînd cota ei de interes și farmec grație mărunțelor dovezi de atenție, prietenie și dragoste (mărunte, dar ce mult valorează !) ale fiecăruia față de celălalt, fiecare zi însemnînd bucuria regăsirii în liniște și dragoste după hărțuielile cotidiene cu „lumea" de dincolo de ușă ?... Și chiar în viața voastră intimă, ești sigur că te-ai dovedit mereu acel om pe care și-l dorește ? În al patrulea rînd — și cel din urmă — faptul că a fost atrasă, cu puțină vreme în urmă, de o altă femeie într-o relație trupească poate să însemne, pe de o parte, o curiozitate aproape de înțeles (știi, „fructul oprit"...) căreia nu i-a rezistat, dar după împlinire, trece ca orice fapt banal, întîmplător, dar care ne-a „îmbogățit" zestrea experienței de viață... Ciți dintre noi, oameni în toată firea, cît se poate de serioși și de normali, nu am nutrit în cea mai mare taină tentația unor „fructe oprite", numai din pură curiozitate ? ! Asta chiar dacă nu vom recunoaște în ruptul capului așa ceva. Pe de altă parte, s-ar putea ca noua ei „viziune" asupra relațiilor sexuale să exprime ceva mai profund, un refuz inconștient față de cine știe ce aspecte ale „lumii" bărbaților pe care ea nu le-a acceptat... așa cum a fost cazul, bunăoară, al celebrei Navratilova ! Iată, foarte-foarte pe scurt, o grămadă de probleme ce țin de psihologie, sexologie, pedagogie, filosofie, morală, fiziologie, psihanaliză...

Este, cum știi, cred, un lucru extrem de anevoios să te înțelegi uneori pe tine însuți (însăți), darămite pe altul (sau alta) ! Și totuși, asta cred că e singura cale pe care o ai de urmat. Va trebui, probabil, să faci mare risipă de tact, răbdare și înțelegere față de ea, spre a o aduce lîngă tine, să faci tu primii pași spre o nouă apropiere ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, fără să-i reproșezi toate cîte s-au întîmplat în perioada acestei „paranteze" din relațiile voastre. De altfel, cea mai mare greșeală ar fi tocmai reproșurile ! Trebuie, deci, să-ți faci curaj (ești doar bărbat !) și să inițiezi o explicație — fără nervi și alte „scene" lăcrimos-vindicative necontrolate — în care atuurile tale sînt sentimentele pe care le nutrești în continuare pentru ea și copil, grija pentru educația și viitorul acestuia, fiindcă el, orice s-ar spune, are nevoie și de un tată, nicidecum de... două mame, și mai ales multă-multă înțelegere și tact, prudență și prietenie. Poate că acum mult mai de seamă e să o convingi că-i poți fi cel mai bun prieten, în primul rînd, și abia apoi... restul ! Ar mai fi de adăugat că această întîmplare poate să se dovedească pentru amîndoi — dar mai ales pentru tine — marea încercare a omeniei, pentru că e mult mai greu în viață să înțelegi, să ierți, să ajuți și să faci bine decît să dai cu parul în carul cu oale ! În sfîrșit, rezolvă odată și acele „anumite motive" și căsătorițivă ! Fiindcă — femei sau bărbați — toți tînjim, la urma urmei, după un echilibru... dinamic (Doamne ferește să fie „static" !), după certitudini, fie ele și relative ! Scrie-mi cum merg lucrurile. Îți (de fapt, vă) doresc să izbutiți să vă redescoperiți ca oameni !

LAURA

SPORT UNIVERS

O revoluție în Cupele Europei

Aflăm din revista „Onze mondiale" că, în urma unei indiscreții făcute de Gerhard Aigner, secretar general al U.E.F.A., se lasă a se înțelege că o adevărată revoluție urmează să aibă loc în derularea fazelor finale ale Cupelor europene de fotbal. De la nivelul sferturilor de finală, cele 8 echipe calificate vor fi împărțite în două grupe în cadrul cărora se va desfășura un mini campionat. Primele clasate din cele două grupe își vor disputa finala. Așa se vorbește. Cu toate acestea, noutatea e destul de veche. Proiectul acestei inovații aparține magnaților în materie, i-am numit aici pe Berlusconi (A.C. Milan) și Mendoza de la Real Madrid. Cu toate acestea s-a preferat să nu se dea data exactă a debutului acestei modificări radicale a desfășurării cupelor europene. Deocamdată sîntem matorii ultimelor sezoane ale Cupelor europene înaintea noului super-campionat.

Berni revine

Celebrul iepure, creat de societatea Walt Disney, care a fost deja mascota Campionatului european de fotbal din 1988, își schimbă înfățișarea, dar rămîne pe postul lui. După ce a fost îmbrăcat în culorile R.F.G., în 1988, acum Berni se îmbracă în culorile Suediei, țara în care se va desfășura faza finală a viitorului campionat european de fotbal, între 10 și 26 iunie 1992.

Goluri și huligani

Și a fost prima etapă a returului diviziei A de fotbal. În afara unei victorii a Farului în deplasare și a unui egal al brăilenilor în Regie, această etapă inaugurală nu a produs alte surprize. S-au marcat 25 de goluri, nici prea multe, dar nici prea puține, s-a schimbat liderul de toamnă, Steaua a luat locul Universității Craiova în vîrful piramidei, Marcel Răducanu a mai vizitat clubul militar, Rapid se află tot la mijlocul clasamentului și cam atît. În ceea ce privește fotbalul. Pentru că mai este ceva de spus despre suporteri, mai bine spus, despre unii care-și zic suporteri. Activitățile sînt în toi : mai o zvastică afișată elegant la Timișoara cu ocazia partidei Poli-Farul, mai o agresare a arbitrilor combinată cu o fugă a polițiștilor de la fața locului, probabil ca să nu-i supere pe „suporteri" (cu ocazia aceluiași meci). Huligani și în București la partida Steaua-U Craiova, numai că aici trupele de jandarmi i-au mai temperat. Nu și pe cei mai înfocați „suporteri" care strigau în consens cu cei de acum un an, „Hălmăgean, Hălmăgean / ești un bețivan". O gură spartă și pe stadionul din Hunedoara. Una peste alta, o situație destul de jalnică, în care tribunele s-au transformat în loc de bălăceală și de vidare a abjecțiilor. Sportul este frumos atîta vreme cît are spectatori frumoși. Uitați-vă la tenisul de cîmp. Deocamdată atît despre fotbalul intern.

GEORGE CUȘNARENCU

GUINNESS Book

Nu vă încercă așa, cîteodată, nostalgia unei conversații cu înaintașii din familia dv. ? A, nu. Doamne ferește, nu mă gîndeam la vreo ședință de spiritism, ci la colosala posibilitate ca să avem în familie un longeviv care — pur și simplu — să-i fi apucat pe Vodă Cuza, pe Carol I etc., etc., inclusiv pe Scornicescu. Ce lecții de istorie la gura sobei am fi auzit !

Din păcate centenarienii sînt puțini și cînd scriam cele de mai sus mă gîndeam la japonezul Shigechiyo Izumi, născut în localitatea Asan din insula Tokunoshima, la data **certă** de 29 iunie 1865 ! Acest bărbat este considerat de Guinness cel mai „matusalemic" om de pe Terra care în mod absolut autentic își poate dovedi incredibila vîrstă. Norocul lui a fost — în acest sens — recensămîntul efectuat în **Japonia în anul 1871, cînd părinții săi** l-au declarat de sase ani. Izuma a fost o istorie vie prin existența sa biologică și ca martor al unor schimbări tulburătoare a civilizației. Totodată, spre bătrînețea a doua sau a treia, nu se știe precis, părul său încărunțit din jurul timplelor a redevenit— fără cărbune sau alte accesorii — negru, precum în cetoasa lui tinerețe. Pentru acest fenomen medicii au inventat termenul **anamelanism**, fără să reușească să-l explice.

Această legendă vie a fost, evident, întrebată cam cum a făcut să ajungă să-și sărbătorească a 120-a aniversare, fiind în toate facultățile sale mintale. Răspunsul a fost de o simplitate dezarmantă : „Să nu-ți faci griji ! Lăsați grijile pe seama lui Dumnezeu, a Soarelui și a lui Buddha !". Iată și două crochiuri din viața lui : se culca seara la ora opt, nu înainte de a sorbi cam o jumătate de litru de Shochu (apa de foc), distilat din zahăr brut. Dimineața, fix la ora șapte, pleca cu nelipsitul său ciine la prima plimbare a zilei... Și uite așa a ajuns să i se construiască o statuie în curtea casei și să închidă definitiv ochii la 21 februarie 1986, la ora 12,15 (GMT), **dar nu de** bătrînețe, ci de pneumonie. Avea pe atunci 120 de ani și 237 zile.

Cea mai longevivă femeie cu date de naștere autentificate (se subliniază acest fapt, deoarece s-au constatat multe fraude) este Birdie May Vogt (născută Musser) din statul Oregon (S.U.A.), care la 3 august 1988 și-a sărbătorit a 112-a aniversare (conform Guinness ediția 1990). Trăiește retrasă la Miami (Florida). Nu e deloc o ironie să-i transmitem la mulți ani !

În fotografie îl putem admira pe cel care se joacă cu propria-i viață la fiecare nouă demonstrație de înghițit lame metalice zdravăn ascuțite, în lungime (fiecare) de 58,5 cm. Numele sub care este cunoscut acest recordman este Count Desmond, iar performanța lui cea mai strașnică constă în a înghiți 13 lame de oțel. Desmond nu este un războinic și are limba intactă.

P. I.

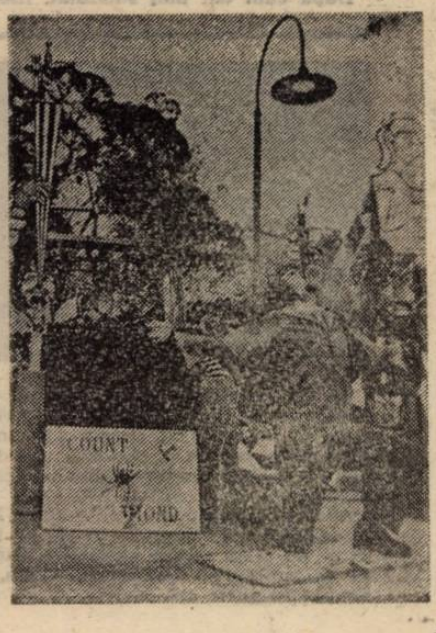

HOROSCOP

fără frontiere

EUROPA : Modul contradictoriu de a fi al **PEȘTILOR** (19.02 — 20.03) va fi pregnant în acest an. Oscilația hazardului lor (desprinsă din curba zămislită de calculatoarele franțuzești) este atît de sinuoasă, încît predicțiile pe 1991 sînt extrem de rezervate. Ei sînt deci sfătuiți să fie foarte rezervați în tot ce întreprind : să nu se avînte în afaceri cu doză mare de risc, să-și îngrijească mai mult ca oricînd de sănătate și să nu-și manifeste prea vehement voința pe plan sentimental. O retragere deliberată în singurătate e de preferat.

INDIA : Corăbierii (2.03 — 10.03), în ciuda predispoziției lor naturale de a fi oameni cu mult voluntarism, nu-și pot sufla singuri în pînze. Terenul ferm de sub picioare nu le prieste, filozofia vieții lor este la fel de incertă precum întinderea apelor cu toate capcanele ei. Femeile acestei zodii celeste indiene sînt foarte vulnerabile sentimental. Puritatea afectivității lor este o sursă de deziluzii, dar ele știu să parcurgă cu stoicism perioadele dramatice ale vieții. Copiii lor sînt sensibili și melancolici, greu adaptabili.

CHINA : Capra inspiră încredere și o desfășurare netedă a destinului. Evenimente intempestive, dramatice, întorsături imprevizibile ale destinului colectivității nu sînt probabile în anul Caprei. Perioada ei aduce belșugul laolaltă cu liniștea sufletească, căci semnele pămîntului și ale apei conferă stabilitate și armonie colectivă, fără cutremure sociale sau naturale. Ea însăși blîndă, știe să îmblînzească totul în jurul ei.

Rubrică realizată de PAUL IOAN

PROIECTUL „GENOMUL UMAN"... ? DE CE ?

Abby Lippman, una dintre personalităţile ştiinţei canadiene, este profesor de epidemiologie şi biostatistică la Universitatea McGill-Quebec. De mulţi ani analizează impactul politic, social, etic... al geneticii. Ea este o umanistă, în cea mai bună accepţiune a termenului. O dovedeşte articolul de faţă, trimis revistei „Magazin".

În Statele Unite ca şi în alte ţări sînt în curs de desfăşurare două proiecte : de localizare a genelor umane şi de secvenţializare a întregului genom al speciei noastre. Genomul reprezintă tot materialul genetic cuprins în cromozomii unui organism. Dintre cele circa 100 000 de gene — numărul exact nu este cunoscut — situate pe cele 23 de perechi de cromozomi au fost localizate, pînă acum, aproximativ 2 000 şi în fiecare săptămînă se adaugă 12. În acest ritm „harta cromozomială umană" va fi terminată, aşa cum a fost prevăzut, în jurul anului 2005.

Secvenţializarea, o activitate distinctă dar înrudită cu prima, are drept scop ordonarea celor aproximativ 3 miliarde de perechi de nucleotide care constituie moleculele de ADN şi care codifică materialul genetic transmis de părinţi descendenţilor.

În timp ce dimensiunea şi scopul proiectului „genomul uman" sînt noi, cartografierea şi secvenţializarea genelor sînt studiate de mulţi ani. De fapt, fotografiile care arată benzile cromozomiale alternative, luminoase şi întunecate, frecvent întîlnite în informaţiile consacrate geneticii medicale, ilustrează o versiune a genomului uman. Această hartă seamănă cu o imagine a pămîntului cu continentele sale luată dintr-un avion care zboară la mare înălţime. Hărţile generate de actualele cercetări ne vor permite să privim de aproape interiorul caselor, aşa cum sînt, de pe continentele fotografiate mai înainte.

Dar care este scopul acestor localizări şi secvenţializări ? De cele mai multe ori, avocaţii lor le prezintă ca soluţii pentru atenuarea suferinţelor umane şi ameliorarea reproducerii umane, afirmînd că aceste realizări vor permite medicilor să diagnosticheze şi să trateze tulburările genetice. În această perspectivă ele nu pun nici un fel de probleme. Dar este oare aceasta întreaga imagine ?

„Utilitatea" cartografierii genomului uman depinde în mare măsură de ceea ce fac genele. Realitatea este total discordantă cu afirmaţiile hiperbolice care apar în revistele de popularizare ca şi în cele profesionale. Identificarea localizării exacte a unei gene, chiar cunoaşterea completă a secvenţelor ADN ne permite doar să determinăm prezenţa ei la o anumită persoană. Ea nu anunţă şi nu poate anunţa ce se va întîmpla cu acea persoană, cum va arăta acea persoană. Chiar dacă gena este asociată cu o boală sau cu o tulburare oarecare, localizarea ei nu ne permite să anticipăm nici severitatea condiţiei, nici problemele medicale cu care va fi confruntată. Genele nu funcţionează nici independent nici izolate. Astfel, ştiind dacă o genă specifică este prezentă sau absentă, chiar avînd un „profil genetic" complet tot nu vom şti cum va evolua acea persoană.

Această afirmaţie este susţinută de anemia cu celule falciforme, o tulburare condiţionată de o modificare într-o singură pereche de gene. Modificarea exactă a ADN-ului, asociată cu anemia cu celule falciforme a fost identificată acum 20 de ani. Cu toate acestea este imposibil să se prevadă evoluţia tulburării într-un caz specific, iar tratamentul este ineficient. Există puţine motive să se presupună că localizarea genelor va fi mai utilă pentru tulburări fizice sau mentale — ca hipertensiunea arterială, demenţa senilă Alzheimer, schizofrenia — în care componenta genetică, dacă există vreuna, este foarte complexă.

Suporterii programului „Genomul uman" susţin că ameliorarea evoluţiei sarcinii nu va veni din cartografierea şi secvenţializarea genelor „per se" ci din aplicarea informaţiilor obţinute pentru cercetarea şi diagnosticarea tulburărilor genetice. Este adevărat că aceste proiecte vor creşte enorm numărul şi felul condiţiilor, inclusiv al celor prenatale, care puteau fi diagnosticate. Este de asemenea probabil că aceste posibilităţi vor fi rapid transferate în sfera diagnosticului prenatal. Dar se poate vorbi oare de o ameliorare reală sau totul este îndoielnic ?

Cartografierea genomului uman va permite identificarea variaţiilor ADN-ului, a genelor care condiţionează apariţia unor tulburări ca şi cele care măresc susceptibilitatea faţă de tulburări specifice. Toate vor constitui scopul investigaţiilor prenatale. Dar ce se va întîmpla cu feţii care au hemofilie, care vor avea daltonism, care vor fi susceptibili de a dezvolta schizofrenie, de pildă, precum şi cu mamele lor ? Mame care s-au ocupat de sănătatea familiilor lor şi care nu au opţiuni reale de a folosi informaţiile obţinute prin diagnostic prenatal. Dacă este diagnosticată o anomalie — ori una potenţială — absenţa facilităţilor publice şi a suportului social pentru familiile cu un copil handicapat precum şi atitudinile societăţii, în general negative, care exclud participarea handicapaţilor, fac întreruperea sarcinii, cel puţin pentru medici, singura soluţie logică. Mai mult, deoarece distanţa dintre posibilităţile de diagnostic şi tratament se lărgesc, nu se micşorează, pe măsură ce numărul genelor localizate creşte, eliminarea feţilor anormali devine o urmare necesară a diagnosticului prenatal.

Într-o societate în care femeilor însărcinate li se spune permanent că ar trebui să asigure sănătatea fătului, că cele care fumează sau beau pot fi acuzate de „abuz fetal" poate să dispară opţiunea de a refuza diagnosticul prenatal menit să „asigure sănătatea copilului". Cu certitudine deci, asocierea cartografierii genomului cu posibilităţile mereu mai mari ale diagnosticului prenatal reflectă o înţelegere limitată a contextului în care se desfăşoară aceste activităţi.

ABBY LIPPMAN

NEVROZA RĂZBOIULUI

Ca toate războaiele, şi cel din Golf are un sfîrşit. Cel puţin pe cîmpul de luptă, pe care rămîn stăpîni învingătorii. O realitate sîngeroasă, aflată sub semnul lui Marte, predă ştafeta lui Mercur, zeu al negoţului şi, credem, prin similitudine, şi al negocierilor. Rămîn, vizibile, „rănile" oraşelor. Şi ale oamenilor. Invizibile, rămîn şi răni ale sufletelor. Pentru mulţi dintre războinici războiul nu s-a terminat. Pentru unii nu se va termina niciodată. Un studiu medical efectuat cu cîţiva ani în urmă în Liban confirmă frecvenţa afecţiunilor psihiatrice printre supravieţuitorii războiului. Cel mai adesea, asemenea tulburări, puţin spectaculoase,

rămîn neobservate sau sînt subestimate, survenind de multe ori la mult timp după încetarea ostilităţilor.

Exceptînd o serie de texte antice sau din Evul Mediu, relativ la unele simptome observate la foştii combatanţi, primele descrieri ale unor psihoze traumatice datează de la sfîrşitul secolului al XVII-lea şi începutul secolului al XVIII-lea. Dar, cum era şi de aşteptat, cazurile de acest tip au devenit cu adevărat o problemă abia o dată cu cel de-al doilea război mondial cînd trimiterile în spatele frontului din motive psihiatrice au reprezentat circa 25 la sută din permisiile medicale. Această proporţie a fost estimată la 14 la sută pentru armata americană în timpul războiului din Vietnam şi la 30 la sută în timpul războiului israeliano-arab din 1973. Care sînt, însă, principalele aspecte ale acestor „maladii de război" ?

În general, este vorba de tulburări ale somnului, însoţite de coşmare ce reproduc scenele traumatizante iniţiale, precum şi de crize ce se manifestă prin tresăriri involuntare, lacrimi, agresivitate etc., care apar mai mult sau mai puţin spontan. Psihiatrii notează, de asemenea, izolarea socială a bolnavilor o inhibiţie progresivă, însoţită de o serie de manifestări patologice : anxietate, fobii, isterie, obsesii etc. Netratate, nevrozele de război, cum au fost denumite, nu evoluează niciodată, spontan, spre vindecare. Dimpotrivă. Şi o altă observaţie : nu numai spaima de moarte, pericolul direct, constituie cauza unor asemenea traumatisme. În aceeaşi măsură, sentimentul de culpabilitate determinat de spectacolul atroce al războiului, produce traumatisme. Cîte asemenea cazuri vor înregistra psihiatrii după încheierea războiului din Golf ?

MARIAN GRIGORE

VISELE PROFETICE

Vă mai amintiţi, sper, despre visele profetice pe care vi le-am relatat în articolul trecut — unul în legătură cu asasinarea prinţului moştenitor al fostului imperiu austro-ungar, arhiducele Ferdinand, iar celălalt în legătură cu asasinarea unui celebru preşedinte al Statelor Unite ale Americii, Abraham Lincoln — extrase dintre numeroasele vise de acest gen pe care vi le-aş fi putut prezenta. Înainte însă de a demonstra faptul, că visele profetice nu apar chiar din senin sau în contul unei anume puteri cu care sînt înzestrate anumite persoane, vă voi mai prezenta încă un asemenea vis, cules şi comentat de celebrul psiholog sovietic profesorul Vasiliev. Visul în cauză este al unei profesoare din oraşul Gorki, URSS şi se prezintă astfel : „Era o noapte de septembrie, din anul 1943. M-am culcat şi, citiad, eram gata să adorm cînd, deodată, am avut o viziune terifiantă. Am văzut aprinzîndu-se un mare foc roşu, şi în mijlocul flăcărilor, l-am zărit pe fiul meu, care-şi ascundea obrajii cu braţele strigîndu-mă : „Mamă ! Ajutor, mamă ! Eu mor". Am auzit aceste strigăte atît de clar — ne relatează profesoara noastră — ca şi cum băiatul meu s-ar fi aflat în camera cu mine. L-am zgîlţîit pe bărbatul meu, care citea liniştit alături de mine. El bineînţeles, n-a auzit nimic. Am început să plîng strigînd : „Piotr a murit. A murit. A fost ucis", Soţul meu însă mi-a răspuns calm : „Potoleşte-te ! Ai avut un coşmar ! Piotr este la Moscova, şi nu pe front. Stii foarte bine asta, nu ?". Cu toate aceste precizări eram teribil de neliniştită. Două săptămîni după aceea — ne relatează respectiva profesoară am primit o scrisoare de la un camarad de-al lui Piotr, din care reieşea că fiul nostru, pe care îl credeam la Moscova, a fost în realitate parasutat într-o zonă încercuită de către nemţi, zonă în care a fost trimis în misiune specială. Şi, exact în această noapte de septembrie — mai adaugă cea care a avut visul de mai sus şi la ora la care am visat, o bombă incendiară a explodat asupra lui."

După cum am mai subliniat, literatura onirică şi parapsihologică abundă pur şi simplu în vise de acest gen. Noi ne vom opri însă cu exemplificările la cele 3 vise profetice prezentate, şi le vom comenta pe acestea din punctul de vedere al producerii lor, considerînd că toate celelalte se produc în linii mari după aceeaşi schemă şi în contul aceloraşi mecanisme.

Din capul locului precizăm faptul, că nu puţini sînt factorii care stau la originea unor asemenea vise. Unul din aceşti factori ţine de faptul că asemenea vise sînt precedate de perioade mai scurte sau mai lungi cînd anume stări conflictuale, anume temeri şi anume presimţiri cu caracter obsesiv, s-au aflat într-o stare de efervescenţă lentă, în subsolurile inconştientului ale celui care a visat, stări conflictuale, temeri şi presimţiri, a căror rezolvare presupunea şi eventualitatea unei soluţii lesite din comun, constînd chiar dintr-o moarte accidentală, de exemplu, cum a fost situaţia la visurile prezentate. Aşadar, nimic nu a fost întîmplător, aşa cum am fi înclinaţi a crede, din moment ce eventualitatea de care vorbim mai sus, plutea ca să zicem aşa în aer.

Iată, cum explică psihologa Fany Moser, visul profetic vizînd asasinatul de la Sarajevo : „S-ar fi putut să fie vorba despre un simplu vis, reflectînd temerile episcopului din Oradea, în legătură cu pericolul la care arhiducele se expunea. Putem spune — subliniază psihologa — fără a ne fi teamă că ne înşelăm, că atentatul în cauză plutea pur şi simplu în aer, din moment ce guvernul Serbiei a avertizat în prealabil Viena (aşadar curtea imperială — n.n.), pentru a contramanda vizita moştenitorului tronului, deoarece ziua aleasă în acest scop, coincidea cu sărbătoarea naţională a Serbiei. Or, într-o asemenea situaţie, era de presupus că sentimentele naţionaliste ale populaţiei nu vor putea fi stăpînite". Explicaţii similare se dau şi în cazul visului în legătură cu asasinarea preşedintelui Lincoln, plecîndu-se de la ura fanatică pe care o nutreau împotriva sa sudiştii, mai ales că unul dintre aceştia, declarase răspicat şi chiar public, că nu se lasă pînă ce nu îl va asasina pe preşedinte. Mai trebuie avut în vedere, întru explicarea visului profetic al episcopului de Oradea şi faptul că acesta, ca unul care i-a fost profesor de limbă maghiară prinţului moştenitor conta, în mod firesc, pe o avansare în ipoteza că arhiducele ar fi devenit împăratul Austro-Ungariei. Deci, nu întîmplarea trebuie invocată pentru explicarea acestui vis şi nici al aceluia al soţiei preşedintelui Lincoln, din moment ce se ştie precis, că aceasta îl iubea foarte mult şi în plus era foarte temătoare asupra destinului său, în vremurile tulburi în care acesta conducea destinele Americii de Nord, mai ales că fusese informată că un sudist a declarat public că îl va asasina pe preşedinte.

De asemenea, nici visul mamei lui Piotr nu a apărut din senin sau din întîmplare, aşa cum am fi înclinaţi a crede, din moment ce această ştia, chiar din gura fiului ei, că există posibilitatea de a fi trimis, în misiuni speciale şi sata în orice moment : într-o asemenea misiune găsindu-şi după cum ştim, moartea. Vedem deci cum ceea ce este etichetat în tălmăcirile viselor profetice, ca reprezentînd expresia darului înnăscut al unor persoane de a percepe scene din viitor, nu este altceva decît proiecţia unor temeri sau a unor speranţe ascunse. Nici într-un caz, nu trebuie invocată întîmplarea pentru explicarea acestor situaţii.

ARCADIE PERCEK

Mai comod!

Constructorii japonezi de vagoane de tren le poartă într-adevăr grijă pasagerilor. Preocupaţi de reducerea zgomotului, de pildă, ei au început instalarea unor sisteme computerizate de reducere a vitezei la curbe. În plus, vagoanele sînt prevăzute, ceea ce elimină (sau măcar reduce) nu doar efectele variaţiilor de presiune, ci şi zgomotul. Mai trebuie adăugat că în vagoanele din noua generaţie se folosesc tot mai multe aliaje de aluminiu şi materiale plastice neinflamabile.

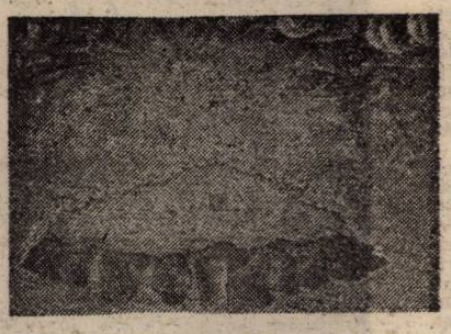

Antibioticele şi efectele lor secundare

De la instituirea antibioterapiei şi comercializarea antibioticelor, în 1944, speciile de bacterii infecţioase „au învăţat" să reziste puterii ucigătoare sau inhibitoare a acestor produse farmaceutice. Este ceea ce numim antibiorezistenţă. Acest fenomen de antibiorezistenţă apare la toate antibioticele. **După 5—10 ani de la lansarea pe piaţă a unui antibiotic, bacteriile se obişnuiesc cu acţiunea acestuia, care devine în acest caz ineficient.** De aici şi necesitatea de a se descoperi noi antibiotice.

În fond cu cît vor exista mai multe specialităţi de antibiotice cu atît va exista mai multă antibiorezistenţă şi viceversa cu cît mai multă antibiorezistenţă, cu atît vor exista mai multe antibiotice. Fără îndoială un control al antibioterapiei, realizat de fiecare medic, indiferent de specialitate, ar rupe acest cerc vicios. Ca reguli principale ale antibioterapiei amintim : antibioticul să ne asigure un maximum de eficienţă, de toleranţă, de uşurinţă la administrare şi mai ales să nu fie costisitor. Alegerea antibioticului trebuie să fie neapărat bazată pe o antibiogramă. În practică însă acest lucru aproape că nu se face decît în spitale. Există şi „o scuză" pentru cei care nu o fac, deoarece pentru efectuarea antibiogramei este nevoie de cel puţin 48 ore. Consecinţa ar fi că respectînd regula, în cele 48 de ore pot, să apară alţi germeni la care antibioticul prescris nu mai este eficient, lăsînd la o parte faptul că în acest timp bolnavul nu beneficiază de o antibioterapie corectă.

În privinţa efectelor secundare realitatea ne pune în mare încurcătură. Şi iată de ce. Ca orice medicament şi antibioticele dau efecte secundare. Şi totuşi antibioticele sînt considerate ca avînd o slabă toxicitate. Totuşi, mai ales atunci cînd nu se respectă doza şi termenul de valabilitate, acestea pot provoca tulburări alergice, digestive etc. Deci nu efectele secundare directe ale antibioticului ne dau necazuri ci aşa cum se va vedea mai ales cele indirecte. Este ştiut că în tubul digestiv există bacterii benefice pentru actul digestiei. Antibioticul folosit nu va face o selecţie, ci va distruge în egală măsură atît bacteriile „bune" cît şi pe cele nocive. Deci efectul secundar indirect al antibioticului utilizat rămîne modificarea florei normale prezente în organism. Cu cît spectrul antibioticului este mai larg cu atît modificările florei normale sînt mai mari. Tot în categoria efectelor secundare în urma antibioterapiei sînt şi ploriferările de micoze, provocate de mici ciuperci pe care le avem cu toţii în intestin. Începînd cu anul 1944, anul folosirii antibioticelor, a apărut şi o explozie a micozelor. Recent, statistici medicale americane comunică : 66 la sută din bolnavii trataţi cu antibiotice se îmbolnăvesc de candidoză, după aproximativ 4 zile de utilizare a acestor medicamente. Medicii şi farmaciştii au manifestat tot timpul dorinţa ca atunci cînd un antibiotic nou este lansat pe piaţă, această lansare să aibă un circuit ideal, în sensul de a fi prezentat mai întîi celor care ar putea stabili utilizarea lui corectă. Nu trebuie să se exagereze sau să se minimalizeze cu nimic valenţele terapeutice ale acelor produse farmaceutice şi efectele lor secundare.

Asist. univ. dr.
SIMONA POPESCU-IVANA

medicina la zi

Psihologi și medici în căutarea unui răspuns

„CE SEX ARE CREIERUL?"...

Pentru a cunoaște opțiunile... consumatorilor, o fabrică producătoare de jucării din Statul New York testează jucăriile cu ajutorul a 4000 de copii de vîrsta grădiniței. Băieții mînuiesc aspiratoare, apoi pregătesc masa... păpușilor. Fetițele... sting incendii cu ajutorul mașinuțelor pentru pompieri. Concluzia directoarei Departamentului de cercetări, Kathelen Alfano : la această vîrstă fetițele și băieții acordă un interes egal jocurilor „masculine" și „feminine". Mai tîrziu, la școală, în timpul recreațiilor băieții se bat, iar fetele îi privesc. Cercetătorii se întreabă, și nu doar de acum, cît din atitudinile proprii fiecărui sex aparține biologiei și cît achizițiilor culturale. Punctul inițial, determinant, se cunoaște. Cel care distribuie, „rolurile", tu vei fi băiat ! tu vei fi fetiță !, sînt părinții. Diferențierea unui embrion în sens masculin presupune conjugarea secreției de testosteron cu prezența cromozomului Y. Dacă unul dintre aceste elemente lipsește, embrionul va deveni fetiță. La mamifere sexul de bază este deci cel feminin. Cu ce consecințe, e greu de apreciat. Testosteronul dă băieților mai multă agresivitate. „Masculii sînt mai agresivi decît femelele, constată prof. Colette Chilang, psihiatru la Centrul Alfred-Binet (Paris), specialist în psihologia copiilor. Această agresivitate se manifestă pe plan fizic și verbal. Ea apare de la primele jocuri și este remarcabilă în special la băieți. Pentru Jean-Didier Vincent, directorul unei unități de cercetări în biologia comportamentului, jocurile violente ale băieților și atitudinile „materne" ale fetițelor ar constitui „caractere sexuale". În tot cazul, testosteronul, mereu el, joacă rolul decisiv în dezvoltarea viitoare a omului. Pentru ca, mai tîrziu, creierul să devină tipic masculin, spune prof. Jean-Didier Vincent trebuie să fie supus înainte de naștere acțiunii masculinizante a testosteronului. Altfel, adult fiind, individul nu ar fi capabil să se comporte ca un bărbat cu o femeie. Hormonii au repercusiuni asupra dezvoltării creierului. Cercetătorii spun că, în general, creierul femeilor este mai ușor decît al bărbaților. Tot ei se grăbesc însă să adauge că greutatea materiei cenușii nu are incidențe în planul facultăților intelectuale. Creierul feminin este de asemenea, mai puțin specializat, lateralizat, decît omologul său masculin. Corpul calos, calea de comunicare dintre cele două emisfere, este mai dezvoltată la femei. Totuși, această structurare a creierului, cu puține diferențe între sexe, nu poate avea repercusiuni prea mari asupra performanțelor mentale. Diferențele în privința capacităților cognitive ale celor două sexe au fost demonstrate. Aptitudinea de a vorbi pare mai dezvoltată la femei, în timp ce percepția spațială este mai bună la bărbați. Testele au reliefat aceste diferențe în mediul școlar. Aceasta a confirmat, mai ales, faptul că maturarea emisferei drepte, emisfera activităților non-verbale, a percepției spațiului, a simțului artistic, ar putea fi în parte inhibată la fetițe. Trebuie precizat însă că diferențele sînt minime. Mai mult chiar, Alan Feingold, profesor de psihologie la Universitatea Yale — S.U.A. consideră că rezultatele testelor intelectuale nu lasă să se întrevadă diferențe între băieți și fete.

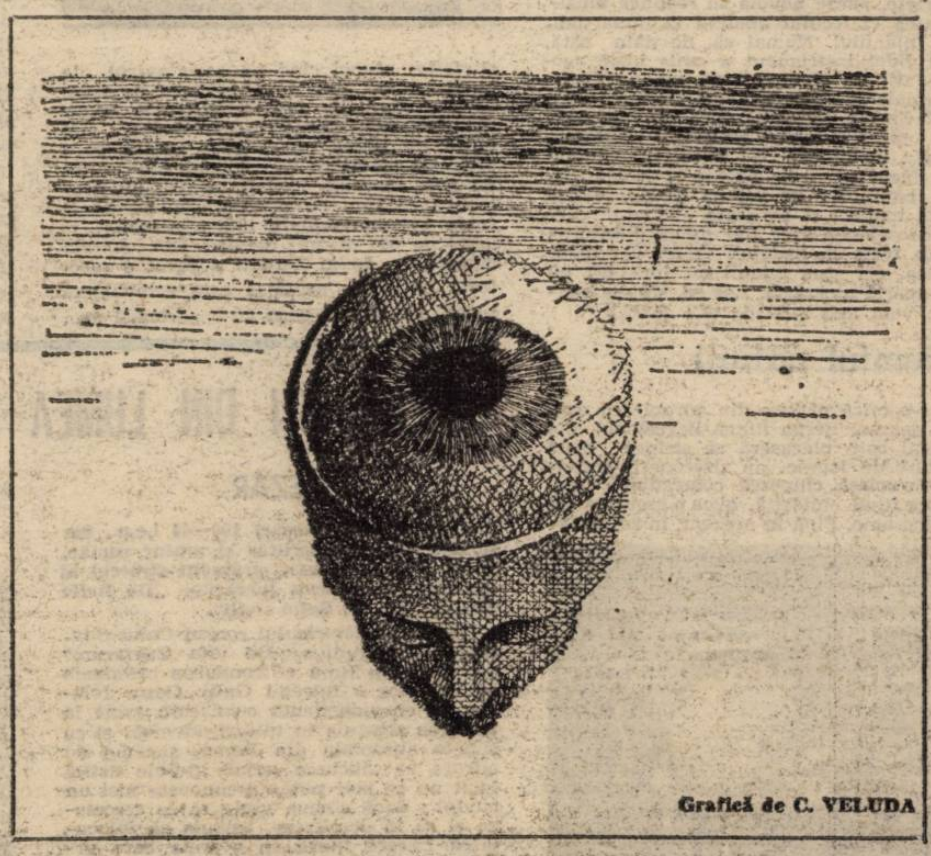

Grafică de C. VELUDA

Pe scurt, diferențele biologice între cele două sexe sînt inconfundabile. Dar în privința organizării cerebrale jocurile copilăriei sau dezvoltarea psihoafectivă ulterioară nu trebuie puse în exclusivitate pe jocul hormonilor. „Educația nu trebuie să șteargă diferențele dintre cele două sexe, ci să le respecte, spune Colette Chilang. Cercetările au demonstrat că, totuși, copiii nu au același ritm de învățare. La șase ani băieții au mai multe dificultăți în învățarea cititului. Este bine să se estompeze diferențele pentru a se ajunge la egalizarea șanselor, dar soluția cea mai bună ar fi totuși să nu se ignoreze total aceste diferențe. Pentru că cercetările au evidențiat faptul că băieții sînt de patru ori mai frecvent decît fetele afectați de bîlbîială și autism. Micii masculi sînt mult mai expuși decît fetițele tulburărilor psihice. Depresiile îi ating de două ori mai frecvent. De ce ? „Poate fi vorba despre o fragilitate psihică de ordin genetic, susține dr. Nicolae Quemada, psiholog și cercetător la INSERM — Franța. O altă explicație : tulburările de comportament ale băieților sînt mai des luate în seamă pentru că ei își exteriorizează mai mult emoțiile decît fetele. La vîrsta adultă, din contră maladiile mentale ating aproape în mod egal cele două sexe. Dar patologia diferă. Statisticile arată că există o frecvență de o femeie psihopată la trei bărbați afectați similar. Femeile sînt suferinde mai ales de nevroze, angoase, depresiuni. Factorii hormonali joacă probabil un rol important, alături de stres. În același timp însă, spun specialiștii, predispoziția femeilor la depresiuni poate fi raportată la cea a bărbaților pentru alcoolism. De obicei, se admite că o femeie să facă o depresie și un bărbat să fie alcoolic. Exemplele inverse sînt foarte rare. Și aceasta ține tot de diferențierea cerebrală...

ECATERINA BĂTRÎNEANU

Premieră mondială

TERAPIA GENICĂ LA ORA CONFIRMĂRII (IV)

Manipularea genetică și terapia genică a dat naștere la ample discuții și controverse. Reacția la acest experiment de avangardă a fost, în general, favorabilă. Oamenii afectați de boli genetice își pun speranțe în terapia genică. Remarcabilă este opinia exprimată de Abbey Meyers, director executiv al U.S. National Organization for Rare Discorders: „Dacă am putea găsi o cură pentru o maladie cu o componentă genetică, cum este diabetul, acesta ar fi, probabil, cel mai mare pragres medical al secolului, dacă nu al tuturor timpurilor". Deosebit de interesante sînt și aprecierile lui Arthur Coplan, director la Center for Biomedical Ethics, de pe lîngă Universitatea din Minnesota, care a urmărit permanent și îndeaproape progresele înregistrate în genetică. El este convins că orice principiu etic în legătură cu această problematică a fost respectat. Riscurile sînt similare cu cele asumate atunci cînd se încearcă orice procedură nouă.

Practicată în mod curent, terapia genică îi vizează numai pe pacienți. Sînt posibile puncte de vedere contrare dacă oamenii de știință își îndreaptă atenția spre un obiectiv încă îndepărtat : manipularea genetică a spermei și a ovulelor. Promisiunea terapiei genice pare să înlăture orice eșec potențial. Acceptarea noilor tehnici medicale, inclusiv terapia genică, este privită de către juriști cu îngăduință, dar pe termen lung. Cu două decenii în urmă, nu puteai aduce în discuție terapia genică fără să ți se replice că vorbești prostii, subliniază dr. Theodore Friedmann, cercetător în genetica moleculară la Universitatea din California. Acum, terapia genică este apreciată ca o certitudine. Friedmann nu are nici o îndoială că va sosi ziua cînd medicii vor fi capabili să trateze nu numai miile de boli provocate de o singură genă defectă, dar chiar dezordini complexe cum ar fi maladia lui Parkinson sau Alzheimer, care sînt, probabil, cauzate de o multitudine de gene. Să fie o hiperbolă ? Nicidecum ! Și omul de Știință concluzionează. În domeniul geneticii este periculos să fi conservator.

Al doilea chirurg inculpat

La Nancy (Franța), un al doilea chirurg, prof. Jean Sommelet, specialist în ortopedie a fost acuzat pentru „corupție activă". Se spune că magistrul a pretins „atenții" de la unii pacienți, în cadrul clinicii de traumatologie din Nancy, unde era salariat. Potrivit relatărilor presei franceze el riscă pînă la 10 ani închisoare. Și aceasta după ce în luna iunie '90, prof. Jacques L'Hermite, celebru urolog, a fost inculpat pentru... mită. Pentru a nu declanșa eventuale confuzii, repetăm : cele relatate s-au întîmplat în Franța...

Controlul nașterilor

În domeniul controlului nașterilor, America este foarte în urmă. Această țară a descoperit abia în anul 1990 sterioletul și acesta nu este întîlnit decît în marile orașe. În privința celorlalte mijloace de contracepție numai 64% din femei le utilizează, ceea ce potrivit experților de la Biroul de recensămînt nu plasează Statele Unite pe un loc fruntaș, ci după Europa, Taiwan, China, Insulele Mauritius, Coreea de Sud, Costa-Rica și Tailanda.

O otravă cu efect lent

În cele mai recente statistici ce estimează factorii cu risc cancerigen, aditivilor alimentari le revine 1 la sută din cauzele de deces prin cancer. Cel mai celebru dintre aditivi, glutamatul, este omniprezent în alimentația modernă : în supele concentrate băuturi, conserve. Diverse săruri ale acidului glutamic plac papilelor noastre gustative. Fără acestea, viața noastră gustativă ar părea infinit mai ternă. Dar cercetătorii încep să se întrebe foarte serios dacă civilizația occidentală nu este pe punctul de a-și otrăvi definitiv consumatorii. Mai mult, cercetătorii au tras deja semnalul de alarmă. La ultimul Congres internațional de neurologie, ținut la Saint Louis (Missuri), în noiembrie, au fost înscrise cîteva sute de comunicări privind riscurile generate de prezența glutamatului în alimentație. Un alt colocviu științific, intitulat „Glutamatul-moartea celulară și a memoriei", cu subtitlul „Glutamatul, agent ucigător al neuronului", s-a ținut la Paris la sfîrșitul lui septembrie. Concluziile ? Neurologul Yves Christen afirmă : glutamatul este un acid aminat esențial, pe care organismul îl sintetizează și care joacă un rol fundamental în creier, în special în procesul de memorizare. În aceste condiții, cercetătorii se întreabă ce reacții nocive pentru organism ar putea declanșa interferența reacțiilor biochimice naturale, vizînd glutamatul natural preparat de organismul nostru, cu glutamatul exogen, asimilat din bucătăria modernă. Cercetările au demonstrat la animalele de laborator că absorbția masivă de glutamat a creat leziuni cerebrale vizînd în special zona cervicală a creierului, implicată în reglarea apetitului. De unde ipoteza potrivit căreia cazurile de megaobezitate, atît de frecvente la americani, ar fi datorate abuzului de glutamat. Problema este foarte complicată, dar fără rezerve cercetătorii consideră glutamatul o otravă care ucide lent. Trebuie cuantificate însă efectele pe termen lung. Altfel spus, trebuie văzut cît de lent...

E.B.

FOTOGRAFII DE LA CITITORI

E primăvara mea...
IOANA-CRISTINA DEACONU,
Brașov

Întîmplări adevărate

Un covor ciudat

Cînd locuitorii orașului Bremen (Germania) l-au văzut pentru prima oară, viu colorat și frumos, expus pe una din cele mai frecventate străzi, au fost dispuși imediat să-l denumească „covorul magic".

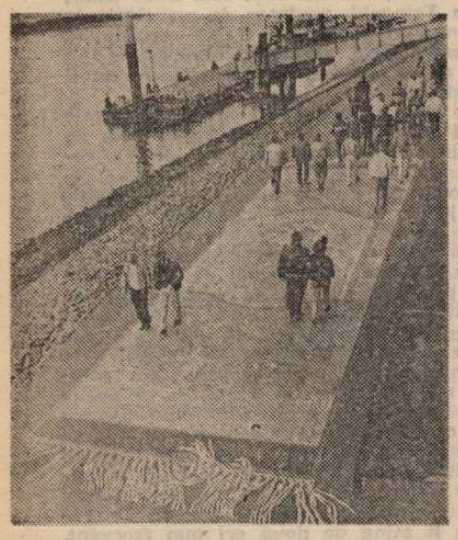

Lung de zece metri, cu culori strălucitoare, insensibil la ploi sau la călcăturile a mii și mii de trecători, covorul stîrnea tuturor, o curiozitate care, ulterior, și-a găsit răspunsul. Era simplu și totuși inedit: „covorul " era în realitate un desen realizat direct pe trotuarul respectiv cu ajutorul unor vopsele speciale, bazat pe o tehnică deosebită, care, în ultimă instanță, recomanda calitatea excepțională a produsului respectiv. Trecătorii s-au obișnuit cu prezența acestui original „covor" și nu evită în plimbările lor plăcerea de a trece prin zona respectivă.

Bătaie de cap

La o școală primară din cantonul Fribourg (Elveția) surpriza și uimirea au fost maxime în toamna anului trecut. În aceeași clasă a anului întîi s-a constatat că, din întîmplare, printre noii veniți se aflau și trei perechi de gemeni. Ei au declarat că nu se cunoscuseră înainte dar, o dată cu începerea școlii, cei șase copii au început să se înțeleagă foarte bine, chiar prea bine, mai ales la învățătură și la... pozne de care, jurau ei, nici unul nu se făcea vinovat. Spre exemplu erau materii la care profesoarele aveau senzația că indiferent pe care dintre ei îi examinau răspundea cel care era mai bine pregătit. Cu alte cuvinte geamănul se substituia geamănului său. Evident, probe nu existau, doar impresia lor, bazată pe o îndelungată practică pedagogică.

Totuși, ghinionul a făcut ca nici unul dintre gemeni să nu aibă ureche muzicală. Astfel, în corul clasei auzeai la un moment dat glasurile celor șase care distonau îngrozitor ceea ce provoca enervarea profesoarei și hazul copiilor. Drept pentru care, la muzică toți aveau note mici. Într-o zi, scena se repetă, gemenii cîntau în legea lor, vacarmul era de nedescris, profesoara, cu bagheta în mînă, torturată de urlete, simte nevoia să readucă muzicalitatea cîntecului apelînd la imparțialitatea pianului. Numai că, de data asta, acest fidel instrument a emis niște zgomote atît de ciudate încît era de preferat afonia bravilor gemeni. Ce s-a întîmplat ? Cine e de vină ? Printre clape, cineva, nu se știe nici acum cîți și cine, a vărsat... un borcan cu miere. Evenimentul a făcut ca să fie poftite la școală mamele bănuiților pentru ca fiecare dintre ele să explice și să arate „pe viu" care sînt deosebirile care l-ar putea diferenția pe un frate de celălalt frate. Cu toate acestea, cei șase micuți au jurat să nu se despartă niciodată. Așa că, sîntem convinși, vom mai auzi de ei... (M.C.)

Triumful naturii

Într-o mică pădure din apropierea orașului spaniol Berga (lîngă Barcelona), doi cetățeni care plecaseră să strîngă niște uscături de lemne, au descoperit întîmplător o uriașă ciupercă comestibilă care, ulterior fiind cîntărită, avea o greutate de 15 kilograme. Pînă în prezent, în zona respectivă nu s-au mai găsit ciuperci de asemenea mărime. Specialiștii care au examinat neobișnuitul și norocosul trofeu, au mărturisit că niciodată nu au văzut un asemenea exemplar. Și nu numai atît. Ciuperca s-a prezentat într-o stare perfectă, curată și cu un parfum extrem de pătrunzător.

Eroarea unui computer

Cetățeanul Luigi Zanetti din localitatea Cavaion (Verona) a rămas pur și simplu

stupefiat atunci cînd i-a sosit avizul de plată pentru consumul de gaze pe timp de cinci luni. Pe aviz, scria foarte precis că în această perioadă a consumat nu mai puțin de 40 038 metri cubi pentru care urma să plătească 24 milioane 630 de mii de lire. În mod normal, pentru un asemenea consum pe o perioadă asemănătoare avizul de plată indica o sumă în jurul de 80 de mii de lire. Din simplă curiozitate, Luigi Zanetti a făcut o socoteală că suma pretinsă este echivalentă cu un consum de gaze pe o perioadă de... șase sute de ani ! Cînd Zanetti s-a prezentat la Societatea furnizoare, după primele cercetări s-a putut constata că greșeala aparține... unui computer. Nici măcar explicațiile pe care le-a primit în sensul că este vorba de un caz singular, nu l-au putut mulțumi pe Zanetti. Prea a fost mare șocul survenit la primirea avizului...

Muzeul balnear

Dintre numeroșii vilegiaturiști care au invadat anul trecut frumoasele stațiuni balneare atît de numeroase în Italia, cei care s-au oprit la Cesenatico, au avut o mică dar frumoasă surpriză. Au putut vizita un muzeu al vaselor plutitoare cu vele din zona Adriaticii. Diverse modele folosite la începutul anilor '80 de pescarii din împrejurimi pentru pescuit, în lungime de 9 pînă la 15 metri, dotate cu toate cele necesare, gata parcă să plece în misiune, au putut fi vizitate în mod gratuit de cei interesați. Din cînd în cînd s-au organizat și plimbări pe mare pentru cei dispuși să încerce farmecul unei călătorii cu asemenea ambarcațiuni. Succesul înregistrat la Cesenatico de autoritățile locale a avut darul să-i ambiționeze și pe reprezentanții altor stațiuni balneare. Ce surprize (la concurență !) le vor oferi ei în viitorul sezon vilegiaturiștilor ?

CELEBRITĂȚI DIN LUMEA CRIPTOLOGIEI (II)

CEZAR

(Caius Iulius Caesar) 100—44 î.e.n., om politic, general, scriitor și orator roman. Unul dintre cei mai străluciți strategi ai antichității, autorul lucrărilor „De Bello Gallico" și „De Bello civili".

Din cartea istoricului roman Caius Suetonius Tranquillus „De vita Caesarum" aflăm că în timp ce conducea campania de cucerire a întregii Galii, Cezar folosea, în corespondența cu Cicero (pînă la trecerea acestuia în tabăra adversă) și cu rudele apropiate din Roma, sisteme de cifrare — „încurca adică literele astfel încît nu se mai putea recunoaște nici un cuvînt ; dacă cineva vroia să le cerceteze și să le descifreze, trebuia să înlocuiască fiecare literă cu a treia care urmează în alfabet, adică D pentru A și așa mai departe".

Deci, dacă A = D, atunci, B = E, C = F etc. Criptanaliza fiind într-un stadiu embrionar, sistemul de scriere secretă practicat de Cezar deși foarte simplu, era suficient de puternic pentru a proteja secretul corespondenței sale de ochii adversarilor. După acest sistem, orice alfabet de cifrare care conține o periodicitate standard poartă denumirea de „CIFRUL LUI CEZAR". (Conf. modelului de mai jos)

Alfabet clar : **ABCDEFGHIJKLMNOP QRSTUVWXYZ.**

Alfabet de cifrare DEFGHIJKLMNOPQRSTUV WXYZABC

Din lucrările unui alt erudit latin, Aulus Gellius, aflăm că Iulius Cezar, ajuns în culmile gloriei, ar fi folosit sisteme de cifrare mult mai complicate decît cel amintit de Suetonius dar nu știm despre ce anume este vorba. Personal, ca unul care am cercetat întreaga istorie a criptologiei, înclin să-i dau dreptate lui Gellius. Pentru că cine nu poate crede, chiar și în lipsa unor probe evidente, că înaintea atîtor bătălii dramatice ale antichității informația secretă transmisă cifrat nu a determinat o hotărîre o acțiune, un ordin ? Înainte de a trece Rubiconul Cezar a ezitat doar datorită îndoielilor ? Îndoieli se pare că nu avea, altfel nu aducea legiunile atîta drum în marș forțat pentru a pregăti atacul asupra Romei. Oricît ne-ar plăcea celebra formulă „Alea Jacta est", putem bănui așteptarea încordată pe malul istoricului pîriu, satisfacția bine disimulată pentru știrea că totul este pregătit. Cît de departe am fi de adevăr dacă am crede că în chiar clipa cînd rostea memorabilele cuvinte Cezar aflase ce trebuia aflat ? În acest caz, traducerea cea mai potrivită a dictonului ar putea lua forma „Zarurile au fost măsluite".

NĂSTASE TIHU

PROGRAM TV

LUNI, 11 martie. Programul I : 14,00 Actualități. 14,10 Horoscopul zilei. 14,20 La sept : Jazz cu formația Gil Evans. 15,20 S.O.S. Natura ! 15,50 Copiii noștri — viitori muzicieni. 16,15 Patrimoniu. 16,40 Avanpremiera săptămînii. 17,00 Emisiunea în limba maghiară. 18,30 Repriza a treia. 19,00 Tezaur. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Teatru TV. Cînd vine barza de André Roussin. 23,00 Eranul. 23,30 Serenada. 23,45 Actualități. **Programul II :** 16,00 Deschiderea programului. 16,05 Desene animate. 16,30 Studioul muzicii de cameră. 17,00 Veniți cu noi pe programul doi... în Studioul 1 ! 18,00 Actualități. 18,10 Veniți cu noi pe programul doi ! (II) 20,00 Super Channel : Blue Night. 20,50 Magazin automoto. 21,15 Studioul muzicii contemporane. 22,00 Actualități. 22,10 Studioul de literatură.

MARȚI, 12 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități. 10,10 Horoscopul zilei. 10,20 Super Channel. 12,00 Ora de muzică. 13,00 Viața spirituală 13,30 Avanpremieră TV. 13,40 Bijuterii muzicale. 14,00 Actualități. 14,10 Foto-Magazin. 14,30 Documentar științific. 15,00 Preuniversitaria. 15,30 Telescoală. 16,00 Medicina pentru toți. 16,15 Cheia succesului. Banii (III). 16,40 Muzica pentru toți. 17,00 Convietuiri. 17,30 În fața națiunii. 18,10 Tele-discul muzicii populare. 18,30 Economia încotro ? 19,00 Rock-panorama. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Telecinemateca. Interviuri despre probleme personale. (U.R.S.S., 1979) 22,45 Salut, prieteni ! 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,05 Desene animate. 16,30 Super Channel. 17,00 Arhive folclorice. 17,30 De-ale pieței în economia Capitalei. 18,00 Actualități. 18,10 Film artistic. Capcana (Franța, 1990). 19,50 La sept : Alinarea. 21,30 Documentar științific. 22,00 Actualități. 22,10 Canal France International.

MIERCURI, 13 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități. 10,10 Horoscopul zilei. 10,20 Canal France International. 12,00 Ora de muzică. 13,00 Virsta a treia. 13,30 Avanpremieră TV. 13,40 Agenda muzicală. 14,00 Actualități. 14,10 Jazz-Magazin. 15,00 Telescoală. 15,30 Fotbal. Sferturi de finală în Cupa României. 17,20 Muzica pentru toți. 17,40 Lumea ideilor. 18,10 Tineri interpreți de muzică populară. 18,30 Reflector. 19,00 Cultura în lume. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Roman-foileton. O chestiune de voință. Ep. 2. 21,55 Mai aveți o întrebare ? 22,30 Dosarele istoriei. 23,10 Campionatele mondiale de patinaj artistic. 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului. 16,05 Desene animate. 16,30 Emisiunea în limba maghiară. 18,00 Actualități. 18,10 Teatru TV. Domnișoara Nastasia de G. M. Zamfirescu. 20,00 Super Channel. 20,25 Campionatele mondiale de patinaj artistic.

JOI, 14 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități. 10,10 Horoscopul zilei. 10,20 Super Channel. 12,00 Ora de muzică. 13,00 Confluențe. 13,40 Tele-recital muzical. 14,00 Actualități. 14,10 Mondo muzica. 14,30 Caleidoscop cetățenesc. 15,00 Preuniversitaria. 15,30 Telescoală. 16,00 Arte vizuale. 16,40 Muzica pentru toți. 17,00 Limba noastră. 17,30 Pro patria. 18,30 Piața și banii dv. ! 19,00 Știința în lume. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 21,00 Film serial. Dallas. Ep. 7. 21,55 Reporter '91. 22,30 Simpozion. Revistă de cultură și arte. 23,25 Campionatele mondiale de patinaj artistic. 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului. 16,05 Desene animate. 16,30 Cercetarea științifică agricolă. 17,00 Emisiunea în limba germană. 18,00 Actualități. 18,10 Film serial. Sfîntul (IX). 19,00 Concertul Orchestrei Naționale Radio. 21,30 Campionatele mondiale de patinaj artistic.

VINERI, 15 martie. Programul 1 : 10,00 Actualități. 10,10 Horoscopul zilei. 10,20 Worldnet. 12,00 Ora de muzică. 13,00 Oameni de lîngă noi. 13,30 Avanpremieră TV. 13,40 Varietăți internaționale. 14,00 Actualități. 14,10 Trurli, trurli. Aura Urziceanu. 14,30 Casa și grădina. 15,00 Preuniversitaria. 15,30 Music-box. 16,00 Cartea naturii. 16,30 Tragerea Loto. 16,40 Muzica pentru toți. 17,00 Emisiunea în limba germană. 18,00 Invitatul săptămînii. 18,30 Cîntecul inimii mele. 18,45 Virstele peliculei. 19,35 Desene animate. 20,00 Actualități. 20,40 Viața parlamentară. 21,05 Roman-foileton. O chestiune de voință. Ep. 3. 22,00 Studioul „E". 22,30 Studioul șlagărelor. 22,45 Gaudeamus. 23,30 Actualități. 23,40 Campionatele mondiale de patinaj artistic. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului. 16,05 Desene animate. 16,30 Super Channel. 17,00 Scena. 17,30 O viață pentru o idee. Nicolae Titulescu (I). 18,00 Actualități. 18,10 Film serial. Cavalerii cu ochii verzi (Franța, 1990). 19,00 Concert simfonic. 20,25 Campionatele mondiale de patinaj artistic.

SÎMBĂTĂ, 16 martie. Programul 1 : 9,00 Micul dejun TV. 10,00 Actualități. 10,10 Descoperirea planetei. 10,40 Club „Anda". 11,40 Istoria religiilor. 12,10 Ora de muzică. 13,25 : 7 x 7. 14,00 Actualități. 14,10 Tele-club. 16,25 Rugby : Anglia — Franța în Turneul celor cinci națiuni. 18,00 O melodie dintr-o sută. 19,00 Melodii îndrăgite. 19,15 Teleenciclopedia. 20,00 Actualități. 20,40 Film artistic. Alibi pentru un prieten (Franța, 1977). 22,40 Săptămîna sportivă. Campionatele mondiale de patinaj artistic. 23,20 Hanul Ancuței. 0,00 Actualități. 0,10 Film serial. Jake și Grăsanul. **Programul 2 :** 16,00 Deschiderea programului. 16,05 Desene animate. Lidia în jurul lumii. 16,25 Film artistic. Salomé (S.U.A., 1945). 18,00 Actualități. 18,10 Campionatele mondiale de patinaj artistic. 19,30 Seară de operă în studio. 21,35 Canal France International. 22,00 Actualități. 22,10 Super Channel.

DUMINICĂ, 17 martie. Programul 1 : 9,00 Micul dejun TV. 10,00 Actualități. 10,10 Abracadabra. 11,05 Film serial pentru copii. Cartea junglei. Ep. 2. 11,30 Lumină din lumină. 12,30 Viața satului. 13,30 Drag mi-i să trăiesc pe lume... 14,00 Actualități. 14,10 Video-Magazin. 16,30 Gala laureaților campionatelor mondiale de patinaj artistic de la München. 18,00 Atlas. 18,30 Convorbiri de duminică. 19,00 Film serial. Dallas. Ep. 8. 20,00 Actualități. 20,40 Duminica sportivă. 21,00 Film serial. Caracatița. Ultimul episod. 22,10 Maeștrii. 23,10 Show-ul de duminică. 23,45 Actualități. **Programul 2 :** 16,05 Desene animate. 16,30 O muzică, o țară. 17,00 Super Channel. 18,00 Actualități. 18,10 Muzica amintirilor. 18,30 Culte și cultură în Bangladesh. 19,00 Serată muzicală TV. 21,30 Orașe și civilizații. 22,00 Actualități. 22,10 Super Channel.

(După PANORAMIC RADIO-TV)

În funcție de evenimentele la zi, Radioteleviziunea își rezervă dreptul de a efectua unele modificări ale programului.